ad Iulium Maioranum sic refert:

Et tibi Flacce acies Bruti, Caßiique secuta
Carminis est auctor, qui fuit & venia.

Mox verò accidit, vt fauore Mæcenatis non dignitates tantùm assequeretur, sed ipsi quoq; Octauio imper. foret insinuatus, cùm liberè & amicè ad illum scribat. Illas tamen epistolas, quæ referuntur à quibusdam Augusti ad Flaccum, magis cõfictas opinamur, quàm dignas tanto principe, eiúsq; summa eruditione: quod ipsum cùm alia multa, tum elocutio in primis probat. Composuit perplura, quæ vulgo etiam sunt notisſima, nos quàm breuisſimè repetemus: libros Carminum quatuor, Epodon, & Sæculare carmen, quibus Augustum ac Mæcenatẽ miris laudibus celebrat. In scribendis Iambicis mirè efficax habitus est: quod & Fabius Quintilianus testatur, Inter Lyricos verò, inquit, solus ferè dignus est legi Horatius: quoniam & insurgit aliquãdo, & plenus est iucunditatis, & gratiæ: variísq; verbis & figuris felicisſimè audax. Ex quo illud peruulgatum:

Hic inter Lyricos sublimi vertice vates
Sidera summa ferit, seu dulcia furta puellæ
Cantat, amicitias, conuiuia, prælia, paces:
Siue Lycambeis lacerat latratibus hostem,
Impetit aut vario corruptos carmine mores.

Apollinaris quoque sic ad Tonantium de Horatio,

Sed tu per Calabri tramitis aggerem
Vis vt nostra dehinc cursitet orbita,
Qua Flaccus Lyricus Pindaricum ad melos
Frenis flexit equos plectripotentibus,
Dum metro quatitur chorda Glyconio,
Nec non Alcaico vel Pherecratio,
Iuncto & Lesbiaco siue Anapæstico,
Vernans per varij carminis eclogas
Verborum violis multicoloribus.

Diomedes Grammaticus, & alij veteres, vndeuiginti carminum modos ab Horatio decãtatos asserunt, quorũ rationes in tertio de Grãmatice libro à Diomede ipso referuntur. Scripsit de Poëtica librum ad Pisones. volumina duo Satyrarum, ac totidem Epistolarum. In Satyra verò Luciliũ secutus est, etsi eũ vt lutulentum accusat. Fabius certè Quintilianus præcipuũ in Satyra dicit hunc ipsum Horatium, ac purum in primis, &

tersum. Quin hoc illi proprium & peculiare fuit, vt ridenti similis, & quasi dissimulans, improbitatem, ac vitia hominum accusaret: quòd ea magis vrgeant atque afficiant, quæ sensim irrepunt, quàm quæ aperta fronte inuadunt: quod ipsum & poëta Persius demonstrat.

Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
Tangit, & admissus circum præcordia ludit,
Callidus excusso populum suspendere naso.

Sed & poëta Ouidius ingenuè fatetur magnopere se Horatianis versibus delectatum, & eius carmen diligēter audisse, veluti Propertium, Macrū, Ponticum, & Bassum, qui Iambicos lusit:

Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
Cùm ferit Ausonia carmina culta lyra.

Permultos verò enumerat Horatius, quorum & studium, & iudicium percoluit, vt Plocium, Mæcenatē, Varium, Virgilium, Fuscum, Viscos, Valgium, Pollionem, Messallā, & alios. Secutus est eum in componendis Lyricis Paullus Passienus: qui, vt est auctor Plinius, mirificè illum exprimebat. Statura fuisse traditur breui, corpore obeso, oculis lippis: quæ vel ex carmine illius variis locis colligūtur. Moritur autē Horatius anno ætatis suæ VII. & quinquagesimo, vt in Eusebianis annalibus relatum est. Alij supra septuagesimum annum vixisse scribunt: quod ego tamen falsum existimo, yt alibi obseruatum est.

Q. HORATII FLACCI VITA *ex vetusto quodam exemplari descripta*

QVintus Horatius FLACCVS libertino patre natus in Apulia, cum parente in Sabinos migrauit. Quem cùm pater puerum Romam misisset in ludum literarium, paucissimis eruditus impensis, angustias patris vicit ingenio: coluítque adolescens Brutum, sub quo tribunus militum ciuili bello militauit: captúsque à Cæsare, post magnum tempus, beneficio Mæcenatis non solùm seruatus, sed etiam in amicitiam receptus est. Quapropter Mæcenati, & Augusto in omnibus scriptis suis venerabiliter assurgit. Scripsit Carminū lib. IIII. Carmen sæculare, Epodon, De arte poëtica, Epistolarum lib. II. Sermonum II. Commentati sunt illum Porphyrion, Modestus, I. Gelenius, Acron: omnium optimè C. Aemilius.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER PRIMVS.

AD MAECENATEM, Alios aliis rebus duci, se lyricorum versum studio teneri.

Ode I. Monocolos. Sunt enim omnes versus choriãbici Asclepiadei tetrametri acatalectici, qui constant è spondeo, & duobus choriambis, & pyrrhichio, vel iambo, hoc modo:

Mace -- nas atauis -υυ- edite re -υυ- gibus υυ
O & -- præsidium & -υυ- dulce decus -υυ- meum υυ

-- -υυ- -υυ- υυ
-- -υυ- -υυ- υυ

MAECENAS atauis edite regibus,
O & præsidium, & dulce decus meum
Sunt quos curriculo puluerẽ Olympicum
Collegisse iuuat: metáq; feruidis
Euitata rotis, palmáq; nobilis
Terrarum dominos euehit ad deos.
Hunc, si nobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis uertitur areis
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoueas, ut trabe Cypria.

Studiũ suum per contentionem aliorum studiorum commendat.

Qui semel honoribus, aut agro colendo addictus est, nullis præmiis poterit adduci, vt nauta fiat.

Mercator vel cum periculo fortunam experitur.

Myrtoum pauidus nauta secet mare.
Luctantem Icareis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rateis
Quassas, indociles pauperiem pati.

Quidam totos dies genio & voluptati indulgent, multi militiæ, nõnulli verò venationi ita dediti sunt, vt inde auelli non poßint: verùm ego, ait, musica & Lyrico studio nihil suauius duco.

Est qui nec ueteris pocula Maßici,
Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc uiridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ,
Multos castra iuuant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, belláq; matribus
Detestata. manet sub Ioue frigido
Venator teneræ coniugis immemor:
Seu uisa est catulis cerua fidelibus,
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
Me doctarum ederæ præmia frontium
Dijs miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharúmq; leues cum Satyris chori
Secernunt populo: si neq; tibias
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quòd si me Lyricis uatibus inseris,
Sublimi feriam sidera uertice.

AD AVGVSTVM Cæsarem.

Ode II. Dicolos tetrastrophos. Primi quiq; tres versus sunt hendecasyllabi Sapphici pentametri acatalectici: qui constant è prochæo, spondeo, dactylo, & duobus trochæis, vel spondeo vltimo, sic:

dum sa -u tis ter -- ris niuis -uu atq; -u diræ --
Grandi -u nis mi -- sit pater -uu & ru -u bente -u
Dexte -u ra sa -- cras iacu -uu latus -u arceis --

Quartus autem quisque est Adonius dimeter catalecticus, ex

dactylo

dactylo & spondeo, vel trochaeo, sic:
Terruit –uu vrbem –u

–u –– –uu –u ––
–u –– –uu –u –u
–u –– –uu –u ––
–uu ––

IAm satis terris niuis, atq; diræ,
Grandinis misit pater: & rubente
Dextera sacras iaculatus arceis
Terruit urbem.
Terruit genteis, graue ne rediret
Sæculum Pyrrhæ noua monstra questæ,
Omne cûm Proteus pecus egit altos
Visere monteis:
Piscium & summa genus hæsit ulmo,
Nota quæ sedes fuerat columbis,
Et superiecto pauidæ natarunt
Aequore damæ.
Vidimus flauum Tiberim retortis
Littore Etrusco uiolenter undis
Ire deiectum monimenta regis,
Templáq; Vestæ:
Iliæ dum se nimium querenti
Iactat ultorem: uagus & sinistra
Labitur ripa, Ioue non probante
Vxorius amnis.
Audiet ciues acuisse ferrum,
Quo graues Persæ melius perirent:
Audiet pugnas uitio parentum
Rara iuuentus.
Quem uocet diuûm populus ruentis

C. Cæsaris cædem deos voluisse vlscisci, multis prodigiis territa Roma, & populo metuente, ne iterum diluuium quod sub Deucalione, vniuersũ mortalium genus absorbeat.

Tiberis Numæ regiã, & templũ Vestæ quatit in gratiam vxoris suæ Iliæ, quæ Cæsaris mortem deplorat.
Posteritas audiet suorũ maiorũ vitio bellum ciuile gestum.
Prece qua. Quasi dicas, nulla spes est

in diis, quũ omnes irati sint ob Cæsaris necem.

Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?
Cui dabit parteis scelus expiandi
Iupiter? tandem uenias precamur
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo.

Expreßit epitheton φιλομειδής.

Siue tu mauis Erycina ridens:
Quam Iocus circum uolat, & Cupido,
Siue neglectum genus, & nepotes
Respicis auctor.

Periphrasis Martis, à quo Romulus, & ab illo Romani.

Heu nimis longo satiate ludo:
Quem iuuat clamor, galeæq; leues,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.

Augustum Mercuriũ fecit, & Cæsaris vltorem, atq; illi diutinam vitam imprecatus suadet vt Romæ potius pater patriæ, quã deus esse velit.

Siue mutata iuuenem figura,
Ales in terris imitaris almæ
Filius Maiæ patiens uocari
Cæsaris ultor.
Serus in cælum redeas: diúq;
Lætus intersis populo Quirini:
Néue tu nostris uitiis iniquum
Ocyor aura
Tollat. hîc magnos potius triumphos,
Hîc ames dici pater, atq; princeps:
Neu sinas Medos equitare inultos
Te duce Cæsar.

IN VIRGILIVM,
Athenas nauigantem.

Ode III. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus est choriambicus Glyconius, trimeter acatalecticus, constans è spondeo, choriam

riambo & pyrrhichio, vel iambo, sic:

Sic te -- diua potens -uu- Cypri u-

Secundus verò quisq; choriambicus Asclepiadeus tetrameter acatalecticus, è spondeo, duobus choriambis, & pyrrhichio vel iambo, sic:

Sic fra -- tres Helenæ -uu- lucida si -uu- dera uu

-- -uu- u-

-- -uu- -uu- uu

Venus, Gemini, Aeolus dij nautis præcipuè salutares.

SIc te diua potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida sidera,
Ventorúmq; regat pater,
Obstrictis aliis, præter Iapyga,
Nauis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium, finibus Atticis
Reddas incolumem precor:
Et serues animæ dimidium meæ.
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus: nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus:
Nec tristeis Hyadas, nec rabiem Noti,
Quo non arbiter Adriæ
Maior, tollere, seu ponere uult freta.
Quem mortis timuit gradum?
Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui uidit mare turgidum, &
Infameis scopulos Acroceraunia?
Nequicquam deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras, si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt uada.

Aes triplex. Aut pecuniæ cupiditas, aut ferri durities in contemnendis periculis.

Infameis, quòd fulmine iaciuntur, vel ob crebra naufragia.

Mortalium temeritas, quæ non dubitat quiduis experiri, vt Prometheus Ioui ignẽ furatus sit: quidam mari se commiserint, Dædalus aëri, Gigantes cælum affectauerint: Hercules inferos, si diis placet, inuaserit.

Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per uetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem ætheria domo
Subductum, macies, & noua febrium
Terris incubuit cohors:
Semotiq; prius tarda necessitas
Lethi corripuit gradum.
Expertus uacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
Cælum ipsum petimus stultitia: neq;
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

AD P. SEXTIVM COS.

Vt lætior viuat.

Ode IIII: Dicolos distrophos. Primus quisq; versus est dactylicus, Archilochius, heptameter, acatalectus, constans è quatuor primis pedibus spondeis, vel dactylis indifferenter, vt in versu Heroico. deinde è tribus trochæis, vel spondeo vltimo, sic:

Soluitur -uu acris hi -uu ems gra -- ta vice -uu veris -u & Fa -u uoni --

Secundus verò quisq; est Archilochius, constans ex penthemimere iambica, id est, iambo vel spondeo, iambo & syllaba, deinde è tribus trochæis, vel spondeo vltimo, sic:

Trahunt u- que sic u- cas - machi -u næ ca -u rinas --

-uu -uu -- -uu -u -u --

u- u- - -u -u --

Ex veris descriptione occasione sumta, inuitat ad vo-

Soluitur acris hiems grata uice ueris & Fauoni,
Trahúntq; siccas machinæ carinas,
Ac neq; iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni,

Nec prata canis albicant pruinis.
Iam Cytherea choros ducit Venus imminente Luna:
Iunctæq; Nymphis Gratiæ decentes,
Alterno terram quatiunt pede, dum graueis Cyclopum
Vulcanus ardens urit officinas.
Nunc decet aut uiridi nitidum caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
Nunc & in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu poscat agna, siue malit hœdo.
Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,
Regúmq; turreis. ô beate Sexti,
Vitæ summa breuis spem nos uetat inchoare longam.
Iam te premet nox, fabulæq;, manes,
Et domus exilis Plutonia: quò simul mearis,
Nec regna uini sortiere talis,
Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet iuuentus
Nunc omnis, & mox uirgines tepebunt.

luptates Sextium, quum id temporis, gratia & clementia inuitentur omnes, & in Venerē propendeant, quum mors ex æquo omnes maneat, & uitæ breuitas diu nos sperare uetet, qua exuti, aut nihil superest, aut nihil voluptatis sentimus.

AD PYRRHAM,

Quo fruatur iuuene.

Ode v. Tricolos tetrastrophos. Primi quique duo versus sunt Asclepiadei: qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scanduntur enim sic.

Quis mul -- ta gracilis -uu- te puer in -uu- rosa u-
Perfu -- sus liquidis -uu- vrget odo -uu- ribus uu

Tertius autem quisq; est Pherecratius, heroicus, trimeter, acatalecticus, constans è spondeo, dactylo, & spondeo, sic:

Grato -- Pyrrha sub -uu antro --

Quartus verò quisque est Glyconius: qualis ille: Sic te diua potens Cypri. Scanditur enim hoc modo:

Cui fla -- uam religas -uu- comam ue

-- -uu- -uu- u-
-- -uu- -uu- uu
-- -uu --
-- -uu- uu

Quis

Meretricis astutias insectatur, quæ simplici munditia insidias metiretur, quibus adolescentium animos caperet, & illos emungeret: se verò diis vota soluisse, quòd velut è tempestate non sine naufragio euaserit.

QVis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis urget odoribus
Grato Pyrrha sub antro?
Cui flauam religas comam
Simplex munditiis? heu quoties fidem,
Mutatósq; Deos flebit, & aspera
Nigris æquora uentis
Emirabitur insolens:
Qui nunc te fruitur credulus aurea,
Qui semper uacuam, semper amabilem
Sperat nescius auræ
Fallacis. miseri, quibus
Intentata nites. me tabula sacer
Votiua paries indicat humida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris Deo.

AD AGRIPPAM.

Ode VI. Dicolos tetrastrophos. Primi quique tres versus sunt Asclepiadei, qualis ille: Mæcenas atauis edite regibus. Scanduntur enim hoc modo:

Scribe -- ris Vario -uu- fortis & ho -uu- stium uu
Victor -- Mæonij -uu- carminis a -uu- lite uu
Quam rem -- cunque ferox -uu- nauibus aut -uu- equis u-
Quartus autem Glyconicus, qualis: Sic te diua potens Cypri. Scanditur autem sic:

Miles -- te ducege∫ -uu- ferit uu

-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- u-
-- -uu- uu

Negat se esse eo ingenio, vt Agrippæ res gestas pro dignitate scri-

SCriberis Vario fortis, & ostium
Victor, Mæonij carminis alite,

Quam

Quam rem cunq; ferox nauibus, aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos Agrippa, neq; hæc dicere, nec grauem
Pelidæ stomachum cedere nescij,
Nec cursus duplicis per mare Vlyssei,
Nec sæuam Pelopis domum,
Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbellisq; Lyræ Musa potens uetat
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterrere ingeni.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Digne scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionem? aut ope Palladis
Tydidem superis parem?
Nos conuiuia, nos prælia uirginum
Sectis in iuuenes unguibus acrium
Cantamus uacui: siue quid urimur,
Non præter solitum leues.

bere poßit: sibi non conuenire tã sublime argumentũ: proinde Varium poëtã rectius scripturũ eius præclara facinora, qui ad Homericam felicitatem proximè accedat.

AD MVNATIVM PLANCVM
Consularem: quòd Tiburtina regione præcipuè delectetur.

Ode VII. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus est heroicus, hexameter, catalecticus in duas syllabas, constans sex pedibus, dactylo & spondeo indifferenter in omnibus locis: quanquam in quinto aliquando spõdeus ponitur, & in sexto dactylus: vbi etiam sæpe pro spondeo trochæus admittitur. Scanditur autem sic:

Lauda -- bunt ali -vv i cla -- ram Rhodon -vv aut Mity- -vv lenen --

Secundus autẽ quisq; est dactylicus, Alcmanius, tetrameter, catalecticus, habens quatuor vltimos pedes heroici versus sic:

Aut Ephe -vv sum bima -vv risue Co -vv rinthi --

-- -vv -- -vv -vv --

-vv -vv -vv --

Laud

claram, nam αἰθρία antè vocabatur ob serenitatem.

LAudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen,
Aut Ephesum, bimarisue Corinthi
Mœnia, uel Baccho Thebas, uel Apolline Delphos
Insignes, aut Thessala Tempe.
Sunt, quibus unum opus est intactæ Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare, &
Vndiq; decerptæ frondi præponere oliuam:
Plurimus in Iunonis honorem
Aptum dicit equis Argos, ditésq; Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,

Albunea fontis & siluæ nomen, de qua Virgi. in 7. Albus λευκόνοτος Græcis à serenitate, quam facit, sic dictus.

Nec tam Larissæ perculsit campus opimæ,
Quàm domus Albuneæ resonantis,
Et præceps Anio, & Tiburti lucus, & uda
Mobilibus pomaria riuis.
Albus ut obscuro detergit nubila cælo
Sæpe Notus, neq; parturit imbreis
Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
Tristitiam, uitæq; labores
Molli Plance mero: seu te fulgentia signis
Castra tenent, seu densa tenebit

Teucri exemplo Plancũ Tibure criũdum ad hilaritatẽ prouocat, curis uino largiore fugatis.

Tiburis umbra tui. Teucer Salamina, patrémq;
Cùm fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur uinxisse corona,
Sic tristeis affatus amicos:
Quò nos cunq; feret melior fortuna parente,
Ibimus ô socij, comitésq;:
Nil desperandum Teucro duce, & auspice Teucro.
Certus enim promisit Apollo
Ambiguam tellure noua Salamina futuram.
O' fortes, peioráq; passi
Mecum sæpe uiri, nunc uino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

AD

AD LYDIAM,
Ne sæuiat in Sybarim.

Ode VIII. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus Aristophanius dimeter acatalecticus, constans è choriambo, & bacchio siue amphimacro, hoc modo:

Lydia dic -uu- per omneis u--

Secundus autem quisque est choriambicus Alcaicus tetrameter acatalecticus, constans ex epitrito secundo, duobus choriambis & bacchio, siue amphibrachio, hoc modo:

Te deos o-u-- ro, Sybarim -uu- cur properes -uu- amando u--

-uu- u--

-u-- -uu- -uu- u--

Lydia dic, per omneis,
Te deos oro, Sybarim cur properes amando
Perdere: cur apricum
Oderit campum patiens pulueris, atq; solis:
Cur neq; militaris
Inter æqualeis equitet: Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis:
Cur timet flauum Tiberim tangere? cur oliuum
Sanguine uiperino
Cautius uitat? neq; iam liuida gestat armis
Brachia: sæpe disco,
Sæpe trans finem iaculo nobilis expedito.
Quid latet? ut marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Troiæ
Funera: ne uirilis
Cultus in cædem, & Lycias proriperet cateruas?

Riualem suum Sybarim obliquè notat: qui sic deperiret Lydiam, vt se iam neq; disco, neque iaculis, non equis, non armis, non natando exerceret, sed apud eam velut Achilles inter Lycomedis virgines latitaret.

AD THALIARCHVM.

Ode IX. Tricolos tetrastrophos. Primi quiq; duo versus sunt dactylici Alcmanij acatalectici: qui constant penthemimere iābica, id est, ex iambo vel spondeo, iambo, & syllaba, quæ dicitur cæsura: deinde

deinde duobus dactylis, vel vltimo amphimacro, hoc modo:

Vides u- vt al u- ta - stet niue -uu candidum -uu
Sora u- cte nec u- iam - sustine -uu ant onus -uu

Tertius autem quisq; est iambicus Archilochius dimeter hypercatalecticus, constans quatuor pedibus primo & tertio, iambo vel spondeo: secundo & quarto, iambo duntaxat: deinde superest syllaba, hoc modo:

Silua -- labo u- rantes -- geiú u- que u

Quartus verò quisq; est dactylicus Alcmanius acatalectus, constans ex dimetro heroico, & dimetro trochaico, id est, è duobus dactylis & duobus trochæis, vltimo spondeo, hoc modo:

Fulmina -uu constite -uu rint a -u cuto --

u- u- - -uu -uu
u- u- - -uu -uu
-- u- -- u- u
-uu -uu -u --

Thaliarchum adolescētē hortatur ad hilariorem vitam, dum licet per ætatem.

Omnes curas diis committe, qui pro arbitrio momento tempestatē & tranquillitatē inducunt.

Vides ut alta stet niue candidum
Soracte, nec iam sustineant onus
Siluæ laborantes, geluq;
Flumina constiterint acuto.
Dissolue frigus, ligna super foco
Large reponens: atq; benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Thaliarche merum dyota.
Permitte diuis cetera: qui simul
Strauere uentos æquore feruido
Deprœliantes: nec cupreßi,
Nec ueteres agitantur orni.
Quid sit futurum cras, fuge quærere &
Quem fors dierum cunq; dabit, lucro
Appone: nec dulceis amores
Sperne puer, neq; tu choreas,
Donec uirenti canities abest

Mor

Morosa, nunc & campus, & areæ,
Lenésq; sub noctem susurri,
Composita repetantur hora.
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo,
Pignúsq; dereptum lacertis,
Aut digito malè pertinaci.

Morosa, quæ moribus est inter se contrarius.

Pignus, armilla aut anulus,

IN MRECVRIVM.

Ode x. *Dicolos tetrastrophos: vt, Iam satis terris.*

-v -- -vv -v -v
-v -- -vv -v -v
-v -- -vv -v --
-vv --

MErcuri facunde nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, & decoræ
More palæstræ:
Te canam magni Iouis, & Deorum,
Nuntium, curuæq; lyræ parentem,
Callidum quicquid placuit iocoso
Condere furto.
Te, boues, olim nisi reddidisses,
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, uiduus pharetra,
Risit Apollo.
Quin & Atridas duce te superbos
Ilio diues Priamus relicto,
Thessalósq; igneis, & iniqua Troiæ
Castra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus, uirgáq; leuem coërces

Hymnus ab Alcæo mutuò sumtus, quo laudat Mercurium à genere, ab eloquentia, & sermonis, musicæ, palæstræ, & furti inuentione.

Priamus per exercitũ Græcorum illæsus ad Achillem, Mercurio duce, euasit. Iliaω.

Aurea turbam, superis deorum
Gratus & imis.

AD LEVCONOEN.

Indulgendum voluptati, omissa futurorum cura.

Ode XI. Monocolos. Sunt enim omnes versus choriambici alcaici pentametri acatalectici, qui constant spondeo, tribus choriambis, pyrrhichio, vel iambo, hoc modo:

Tu ne -- quaesieris -uu- scire nefas -uu- quem mihi quē -uu- tibi uu

Finē -- dij dederint -uu- Leuconoē -uu- nec Babylo-uu-nios u-

-- -uu- -uu- -uu- uu

-- -uu- -uu- -uu- u-

Philosophica sententia, ne sapiens, de futuris anxius à mathematicis pendeat, quū solius Dei sit praescire futura.

TV *ne quaesieris (scire nefas) quem mihi, quem tibi*
Finem dij dederint Leuconoë: nec Babylonios
Tentaris numeros, ut melius quicquid erit pati,
Seu plures hiemes, seu tribuit Iupiter ultimam:
Quae nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum. sapias, uina liques, & spatio breui
Spem longam reseces: dum loquimur, fugerit inuida
Aetas. carpe diem, quàm minimum credula postero.

DE LAVDIBVS DEORVM & hominum.

Ode XII. Dicolos tetrastrophos: vt, Iam satis terris.

-u -- -uu -u --

-u -- -uu -u -u

-u -- -uu -u -u

-uu --

Hac ode Pindarum imitatus est, in qua miro artificio insinuat se in laudes Augusti, dū dubitat quid potissi.

Q*Vem uirum, aut heroa lyra, uel acri*
Tibia sumis celebrare Clio?
Quem Deum? cuius retinet iocosa
Nomen imago,
Aut in umbrosis Heliconis oris,

Aut

Aut super Pindo, gelidóue in Hæmo?
Vnde uocalem temere insecutæ
Orphea syluæ.
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celerésq; uentos
Blandùm & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam solitis parentum
Laudibus? qui res hominum, ac Deorum,
Qui mare & terras, uariísq; mundum
Temperat horis?
Vnde nil maius generatur ipso:
Nec uiget quicquam simile, aut secundum:
Proximos illi tamen occupauit
Pallas honores.
Prælijs audax neq; te silebo
Liber, & sæuis inimica uirgo
Belluis, nec te metuende certa
Phœbe sagitta.
Dicam & Alciden, puerósq; Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem: quorum simul alba nautis
Stella refulsit.
Defluit saxis agitatus humor,
Concidunt uenti, fugiúntq; nubes,
Et minax (sic dij uoluere) ponto
Vnda recumbit.
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasceis, dubito, an Catonis
Nobile lethum.

mum dicat, & quid primum, atq; ita obiter celebrato Ioue, Pallade, Libero patre, Diana, & ceteris dijs, paulatim ad heroes & Romanorũ duces, postremo ád Augustũ descendit.

Puer. Ledæ, gemini, uidelicet Castor & Pollux, quorũ signũ dum oritur, uer appetit & sedantur tempestates.

Per transitum Romanos principes cõmemorat, Romulũ, Numã Catonẽ &c. quò Au-

Laudas brachia, uæ, meum
Feruens difficili bile tumet iecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa sede manet: humor & in genas
Furtim labitur arguens,
Quàm lentis penitus macerer ignibus.
Vror, seu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ, siue puer furens
Impreßit memorem dente labris notam.
Non, si me satis audias,
Speres perpetuum dulcia barbaré
Lædentem oscula, quæ Venus
Quinta parte sui nectaris imbuit.
Felices ter, & amplius,
Quos irrupta tenet copula: nec malis
Diuulsus querimoniis,
Suprema citius soluet amor die.

apud amicam dum vehementer se zelotypia commoueri dicit: quum in illum magis affecta videatur, aut alieni amoris vestigium deprehenderit, adeo vt ne à lacrymis quidem poßit temperare.

Felices quos mors sola à mutuo amore dirimit.

IN BRVTVM BELLVM, ciuile reparantem.

Ode XIIII. *Tricolos tetrastrophos: vt, Quis multa gracilis te puer in rosa.*

-- -UU- -UU- U-
-- -UU- -UU- U-
-- -UU -U
-- -UU- UU

O Nauis referent in mare te noui
Fluctus: ô quid agis? fortiter occupa
Portum. nónne uides, ut
Nudus remigio latus?
Et malus celeri saucius Africo,

Sub nauis allegoria deterret M. Brutũ poeta, qui sub eo militauerat apud Philippos vbi fusus cum exercitu Brutus ab Augu

ſto bellum inſtaurare parabat, tã viribus attritis et collegã Caßio extincto, quare nõ tutũ iterũm belli euentum experiri, etſi maximè poßit.

Antennæq; gemant? ac ſine funibus
Vix durare carinæ
Poßint imperioſius
Aequor? non tibi ſunt integra lintea,
Non Dij, quos iterum preſſa uoces malo.
Quamuis Pontica pinus
Siluæ filia nobilis
Iactes & genus, & nomen inutile:
Nil pictis timidus nauita puppibus
Fidit. tu, niſi uentis
Debes ludibrium, caue.
Nuper ſollicitum quæ mihi tædium,
Nunc deſiderium, curáq; non leuis
Interfuſa nitenteis
Vites æquora Cycladas.

NEREI VATICINIVM,
De ruina Troiæ.

Ode XV. *Dicolos tetraſtrophos: vt, Scribêris Vario fortis & hoſtium.*

Nereum introducit, qui Paridi belli Troiani exitium vaticinatur, imitatus Bacchilidẽ poëtam lyricum, qui idẽ argumentum tractat ſub Caſſandræ perſona. Ait enim magno ſuo & ſuorũ malo Helenam ab illo

-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- u-
-- -uu- uu

PAſtor cùm traheret per freta nauibus
Idæis Helenem perfidus hoſpitam,
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret fera
Nereus fata: Mala ducis aui domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Coniurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami uetus.

Heu

Eheu,quantus equis,quantus adest uiris
Sudor:quanta moues funera Dardanæ
Genti?iam galeam Pallas,& ægida,
Currúsq;,& rabiem parat.
Nequicquam Veneris præsidio ferox
Pectes cæsariem,gratáq; fœminis
Imbelli cithara carmina diuides:
Nequicquam thalamo graueis
Hastas,& calami spicula Gnosij
Vitabis,strepitúmq;,& celerem sequi
Aiacem.tamen,heu,serus adulteros
Crineis puluere collines.
Non Laërtiadem exitium tuæ
Gentis,non Pylium Nestora respicis?
Vrgent impauidi te Salaminius,
Teucérq;,& Sthenelus sciens
Pugnæ:siue opus est imperitare equis,
Non auriga piger:Merionem quoq;
Nosces.ecce furit te reperire atrox
Tydides melior patre.
Quem tu,ceruus uti uallis in altera
Visum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matronísq; Phrygum classis Achillei.
Post certas hiemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

raptam. Nam præterquã q̃d ipse ab Aiace cæsus dabit pœnas, vniuersæ Græciæ proceres,Vlysses,Nestor, Teucer, Diomedes & ceteri, Ilium etiam Priami patris regiam funditus euertent, & ad vnum omnes hostes ad internecionem delebunt.

PALINODIA.

Veniam petit à puella, quam iambis læserat.

Ode XVI. *Tricolos tetrastrophos:vt,Vides vt alta stet niue cãdidũ.*

– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – ∪ – – – ∪ – –
– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – –

Recantat quæ petulantius in amicam scripserat: sed id vt ageret iracũdia actum, qua nihil impotentius atq; intractabilius fatetur. Imitatus est autem Stesichorũ Siculum, qui id prius de Helena fecerat.

O Matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminosis cunq; uoles modum
Pones Iambis: siue flamma,
Siue mari libet Adriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Montem Sacerdotum incola Pythius:
Non liber æque, non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Tristes ut iræ: quas neq; Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,
Nec sæuus ignis, nec tremendo
Iupiter ipse ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undiq;
Desectam, & insani leonis
Vim stomacho apposuisse nostro.
Iræ Thyesten exitio graui
Strauere, & altis urbibus ultimæ
Stetere causæ, cur perirent
Funditus, imprimeretq; muris
Hostile aratrum exercitus insolens.
Compesce mentem: me quoq; pectoris
Tentauit in dulci iuuenta
Feruor, & in celeres iambos
Misit furentem. nunc ego mitibus
Mutare quæro tristia: dum mihi
Fias recantatis amica

Atrei & Thyestæ exemplo iræ atrocitatem & tyrannidẽ ostendit, quam in stomacho locũ habere dicit.

Opprob

Opprobriis, animúmq; reddas.

AD TYNDARIDEM, DE laudibus agri Sabini, & montis Lucretilis.

Ode XVII. *Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.*

-- ᴗ- - -ᴗᴗ -ᴗᴗ
-- ᴗ- - -ᴗᴗ -ᴗᴗ
-- ᴗ- -- ᴗ- -
-ᴗᴗ -ᴗᴗ -ᴗ --

Velox amœnum sæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus, & igneam
Defendit æstatem capellis
Vsq; meis, pluuiósq; uentos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latenteis, & thyma deuiæ
Olentis uxores mariti:
Nec uirides metuunt colubros,
Nec martialeis hœdilia lupos:
Vtcunq; dulci Tyndari fistula
Valles, & Vsticæ cubantis
Læuia personuere saxa.
Dij metuentur: Diis pietas mea,
Et Musa cordi est. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hîc in reducta ualle, Caniculæ
Vitabis æstus, & fide Teïa
Dices laboranteis in uno
Penelopen, uitreámq; Circen.
Hic innocentis pocula Lesbij

Tydarim puellam, quã prius iambis offenderat, inuitat ad rus suum, quod in Sabinis habebat, vt illi plenius satisfaciat. Quò autem facilius persuadeat laudat illud ab eo, quòd dij eo secessu delectentur, à pecudũ & rerum omnium copia, ab amœnitate & securitate, qua tuta erit ab ebriosorũ iuuenum petulantia, & Cyri ri ualis iniuria.

Duces sub umbra,nec Semeleïus
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia,nec metues proteruum
Suspecta Cyrum:ne malè dispari
Incontinenteis iniiciat manus,
Et scindat hærentem coronam
Crinibus,immeritámq; uestem.

AD VARVM,

Laudans Tiburtinum vinum.

Ode XVIII. *Monocolos:vt,Tu ne quæsieris,scire nefas,quem mihi,quem tibi.*

-- -vv- -vv- -vv- vv

Quintilium Varum poëtã hortatur,vt Tiburi vites serat, quòd illic optimum vinum nascatur, quo animi curæ commodissimè leniũtur, si adsit in bibendo modus. Nam quanta ex ebrietate mala prouenniant,Centauri & Thraces exemplo esse possunt.

NVllam Vare sacra uite prius seueris arborem
Circa mite sôlum Tiburis,& mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit:neq;
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post uina grauẽ militiam,aut pauperiem increpet?
Quis non te potius Bacche pater,teq; decens Venus?
At ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata:monet Sithonis non leuis Euius:
Cùm fas,atq; nefas exiguo fine libidinum
Discernunt auidi.non ego te candide Bassareu
Inuitum quatiam:nec uariis obsita frondibus
Sub dium rapiam.sæua tene cum Berecynthio
Cornu tympana:quæ subsequitur cæcus amor sui,
Attollens uacuum plus nimio gloria uerticem,
Arcaniq; fides prodiga perlucidior uitro.

DE GLYCERA,

Quòd eius amore vratur.

Ode XIX. *Dicolos distrophos:vt,Sic te diua potens Cypri.*

-- -UU- UU

-- -UU- -UU- U-

MAter sæua cupidinum,
Thebanæq; iubet me Semeles puer,
Et lasciua licentia,
Finitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore purius
Vrit grata proteruitas,
Et uultus nimiùm lubricus aspici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deseruit:nec patitur Scythas,
Et uersis animosum equis
Parthum dicere:nec quæ nihil attinent.
Hîc uiuum mihi cæspitem,hîc
Verbenas pueri ponite,thuráq;
Bimi cum patera meri.
Mactata ueniet lenior hostia.

Queritur se Veneris & Bacchi tum libertatis & otij impulsu in amorem trahi, quo occupatus non poßit scribere res graues sed amatorias duntaxat. Innuit autem facilè quenq; in amorem incidere, qui vino & voluptati indulgeat.

AD MAECENATEM.

Inuitat eum ad conuiuium minimè sumtuosum.

Ode XX. *Dicolos tetrastrophos: vt Iam satis terris, niuis, atq; diræ.*

-U -- -UU -U -U

-U -- -UU -U --

-U -- -UU U- --

-UU --

VIle potabis modicis Sabinum
Cantharis: Græca quod ego ipse testa
Conditum leui, datus in theatro
Cum tibi plausus.
Care Mæcenas eques: ut paterni
Fluminis ripa, simul & iocosa

Vile, id est, nouũ, nam vetus pretiosum. Leui id est, resignaui, quum in theatro, tãto plausu acceptus es, ut Vaticanus & Tibris, qui in

Redde

Hetruria fluit, resultaret fauẽtium strepitu.

Redderet laudes tibi Vaticani
Montis Imago.
Cæcubam, & prælo domitam Caleno
Tu bibes uuam: mea nec Falernæ
Temperant uites, neq; Formiani
Pocula colles.

IN DIANAM, ET Apollinem.

Ode XXI. *Tricolos tetrastrophos: vt, Quis multa gracilis te puer in rosa.*

– – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ –
– – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – – ∪ ∪ – –
– – – ∪ ∪ – ∪ –

Hymnus ad chorum virginum & puellarum, vt ludis Apollinaribus, ex instituto L. Syllæ, & libris Martij vatis dedicatis, Apollinis & Dianæ laudes canãt, quò precibus deliniti, famẽ, pestem & bellum in hostes transferant.

Dianam teneræ dicite uirgines:
Intonsum pueri dicite Cynthium,
Latonámq; supremò
Dilectam penitus Ioui,
Vos lætam fluuijs, & nemorum comam,
Quæcunq; aut gelido prominet Algido
Nigris aut Erymanthi
Siluis, aut uiridis Cragi.
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalémq; mares Delon Apollinis,
Insignémq; pharetra,
Fraternáq; humerum lyra.
Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem:
Pestémq; à populo, & principe Cæsare in
Persas, atq; Britannos
Vestra motus aget prece.

AD

AD ARISTIVM,

Vitæ integritatem & innocentiam vbiq; esse tutam.

Ode XXII. Dicolos tetrastrophos: vt, Iã satis terris niuis atq; diræ.

−υ −− −υυ −υ −υ

−υ −− −υυ −υ −−

−υ −− −υυ −υ −υ

−υυ −−

Integer uitæ, scelerísq; purus
Non eget Mauri iaculis, nec arcu,
Nec uenenatis grauida sagittis
Fusce pharetra.
Siue per Syrteis iter æstuosas,
Siue facturus per inhospitalem
Caucasum, uel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.
Nanq; me silua lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum curis uagor expeditus,
Fugit inermem.
Quale portentum neq; militaris
Daunia in latis alit esculetis:
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me pigris ubi nulla campis
Arbor æstiua recreatur aura:
Quod latus mundi nebulæ, malúsq;
Iupiter urget:
Pone sub curru nimium propinqui
Solis in terra domibus negata,
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

Scribit Fusco amico bonum virũ numinis prouidẽtia vbique tutũ esse, etiam si inter res periculosissimas versetur: neq; alio egere adminiculo, quàm sola innocentia: quẽadmodum ipsi contigit, quem quum in silua spatiaretur, lupus inermẽ fugit: & contrà, malum, teste prouerbio, etiã mus mordeat.

AD CHLOEN,

Non esse iam quòd viriles complexus extimescat, viro matura.

Ode XXIII. Tricolos tetrastrophos: vt, Quis multa gracilis te puer in rosa.

— — — ∪ ∪ — — ∪ ∪ — ∪ —
— — — ∪ ∪ — — ∪ ∪ — ∪ —
— — — ∪ ∪ — —
— — — ∪ ∪ — ∪ —

Puellam virorum cõtactum formidantẽ increpat, quæ velut hinnulus amissa matre trepidet, quũ à viris illi nihil sit periculi vtpote qui ament, non vt feræ hinnulũ quærant perdere.

Vitas hinnuleo me similis Chloë,
Quærenti pauidam montibus auijs
Matrem, non sine uano
Aurarum, & siluæ metu.
Nam seu mobilibus ueris inhorruit
Aduentus folijs, seu uirides rubum
Dimouere lacertæ,
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris ut aspera,
Getulúsue leo, frangere persequor,
Tandem desine matrem
Tempestiua sequi uiro.

AD VIRGILIVM,

Quintilij mortem immoderatè ferentem.

Ode XXIIII. Dicolos tetrastrophos: vt, Scriberis Vario fortis, & hostium.

— — — ∪ ∪ — — ∪ ∪ — ∪ ∪
— — — ∪ ∪ — — ∪ ∪ — ∪ —
— — — ∪ ∪ — — ∪ ∪ — ∪ ∪
— — — ∪ ∪ — ∪ ∪

Miro ingenio Virgiliũ monet vt amici mortẽ æqui⁹ ferat, ait enim se

Quis desiderio sit pudor, aut modus
Tam cari capitis, præcipe lugubres
Cantus Melpomene: cui liquidam pater

Vocem

Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quintilium perpetuus sopor
Vrget? cui pudor, & iustitiæ soror
Incorrupta fides: nudáq; ueritas,
Quando ullum inuenient parem?
Multis ille quidem flebilis óccidit:
Nulli flebilior, quàm tibi Virgili:
Tu frustra pius, heu, non ita creditum
Poscis Quintilium Deos.
Quòd si Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem?
Non uanæ redeat sanguis imagini:
Quam uirga semel horrida
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum, sed leuius fit patientia,
Quicquid corrigere est nefas.

non mediocriter dolere, neq; dolori modum inuenire ob tãti viri iacturam: verùm frustra desiderari, quod consequi non queas. Lugere autem suprà quàm satis est, non solùm stultum & inutile, verùm etiã impium.

AD LYDIAM, iam vetulam.

Ode XXV. *Dicolos tetrastrophos: vt, Iã satis terris niuis, atq; diræ.*

—u —— —uu —u ——
—u —— —uu —u ——
—u —— —uu —u ——
—uu —u

PArcius iunctas quatiunt fenestras
Ictibus crebris iuuenes proterui:
Nec tibi somnos adimunt, amátq;
Ianua limen:
Quæ prius multum faciles mouebat
Cardines: audis minus, & minus iam:

Insultat meretrici, quæ quũ iuuenis, ob formæ & ætatis elegantiam in amatores esset superbissima,

iam vetula vicißim ab illis negligeretur, & puellis magis delectarentur, digna scilicet pro meritis talione, vt eadem patiatur, quæ aliis fecerat.

Me tuo longas pereunte nocteis
Lydia dormis.
Inuicem mœchos anus arroganteis
Flebis, in solo leuis angiportu,
Thracio bacchante magis sub inter-
Lunia uento:
Cùm tibi flagrans amor, & libido,
Quæ solet matres furiare equorum,
Sæuiet circa iecur ulcerosum,
Non sine questu:
Læta quòd pubes edera uirenti
Gaudeat, pulla magis atq; myrto,
Aridas frondeis hiemis sodali
Dedicet Hebro.

DE AELIO LAMIA.

Se, soluto animo, velle Lamiam laudare.

Ode XXVI. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

-- u- - -uu -u-
-- u- - -uu -uu
-- u- -- u- -
-uu -uu -u --

Ad Lamiam nobilissimū virum & eruditum, indicans studiosum & bonis disciplinis excultum, vacare cùm multis aliis affectibus, tum maximè metu & anxietate.

MVsis amicus, tristitiam, & metus
Tradam proteruis in mare Creticum
Portare uentis: queis sub Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ:
Quid Tiridatem terreat, unicè
Securus. ô quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam

Pimp

Pimplea dulcis. nil sine te mei
Prosunt honores: hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio sacrare plectro,
Téq; tuásq; decet sorores.

AD SODALES, NE IMITENTVR
Thracas in conuiuiis pugnantes.

Ode XXVII. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

-- ∪- - -∪∪ -∪-
-- ∪- - -∪∪ -∪∪
-- ∪- -- -∪ ∪
-∪∪ -∪∪ -∪ --

Natis in usum lætitiæ scyphis
Pugnare, Thracum est. tollite barbarum
Morem: uerecundúmq; Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino, & lucernis Medus acinaces
Immane quantum discrepat. impium
Lenite clamorem sodales,
Et cubito remanete presso.
Vultis seueri me quoq; sumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.
Cessat uoluntas? non alia bibam
Mercede. quæ te cunq; domat Venus
Non erubescendis adurit
Ignibus: ingenuóq; semper
Amore peccas. quicquid habes, agẽ
Depone tutis auribus. ah miser
Quanta laboras in Charybdi,

Carmen hoc cuius argumẽtum ab Anacreonte sumsit, παροινικὸν est, docẽs inter pocula suauiter quidem vino vtendũ & fabulis, verùm temperatè, ne vt inter Barbaros res exeat in rixam & contentionẽ. Hinc quàm difficile sit semel meretricio amore illigatũ se explicare.

e Digne

Digne puer meliore flamma.
Quæ saga, quis te soluere Thessalis
Magus uenenis, quis poterit deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimæra.

AD ARCHYTAM.

Inducitur Archytas nautæ cuidam respondens, omnibus esse moriendum, oránsq; ne se insepultum iacêre patiatur: sed corpori suo terram aut arenam iniiciat.

Ode XXVIII. Dicolos distrophos: vt, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen.

-uu -- -uu -uu -uu --
-- -uu -- --

Archytam Tarentinũ geometram & astrologum nobilißimũ inducit, à nautis petentem, vt cadauer suũ, quod è naufragio in litus eiectum erat, sepeliant, id enim facile & piũ esse, quandoquidem mors omnibus est cõmunis, heroibus & priuatis, doctis pariter atq; indoctis, quanquã diuersa ratione: nã hoc melior doctorum conditio, quòd immortalis sit eorum fama, se verò in sinu Illyrico per tẽpestatẽ periisse.

Te maris, & terræ, numeróq; carentis arenæ
Mensorem cohibent Archyta
Pulueris exigui prope littus parua Matinum
Munera: nec quicquam tibi prodest
Aërias tentasse domos, animóq; rotundum
Percurrisse polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor conuiua deorum,
Tithonúsq; remotus in auras,
Et Iouis arcanis Minos admissus: habéntq;
Tartara Panthoïden iterum Orco
Demissum, quamuis clypeo Troiana refixo
Tempora testatus: nihil ultra
Neruos, atq; cutem morti concesserat atræ,
Iudice te, non sordidus auctor
Naturæ, ueriq;. Sed omneis una manet nox,
Et calcanda semel uia lethi.
Dant alios Furiæ toruo spectacula Marti.
Exitio est auidis mare nautis.

Mist

Mista senum, ac iuuenum densantur funera. nullum
Sæua caput Proserpina fugit.
Me quoq; deuexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu nauta uagæ ne parce malignus arenæ
Ossibus, & capiti inhumato
Particulam dare: si quodcunq; minabitur Eurus
Fluctibus Hesperiis: Venusinæ
Plectantur siluæ, te sospite: multáq; merces
Vnde potest, tibi defluat æquo
Ab Ioue Neptunóq; sacri custode Tarenti.
Negligis immeritis nocituram
Postmodo te natis fraudem committere. fors &
Debita, iura uicésq; superbæ
Te maneant ipsum: precibus non linquar inultis:
Téq; piacula nulla resoluent.
Quanquàm festinas, non est mora longa: licebit
Iniecto ter puluere curras.

AD ICCIVM.

Mirum quiddam & monstri simile eum à philosophiæ studio ad militiam transisse.

Ode XXIX. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ –
– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ –
– – ∪ – – – ∪ – –
– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – –

Icci beatis nunc Arabum inuides
Gazis, & acrem militiam paras:
Non antè deuictis Sabææ
Regibus, horribiliq; Medo

Expostulat cū Iccio familiari suo, qui omisso philosophiæ studio prædæ & pecuniæ hians,

militiæ se addixerat præter omniū opinionē, quippe qui pulchrèiam instructus esset ad Stoicam disciplinam.

Nectis catenas. quæ tibi uirginum
Sponso necato barbara seruiet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur unctis,
Doctus sagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus, & Tiberim reuerti?
Cùm tu coëmtos undiq; nobileis
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis
Pollicitus meliora temnis?

AD VENEREM.
Vt in ædes Glyceræ
veniat.

Ode XXX. *Dicolos tetrastrophos: vt Iā satis terris, niuis, atq; diræ.*

–u –– –uu –u –u
–u –– –uu –u –u
–u –– –uu u– –u
–uu –u

Scribit hanc Odē velut epigramma quoddam, in sacellum quod Veneri Glycera amica dedicabat.

O Venus regina Cnidi, Paphiq;
Sperne dilectam Cypron: & uocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Feruidus tecum puer, & solutis
Gratiæ zonis, properéntq; Nymphæ,
Et parum comis sine te Iuuentas,
Mercuriúsq;.

SE NON DIVITIAS, SED TRANquillam, bilarémque vitam ab Apolline petere.

Ode XXXI. *Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.*

––

−− ∪− − −∪∪ −∪∪
−− ∪− − −∪∪ ∪∪−
−− ∪− −− ∪− −
−∪∪ −∪∪ ∪− −∪

Quid dedicatum poscit Apollinem
Vates? quid orat, de patera nouum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ segetes feraces:
Non æstuosæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum:
Non rura, quæ Lyris quieta
Mordet aqua taciturnus amnis.
Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna uitem: diues & aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syra reparata merce,
Diis carus ipsis: quippe ter, & quater
Anno reuisens æquor Atlanticum
Impunè. me pascunt oliuæ,
Me cichorea, leuésq; maluæ.
Frui paratis & ualido mihi
Latoë dones, at precor integra
Cum mente, nec turpem senectam
Degere, nec cithara carentem.

Docet quid ipse & vir frugi ab Apolline petat, cui templum dedicauerat Augustus in palatio, nimirum bonam mentem, & integram corporis valetudinem cumlata & facili senectute: non ambitiosa illa, ampla latifundia, armentorum greges, ebur, & eiusmodi.

BARBITON SIVE TESTVdinem suam commendat.

Ode XII. Dicolos tetrastrophos: vt, Iā satis terris niuis, atq; diræ.

−∪ −− −∪∪ −∪ −−
−∪ −− −∪∪ −∪ −∪
−∪ −− −∪∪ −∪ −−
−∪∪ −−

Orat Barbiton ne sibi desit pro viribus satagenti, vt carmen quod condit, posteritati probetur: laudatque eum ab amoenitate, & vtilitate, qua deorum & fortium virorum animos exhilarat.

Poscimus, si quid uacui sub umbra,
Lusimus tecum, quod & hunc in annum
Viuat, & plureis: age dic Latinum,
Barbite carmen,
Lesbio primum modulate ciui:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Siue iactatam religarat udo
Littore nauim.
Liberum, & Musas, Veneremque, & illi
Semper hærentem puerum canebat,
Et Lycum nigris oculis, nigroque
Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus supremi
Grata testudo Iouis, ô laborum
Dulce lenimen, mihi cunque salue
Rite uocanti.

AD ALBIVM TIBVLlum poëtam.

Ode XXXIII. *Dicolos tetrastrophos: vt, Scriberis Vario fortis, & hostium.*

-- -uu- -uu- u-
-- -uu- -uu- u-
-- -uu- -uu- uu
-- -uu- uu

Consolatur Tibullum poëtam suo & aliorum exemplo, qui ægrè ferebat se ab amica contemni: docens id illi cum multis esse commune, Venere ita volente: sibique idem accidisse, vt contemta nobiliore, libertinæ adhæserit.

Albi ne doleas plus nimio, memor
Immitis Glyceræ, neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi iunior
Læsa pœniteat fide.
Insignem tenui fronte Lycorida,
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoën, sed prius Appulis

Iunger

Iungentur capreæ lupis,
Quàm turpi Pholoë peccet adultero.
Sic uisum Veneri: cui placet impares
Formas, atq; animos sub iuga aënea
Sæuo mittere cum ioco.
Ipsum me melior cùm peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curuantis Calabros sinus.

POENITERE SE, QVOD DVM EPICVream disciplinam sectaretur, parùm studiosè Deos coluerit.

Ode XXXIIII. *Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.*

-- v- - -vv -v-
-- v- - -vv -v-
-- v- -- v- v
-vv -vv -v --

PArcus deorum cultor, & infrequens,
Insanientis dum sapientiæ
Consultus erro: nunc retrorsum
Vela dare, atq; iterare cursus
Cogor relictos. nanq; Diespiter
Igni corusco, nubila diuidens,
Plerunq; per purum tonanteis
Egit equos, uolucrémq; currum:
Quo bruta tellus, & uaga flumina,
Quo Styx, & inuisi horrida Tænari
Sedes, Atlanteúsq; finis
Concutitur. ualet ima summis
Mutare: & insignem attenuat Deus
Obscura promens. hinc apicem rapax

Testatur se in impietatē lapsum, quòd nimium ex Epicureorum decreto superstitionem vitat. Illi enim deos humana curare negāt: posthac resipiscere velle, & iis accedere, qui Dei prouidentia omnia administrari putant.

Fortuna cum stridore acuto
Sustulit: hîc posuisse gaudet.

AD FORTVNAM.

Ode XXXV. *Tricolos tetrastrophos: vt præcedens.*

-- ∪- - -∪∪ -∪∪
-- ∪- ⏓ -∪∪ -∪-
-- ∪- -- ∪- -
-∪∪ -∪∪ -∪ ⏓-

Augustum Cæsarem profecturum in Britanniam, commendat Fortunæ, quæ Antij religiosissimè celebatur, cuiusq; numen omnes agnoscunt ac reuerentur barbarissimæ ac ferocissimæ gentes.

O Diua, gratum quæ regis Antium,
Præsens uel imo tollere de gradu
Mortale corpus, uel superbos
Vertere funeribus triumphos.
Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
Quicunq; Bithyna lacessit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
Vrbésq;, gentésq;, & Latium ferox,
Regúmq; matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni:
Iniurioso ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
Ad arma cessanteis, ad arma
Concitet, imperiúmq; frangat.
Te semper anteit sæua necessitas,
Clauos trabaleis, & cuneos manu
Gestans aëna: nec seuerus
Vncus abest, liquidúmq; plumbum.
Te spes, & albo rara fides colit
Velata panno, nec comitem abnegat:
Vtcunq; mutata potenteis

Necessitas fortunæ comes, et pedisequa. Fides fortunã sequitur, nec deseritvnquã, etiam si illa mutetur: verũ vulgares homines & men-

Veste domos inimica linquis.
At uulgus infidum, & meretrix retrò
Periura cedit: diffugiunt cadis
Cum fæce siccatis amici
Ferre iugum pariter dolosi.
Serues iturum Cæsarem in ultimos
Orbis Britannos, & iuuenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanóq; Rubro.
Eheu, cicatricum, & sceleris pudet,
Fratrúmq;. quid nos dura refugimus
Aetas? quid intactum nefasti
Linquimus? unde manus iuuentus
Metu deorum continuit: quibus
Pepercit aris? ô utinam noua
Incude diffingas retusum in
Massagetas, Arabásq; ferrum.

se amici, in calamitate se subducunt.

Detestatur bellum ciuile, in quo nullũ flagitij & crudelitatis genus omissum à ciuibus in proprios ciues.

IN HONOREM
Pomponij Numidæ.

Ode XXXVI. Dicolos distrophos: vt, Sic te diua potens Cypri.

– – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ –

Amicitiam suam erga Numidam testatur, pro cuius salute diis sacrificium vouerat, dicens eo reuerso incolumi ex Hispania se velle vota persoluere, ac festũ diem agere, conuiuia celebrare, genio & voluptatibus operam dare.

ET thure, & fidibus iuuat
Placare, & uituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:
Qui nunc Hesperia sospes ab ultima
Caris multa sodalibus,
Nulli plura tamen diuidit oscula,
Quàm dulci Lamiæ, memor
Actæ non alio rege pueritiæ,

Mutatæq; ſimul togæ.
Craſſa ne careat pulchra dies nota:
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in Saliûm ſit requies pedum,
Neu multi Damalis meri
Baſſum Threïcia uincat amiſtide:
Neu deſint epulis roſæ,
Neu uiuax apium, neu breue lilium.
Omnes in Damalim putres
Deponent oculos, nec Damalis nouo
Diuelletur adultero,
Laſciuis ederis ambitioſior.

AD SODALES, OB ACTIAcam Augusti victoriam genio indulgendum eſſe.

Ode XXXVII. Tricolos tetraſtrophos: vt, Vides vt alta ſtet niue candidum.

Gratulatur Auguſto reuertenti à victoria Actiaca, quam ſuperato Antonio & Cleopatra nauali pugna reportauerat. Ait enim genio eſſe indulgendũ propulſato periculo quod imperio Romano imminebat. Antonius enim non contẽnendis viribus pro ſumma impe-

– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ –
– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – ∪ – – – ∪ – ∪
– ∪ ∪ – ∪ ∪ ∪ – – –

Nunc eſt bibendum: nunc pede libero
Pulſanda tellus: nunc Saliaribus
Ornare puluinar deorum
Tempus erat dapibus, ſodales.
Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis auitis, dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo uirorum, quodlibet impotens

Spera

Sperare, fortunáq; dulci
Ebria, sed minuit furorem
Vix una sospes nauis ab ignibus:
Mentémq; lymphatam Mareotico
Redegit in ueros timores
Cæsar ab Italia uolantem
Remis adurgens: accipiter uelut
Molles columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis
Aemoniæ: daret ut catenis
Fatale monstrum. quæ generosius
Perire quærens, nec muliebriter
Expauit ensem, nec latenteis
Classe cita reparauit oras.
Ausa & iacentem uisere regiam
Vultu sereno fortis, & asperas
Tractare serpenteis, ut atrum
Corpore combiberet uenenum,
Deliberata morte ferocior
Sæuis Liburnis, scilicet inuidens
Priuata deduci superbo.
Non humilis mulier triumpho.

perij decernere parabat, superior futurus, si celeritate vsus ineptiis & deliciis Cleopatræ non indulsisset.

AD PVERVM.

Se tenui apparatu gaudere.

Ode XXXVIII. Dico os tetrastropho:: vt, Iam satis terris niuis atque diræ.

-υ -- -υυ -υ --
-υ -- -υυ -υ --
-υ -- -υυ -υ -υ
-υυ -υ

P*Ersicos odi puer apparatus:* *Administrū*

Displi

suum, cui scribit se non delectari exquisito apparatu, sed parabili frugalíq; vita.

Displicent nexæ phylira coronæ:
Mitte sectari rosa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo: neq; te ministrum
Dedecet myrtus, neq; me sub arcta
Vite bibentem,

Q. HORATII FLACCI CARMINVM

LIBER II.

AD C. ASINIVM POLLIONEM.

Deterret Asinium Pollionē virum vndecunq; eruditißimum & ornatißimum à scribenda historia belli ciuilis inter Cæsarem & Pompeiū, quòd id adhuc minus tutum esset: laudátq; eum à pietate & prudentia: à dignitate, quòd de Dalmatis triumpharit: ab eloquentia, quòd ita scribat, vt res geri videatur, & ob oculos poni, non narrari.

Ode I. *Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.*

-- v- - -vv -vv
-- v- - -vv -v-
-- v- -- v- v
-vv -vv -v -v

MOTVM ex Metello consule ciuicum,
Bellíq; causas, & uitia, & modos,
Ludúmq; fortunæ, graueísq;
Principum amicitias, & arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculosæ plenum opus aleæ
Tractas: & incedis per igneis
Suppositos cinere doloso.
Paullùm seueræ Musa tragœdiæ
Desit theatris: mox, ubi publicas
Res ordinaris grande munus
Cecropio repetes cothurno.

Insi

Insigne mœstis præsidium reis,
Et consulenti Pollio curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aureis: iam litui strepunt,
Iam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitúmq; uultus.
Audire magnos iam uideor duces
Non indecoro puluere sordidos:
Et cuncta terrarum subacta,
Præter atrocem animum Catonis.
Iuno, & deorum quisquis amicior
Afris, inulta cesserat impotens
Tellure, uictorum nepotes
Rettulit inferias Iugurthæ.
Quis non Latino sanguine pinguior
Campis sepulcris impia prælia
Testatur? auditúmq; Medis
Hesperiæ sonitum ruinæ?
Qui gurges? aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decolorauere cædes?
Quæ caret ora cruore nostro?
Sed ne relictis Musa procax iocis
Ceæ retractes munera næniæ:
Mecum Dionæo sub antro
Quære modos leuiore plectro.

Hinc belli ciuilis calamitatem deflet, quo Romani se mutuo conficiunt. Denique Musam monet, vt à cantu lugubri têperet & nænia, cuius inuêtor fuit Simonides Ceus.

AD C. CRISPVM SALLVSTIVM,
Vituperans auaritiam, & extollens liberalitatem.

Ode I I. *Dicolos tetrastrophos: vt, Iam satis terris niuis atq; diræ.*

— ‿

-∪ -- -∪∪ -∪ --
-∪ -- -∪∪ -∪ --
-∪ -- -∪∪ -∪ --
-∪∪ --

Oſtendit auaros et ſordidos homines, obſcuros & ignobiles eſſe: contrà, liberaliũ famã exẽplo Proculei viri in fratres piiſſimi, nunquam interire: poſtremò ex comparatione hydropis colligit eũ diuitem, non qui multis latè imperat, ſed animo & cupiditatibus: alioquinunquã habendi ſitum extingui, niſi illa extinguãtur.

Nullus argento color eſt auaris
Abdito terris inimice lamnæ
Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat uſu.
Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni:
Illum aget penna metuente ſolui
Fama ſuperſtes.
Latius regnes auidum domando
Spiritum, quàm ſi Libyam remotis
Gadibus iungas, & uterq; Pœnus
Seruiat uni.
Creſcit indulgens ſibi d rus hydrops,
Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi
Fugerit uenis, & aquoſus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri ſolio Phraaten
Diſſidens plebi, numero beato-
Rum eximit uirtus, populúmq; falſis
Dedocet uti.
Vocibus, regnum, & diadema tutum
Deferens uni, propriámq; laurum
Quiſquis ingenteis oculo irretorto
Spectat aceruos.

AD Q. DELLIVM,
Subitis bonis non eſſe gaudendum, nec deſperandum malis, ſed medium tenorem ſequendum eſſe.

Ode

Ode III. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ –
– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ –
– – ∪ – – – ∪ – ∪
– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – –

AEquam memento rebus in arduis
Seruare mentem: non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia, moriture Delli,
Seu mœstus omni tempore uixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni.
Quò pinus ingens, albáq; populus
Vmbram hospitalem consociare amant
Ramis: quò obliquo laborat
Lympha fugax trepidare riuo.
Huc uina, & unguenta, & nimium breueis
Flores amœnæ ferre iube rosæ,
Dum res, & ætas, & sororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coëmtis saltibus, & domo,
Villáq;, flauus quam Tiberis lauit,
Cedes: & extructis in altum
Diuitiis potietur heres.
Diuésne prisco natus ab Inacho,
Nil interest, an pauper, & infima
De gente sub dio moreris,
Victima nil miserantis Orci.
Omnes eòdem cogimur: omnium

Ode parænetica ad Q. Dellium amicum, qua monet, vt vtraq; fortuna moderatè vtatur: rebus lætis non efferatur: aduersis non deiiciatur: sed mediocritatē, & æquabilitatem quandam seruet, interim certus de morte, vtcunq; vixerit, rem familiarem extruxerit, vndecunque natus sit: atq; ob id hilaris viuat, dum per ætatem, & facultates licet.

Versa

Verſatur urna, ſerius, ocyus
Sors exitura, & nos in æter-
Num exilium impoſitura cymbæ.

AD XANTHIAM PHOCEVM,

Quòd ancillam amet non eſſe cur eum pudeat, multis enim magnis viris idem vſuueniſſe.

Ode IIII. *Dicolos tetraſtrophos: vt, Iã ſatis terris niuis atq; diræ.*

–∪ –– –∪∪ –∪ ––
–∪ –– –∪∪ –∪ –∪
–∪ –– –∪∪ –∪ –∪
–∪∪ –∪

Probat ducum exemplo Phoceo Xanthiæ ignominioſum nõ eſſe, ſi Phyllidis ancillæ ſuæ amore capiatur. Nam & Achilles Briſeida, Agamemnõ Caſſandrã, Aiax Tecmeſsã puellas captiuas adamarunt. Phyllida autẽ ingenuis moribus regium quiddam præ ſe ferre, neque ignobilem eſſe: neque ſe hoc ex affectu dicere, qui iam quadragenarius ab amore alienißim⁹ ſit.

NE ſit ancillæ tibi amor pudori
Xanthia Phoceû: prius inſolentem
Serua Briſeis niueo colore
Mouit Achillem.
Mouit Aiacem Telamone natum
Forma captiuæ dominum Tecmeſſæ:
Arſit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta:
Barbaræ poſtquàm cecidere turmæ
Theſſalo uictore, & ademtus Hector,
Tradidit feßis leuiora tolli
Pergama Grais.
Neſcias, an te generum beati
Phyllidis flauæ decorent parentes.
Regium certè genus, & penateis
Mœret iniquos.
Crede non illam tibi de ſceleſta
Plebe delectam, neq; ſic fidelem,
Sic lucro aduerſam potuiſſet naſci
Matre pudenda.

Era

Brachia, & uultum, teretésq; suras
Integer laudo fuge suspicari,
Cuius octauum trepidauit ætas
Claudere lustrum.

REVOCANDAM ESSE MENTEM
à cupiditate virginis immaturæ.

Ode x v. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – ∪ – – – ∪ – ∪
– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – ∪

Nondum subacta ferre iugum ualet
Ceruice:nondum munia comparis
Aequare:nec tauri ruentis
In uenerem tolerare pondus.
Circa uirenteis est animus tuæ
Campos iuuencæ,nunc fluuiis grauem
Solantis æstum,nunc in udo
Ludere cum uitulis salicto
Prægestientis:tolle cupidinem
Immitis uuæ:iam tibi liuidos
Distinguet autumnus racemos
Purpureo uarius colore.
Iam te sequetur:currit enim ferox
Aetas:& illi,quos tibi demserit,
Apponet annos:iam proterua
Fronte petet Lalage maritum
Dilecta,quantum non Pholoë fugax,
Non Chloris,albo sic humero nitens,
Vt pura nocturno renidet

Dehortatur seipsum ne Lalagen puellam viro nondum maturam contingat:comparátq; eam iuuencæ & vuæ acerbæ, honesta allegoria lusibus quàm veneria aptioré: significãs,breui futurum,vt illa grãdior et maturior vltro virum appetat.

Luna mari, Gnidiúsue Gyges:
Quem si puellarum insereres choro,
Mire sagaceis falleret hospites,
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus, ambiguóq; uultu.

AD SEPTIMIVM,

Tiburtinæ & Tarentinæ regionis amœnitatem laudat.

Ode VI. Dicolos distrophos: vt, Iam satis terris niuis, atq; diræ.

–∪ –– –∪∪ –∪ –∪
–∪ –– –∪∪ –∪ –∪
–∪ –– –∪∪ –∪ –∪
–∪∪ –∪

Septimium veri amici exemplar proponit, qui amici causa nullum laborem & periculum recusaret: hortatúrq;, vt Tibur aut Tarentum vrbes amœnissimas secum deligat, vbi senectam exigat. Nam ea regio præterquàm quod sit saluberrima, melle, oleo, vino, & omnium rerum feracissima est.

Septimi Gades aditure mecum, &
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra, &
Barbaras Syrteis, ubi Maura semper
Aestuat unda.
Tibur Argeo positum colono
Sit meæ sedes utinam senectæ:
Sit modus lasso maris, & uiarum,
Militiæq;.
Vnde si parcæ prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ouibus Galesi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omneis
Angulus ridet: ubi non Hymetto
Mella decedunt, uiridiq; certat
Bacca Venafro:
Ver ubi longum, tepidásq; præbet

Iupiter brumas: & amicus Aulon,
Fertili Baccho minimum Falernis
Inuidet uuis.
Ille te mecum locus, & beatæ
Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lacryma fauillam
Vatis amici.

AD POMPEIVM VARVM,

Cui reditum gratulatur.

Ode VII. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — · — υυ — υυ
— — υ — — — υ — υ
— υυ — υυ — υ — —

O Sæpe mecum tempus in ultimum
Deducte Bruto militiæ duce,
Quis te redonauit Quiritem
Diis patriis, Italóq; cælo,
Pompei meorum prime sodalium?
Cum quo morantem sæpe diem mero
Fregi coronatus nitenteis
Malobrathо Syrio capillos.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Sensi relicta non bene parmula:
Cùm fracta uirtus, & minaces
Turpe sōlum tetigere mentō.
Sed me per hosteis Mercurius celer
Denso pauentem sustulit aëre:
Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit æstuosis.

Pompeio Varo commilitoni suo gratulatur, qui quũ M. Bruti & Caßij partes secutus fuisset, apud Philippos fuso exercitu euaserit secum non sine Mercurij numine: dicitque ob amicum patriæ restitutũ, pòst iterũ expertum periculum, vota meritò diis soluẽda, & liberiore compotatiũcula sese inuitandum.

Ergo obligatam redde Ioui dapem,
Longáq; fessum militia latus
Depone sub lauru mea:nec
Parce cadis tibi destinatis.
Obliuioso læuia Massico
Cibaria exple:funde capacibus
Vnguenta de conchis.quis udo
Deproperare apio coronas,
Curátue myrto?quem Venus arbitrum
Dicet bibendi?non ego sanius
Bacchabor Edonis:recepto
Dulce mihi furere est amico.

Destomachatur in Barinem meretricem periuram quòd promissam sibi noctē non seruarit: dolétq; quòd ex periuriis quotidiè magis ac magis enitescat, vt flagitiis dij fauere videantur, & ad perfidiam conniuere: quum nō solùm ob illa non plectatur, sed crescat etiam, & felicius ei succedant omnia.

IN BARINEM MERETRICEM.

Ode VIII. *Dicolos tetrastrophos: vt, Iā satis terris niuis, atq; diræ.*

-υ -- -υυ -υ --
-υ -- -υυ -υ -υ
-υ -- -υυ -υ --
-υυ --

VLla si iuris tibi peierati
Pœna Barine nocuisset unquam
Dente si nigro fieres uel uno
Turpior ungui,
Crederem:sed tu,simul obligasti
Perfidum uotis caput,enitescis
Pulchrior multò,iuuenúmq; prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere,& toto taciturna noctis
Signa cum cælo,gelidáq; diuos
Morte carenteis.

Ridet

Ridet hoc inquam Venus ipsa, rident
Simplices Nymphæ, ferus & Cupido
Semper ardentes acuens sagittas
Cote cruenta.
Adde quòd pubes tibi crescit omnis,
Seruitus crescit noua: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt
Sæpe minati.
Te suis matres metuunt iuuencis,
Te senes parci: miseræq; nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIVM,

Vt iam desinat queri de morte Mystæ pueri, indicans mala hominibus non esse continua.

Consolatur Valgium amicum suum, virum literatum & consularem impatiẽter ferentem mortẽ Mystæ pueri carissimi: atq; omniũ rerum vicissitudinẽ esse ait, nõ semper flare ventos, oriri tempestates & imbres, non semper Nestorem & Priamum fleuisse filios suos extinctos. quare à fletu tandem cessandum, & Cæsaris triumphis congratulandum.

Ode IX. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidũ.

-- u- - -uu -u-
-- u- - -uu -uu
-- u- -- u- -
-- -uu -uu -u --

NOn semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros: aut mare Caspium
Vexant inæquales procellæ
Vsq;: nec Armeniis in oris
Amice Valgi stat glacies iners
Menses per omnes: aut aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis uiduantur orni.
Tu semper urges flebilibus modis
Mysten ademtum: nec tibi uespero

Surgente, decedunt amores,
Nec rapidum fugiente solem.
At non ter æuo functus amabilem
Plorauit omnes Antilochum senex
Annos: nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ sorores
Fleuere semper. desine mollium
Tandem querelarum: & potius noua
Cantemus Augusti tropæa
Cæsaris, & rigidum Niphaten,
Medúmq; flumen gentibus additum
Victis: minores uoluere uertices:
Intráq; præscriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIVM.

Retinendam esse mediocritatem, & animi in vtraque fortuna æquabilitatem.

Ode x. Dicolos tetrastrophos: vt, Iam satis terris niuis atq; diræ.

–υ –– –υυ –υ –υ
–υ –– –υυ –υ ––
–υ –– –υυ –υ ––
–υυ ––

Docet Valgiũ Licinium ad beatè viuendum opus esse summa animi temperãtia & prudentia: vt ne quid supra conditionẽ nostrã tentemus, aut contra animi humilitate in sordes deuoluamur: tutius esse intra præscriptum vitæ finem manere, deliberato animo ad omnem euentum fortunæ.

RECtius uiues Licini, neq; altum
Semper urgendo, neq; dum procellas
Cautus horrescis, nimiùm premendo
Littus iniquum.
Auream quisquis mediocritatem
Diligit: tutus caret obsoleti
Sordibus tecti: caret inuidenda
Sobrius aula.
Sæpius uentis agitatur ingens

Pinus, & celsæ grauiore casu
Decidunt turres, feriúntq; summos
Fulmina monteis.
Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene præparatum
Pectus. informeis hiemes reducit
Iupiter: idem
Summouet. non, si malè nunc, & olim
Sic erit. quondam cithara tacentem
Suscitat Musam, neq; semper arcum
Tendit Apollo.
Rebus angustis animosus, atq;
Fortis appare, sapienter idem
Contrahes uento nimium secundo
Turgida uela.

AD Q. HIRPINVM,
Omissis curis iucundè viuendum esse.

Ode XI. *Dicolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue cādidum.*

— — ∪ — — — ∪ ∪ — ∪ —
— — ∪ — — — ∪ ∪ — ∪ —
— — ∪ — — — ∪ — —
— ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪ — ∪

Suadet Q. Hirpino, ne se alienis negotiis inuoluat, et curis rerū futurarū, quū paucis natura sit cōtenta: sed potius dū adhuc iuuenis & sanus est, commodè mollitérque in otio viuat.

QVid bellicosus Cantaber, & Scythes
Hirpine Quinti cogitet Adria
Diuisus obiecto, remittas
Quærere: nec trepides in usum
Poscentis æui pauca. fugit retrò
Leuis iuuentas, & decor, arida
Pellente lasciuos amores
Canicie, facilémq; somnum.

ex insperato senectutem ad futuram, quæ voluptates omnes extinguit, somnum adimit, grauis, morosáq; sibi ipsi est.

Non semper idem floribus est honos
Vernis, neq; uno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Consiliis animum fatigas?
Cur non sub alta uel platano, uel hac
Pinu iacentes sic temere, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriáq; nardo,
Potamus uncti. dissipat Euius
Curas edaceis. quis puer ocyus
Restinguet ardenteis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis deuium scortum eliciet domo
Lyden? eburna, dic age, cum lyra
Maturet incomtum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MAECENATEM, NON CONuenire res graues Lyrico carmini.

Ode XII. Dicolos tetrastrophos: vt, Scribêris Vario fortis, & hostium.

-- -υυ- -υυ- υ-
-- -υυ- -υυ- υυ
-- -υυ- -υυ- υυ
-- -υυ- υ-

Mæcenati se excusat, quòd res graues non attetet, sed circa iocos & nugas versetur, propter lyrici styli humilitatem, qui non conuenit rebus fortiter bello gestis: illū me-

NOlis longa feræ bella Numantiæ,
Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum sanguine mollibus
Aptari citharæ modis:
Nec sæuos Lapithas, & nimium mero
Hyleum, domitósq; Herculea manu
Telluris iuuenes: unde periculum

Fulgens

Fulgens contremuit domus
Saturni ueteris:túq; pedestribus
Dices historiis prælia Cæsaris
Mæcenas melius:ductáq; per uias
Regum colla minantium.
Me dulcis dominæ Musa Lyciniæ
Cantus,me uoluit dicere lucidum
Fulgenteis oculos,& bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
Nec certare ioco,nec dare brachia
Ludentem nitidis uirginibus,sacro
Dianæ celebris die.
Num tu,quæ tenuit diues Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
Permutare uelis crine Lyciniæ?
Plenas aut Arabum domos?
Dum flagrantia detorquet ad oscula
Ceruicem:aut facili sæuitia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi,
Interdum rapere occupet.

lium posse soluta oratione historiã de bellis Cæsaris texere, & eiusdem triumphos pro dignitate describere:se amica sua laudes malle canere.

IN ARBOREM, CVIVS CASV in agro suo Sabino penè oppressus est.

Ode XIII. Tricolos tetrastrophos: ut, Vides ut alta stet niue candidum.

– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ –
– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ –
– – ∪ – – ∸ ∪ – –
– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – –

ILle & nefasto te posuit die,
Quicunq; primùm, & sacrilega manu

Execratur arborem, quæ se, quum in agro

 Produ

Sabino spatiaretur, repente delapsa penè oppresserat: vituperátq; eam à cõsitore, quẽ scelestißimum fuisse putat et impijßimum: neque enim à bono viro potuisse seri tam pestilentem arborem: additq; grauißimã sententiam, Nũquam homini satis exploratũ esse quid vitare debeat. se igitur tam parum à morte absfuisse, vt visus sit videre apud inferos Aeacum iudicem, Sappho et Alcaum canentes fidibus cum omnium vmbrarũ admiratione.

Produxit arbos in nepotum
 Perniciem opprobriumq; pagi.
Illum & parentis crediderim sui
 Fregisse ceruicem, & penetralia
 Sparsisse nocturno cruore
 Hospitis: ille uenena Colchica,
Et quicquid usquam concipitur, nefas
 Tractauit, agro qui statuit meo
 Te triste lignum, te caducum
 In domini caput immerentis.
Quid quisq; uitet, nunquàm homini satis
 Cautum est in horas. nauita Bosphorum
 Pœnus perhorrescit: neq; ultra
 Cæca timet aliunde fata.
Miles sagittas, & celerem fugam
 Parthi: catenas Parthus, & Italum
 Robũr, sed improuisa lethi
 Vis rapuit, rapietq; genteis.
Quàm penè furuæ regna Proserpinæ,
 Et iudicantem uidimus Aeacum,
 Sedeisq; discretas piorum, &
 Aeoliis fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus,
 Et te sonantem plenius aureo
 Alcæe plectro: dura nauis,
 Dura fugæ mala, dura belli.
Vtrunq; sacro digna silentio
 Mirantur umbræ dicere: sed magis
 Pugnas, & exactos tyrannos
 Densum humeris bibit aure uulgus.
Quid mirum, ubi illis carminibus stupens

Demittit

Demittit atras bellua centiceps
Aureis:& intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?
Quin & Prometheus,& Pelopis parens
Dulci laborum decipitur sono:
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTVMVM,
Mortem vitari non posse.

Ode XIIII. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

— — ∪ — ‸ — — ∪ ∪ — ∪ ∪
— — ∪ — — — ∪ ∪ — ∪ ∪
— — ∪ — — — ∪ — —
— ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪ — —

Eheu fugaces Postume, Postume
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & instanti senectæ
Afferet, indomitæq; morti,
Non si tricenis, quotquot eum dies,
Amice places illacrymabilem
Plutona tauris, qui ter amplum
Geryonem, Tityónq; tristi
Compescit unda, scilicet omnibus,
Quicunq; terræ munere uescimur,
Enauiganda, siue reges,
Siue inopes erimus coloni.
Frustra cruento Marte carebimus,
Fractisq; rauci fluctibus Adriæ:
Frustra per Autumnos nocentem
Corporibus metuens Austrum,

Commonet Postumũ parcum, & diuitẽ, ne nimiùm intẽtus rei faciẽdæ genium suũ defraudet: momẽtaneam enim esse hanc vitam & caducã: satius esse quæsitis frui, quũ semel moriendũ sit omnibus, & dulcissima quæq; relinquenda, idq; heredi nõnunquam prodigo & ingrato, quamlibet magno labore parta.

Visen

Visendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatúsq; longi
Sisyphus Aeolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neq; harum, quas colis, arborum
Te præter inuisas cupressos
Vlla breuem dominum sequetur.
Absumet heres Cæcuba dignior
Seruata centum clauibus: & mero
Tinget pauimentum superbo
Pontificum potiore cœnis.

IN SVI SAECVLI LVXVRIAM.

Ode XV. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue cãdidum.

-- u- - -uu -u-
-- u- - -uu -uu
-- u- -- u- u
-uu -uu -u --

Taxat sæculi sui luxum tum in hortis viuariisq; dilatandis, tũ maximè ædificiis, quibus agri occupabantur, iam ad amœnitatẽ solam vtiles, cõtra veterum disciplinã & frugalitatem, quibus quidẽ priuatus census erat exiguus, sed communis amplissimus.

IAm pauca aratro iugera regiæ
Moles relinquent: undiq; latius
Extensa uisentur Lucrino
Stagna lacu, platanúsq; cælebs
Euincet ulmos: tum uiolaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent oliuetis odorem
Fertilibus domino priori.
Tum spissa ramis laurea feruidos
Excludet ictus: non ita Romuli
Præscriptum, & intonsi Catonis
Auspicis, ueterúmq; norma.
Priuatus illis census erat breuis,

Com

Commune magnum: nulla decempedis
Metata priuatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton,
Nec fortuitum spernere cæspitem
Leges sinebant, oppida publico
Sumtu iubentes, & deorum
Templa nouo decorare saxo.

AD GROSPHVM,

Nemini non otium gratum esse, atque optabile.

Ode XVI Dicolos tetrastrophos: vt Iam satis terris, niuis, atq; diræ.

-u -- -uu -u --
-u -- -uu -u --
-u -- -uu u- --
-uu --

OTium diuos rogat in patenti
Prensus Aegæo, simul atra nubes
Condidit Lunam, neq; certa fulgent
Sidera nautis.
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosphe, non gemmis, neq; purpura ue-
nale, nec auro.
Non enim gazæ, neq; consularis
Summouet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta uolanteis.
Viuitur paruo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum:
Nec leueis somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.
Quid breui fortes iaculamur æuo

Insectatur mortaliũ stultam temeritatem, qui quũ omnes naturæ impulsu otium & tranquillitatem expetãt, tamen ambitione, & cupiditatibus excæcati semetin inquietudinẽ præcipitãt, neque intelligũt se, à diis petere, quod per se sibi, si velint, præstare possint: si à curis, quibus se assiduè torquent, temperare possint. sapientis esse de futuris non anxium esse, & tristia lætis compensare: si quid aduersi acciderit quod omnibus ferè solet vsu venire, boni consulere: cùm nemo absolutè beatus inueniatur.

Mul

Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriæ quis exul
Se quóq; fugit?
Scandit æratas uitiosa naueis
Cura: nec turmas equitum relinquit,
Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor Euro.
Lætus in præsens animus, quod ultrà est
Oderit curare, & amara lento
Temperet risu. nihil est ab omni
Parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæq; circum
Mugiunt uaccæ: tibi tollit hinni-
Tum Apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctæ
Vestiunt lanæ, mihi parua rura, &
Spiritum Graiæ tenuem Camœnæ,
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere uulgus.

AD MAECENATEM, AEGROtum: negans se ei superstitem esse velle.

Ode XVII. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

-- u- - -uu -u-
-- u- - -uu -uu
-- u- -- u- u
-uu -uu -u --

Cur

CVr me querelis exanimas tuis?
Nec dis amicum est, nec mihi, te prius
Obire Mæcenas, mearum
Grande decus, columénq; rerum.
Ah, te meæ si partem animæ rapit
Maturior uis, quid moror altera?
Nec carus æquè, nec superstes
Integer: ille dies utranq;
Ducet ruinam. non ego perfidum
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
Vtcunq; præcedes, supremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimeræ spiritus igneæ,
Nec si resurgat centimanus Gyges,
Diuellet unquam sic potenti
Iustitiæ, placitúmq; Parcis.
Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
Formidolosus, pars uiolentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperiæ Capricornus undæ:
Vtrunq; nostrum incredibili modo
Consentit astrum. te Iouis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, uolucrísq; fati
Tardauit alas, cùm populus frequens
Lætum theatris ter crepuit sonum.
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum
Dextra leuasset Mercurialium
Custos uirorum. reddere uictimas
Aedémq; uotiuam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

Amicitiam suam & gratulationẽ erga Mæcenatẽ testatur, quum beneficiorũ in se, et mutuæ beneuolentiæ memor negat se posse superstitem viuere, si ille prior decederet, vtpote sui pars altera, sic Diis visum esse & fatis. Nam ita vtriusq; horoscopum conuenire, vt eodem tempore penè perierint. Illũ Iouis benignitate in theatro, se Fauni beneficio in agro ab arboris lapsu seruatum.

Summouere littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid, quòd usq; proximos
Reuellis agri terminos? & ultra
Limites clientium
Salis auarus? pellitur paternos
In sinu ferens Deos
Et uxor, & uir, sordidósq; natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine destinata
Aula diuitem manet
Herum. quid ultrà tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regúmq; pueris: nec satelles Orci
Callidum Promethea
Reuexit auro captus. hic superbum
Tantalum, atq; Tantali
Genus coërcet: hic leuare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atq; non uocatus audit.

IN BACCHVM.

Sibi licere Bacchi laudes, vt eius numinis pleno & concitato canere.

Ode XIX. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue cādidū.

-- ∪- - -∪∪ -∪∪
-- ∪- - -∪∪ -∪-
-- ∪- -- ∪- -
-∪∪ -∪∪ -∪ --

Dicit se Bacchi numine correptum, furore quodam agitari & exclamare ἰοῦ, territum Dei spe

BAcchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem, credite posteri
Nympháſq; diſcenteis, & aureis
Capripedum Satyrorum acutas.

Summouere littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid, quòd usq; proximos
Reuellis agri terminos? & ultra
Limites clientium
Salis auarus? pellitur paternos
In sinu ferens Deos
Et uxor, & uir, sordidósq; natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine destinata
Aula diuitem manet
Herum. quid ultrà tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regúmq; pueris: nec satelles Orci
Callidum Promethea
Reuexit auro captus. hic superbum
Tantalum, atq; Tantali
Genus coërcet: hic leuare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atq; non uocatus audit.

IN BACCHVM.

Sibi licere Bacchi laudes, vt eius numinis pleno & concitato canere.

Ode XIX. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue cãdidũ.

– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ –
– – ∪ – – – ∪ – –
– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – –

Bacchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem, credite posteri
Nymphásq; discenteis, & aureis
Capripedum Satyrorum acutas.

Dicit se Bacchi numine correptum, furore quodam agitari & exclamare ἰοοῖ, territum Dei spe

ctaculo, quem incessu quodã viderat Musas docentem, Satyros attentos auscultare. Hinc eius laudes gestáque commemorat, quòd Pentheũ, Lycurgũ, et aduersarios suos domuerit, qđ mulieres capillis & manibus serpentes innoxiè gestarent: quòd in bello gigantũ fortissimè se gesserit, mutatus in leonẽ: quòd deniq; incolumis ab inferis reuersus sit.

Euœ recenti mens trepidat metu,
Plenóq; Bacchi pectore turbidum
Lætatur. Euœ parce Liber,
Parce graui metuende Thyrso.
Fas peruicaceis est mihi Thyadas,
Viniq; fontem, lactis & uberes
Cantare riuos, atq; truncis
Lapsa cauis iterare mella.
Fas & beatæ coniugis additum
Stellis honorem, tectáq; Penthëi
Disiecta non leui ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amneis, tu mare barbarum,
Tu separatis uuidus in iugis
Nodo coërces uiperino
Bistonidum sine fraude crines.
Tu cùm parentis regna per arduum
Cohors gigantum scanderet impia,
Rhœtum retorsisti leonis
Vnguibus, horribiliq; mala.
Quanquàm choreis aptior, & iocis,
Ludóq; dictus, non sat idoneus
Pugnæ ferebaris: sed idem
Pacis eras, mediúsq; belli.
Te uidit insons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigítq; crura.

AD MAECENATEM,

Famam suam æternam fore.

Ode

Ode XX. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

−− ∪− − −∪∪ −∪∪
−− ∪− − −∪∪ −∪∪
−− ∪− −− ∪− ∪
−∪∪ −∪∪ −∪ −∪

NOn usitata, nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera
Vates: neq; in terris morabor
Longius, inuidiáq; maior
Vrbeis relinquam, non ego pauperum
Sanguis parentem: non ego, quem uocas,
Dilecte Mæcenas obibo:
Nec Stygia cohibebor unda.
Iam iam residunt cruribus asperæ
Pelles, & album mutor in alitem
Supernè: nascuntúrq; leues
Per digitos, humeróśq; plumæ.
Iam Dædaleo ocyor Icaro,
Visam gementis littora Bosphori,
Syrteisq; Getulas canorus
Ales, Hyperboreósq; campos.
Me Colchus, & qui dissimulat metum
Marsæ cohortis Dacus, & ultimi
Noscent Geloni: me peritus
Discet Iber, Rhodaniq; potor.
Absint inani funere næniæ,
Luctúsq; turpes, & querimoniæ:
Compesce clamorem, ac sepulchri
Mitte superuacuos honores.

Vaticinatur carminum suorum immortalitatem dum in cygnū trasformatum iri se, & per totū orbem volaturū ostendit, neque vllmatam desertam, tám que incultám regionem, in quam non penetrabit nomi nis sui memoria: quare non opus illi post mortem luctu, & eiusmodi pompa.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER III.

NON OPIBVS, AVT HONORIBVS sed animi tranquillitate vitam beatam effici.

Ode I. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

-- v- - -vv -- v-
-- v- - -vv -vv -
-- v- -- v- -
-vv -vv -v -

Hæc ode quæ proœmij vice in sequêtem librũ esse possit, sanctißimis præceptis tenerã ætatẽ imbuit. Nã quum, inquit, variæ sint hominum conditiones, alij alijs studijs, sed omnes ad felicitatem contendant, & æqua sit omnibus mortis cõditio, priuatis nihilo sunt feliciores satrapæ, quamlibet lautè pascantur: felicitatẽ non in eiusmodi sitam, sed in securitate & animi trãquillitate, quæ plerunq; mediocrium fortunam comitatur. extremè potentium nõ ita: neq; prodesse quòd in mari ædifi. ẽt quò æquè ascendũt curæ. Demum

ODI profanum uulgus, & arceo.
Fauete linguis. carmina non prius
Audita Musarum sacerdos
Virginibus, puerisq; canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis
Clari giganteo triumpho,
Cuncta supercilio mouentis.
Est, ut uiro uir latius ordinet
Arbusta sulcis: hic generosior
Descendat in campum petitor:
Moribus hic, meliórq; fama
Contendat: illi turba clientium
Sit maior. æqua illa necesßitas
Sortitur insigneis, & imos.
Omne capax mouet urna nomen.
Districtus ensis cui super impia
Ceruice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborarunt saporem:
Non auium, citharæq; cantus

Somnum

Somnum reducent: somnus agrestium
Lenis uirorum non humileis domos
Fastidit, umbrosámq; ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est, neq;
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec sæuus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hœdi,
Non uerberatæ grandine uineæ,
Fundúsq; mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta pisces æquora sentiunt
Iactis in altum molibus. huc frequens
Cæmenta demittit redemtor
Cum famulis, dominúsq; terræ
Fastidiosus, sed timor & minæ
Scandunt eòdem, quò dominus: neq;
Decedit ærata triremi: &
Post equitem sedet atra cura.
Quòd si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sidere clarior
Delinit usus, nec falernæ
Vitis, Achæmeniúmq; costum:
Cur inuidendis postibus, & nouo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur ualle permutem Sabina
Diuitias operosiores?

ait: si purpura & uestes splendidæ dolores non pellunt, non est quòd illas velit permutare cum fundo suo Sabino.

AD AMICOS.

Pueros ab ineunte ætate assuefaciendos paupertati, rei militari, vitæ laboriosæ.

Ode II. Dicolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue cădidū.

-- v- - -vv -v-
-- v- - -vv -vv
-- v- -- v- -
-vv -vv v- --

Ode saluberrima de educatione iuuentutis: nimirum vt in labore, & parsimonia viuere assuescăt, dum adhuc sequaces, tractabiléśq; sunt: in militia versetur, vitam sub dio agat, discat pro patria salute mortem cōtemnere: virtute nihil præstantius, ignauia nihil turpius ignobiliúsq; ducat: cū scelerato autē non communicandum, ne simul cum illo pereat: illum enim manere certum exitiū.

ANgustam amici pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat: & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus hasta:
Vitámq; sub dio, & trepidis agat
In rebus. illum ex mœnibus hostiçis
Matrona bellanteis tyranni
Prospiciens, & adulta uirgo
Suspiret: Eheu, ne rudis agminum
Sponsus lacessat regius asperum
Tactu leonem, quem cruenta
Per medias rapit ira cædeis.
Dulce & decorum est pro patria mori.
Mors & fugacem persequitur uirum,
Nec parcit imbellis iuuentæ
Poplitibus, timidóq; tergo.
Virtus repulsæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus:
Nec sumit, aut ponit secures
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cælum negata tentat iter uia:
Cœtúsq; uulgareis, & udam
Spernit humum fugiente penna.
Est & fideli tuta silentio
Merces. uetabo, qui Cereris sacrum

Vulgarit arcanæ, sub iisdem
Sit trabibus, fragilémq; mecum
Soluat faselum. sæpe Diespiter
Neglectus, incesto addidit integrum.
Rarò antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.

VIRTVTE PRAEDITVM VIRVM NIHIL extimescere. Oratio Iunonis de Troia euersa, bello Troiano finito, Imperio Romano à Troianis initium capturo.

Ode III. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue cādidū.

- - u - - - uu - uu
- - u - - - uu - uu
- - u - - - u - -
- uu - uu - u - u

Ex Stoica disciplina scribit sapientem nullis minis, nulla tyrannide ad turpitudinē cogi posse, honesto & virtute nixū, qua freti non pauci ad calū ascenderunt.

IVstum & tenacem propositi uirum,
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non uultus instantis tyranni
Mente quatit solida: neq; Auster
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux, & uagus Hercules
Innixus, arceis attigit igneas:
Quos inter Augustus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.
Hac te merentem Bacche pater tuæ
Vexere tigres, indocili iugum
Collo trahentes. hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,
Gratum eloquuta consiliantibus

Iunonis verba de recipiendo Romulo in numerũ deorum.

Iunone diuis. Ilion, Ilion
Fatalis, incestúsq; iudex,
Et mulier peregrina uertit
In puluerem, ex quo destituit deos
Mercede pacta Laomedon mihi,
Castæq; damnatum Mineruæ
Cum populo, & duce fraudulento.
Iam nec Lacænæ splendet adulteræ
Famosus hospes: nec Priami domus
Periura, pugnaces Achiuos
Hectoreis opibus refringit:
Nostrísq; ductum seditionibus
Bellum resedit: protinus & graueis
Iras, & inuisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,
Marti redonabo. illum ego lucidas
Inire sedeis, ducere nectaris
Succos, & adscribi quietis
Ordinibus patiar Deorum.
Dum longus inter sæuiat Ilion,
Romámq; pontus, qualibet exules
In parte regnanto beati.
Dum Priami, Paridísq; busto
Insultet armentum, & catulos feræ
Celent inultæ, stet Capitolium
Fulgens, triumphatísq; poßit
Roma ferox dare iura Medis.
Horrenda latè nomen in ultimas
Extendat oras, quà medius liquor
Secernit Europen ab Afro:
Quà tumidus rigat arua Nilus:

Troica sacerdos. Ilia Numitoris filia, quæ ex Marte Romulum peperit, quem ob hoc nepotem suum vocat Iuno.

Romani Imperij latitudo.

Aurum

Aurum irrepertum, & sic melius situm
Cum terra celat, spernere fortior,
Quàm cogere humanos in usus,
Omne sacrum rapiente dextra.
Quicunq; mundo terminus obstitit,
Hunc tangat armis, uisere gestiens,
Qua parte debacchentur ignes,
Qua nebulæ, pluuiiq; rores.
Sed bellicosis fata Quiritibus
Hac lege dico, ne nimiùm pij
Rebúsq; fidentes, auitæ
Tecta uelint reparare Troiæ.
Troiæ renascens alite lugubri
Fortuna tristi clade iterabitur,
Ducente uictriceis cateruas
Coniuge me Iouis, & sorore.
Ter si resurgat murus aëneus
Auctore Phœbo: ter pereat meis
Excisus Argiuis, ter uxor
Capta uirum, puerósq; ploret.
Non hoc iocosæ conueniet lyræ.
Quò musa tendis? desine peruicax
Referre sermones deorum, &
Magna modis tenuare paruis.

Prisci illi Romani aurum multorum scelerum causam fortißimè contemnebant.

Ter enim Troia euersa est, ab Hercule primùm, à Græcis, et Fimbria Cinnæ legato.

AD CALLIOPEN.

Se à multis periculis Musarum ope ereptum fuisse. Malè cessisse omnibus qui aduersus deos aliquid moliri voluerunt.

Ode IIII. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue cãdidũ.

-- u- - -uu -u-
-- u- - -uu -uu
-- u- -- u- -
-uu -uu -u --

 Descend

Hanc oden superiori connectit, quæ sublimia, & Deorum colloquia tractabat: hic ad humana descendit, narrátque se olim adhuc puerũ in Apulia lauro & myrto à palũbis tectũ, vtà feris tutus esset: præsagiũ id nimirũ fuisse innuẽs, quòd poëta & lyricorum, amorúmq; scriptor aliquãdo esset futurus.

Descende cælo, & dic age tibia
Regina longum Calliope melos,
Seu uoce nunc mauis acuta,
Seu fidibus, citharáue Phœbi.
Auditis? an me ludit amabilis
Insania? audire, & uideor pios
Errare per lucos, amœnæ
Quos & aquæ subeunt, & auræ.
Me fabulosæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apulliæ,
Ludo, fatigatúmq; somno,
Fronde noua puerum palumbes
Texêre: mirum quod foret omnibus,
Quicunq; celsæ nidum Acherontiæ,
Saltúsq; Batinos, & aruum
Pingue tenent humilis Ferenti,
Vt tutò ab atris corpore uiperis
Dormirem, & ursis: ut premerer sacra
Lauróq;, collatáq; myrto,
Non sine diis animosus infans.
Vester Camœnæ, uester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Præneste, seu Tibur supinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.
Vestris amicum fontibus & choris,
Non me Philippis uersa acies retrò,
Deuota non extinxit arbos,
Nec Sicula Palinurus unda.

Præsidio Musarum vbiq; se tutũ fore ait, quocunq; ierit.

Vtcunq;, mecum uos eritis, libens
Insanientem nauita Bosphorum
Tentabo, & arenteis arenas

Litto

Littoris Aßyrij uiator.
Visam Britannos hospitibus feros,
Et lætum equino sanguine Concanum:
Visam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inuiolatus amnem.
Vos Cæsarem altum, militia simul
Fessas cohorteis abdidit oppidis,
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene consilium & datis, & dato
Gaudetis almæ. scimus ut impios
Titanas, immanémq; turmam
Fulmine sustulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & urbeis, regnáq; tristia:
Diuósq;, mortaleísq; turmas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Ioui
Fidens iuuentus horrida brachijs,
Fratrésq; tendentes opaco
Pelion imposuisse Olympo.
Sed quid Typhoëus, & ualidus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion statu,
Quid Rhœtus, euulsísq; truncis
Enceladus iaculator audax,
Contra sonantem Palladis ægida
Possent ruentes? hinc auidus stetit
Vulcanus: hinc matrona Iuno, &
Nunquam humeris positurus arcum,
Qui rore puro Castaliæ lauit
Crineis solutos: qui Lyciæ tenet

Concani, populus in Scythia: qui à Virgilio Bisaltæ appellari putantur.

Sapientia & consilio Iupiter Titanas vicit, qui solis viribus nitebantur.

Gigantum nomina.

Dum

Dumeta, natalémq; siluam,
Delius, & Patareus Apollo.
Vis consili expers mole ruit sua:
Vim temperatam dij quoq; prouehunt
In maius. iidem odere uires
Omne nefas animo mouentes.
Testis mearum centimanus* Gyges
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ.
Virginea domitus sagitta,
Iniecta monstris Terra dolet suis:
Mœretq; partus fulmine luridum
Missos ad Orcum, nec perêdit
Impositam celer ignis Aetnam:
Incontinenteis nec Tityi iecur
Relinquit ales, nequitiæ aditus,
Custos. amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

Apollinis epitheta.

Potentia citra prudentiã irrita.

**aliâs: gigas, vt Briareus intelligatur.*

Terra quæ mater est gigantum, dolet filios suos à se opprimi, detrusos à Ioue ad inferos.

AVGVSTI LAVDES.

Ode v. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidũ.

-- ∪- - -∪∪ -∪∪
-- ∪- - -∪∪ -∪∪
-- ∪- - - ∪- -
-∪∪ -∪∪ -∪ --

CAelo tonantem credidimus Iouem
Regnare, præsens diuus habebitur
Augustus, adiectis Britannis
Imperio, grauibúsq; Persis.
Miléstne Crassi coniuge barbara
Turpis maritus uixit? & hostium
(Prô curia, inuersiq; mores)

Miro argumento Augusti laudes ingreditur. Nã ait, si Iouem credimus imperare ex persuasione, & fama, multò magis Augustũ regnare credere conuenit, cuius imperium & potentiam

Conse

Consenuit socerorum in armis
Sub rege Medo, Marsus, & Appulus
Anciliorum, nominis, & togæ
Oblitus, æternæq; Vestæ,
Incolumi Ioue, & urbe Roma?
Hoc cauerat mens prouida Reguli
Dissentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahentis
Perniciem ueniens in æuum:
Si non periret immiserabilis
Captiua pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde (dixit)
Derepta uidi: uidi ego ciuium
Retorta tergo brachia libero,
Portásq; non clausas, & arua
Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Dammum, neq; amissos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec uera uirtus, cùm semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Sic pugnat extricata densis
Cerua plagis. Erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus?
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners, timuitq; mortem?
Hic unde uitam sumeret inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor!

præsentes intuemur, cuius auspicijs res Romana semper in maius crescit, quanquã à Crasso & eius exercitu afflicta & ignominia affecta sit, qui captiui duxerant uxores ab hostibus ea affinitate vitam suam redimentes, quũ Reguli exẽplo moneri debebãt, qui semel mori maluit, & grauißimis supplicijs affici quàm vt captiui redimerẽtur, aut inter hostes turpiter seruirent.

O ma

O magna Carthago probrosis
Altior Italiæ ruinis.
Fertur pudicæ coniugis osculum,
Paruósq; natos, ut capitis minor,
A se remouisse, & uirilem
Toruus humi posuisse uultum,
Donec labenteis consilio patres
Firmaret auctor nunquam aliâs dato,
Interq; mœrenteis amicos
Egregius properaret exul.
Atqui sciebat quæ sibi barbarus
Tortor pararet: non aliter tamen
Demouit obstanteis propinquos
Et populum reditus morantem,
Quàm si clientum longa negotia
Diiudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

Supplicij genus, quo affectus est Regulus, refert Gel lib. 6. Cap. 4.

AD ROMANOS.

Corruptos suæ ætatis mores insectatur

Ode VI. Tricolos tetrastrophos: ut, Vides ut alta stet niue candidum.

-- ∪- - -∪∪ -∪-
-- ∪- - -∪∪ -∪∪
-- ∪- -- ∪- ∪
-∪∪ -∪∪ -∪'--

DElicta maiorum immeritus lues
Romane, donec templa refeceris,
Aedésq; labenteis deorum, &
Fœda nigro simulacra fumo.
Diis te minorem quòd geris, imperas:

Qantum calamitatis inuexerit cõtemta religio probat multis exẽplis, & ecõtra quãtum commodi innocentia & deorũ

Hinc

Hinc omne principium, huc refer exitum.
Dij multa neglecti dederunt
Hesperiæ mala luctuosæ.
Iam bis Monæsis, & Pacori manus
Non auspicatos contudit impetus
Nostros: & adiecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.
Penè occupatam seditionibus
Deleuit urbem Dacus, & Aethiops:
Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.
Fœcunda culpæ sæcula, nuptias
Primùm inquinauere, & genus, & domos.
Hoc fonte deriuata clades
In patriam, populúmq; fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura uirgo: & fingitur artubus
Iam nunc, & incestos amores
De tenero meditatur ungui.
Mox iuniores quærit adulteros
Inter mariti uina, neq; eligit,
Cui donet impermissa raptim
Gaudia luminibus remotis:
Sed iussa coràm non sine conscio
Surgit marito, seu uocat institor,
Seu nauis Hispanæ magister
Dedecorum pretiosus emtor.
Non his iuuentus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico,
Pyrrhúmq;, & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalémq; dirum:

cultus. Crassum enim & Labienū Antonij legatum cum toto exercitu deletos à Parthis refert ob violatam religionem: hinc à maiorū moribus iuuentutem sic degenerasse, quòd impunè passim adulteria committantur, ex quibus nothi ignauiq; filij nascantur, sic nati corruptissimè educentur.

Sed

Tantum à maioribus nostris degenerauimus, vt qui olim fortißimi viri fuerint, iidem simplicißimi et frugalißimi fuerint, nunc autem contrà fiat.

Sed rusticorum mascula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Versare glebas: & seueræ
Matris ad arbitrium recisos
Portare fusteis: sol ubi montium
Mutaret umbras, & iuga demeret
Bobus fatigatis, & amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnosa quid non imminuit dies?
Aetas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem uitiosiorem.

AD ASTERIEN.

Consolatur eam, de viri sui absentia mæstam ac sollicitam.

Ode VII. Tricolos tetrastrophos: vt, Quis multa gracilis te puer in rosa.

-- -∪∪- -∪∪- ∪-
-- -∪∪- -∪∪- ∪-
-- -∪∪ -∪
-- -∪∪- ∪-

Consolatur Asteriē Gygis familiaris sui vxorem, dolentem ob mariti absentiā, promittitq; illum rediturū, quum nactus erit ventū opportunum: interim bene speret, & se gerat modestè, neque patiatur sibi à quoquam imponi, quo pudi

QVid fles Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent uere Fauonij
Thyna merce beatum
Constanti iuuenem fide
Gygen? ille Notis actus ad Cricum
Post insana Capræ sidera frigidas
Nocteis, non sine multis
Insomnis lacrymis agit,
Atqui sollicitæ nuntius hospitæ
Suspirare Chloēn, & miseram tuis

Dicens

Dicens ignibus uri,
Tentat mille uafer modis.
Vt Prœtum mulier perfida credulum
Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti
Maturare necem, refert.
Narrat penè datum Pelea Tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens:
Et peccare docenteis
Fallax historias monet
Frustra. nam scopulis surdior Icari,
Voces audit adhuc integer. at tibi,
Ne uicinus Enipeus
Plus iusto placeat, caue.
Quamuis non alius flectere equum sciens
Aequè conspicitur gramine Martio:
Nec quisquam citus æquè
Tusco denatat alueo.
Prima nocte domum claude, neq; in uias
Sub cantu querulæ despice tibiæ,
Et te sæpe uocanti
Duram, difficilis mane.

tiã violet, sed castißimo marito fidem seruet, qui nullis blanditiis potest ad adulteriũ sollicitari.

AD MAECENATEM.

Cur Kalend. Martiis, cùm vxorem non habeat, nihilominus sacrificet, & epuletur.

Ode VIII. Dicolos tetrastrophos: vt, Iam satis terris niuis, atque diræ.

–υ –– –υυ –υ ––
–υ –– –υυ –υ –υ
υ –– –υυ –υ –υ
–υυ ––

f Martiis.

Reddit causam Mæcenati, quòd Kalẽdas Martias celebraret, qui dies solis matronis festus erat, quo etiã mariti pro uxorum suarum salute supplicabant: nam se eo die ait ab arboris casu seruatum, & ob id Libero vota soluere velle, Mæcenatẽ ad epulas inuitãs, & celebritatẽ, omissa Reipu. cura, quæ pacatis hostibus satis tranquilla sit.

Martiis cælebs quid agam Kalendis:
Quid uelint flores, & acerra turis
Plena, miraris, positúsq; carbo in
Cæspite uiuo,
Docte sermonis utriusq; linguæ?
Voueram dulceis epulas, & album
Libero caprum propè funeratus
Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunte, festus
Corticem adstrictum pice demouebit
Amphoræ fumum bibere institutæ
Consule Tullo.
Sume Mæcenas cyathos amici
Sospitis centum, & uigileis lucernas
Perfer in lucem: procul omnis esto
Clamor, & ira.
Mitte ciuileis super urbe curas.
Occidit Daci Cotisonis agmen:
Medus infestus sibi luctuosis
Dissidet armis:
Seruit Hispanæ uetus hostis oræ
Cantaber sera domitus catena:
Iam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens, ne qua populus laboret:
Parce priuatus nimiùm cauere: &
Dona præsentis cape lætus horæ, ac
Linque seuera.

DIALOGVS HORATII,
& Lydiæ.

Ode IX. Dicolos distrophos: ut, Sic te diua potens Cypri.

-- -UU- U-

-- -UU- -UU- U-

DOnec gratus eram tibi:
Nec quisquam potior brachia candidæ
Ceruici iuuenis dabat:
Persarum uigui rege beatior.
LYD. Donec non aliam magis
Arsisti: neq; erat Lydia post Chloën:
Multi Lydia nominis
Romana uigui clarior Ilia.
HOR. Me nunc Thressa Chloë regit
Dulceis docta modos, & citharæ sciens:
Pro qua non metuam mori:
Si parcent animæ fata superstiti.
LYD. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata superstiti.
HOR. Quid? si prisca redit Venus,
Diductósq; iugo cogit aëneo?
Si flaua excutitur Chloë?
Reiectæq; patet ianua Lydiæ?
LYD. Quanquam sidere pulchrior
Ille est: tu leuior cortice, & improbo
Iracundior Adria:
Tecum uiuere amem: tecum obeam libens.

IN LYCEN VT POSITA
duricie, aliqua eius miseri-
cordia capiatur.

Ode x. Dicolos tetrastrophos: ut, Scriberis Vario fortis, & hostium.

-- -uu- -uu- u-
-- -uu- -uu- u-
-- -uu- -uu- u-
--. -uu- uu

Vehemens expostulatio, in Lyces puellæ crudelitatem, quæ amatorem suum vento & niuibus expositum patiatur ante fores suas pernoctare, quod vix faceret barbarißima quæq; barbaro nupta marito, nec metuat ne vicißim cõtemta det pœnas inhumanitatis.

EXtremum Tanaim si biberes Lyce
Sæua nupta uiro, me tamen asperas
Porrectum ante fores obiicere incolis
Plorares Aquilonibus.
Audis quo strepitu ianua, quo nemus
Inter pulchra situm tecta remugiat
Ventis? & positas ut glaciet niueis
Puro numine Iupiter?
Ingratam Veneri pone superbiam,
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O' quamuis neq; te munera, nec preces,
Nec tinctus uiola pallor amantium,
Nec uir pieria pellice saucius
Curuat: supplicibus tuis
Parcas, nec rigida mollior esculo,
Nec mauris animum mitior anguibus.
Non hoc semper erit liminis, aut aquæ
Cælestis patiens latus.

AD MERCVRIVM.

Vt cantus sibi dictet, quibus Lyde flecti posſit. Danai dum fabula.

Ode XI. Dicolos tetrastrophos: vt, Iam satis terris niuis, atq; diræ.

-u -- -uu -u --
-u -- -uu -u --
-u -- -uu -u -u
-uu --

Mercu

MErcuri, nam te docilis magistro
Mouit Amphion lapides canendo:
Túq; testudo resonare septem
Callida neruis,
Nec loquax olim, neq; grata, nunc &
Diuitum mensis, & amica templis
Dic modos, Lyde, quibus obstinatas
Applicet aureis.
Quæ uelut latis equa trima campis,
Ludit exultim, metuítq; tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc proteruo
Cruda marito.
Tu potes tigreis, comitésq; siluas
Ducere, & riuos celereis morari.
Cessit immanis tibi blandienti
Ianitor aulæ
Cerberus, quamuis furiale centum
Muniant angues caput eius, atq;
Spiritus teter, saniésq; manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion, Tityósq; uultu
Risit inuito. stetit urna paulùm
Sicca, dùm grato Danai puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde scelus atq; notas
Virginum pœnas, & inane lympha
Dolium fundo pereuntis imo,
Seráq; fata.
Quæ manent culpas etiam sub Orco
Impiæ. nam quid potuere maius?
Impiæ sponsos potuere duro
Perdere ferro.

Mercuriũ laudat à lyræ inuentione, et cãtus efficacia: à quo petit, vt lyra sua talẽ inferat suauitatem, vt Lydes amicæ immitẽ animum poßit flectere: nã facile illum hoc posse ostendit, quũ eius opera lapides emollitos ait, et Cerberũ cũ sæuißimis vmbris.

Audiat Lyde Danaidũ supplicium, vt in amatorem dura & impia, vt illæ, esse desinat.

Vna, Hypermnestra, quæ maritum seruauit.

Oratio Hypermnestræ ad Lynceum maritũ.

Vna de multis face nuptiali
Digna periurum fuit in parentem
Splendidè mendax, & in omne uirgo
Nobilis æuum:
Surge, quæ dixit iuueni marito,
Surge: ne longus tibi somnus, unde
Non times, detur: socerum, & scelestas
Falle sorores:
Quæ uelut nactæ uitulos leænæ
Singulos, heu, lacerant: ego illis
Mollior, nec te feriam, nec intra
Claustra tenebo.
Me pater sæuis oneret catenis,
Quòd uiro clemens misero peperci:
Me uel extremos Numidarum in agros
Classe releget.
I, pedes quò te rapiunt, & auræ,
Dum fauet nox, & Venus: i secundo
Omine, & nostri memorem sepulcro
Scalpe querelam.

AD NEOBVLEN.

Eam Hebri adolescentis amore captam inertiæ se & desidiæ dedidisse.

Ode XII *Dicolos tristrophos Primi quiq; duo versus sunt Ionici à minore, Sapphici trimetri acatalectici, qui constant è tribus Ionicis à minore, vel vltimò Pæone tertio, hoc modo:*

Miserarum est ⏑⏑–– *neq; amori* ⏑⏑–– *dare ludum* ⏑⏑–⏑

Neq; dulci ⏑⏑–– *mala vino* ⏑⏑–– *lauere aut ex* ⏑⏑––

Tertius itē versus est Ionicus à minore Sapphicus acatalecticus, sed tetrameter, constans è quatuor Ionicis à minore hoc modo:

animari ⏑⏑–– *metuentes* ⏑⏑–– *patruæ ver* ⏑⏑–– *bera linguæ* ⏑⏑––

uu-- uu-- uu-u
uu-- uu-- uu--
uu-- uu-- uu-- uu--

Miserarum est neq; amori dare ludum,
Neq; dulci mala uino lauere, aut ex-
Animari metuenteis patruæ uerbera linguæ.
Tibi qualum Cythereæ puer ales,
Tibi telas, operosæq; Mineruæ
Studium aufert Neobule Liparæi nitor Hebri.
Eques ipso melior Bellerophonte,
Neq; pugna, neq; segni pede dictus,
Simul unctos Tiberinis humeros lauit in undis:
Catus idem per apertum fugienteis
Agitato grege ceruos iaculari, &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

Miserum est si quis ita vehementer amet, vt ex amore nullam sentiat voluptatē, sed semper anxius sit & sollicitus, adeò vt ne consuetū quidem exercitiū possit repetere

AD FONTEM BLANDVSIANVM, Quòd magis perspicuus sit, quàm vitrum.

Ode XIII. Tricolos tetrastrophos: vt, Quis multa gracilis te puer in rosa.

-- -uu- -uu- u-
-- -uu- -uu- uu
-- -uu --
-- -uu- uu

O Fons Blandusiæ splendidior uitro
Dulci digne mero, non sine floribus,
Cras donaberis hœdo:
Cui frons turgida cornibus
Primis, & Venerem, & prælia destinat
Frustra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro sanguine riuos
Lasciui soboles gregis.

Laudes fontis Blādusiæ, quæ in Sabinis est regio, in qua erat poëtæ ager, cui ob salubritatem & amœnitatem pollicetur sacrificium & nominis immortalitatē inter nobilissimos quosque fontes.

Te flagrantis atrox hora Caniculæ
Nescit tangere: tu frigus amabile
Fessis uomere tauris
Præbes, & pecori uago.
Fies nobilium tu quoq; fontium,
Me dicente cauis impositam ilicem
Saxis, unde loquaces
Lymphæ desiliunt tuæ.

AVGVSTI LAVDES VICTORIS EX Hispania reuertentis, comparans eum Herculi, quòd non per alios, sed per se laborem administret.

Ode XIIII. Dicolos tetrastrophos: vt, Iam satis terris niuis, atque diræ.

–∪ –– –∪∪ –∪ ––
–∪ –– –∪∪ –∪ –∪
–∪ –– –∪∪ –∪ ––
–∪∪ ––

Mira comparatio Augusti & Herculis, et quidem appositissima. Nã vt Hercules, vt mundum monstris purgaret, in Hispaniam profectus, Gerione extincto, maximam gloriam reportauit: ita Augustus post Antonium et Reipub. hostes confectos Cantabros prædones, & ferocissimam gentẽ domuit, ex quibus luculentissimam victoriam reportauit suo periculo & Marte partam.

Herculis ritu modò dictus, ô plebs,
Morte uenalem petiisse laurum,
Cæsar, Hispana repetit penateis
Victor ab ora.
Vnico gaudens mulier marito
Prodeat iustis operata diuis:
Et soror clari ducis, & decoræ
Supplice uitta
Virginum matres, iuuenúmq; nuper
Sospitum. uos ô pueri, & puellæ
Iam uirum expertæ, malè ominatis
Parcite uerbis.
Hic dies uerè mihi festus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,

Nec

Nec mori per uim metuam, tenente
Cæsare terras.
I, pete unguentum puer, & coronas,
Et cadum Marsi memorem duelli,
Spartacum siqua potuit uagantem
Fallere testa.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per inuisum mora ianitorem
Fiet, abito,
Lenit albescens animos capillus
Litium, & rixæ cupidos proteruæ,
Non ego hoc ferrem calidus iuuenta
Consule Planco.

IN CHLORIM MOECHAM,
Vetulam luxuriosam.

Ode XV. Dicolos distrophos: vt, Sic te diua potens Cypri.

-- -UU- U-
-- -UU- -UU- U-

VXor pauperis Ibici,
Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
Famosisq; laboribus.
Matura propior desine funeri
Inter ludere uirgines,
Et stellis nebulam spargere candidis.
Non, si quid Pholoën satis,
Et te Chlori decet filia rectius
Expugnat iuuenum domos,
Pulso Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Lasciuæ similem ludere capreæ.

Hac ode ostendit quantum dedeceat, maximè senem et pauperem, intempestiua lasciuia, citharæ cãtus, & eiusmodi voluptates: quum illæ sint potius adolescentum.

f Tela

Te lanæ prope nobilem
Tonsæ Luceriam, non citharæ decent,
Nec flos purpureus rosæ,
Nec poti uetulam fæce tenus cadi.

Fabula Danaës & historia nonnullis, docet quantũ calamitatis afferat reb⁹ mortaliũ auri cupiditas. Nam illo non solùm munitißimas ciuitates expugnari & euerti, vt Philippus Rex Macedoniæ dicebat, verùm sacra omnia profanari, coniuges in cõiugũ perniciem corrũpi, vt Eryphyle Amphiarai vxor, eam esse auaritiæ naturam, vt expleri non possit, sed in nouas atq; nouas sollicitudines pertrahat hominẽ: quare non immeritò sibi cauisse, ne qd supra conditionem suam affectaret, sed paucis contentus maneret.

AD MAECENATEM.

Ostendens, nihil non posse auro, aut pecunia expugnari.

Ode XVI. *Dicolos tetrastrophos: vt, Scribêris Vario fortis, & hostium.*

-- -UU- -UU- UU
-- -UU- -UU- UU
-- -UU- -UU- UU
-- -UU- U-

INclusam Danaën turris aënea,
Robustæq; fores, & uigilum canum
Tristes excubiæ, munierant satis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acrisium uirginis abditæ
Custodem pauidum Iupiter, & Venus
Risissent: fore enim tutum iter, & patens
Conuerso in pretium Deo.
Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo. concidit auguris
Argiui domus ob lucrum
Demersa excidio. diffidit urbium
Portas uir Macedo: & subruit æmulos
Reges muneribus. munera nauium
Sæuos illaqueant duces.
Crescentem sequitur cura pecuniam,
Maiorúmq; fames. iure perhorrui

Late

Latè conspicuum tollere uerticem
Mæcenas Equitum decus.
Quantò quisq; sibi plura negauerit,
A' Diis plura feret. nil cupientium
Nudus castra peto: & transfuga, diuitum
Partes linquere gestio
Contemtæ dominus splendidior rei,
Quàm si quicquid arat non piger Appulus,
Occultare meis dicerer horreis,
Magna inter opes inops.
Puræ riuus aquæ, siluáq; iugerum
Paucorum, & segetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit, sorte beatior.
Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes,
Nec Læstrygonia Bacchus in amphora
Languescit mihi, nec pinguia Gallicis
Crescunt uellera pascuis:
Importuna tamen pauperies abest.
Nec si plura uelim, tu dare deneges.
Contracto melius parua cupidine
Vectigalia porrigam,
Quàm si Mydoniis regnum Alyattici
Campis continuem. multa petentibus
Desunt multa. bene est, cui Deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

AD AELIVM LAMIAM SENATOREM ab Lamo Formiarum rege ortum: admonens vt paratis lignis curet genium propter futuram tempestatem.

Ode XVII. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

-- -u - -uu -u-
-- u- - -uu -u-
-- u- -- u- u
-uu -uu -u --

Aelium Lamiā, cuius suprà meminit, à generis antiquitate laudat. Ait enim Lamiarum familiam à Formiis oriūdam, vbi Lamus regnauit, qui Lamiis in vrbe dignitate & opibus præcipuis nomen dedit.

AEli uetusto nobilis ab Lamo,
(Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne fastos.
Autore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Littoribus tenuisse Lyrim
Latè tyrannus. cras foliis nemus
Multis, & alga littus inutili
Demissa tempestas ab Euro
Sternet: atq; nisi fallit augur
Annosa cornix. dum potes, aridum
Compone lignum: cras genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis operum solutis.

Fauno, qui à Græcis Pā appellari creditur, nonis decembris sacrificabant, ne læderet. Nam ex diis inferis & sinistris putabatur. Orat igitur, non, vt prosit, sed ne noceat, dum per agros suos transit.

AD FAVNVM,

Orans vt per suos agros lenis transeat.

Ode XVIII. Dicolos tetrastrophos: vt, Iā satis terris niuis, atq; diræ.

-u -- -uu -u -u
-u -- -uu -u -u
-u -- -uu -u --
-uu --

FAune Nympharum fugientum amator
Per meos fineis, & aprica rura
Lenis incedas, abeásq; paruis
Aequus alumnis.

Si tener pleno cadit hœdus anno,
Larga nec desunt Veneris sodali
Vina crateræ: ut uetus ara multo
Fumat odore:
Ludit herboso pecus omne campo,
Cum tibi Nonæ redeunt Decembres:
Festus in pratis uacat otioso
Cum boue pagus:
Inter audaceis lupus errat agnos:
Spargit agresteis tibi silua frondeis:
Gaudet inuisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

AD TELEPHVM,

Iocosè eum corripiens, quòd historias non pertinenteis ad rem scribat.

Ode XIX. Dicolos tetrastrophos: vt, Sic te diua potens Cypri.

-- -uu- u-

-- -u u- -uu- u-

QVantum distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras: & genus Aeaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio:
Quo Chium pretio cadum
Mercemur: quis aquam temperet ignibus,
Quo præbente domum, & quota
Pelignis caream frigoribus. taces.
Da lunæ properè nouæ,
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ: tribus: aut nouem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui musas amat impareis,

Telephū familiarē suū reprehēdit, quòd genealogias, nescio quas, et curiosas historias scrutaretur, et non potiùs ea quæ ad vitæ usum & hilaritatem attinēt, narret, curétque, vt suauiter potet, & sine noxa: ad Gratiarū, vel ad Musarū numerū cyathos exhauriat, neque progrediatur, ne cōsuetā gratia perdatur per temulentiam.

Ter

Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. treis prohibet supra
Rixarum metuens tangere Gratia
Nudis iuncta sororibus.
Insanire iuuat: cur Berecynthiæ
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum Lyra?
Parcenteis ego dexteras
Odi: sparge rosas: audiat inuidus
Dementem strepitum Lycus:
Et uicina seni non habilis Lyco.
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem Telephe Vespero,
Tempestiua petit Chloë,
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHVM SODALEM,
Admonens, ne ab amante fœmina abstrahat
puerum ob futurum periculum.

Ode XX. Dicolos tetrastrophos: vt Iam satis terris, niuis, atq; diræ.

−υ −− −υυ −υ −−
−υ −− −υυ −υ −−
−υ −− −υυ −υ −−
−υυ −υ

Pyrrhum amicum suum monet, tam periculosum illi esse Nearchum iuuenem à muliere, quæ illũ deperibat, abstrahere, quã à leæna auferre catulos suos,

NOn uides quanto moueas periclo
Pyrrhe Getulæ catulos leænæ:
Dura pòst paullò fugies inaudax
Prælia raptor:
Cùm per obstanteis iuuenum cateruas
Ibit insignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Maior, an illi.

Inte

Interim dum tu celereis sagittas
Promis: hæc denteis acuit timendos.
Arbiter pugnæ posuisse nudo
Sub pede parmam
Fertur & leni recreare uento
Sparsum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM, EODEM
secum anno natam, vt in Coruini gratiam vetusta vina promat.

Ode XXI. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

-- υ- - -υυ -υ-
-- υ- - -υυ -υ-
-- υ- -- υ- -
-υυ -υυ -υ -υ

O Nata mecum consule Manlio,
Seu tu querelas, siue geris iocos,
Seu rixam, & insanos amores,
Seu facilem pia testa somnum:
Quocunq; lectum nomine Maßicum
Seruas, moueri digna bono die,
Descende, Coruino iubente,
Promere languidiora uina.
Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus.
Narratur & prisci Catonis
Sæpe mero caluisse uirtus.
Tu lene tormentum ingenio admoues
Plerunq; duro: tu sapientium

Festiuè ebriorum naturam describit. quidam enim faceti & hilares, quidā somnolenti sunt, nonnulli vino in Venerē accendūtur. Prouocat deinde Catonis exemplo Coruinum, tametsi Philosophus sit, ad largiorē compotationē: nam prӕterquàm ꝙ per vinū amicitiam experimur, animi quoque tristitiam illo optimè discutimus.

Curas

Curas, & arcanum iocoso
Consilium retegis Lyæo.
Tu spem reducis mentibus anxiis,
Vireisq;, & addis cornua pauperi,
Post te neq; iratos trementi
Regum apices, neq; militum arma.
Te, Liber, & si læta aderit Venus,
Segnésq; nodum soluere Gratiæ,
Viuæq; producent lucernæ,
Dum rediens fugat astra Phœbus.

IN DIANAM.

Ode XXII. Dicolos tetrastrophos, Iam satis terris niuis, atq; diræ.

-u -- -uu -u -u
-u -- -uu -u --
-u -- -uu -u --
-uu -u

consecrat pinum Dianæ in fundo suo, eiúsque officia ac potestates numerat, pollicetúrq; verrem anniuersarium.

MOntium custos, nemorúmq; uirgo,
Quæ laboranteis utero puellas
Ter uocata audis, adimísq; letho
Diua triformis:
Imminens uillæ tua pinus esto:
Quam per exactos ego lætus annos
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDILEN,

Suadẽs, Deos puris manibus, & bona cõscientia colendos esse.

Ode XXIII. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

-- u- - -uu -u-
-- u- - -uu -u-
-- u- -- u- -
-uu -uu -u --

Cœlo

CAelo supinas si tuleris manus
Nascente Luna, rustica Phidile:
Si ture placaris, & horna
Fruge Lareis, auidáq; porca:
Nec pestilentem sentiet Africum
Fœcunda uitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero graue tempus anno.
Nam quæ niuali pascitur Algido
Deuota, quercus inter, & ilices:
Aut crescit Albanis in herbis
Victima, Pontificum secureis
Ceruice tinget: te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Paruos coronantem marino
Rore Deos, fragilíq; myrto.
Immunis aram si tetigit manus,
Non sumtuosa blandior hostia
Mollibit auersos Penateis
Farre pio, & saliente mica.

Rustica mulieri promittit omnia futura salua in agro, si pietatem & Deos colat: illos autem optimè coli placaríq; non sumtuosis hostiis et hecatombis, sed pura conscientia, & manibus cæde rapináq; non inquinatis.

IN AVAROS, MINANS RELINQVENdas esse diuitias indigno heredi, per luxuriam omnia consumturo: vt quia malè parta, malè dilabuntur.

Ode XXIIII. *Dicolos distrophos: vt, Sic te diua potens Cypri.*

– – – ∪ ∪ – ∪ ∪
– – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ –

INtactis opulentior
Thesauris Arabum, & diuitiis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, & mare Ponticum:
Si figit adamantinos

Inuehitur in insanam hominum auaritiam, qui per fas & nefas omnia inuadant, terrã & mare ædificiis

Summis uerticibus dira neceßitas
Clauos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra uagas ritè trahunt domos,
Viuunt: & rigidi Getæ,
Immetata quibus iugera liberas
Fruges, & Cererem ferunt:
Nec cultura placet longior annua:
Defunctúmq; laboribus
Aequali recreat sorte uicarius.
Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit uirum
Coniux: nec nitido fidit adultero.
Dos est magna, parentium
Virtus, & metuens alterius uiri
Certo fœdere castitas.
Et peccare nefas, aut pretium est mori.
O quisquis uolet impias
Cædeis, aut rabiem tollere ciuicam:
Si quæret pater urbium
Subscribi statuis, indomitam audeat
Refrenare licentiam
Clarus pòst genitis. quatenus, heu nefas,
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quærimus inuidi.
Quid tristes querimoniæ,
Si non supplicio culpa reciditur?
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt: si, neq; feruidis

impleant, quũ illa nihil profutura sint. quum aderit mortis neceßitas: feliciores esse Scythas, qui plaustris circunagũtur, & è medio viuunt, neq; vltra quàm satis est ad viaticũ suũ affectant.

Qui apud posteros gloriam quærunt, peccandi licentiam, & habendi cupiditate coërceant, necesse est, vnde ceu ex fonte omnia mala promanãt. siquidẽ qui pauperiatem, vt malũ aliquod exhorrent, nihil non faciũt vt illam effugiant, de virtute aut honesto nihil solliciti.

Pars inclusa caloribus
Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Durataeq́; solo niues
Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora nauitæ.
Magnum pauperies opprobrium, iubet
Quiduis & facere, & pati
Virtutisq́; uiam deserit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
Quò clamor uocat, & turba fauentium
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
Mittamus scelerum si bene pœnitet,
Eradenda cupidinis
Praui sunt elementa: & teneræ nimis
Mentes asperioribus
Formandæ studiis, nescit equo rudis
Hærere ingenuus puer:
Venariq́; timet, ludere doctior,
Seu Græco iubeas trocho,
Seu malis uetita legibus alea.
Cùm periura patris fides
Consortem socium fallat, & hospitem:
Indignóq́; pecuniam
Heredi properet: scilicet improbæ
Crescunt diuitiæ: tamen
Curtæ nescio quid semper abest rei.

Quũ, inquit, auaritiã cõstet esse bonis moribus pestilentissimam, quin eã penitus abiicimus, & eius studiũ ex animis iuuenũ euellimus grauibus exẽplis, & bonis disciplinis?

AD BACCHVM, PETENS VT SE in suorum nemorum secreta ducat, vbi numine eius repletus Cæsaris Augusti laudes canat.

Ode XXV. *Dicolos distrophos: vt, Sic te diua potens Cypri.*

-- -UU- U-

-- -UU- -UU- U-

Allegoricè ostendit tantam esse Cæsaris maiestatē, vt eius laudes non poßit verbis consequi, nisi Bacchi numine afflatus in secessum aliquem transferatur, & ibi ab illo prius instruatur. Ipse enim Deus est musicis, & poëtis propitius.

Q Vò me Bacche rapis tui
Plenum? quæ in nemora, & quos agros in specus
Velox mente noua? quibus
Antris egregij Cæsaris audiar
Aeternum meditans decus
Stellis inserere, & concilio Iouis?
Dicam insigne, recens, adhuc
Indictum ore alio: non secus in iugis
Exsomnis stupet Euhias,
Hebrum prospiciens, & niue candidum
Thracen, ac pede barbaro
Lustratam Rhodopen: ut mihi deuio
Ripas, & uacuum nemus
Mirari libet, ô Naiadum potens,
Baccharúmq; ualentium
Proceras manibus uertere fraxinos:
Nil paruum aut humili modo,
Nil mortale loquar: dulce periculum est,
O' Lenæe, sequi Deum
Cingentem uiridi tempora pampino.

AD VENEREM, QVOD VELIT illi lyram consecrare, & amare desinere, rogans, vt vel vna amoris plaga superbam percutiat Chloën.

Ode XXVI *tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue cādidū.*

-- U- - -UU -UU

-U U- - -UU -U-

-- U- -- U- -

- UU -UU -U -U

Vixi

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militaui non sine gloria:
Nunc arma, defectúmq; bello
Barbiton hic paries habebit:
Læuum marinæ qui Veneris latus
Custodit. hîc hîc ponite lucida
Funalia, & uecteis, & arcus
Oppositis foribus minaceis.
O, quæ beatam diua tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sythonia niue
Regina, sublimi flagello
Tange Chloën semel, arrogantem.

Suspendit lyram suam Veneri, vel ut miles emeritus iã & fractus, qui nolit amplius Martem experiri, innuens se velle amori vale dicere.

AD GALATHEAM NAVIGATURAM, eam deterrens à nauigatione exemplo Europæ.

Ode XXVII. Dicolos tetrastrophos: vt, Iam satis terris niuis, atq; diræ.

–∪ –– –∪∪ –∪ –∪
–∪ –– –∪∪ –∪ ––
–∪ –– –∪∪ –∪ ––
–∪∪ ––

Impios parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Raua decurrens lupa Lanuuino,
Fœtaq; uulpes:
Rumpat & serpens iter institutum,
Si per obliquum similis sagittæ
Terruit mannos. ego cui timebo
Prouidus auspex?
Antè quàm stanteis repetat paludeis
Imbrium diuina auis imminentum.

Mira arte Galatheam amicam ab instituto itinere reuocare conatur: nã vt facilè persuadeat, quibusuis aliis potius & impiis quàm illi inauspicatum iter optat, & mox periculũ ostendit. Nam ex signis quibusdam tempestatem immi

nere ait, quam hostibus imprecatur. Postremò Europæ exẽplo planè non esse illi tẽtandũ mare affirmat, neq; Austro fidẽdũ: nõ magis quã Europæ tauro, etsi mitißimus videbatur.

Oscinem coruum prece suscitabo
Solis ab ortu.
Sis licet fœlix ubicunque mauis,
Et memor nostri Galathea uiuas:
Téq; nec læuus uetet ire picus,
Nec uaga cornix:
Sed uides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? Ego quid sit ater
Adriæ noui sinus, & quid albus
Peccet Iapyx.
Hostium uxores, puerique cæcos
Sentiant motus orientis Austri, &
Aequoris nigri fremitum, & trementeis
Verbere ripas.
Sic & Europe niueum doloso
Credidit tauro latus, & scatentem
Belluis pontum, mediásq; fraudes
Palluit audax.
Nuper in pratis studiosa florum, &
Debitæ Nymphis opifex coronæ
Nocte sublustri, nihil, astra præter,
Vidit & undas.

Europes oratio vehemẽtißima & artificiosißima, qua affectus muliebres mirè exprimit.

Quæ simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten: pater ô relictum
Filiæ nomen, pietásq; dixit
Victa furore:
Vnde? quò ueni? leuis una mors est
Virginum culpæ, uigilánsne ploro
Turpe commissum? an uitiis carentem
Ludit imago
Vana? quæ porta fugiens eburna

Eburna. Qua

Somnium

Somnium ducit?meliúsne fluctus
Ire per longos fuit?an recenteis
Carpere flores?
Si quis infamem mihi nunc iuuencum
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
Frangere enitar modò multum amati
Cornua tauri.
Impudens liqui patrios penateis:
Impudens Orcum moror. O deorum
Si quis hæc audis, utinam inter errem
Nuda leones:
Antē quàm turpis macies decenteis
Occupet malas, teneræq; succus
Defluat prædæ:speciosa quæro
Pascere tigreis.
Vilis Europe, pater urget absens:
Quid mori cessas?potes hac ab orno
Pendulum zona bene te sequuta,
Lædere collum.
Siue te rupes, & acuta letho
Saxa delectant:age te procellæ
Crede ueloci:nisi herile mauis
Carpere pensum
Regius sanguis, dominæq; tradi
Barbaræ pellex. Aderat querenti
Perfidum ridens Venus, & remisso
Filius arcu.
Mox ubi lusit satis:Abstineto,
Dixit, irarum, calidæq; rixæ:
Cùm tibi inuisus laceranda reddet
Cornua taurus.

Homerus, & hunc secutus Virgilius, falsa insomnia manes ad superos mittere ait.

Vilis. ob amissum pudorem & patris in te odium non est quòd viuas diutius, quum mors tibi passim obuia sit.

Perfidum, epithetum perpetuum, sed hoc loco conuenientissimum.

Vxor inuicti Iouis esse nescis?
Mitte singultus, bene ferre magnam
Disce fortunam: tua sectus orbis
Nomina ducet.

Europa, orbis tertia pars.

AD LYDEN.

Diem Neptuno sacram hilariter exigendam esse.

Ode XXVIII. Dicolos distrophos: vt, Sic te diua potens Cypri.

-- -UU- U-
-- -UU- -UU- UU

Feriis Neptuni se potissimùm velle bibere ait, de elegantissimo vino, sed ita tamen sobriè, vt vegetius acutiusq; reddat ingenium, non ingurgitatione opprimat.

Festo quid potius die
Neptuni faciam? prome reconditum
Lyde strenua Cæcubum,
Munitæq; adhibe uim sapientiæ.
Inclinare meridiem
Sentis, ac ueluti stet uolucris dies,
Parcis deripere horreo
Cessantem Bibuli Consulis amphoram.
Nos cantabimus inuicem
Neptunum, & uirideis Nereïdum comas.
Tu curua recines lyra
Latonam, & celeris spicula Cynthiæ
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgenteísq; tenet Cycladas, & Paphon
Iunctis uisit oloribus.
Dicetur merita Nox quoq; nænia.

AD MAECENATEM,

Inuitans eum ad epulas.

Ode XXIX. Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

--

-- ∪- - -∪∪ -∪∪
-- ∪- - -∪∪ -∪-
-- ∪- --∪- ∪
-∪∪ -∪∪ -∪ --

TYrrhena regum progenies, tibi
Non antè uerso lene merum cado
Cum flore Mæcenas rosarum, &
Pressa tuis balanus capillis
Iamdudum apud me est. eripe te moræ,
Ne semper udum Tibur, & Esulæ
Decliue contempleris aruum, &
Telegoni iuga patricidæ.
Fastidiosam desere copiam, &
Molem propinquam nubibus arduis,
Omitte mirari beatæ
Fumum, & opes, strepitúmq; Romæ.
Plerunq; gratæ diuitibus uices,
Mundæq; paruo sub lare pauperum
Cœnæ, sine aulæis, & ostro
Sollicitam explicuere frontem.
Iam clarus occultum Andromedes pater
Ostendit ignem. iam Procyon furit,
Et stella uesani Leonis,
Sole dies referente siccos.
Iam pastor umbras cum grege languido,
Riuúmq; fessus quærit, & horridi
Dumeta Siluani: carétq;
Ripa uagis taciturna uentis.
Tu ciuitatem quis deceat status,
Curas, & urbi sollicitus times,
Quid Seres, & regnata Cyro

Inuitat Mæcenatem ad conuiuium, quod illi instruxerat cum amphora delicatißimi vini et vnguẽtis: suadétq; ne grauetur paululum ad se diuertere. Nam licet ampliore sit fortuna, nõ ingratam tamen illi vicißitudinem rerum futuram, neq; diuiti mundã paupertatem. Itaq; æstu iam pestilenti instante, monet vt vrbe cedat, & sepositis publicis negotiis, genio & bonæ valetudini det operã: stultum enim esse nimiùm velle sapere, aut de futuro anxiũ esse, sed eo qđ adest, bene vti, prudentis: felicißimus autẽ qui non ex fortuna pendet,

sedita seipsum parauit, vt quicquid acciderit, hoc ferat imperturbato animo.

Bactra parent, Tanaiſq; diſcors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginoſa nocte premit Deus:
Ridetq; ſi mortalis ultra
Fas trepidat. quod adeſt memento
Componere æquus: cetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alueo
Cum pace dilabentis Etruſcum
In mare, nunc lapides adeſos,
Stirpeiſq; raptas, & pecus, & domos
Voluentis unà, non ſine montium
Clamore, uicinæq; ſiluæ,
Cùm fera diluuies quietos
Irritat amneis. Ille potens ſui,
Lætúſq; deget, cui licet in diem
Dixiſſe, uixi. cras uel atra
Nube polum pater occupato,
Vel ſole puro: non tamen irritum
Quodcunq; retro eſt, efficiet: neq;
Diffinget, infectúmq; reddet,
Quod fugiens ſemel hora uexit.
Fortuna ſæuo læta negotio, &
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij benigna.
Laudo manentem: ſi celereis quatit
Pennas, reſigno quæ dedit, & mea
Virtute me inuoluo, probámq;
Pauperiem ſine dote quæro.
Non eſt meum, ſi mugiat Africis
Malus procellis, ad miſeras preces

Decur

Decurrere, & uotis pacisci
Ne Cypriæ, Tyriæq; merces
Addant auaro diuitias mari.
Tunc me biremis præsidio scaphæ,
Tutum per Aegeos tumultus
Aura feret, geminúsq; Pollux.

AD MELPOMENEM, QVOD carmen suum magis duraturum sit, quàm regum pyramides.

Ode xxx. Monocolos: vt, Mæcenas atauis edite regibus

-- -uu- -uu- uu

EXegi monimentum ære perennius,
Regaliq; situ Pyramidum altius.
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poßit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.
Non omnis moriar, multáq; pars mei
Vitabit Libitinam. usq; ego postera
Crescam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita uirgine Pontifex.
Dicar, quà uiolens obstrepit Aufidus,
Et quà pauper aquæ Daunus agrestium
Regnator populorum, ex humili potens
Princeps Aeolium carmen ad Italos
Deduxisse modos, sume superbiam
Quæsitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge uolens Melpomene comam.

Absolutis tribus carminum libris sibi diuturniorẽ famã partã ait, quã si in eius memoriam areæ statuæ aut Pyramides Aegyptiorũ regũ sepulcra erigerentur, immortalẽ enim futurã predicat.

Q. HO

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER IIII.

AD VENEREM.

Quòd iam quinquaginta annos natus indecenter res amatorias scribere cogatur ab Augusto.

Ode I. Dicôlos distrophos: vt, Sic te diua potens Cypri.

-- -∪∪- ∪-

-- -∪∪- -∪∪- ∪∪

INTERMISSA *Venus diu*
Rursus bella moues, parce, precor, precor.
Non sum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ: desine dulcium
Mater sæua cupidinum
Circa lustra decem flectere mollibus
Iam durum imperiis. abi
Quò blandæ iuuenum te reuocant preces.
Tempestiuius in domo
Paulli purpureis ales oloribus
Comessabere Maximi,
Si torrere iecur quæris idoneum,
Nanq; & nobilis, & decens,
Et pro sollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Latè signa feret militiæ tuæ.
Et quandoq; potentior
Largis muneribus riserit æmuli.
Albanos propè te lacus
Ponet marmoream sub trabe Cypria.

Rogatus ab Augusto vt in Drusi priuigni sui gratiã quartum librũ ederet, excusat se quòd quinquagenarius quum sit, alienus sit a rebus amatoriis & lyrico cantu: hortatúrq; Venerem, vt se relicto, Paullum Maximũ accedat, iuuenẽ formosum & nobilem, eloquẽtia præterea & opibus potentem, qui in ea re plurimum possit: se verò per ætatem prorsus ineptum ad huiusmodi nugas confitetur.

Ille plurima naribus
Duces tura lyræq́;, & Berecynthiæ
Delectabere tibiæ
Mistis carminibus non sine fistula,
Illic bis pueri die
Numen cum teneris uirginibus tuum
Laudantes pede candido.
In morem Salium ter quatient humum
Me nec fœmina, nec puer,
Iam nec spes animi credula mutui,
Nec certare iuuat mero,
Nec uincire nouis tempora floribus.
Sed cur, heu, Ligurine, cur
Manat rara meas lacryma per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter uerba cadit lingua silentio?
Nocturnis ego somniis
Iam captum teneo, iam uolucrem sequor
Te per gramina Martij
Campi, te per aquas dure uolubileis.

AD ANTONIVM IVLIVM,
De laudibus Pindari lyrici poëtæ.

Ode II. Dicolos tetrastrophos: vt Iam satis terris, niuis, atq; diræ.

-u -- -uu -u -
-u -- -uu -u --
-u -- -uu -u -u
-uu --

Scribit Antonio M. Antonij filio Pindarum poëtam omnibus modis inimitabilem, ob incredibilẽ rerum & verborum copiam qua velut tor-

Pindarum quisquis studet æmulari
Iule, ceratis ope Dædalea
Nititur pennis, uitreo daturus
Nomina ponto.

Monte

rens exũdat vbiq; ſummus, ſeu pæanas ſcribat, ſeu heroẽs & ſacrorum certaminũ victores laudet, ſeu epitaphia, vel quæuis alia ſcribat: illum igitur cygnũ ait ad cælum ferri, ſe verò apiculam humi ſerpere, & pro ingenij ſui modulo verſus ſcribere. quare ſe Antonio cedere, qui Auguſti laudes felicius poßit tractare, vtpote poëta eximius.

Monte decurrens uelut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluêre ripas,
Feruet immenſúſq; ruit profundo
Pindarus ore,
Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaceis noua dithyrambos
Verba deuoluit, numeríſq; fertur
Lege ſolutis:
Seu deos, regéſq; canit, deorum:
Sanguinem: per quos cecidere iuſta
Morte Centauri, cecidit tremendæ
Flamma Chimæræ:
Siue, quos Elea domum reducit
Palma cæleſtis, pugilémue, equúmue
Dicit: & centum potiore ſignis
Munera donat:
Flebili ſponſæ iuuenémue raptum
Plorat, & uireis, animúmq;, moréſq;
Aureos deducit in aſtra, nigróq;
Inuidet Orco:
Multa Dyrcæum leuat aura cygnum,
Tendit Antoni quoties in altos
Nubium tractus, ego apis Matinæ
More, modóq;
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, uuidíq;
Tiburis ripas operoſa paruus
Carmina fingo.
Concines maiore poëta plectro
Cæſarem: quandoq; trahet feroceis
Per ſacrum cliuum merita decorus
Fronde Sicambros:

Quo

Quo nihil maius, meliúsue terris
Fata donauere, boniq; diui:
Nec dabunt, quamuis redeant in aurum
Tempora priscum.
Concines lætósq; dies, & urbis
Publicum ludum: super impetrato
Fortis Augusti reditu, forúmq;
Litibus orbum.
Tum meæ, si quid loquar audiendum,
Vocis accedet bona pars: & ô Sol*
Pulcher, ô laudande, canam recepto
Cæsare fœlix.
Túq; dum procedis, iò triumphe,
Non semel dicemus, iò triumphe,
Ciuitas omnis, dabimúsq; diuis
Tura benignis.
Te decem tauri, totidémq; uaccæ,
Me tener soluet uitulus relicta
Matre, qui largis iuuenescit herbis
In mea uota:
Fronte curuatos imitatus igneis
Tertium lunæ referentis ortum,
Quà notam duxit, niueus uideri,
Cetera fuluus.

* *aliàs, ego Sol: vt sit sensus, ego felix recepto Cæsare meo canam te affatim: ô dies festa faustáq;, quæ illum nobis incolumem reddidisti.*

AD MELPOMENEN.

Se natum esse ad artem poëticam eiusque beneficio nominis immortalitatem & gloriam consequutum esse.

Ode III. Dicolos tetrastrophos: vt, Sic te diua potens Cypri.

– – –∪∪– ∪∪

– – –∪∪– –∪∪– ∪∪

QVem tu Melpomene semel

Musis fert acceptum quic-

Nascen

quid tandem, id est, quod in literis assecutus est: quarũ beneficio fieri ait, vt aliquis ad poëticæ studium incitetur, & in eo operæpretium faciat, & gloriam sibi comparet, in hoc totus sit, neque rei cuipiam alteri studeat, non triumphis Isthmiis, Eleis, Olympicis, aut eiusmodi certaminibus.

Nascentem placido lumine uideris,
Illum non labor Isthmius
Clarabit pugilem: non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem: neq; res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quòd regum tumidas contuderit minas,
Ostendet Capitolio.
Sed quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et spissæ nemorum comæ
Fingent Aeolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
Dignatur soboles inter amabileis
Vatum ponere me choros:
Et iam dente minus mordeor inuido.
O' testudinis aureæ
Dulcem quæ strepitum Pieri temperas:
O' mutis quoq; piscibus
Donatura cycni, si libeat, sonum,
Totum muneris hoc tui est,
Quòd monstror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
Quòd spiro, & placeo, si placeo, tuum est.

DRVSI LAVDES.

Ode IIII. Tricolos tetrastrophos, vt, Vides vt alta stet niue candidum.

– – ∪ – – – ∪ ∪ ∪ ∪
– – ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ –
– – ∪ – – – ∪ – ∪
– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – –

Drusum Germanicũ, incertus gratiã hüc

QValem ministrum fulminis alitem,

Cui

Cui rex deorum regnum in aueis uagas
Permisit, expertus fidelem
Iupiter in Ganymede flauo:
Olim iuuentas, & patrius uigor
Nido laborum propulit inscium:
Verniq; iam nimbis remotis,
Insolitos docuere nisus
Venti pauentem: mox in ouilia
Demisit hostem uiuidus impetus,
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis, atq; pugnæ:
Qualémue lætis caprea pascuis
Intenta, fuluæ matris ab ubere
Iam lacte depulsum leonem
Dente nouo peritura uidit:
Videre Rhæti bella sub Alpibus
Drusum gerentem, & Vindelici: quibus
Mos unde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli.
Nec scire fas est omnia: sed diu,
Latéq; uictrices cateruæ
Consiliis iuuenis reuictæ
Sensere, quid mens ritè, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus,
Posset: quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus, & bonis.
Est in iuuencis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.

librum scripsi cõmendat multis nominibus. Nam illũ Rhætes, Vindelicos gentem ferocißimam inuasisse ait, perinde atque aquila visam prædam inuadere solet: hostes autem eo viso, etsi asperrimi essent, ita trepidasse, vt capreæ viso leone in se irruẽte. Commẽdat & à parentibus & institutione. Nam hoc partim deberi ait Augusto, cuius disciplina et educatione ad tãtam virtutem peruenerunt: partim Claudiorũ, ex qua natus est, familia: sed maximè bonis disciplinis Quid autem præstiterit ea familia, vel vnus Claudius Nero

Doctrina sed uim promouet insitam,
Rectiq; cultus pectora roborant.
Vtcunq; defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas ô Roma Neronibus,
Testis Metaurum flumen, & Hasdrubal
Deuictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma risit adorea.
Dirus per urbeis Afer it Italas,
Ceu flamma per tedas, uel Eurus
Per Siculas equitauit undas.
Post hoc secundis usq; laboribus
Romana pubes creuit: & impio
Vastata Pœnorum tumultu
Fana deos habuere rectos.
Dixitq; tandem perfidus Annibal,
Cerui luporum præda rapacium
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere, & effugere est triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuscis æquoribus sacra,
Natósq; maturósq; patreis
Pertulit Ausonias ad urbes:
Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido
Per damna, per cædeis, ab ipso
Ducit opes, animúmq; ferro.
Non Hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem,
Monstrúmue summisere Colchi,

satis declarauit, quũ apud Metaurum fluuium Hasdrubalem cum ingenti exercitu tanta dexteritate fudit, vt frater Annibal, qui vicinus erat, non senserit, nisi post proiectum caput Hasdrubalis ante eius pedes, quæ victoria Populo Romano rem penè desperatam restituit, fugato tãdem Annibale ex Italia.

Maius, Echioniae'ue Thebae.
Merses profundo, pulchrior euenit:
Luctere, multa proruet integrum
Cum laude uictorem, geretq;
Praelia coniugibus loquenda.
Carthagini iam non ego nuntios
Mittam superbos, occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna nostri
Nominis, Hasdrubale interemto.
Nil Claudiae non efficient manus:
Quas benigno numine Iupiter et
Defendit, & curae sagaces
Expediunt per acuta bella.

AD AVGVSTVM.

Vt tandem è transmarinis prouinciis in vrbem redeat.

Ode v. Dicolos-tetrastrophos: vt, Scriberis Vario fortis, & hostium.

-- -UU- -UU- U-
-- -UU- -UU- U-
-- -UU- -UU- UU
-- -UU- U-

Scribit ad Augustũ, qui à Senatu in hoc missis legatis pollicitus se breui redιturum, diutius opinione morabatur. Reuocat igitur eum miro cõsilio, simúlque laudibus vehit: nã ait populum Rom. nõ secus

Diuis orte bonis, optime Romulae
Custos gentis, abes iam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus Patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuae dux bone patriae.
Instar ueris enim uultus ubi tuus
Affulsit, populo gratior it dies,
Et soles melius nitent.
Vt mater iuuenem, quem Notus inuido

eius absentia affici, ac mater carissimi filij absentiæ desiderio tenetur, eiúsq; præsentia, vt discussa hieme, veris amœnitate animos omniū exhilarari: ait eius opera pacem vbiq; restitutam, vt ne metus quidē vllus superſit, quòd leges integerrimè administrantur: proinde non esse, quòd diutius differat reditum ad suos.

Flatu Carpathij trans maris æquora
Cunctantem spatio longius annuo
Dulci distinet a domo:
Votis omnibúsq;, & precibus uocat,
Curuo nec faciem littore demouet:
Sic desiderijs icta fidelibus
Quærit patria Cæsarem.
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almáq; Faustitas:
Pacatum uolitant per mare nauitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur casta domus stupris:
Mos, & lex maculosum edomuit nefas:
Laudantur simili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fœtus incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quisq; diem collibus in suis,
Et uitem uiduas ducit ad arbores.
Hinc ad uina redit lætus, & alteris
Te mensis adhibet Deum.
Te multa prece, te prosequitur mero
Diffuso pateris: & laribus tuum
Miscet numen, uti Græcia Castoris,
Et magni memor Herculis.
Longas ô utinam dux bone ferias
Præstes Hesperiæ, dicimus integro
Sicci manè die: dicimus uuidi,
Cùm Sol Oceano subest.

AD

AD APOLLINEM ET Dianam carmen sæculare.

Ode VI. Dicolos tetrastrophos: Iam satis terris, niuis, atq; diræ.

-u -- -uu -u --
-u -- -uu -u -u
-u -- -uu -u --
-uu --

DIue, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityósq; raptor
Sensit, & Troiæ propè uictor altæ
Phthius Achilles,
Ceteris maior, tibi miles impar:
Filius, quamuis Thetidos Marinæ
Dardanas turreis quateret tremenda
Cuspide pugnax,
Ille, mordaci ueluti icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
Procidit latè, posuitq; collum
Puluere Teucro.
Ille non inclusus equo Mineruæ
Sacra mentito, malè feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam:
Sed palàm captis grauis, heu nefas, heu,
Nescios fari pueros Achiuis
Vreret flammis, etiam latenteis
Matris in aluo:
Ni tuis uictus, Venerísq; gratæ
Vocibus, diuûm pater annuisset
Rebus Aeneæ potiore ductos
Alite muros.

Hymnus in laudem Apollinis & Dianæ, quem ludis sæcularibus scripserit, qui centesimo quoque anno celebrabantur, quem item à pueris & ingenuis puellis in eorum laudem cani postulat. Laudat autẽ Apollinem, q᷑ de Niobes filiis & Tityo in matrem Latonam contumeliosè sumpserit supplicium, q᷑ Achillẽ alioqui inuictum apud Troiam confecerit, q᷑ citharam & musicam inuenerit, à quo deniquè se ingenium & artem poëticam accepisse fatetur: Dianam laudat, quòd cùm eadem sit cum Luna & Cerere, nocti præsit, & mẽ-

ſibus fruges ve getet, alátq;.

Doctor argutæ fidicen Thaliæ
Phœbe, qui Xantho lauis amne crinels,
Dauniæ defende decus Camœnæ
Læuis Agyieû.
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomén q; dedit poëtæ.
Virginum primæ, puerıq; claris
Patribus orti,
Deliæ tutela deæ, fugaceis
Lyncas, & ceruos cohibentis arcu,
Lesbium ſeruate pedem, meiq;
Pollicis ictum:
Rité Latonæ puerum canentes,
Rité creſcentem face noctilucam,
Proſperam frugum, celerémq; pronos
Voluere menſeis.
Nupta iam dices, ego Diis amicum,
Sæculo feſtas referente luces,
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQVATVM, NOTANS per verni temporis deſcriptionem rerum omnium viciſsitudinem.

Ode VII. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſq; verſus eſt Heroicus hexameter catalecticus: qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen: hoc modo.*

Diffu -- gere ni -uu ues rede -uu unt iam -- gramina -uu campis --

Secundus quiſq; eſt dactylicus Archilochius dimetor hypercatalecticus, conſtans duobus dactylis & ſyllaba hoc modo:

Arbori -uu búſq; co -uu mæ -

-- -UU -UU -- -UU --

-UU -UU -

Diffu

Diffugêre niues:redeunt iam gramina campis,
Arboribúsq; comæ.
Mutat terra uices:& decrescentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis,geminísq; sororibus,audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt Zephyris:uer proterit æstas
Interitura,simul
Pomifer autumnus fruges effuderit:& mox
Bruma recurrit iners:
Damna tamen celeres reparant cælestia lunæ:
Nos ubi decidimus,
Quò pius Aeneas,quò Tullus diues,& Ancus:
Puluis & umbra sumus.
Quis scit,an adiiciant hodiernæ crastina *summæ
Tempora Dij superi?
Cuncta manus auidas fugient heredis,amico
Quæ dederis animo.
Cùm semel occíderis, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria:
Non Torquate genus,non te facundia,non te
Restituet pietas.
Infernis neq; enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec Lethæa ualet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

Ostendit ex rerum & temporum mutabilitate vnũquenq; admoneri, nihil esse vita nostra neque fugacius, neq; incertius. Nam vt illa citißimo impetu feruntur, ita homines ad interitum rapiuntur, nisi quòd tempora mutua successione reparantur: homines verò vbi semel perierint, nũquàm reuiuiscunt: & quidem quando perituri sint, incertum est.

**vitæ.*

AD MARCIVM CENSORINVM.

Nihil esse carminibus potentius ad sempiternam sui nominis memoriam posteris prodendam,atq; ab obliuione hominum vindicandam.

Ode VIII. Monocolos: vt, Mæcenas atauis edite regibus.

–– –UU– –UU– U–

Scribit Censorino se cupere amicos liberalitate & beneficiis demereri: verũ pro sua tenuitate non posse statuas, tripodas, vasa argẽtea, et pretiosa munera elargiri, tantum carmina posse donare: ex quibus tamen non minus quàm ex titulis & imaginibus boni viri illustrantur: quemadmodum Scipio Africanus ab Ennio: Romulus, Aeacus à poëtis, & scriptoribus diuinitate donati. Sic Hercules, Castor, & Pollux in deorum numerum relati sunt.

Donarem pateras, grataq́; commodis
Censorine meis æra sodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neq; tu pessima munerum
Ferres, diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas,
Hic saxo, liquidis ille coloribus
Sollers nunc hominem ponere, nunc deum.
Sed non hæc mihi uis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, & pretium dicere muneri.
Non incisa notis marmora publicis,
Per quæ spiritus, & uita redit bonis
Post mortem ducibus: non celeres fugæ,
Reiectæq; retrorsum Annibalis minæ:
Non incendia Carthaginis impiæ,
Eius, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quàm Calabræ Pierides: neq;
Si chartæ sileant, quod bene feceris,
Mercedem tuleris. Quid foret Iliæ,
Mauortisq; puer, si taciturnitas
Obstaret meritis inuida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Aeacum
Virtus, & fauor, & lingua potentium
Vatum diuitibus consecrat insulis.
Dignum laude uirum Musa uetat mori:
Cælo Musa beat. sic Iouis interest

Optatis

Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ ſidus ab infimis
Quaſſas eripiunt æquoribus rates.
Ornatus uiridi tempora pampino
Liber uota bonos ducit ad exitus.

AD MARCVM LOLLIVM,

Affirmans immortalia fore
ſua ſcripta.

Ode IX. Tricolos tetraſtrophos, vt, Vides vt alta ſtet niue candidũ.

-- ∪- - -∪∪ -∪-
-- ∪- - -∪∪ -∪∪
-- ∪- -- ∪- -
-∪∪ -∪∪ -∪ --

NE fortè credas interitura, quæ
Longè ſonantem natus ad Aufidum
Non antè uulgatas per arteis
Verba loquor ſocianda chordis.
Non, ſi priores Mæonius tenet
Sedeis Homerus: Pindaricæ latent,
Cææq́;, & Alcæi minaces,
Steſichoriq́; graues Camœnæ.
Nec, ſi quid olim luſit Anacreon,
Deleuit ætas. ſpirat adhuc amor,
Viuúntq; commiſſi calores
Aeoliæ fidibus puellæ.
Non ſola comtos arſit adulteri
Crineis, & aurum ueſtibus illitum
Mirata, regaleiſq; cultus,
Et comites, Helenæ Lacænæ:
Primúſue Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non ſemel Ilios
Vexata: non pugnauit ingens

Modeſtè Lollio immortalitatem carmine ſuo pollicetur: nam vt non ſit ſummus aut ſummis proximus, non tamen defuturã ait ſuis ſcriptis laudẽ, & vitã: quem admodũ neq; latet Pindarus, Simonides, Alcæus, Steſichorus, Anacreõ, Sappho, & ceteri, etſi Homerus primũ locum teneat, et illos longè ſuperet. Carminũ autem tantã eſſe

vim, vt Helenam, Teucrũ, Sthenelũ, Hectorem, Deiphobum, Agamemnonẽ immortalitati donauerint, alioqui obscurissimos futuros, vt hi qui sine laudatore poëta perierunt, etsi non minus fortes fuerint: quare & Lollium se velle ait ab obliuione scriptis suis vẽdicare.

Idomeneus, Sthenelúsue solus.
Dicenda Musis prælia. non ferox
Hector, uel acer Deiphobus graueis
Excepit ictus pro pudicis
Coniugibus, puerísq; primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi: sed omnes illacrymabiles
Vrgentur, ignotíq; longa
Nocte, carent quia uate sacro.
Paullum sepultæ distat inertiæ
Celata uirtus. non ego te meis
Chartis inornatum sileri,
Tótue tuos patiar labores
Impunè Lolli carpere liuidas
Obliuiones. Est animus tibi,
Rerúmq; prudens, & secundis
Temporibus, dubiísq; rectus,
Vindex auaræ fraudis & abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ,
Consúlq; non unius anni:
Sed quoties bonus, atq; fidus
Iudex honestum prætulit utili: &
Reiecit alto dona nocentium
Vultu: & per obstanteis cateruas
Explicuit sua uictor arma.
Non possidentem multa, uocaueris
Rectè beatum. rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter uti,
Durámq; callet pauperiem pati,
Peiúsq; letho flagitium timet:

Non

Non ille pro caris amicis
Aut patria timidus perire.

IN LIGVRINVM SVPERBVM pulchritudine & donis Veneris, sed aliquando turpem futurum.

Ode x. Monocolos: vt, Tu ne quæsieris scire nefas, quem mihi, quem tibi.

– – –υυ– –υυ– –υυ– υ–

O Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens,
Insperata tuæ cùm ueniet pluma superbiæ,
Et quæ nunc humeris inuolitant, deciderint comæ:
Nunc & qui color est Puniceæ flore prior rosæ,
Mutatus Ligurinum in faciem uerterit hispidam,
Dices: heu (quoties te speculo uideris alterum)
Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

> *Monet ne quis ob corporis bona, quæ momẽtanea sunt & fluxa, superbiat.*

AD PHYLLIDEM. Inuitans eam ad lætitiam conuiuij exhibendi natali Mæcenatis.

Ode XI. Dicolos tetrastrophos: vt, Iam satis terris niuis, atq; diræ.

–υ – – –υυ –υ –υ
–υ – – –υυ –υ – –
–υ – – –υυ –υ – –
–υυ – –

E St mihi nonum superantis annum
Plenus Albani cadus: est in horto
Phylli nectendis apium coronis:
Est ederæ uis
Multa, qua crineis religata fulges:
Ridet argento domus: ara castis
Vincta uerbenis, auet immolato
Spargier agno.

> *Celebraturus poëta natalem Mæcenatis sui, qui dies erat Idibus Aprilis mensis, qui Veneri sacer est, inuitat Phyllidẽ amicam ad conuiuij celebritatẽ multo cum apparatu exhibẽdam: neq; grauetur venire, ꝙ speret quicquã de amore Telephi amasij sui: nam ille*

Cum

ab alia puella ditiore detinetur: proindenō esse spende illo, ac ne velle quidem eam debere imparē sibi ambire, probat exēplo Phaëthontis & Bellerophōtis.

Cuncta festinat manus: huc & illuc
Cursitant mistæ pueris puellæ
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Vt tamen noris, quibus aduoceris
Gaudiis: Idus tibi sunt agendæ,
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem.
Iure solennis mihi, sanctiórq;
Pené natali proprio: quód ex hac
Luce Mæcenas meus affluenteis
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupauit
Non tuæ sortis iuuenem puella
Diues, & lasciua, tenetq; grata
Compede uinctum.
Terret ambustus Phaëthon auaras
Spes: & exemplum graue præbet ales
Pegasus, terrenum equitem grauatus
Bellerophontem.
Semper ut te digna sequare: & ultra
Quám licet sperare, nefas putando,
Disparem uites. age iam meorum
Finis amorum.
(Non enim posthac alia calebo
Fœmina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas. minuentur atræ
Carmine curæ.

AD VIRGILIVM.

Describit veris aduentum: tum eum inuitat ad epulas, ea conditione, vt secum pro symbolo, vnguenti nardini onychem afferat.

Ode

Ode XII. *Dicolos tetrastrophos: ut, Scriberis Vario fortis, & hostium.*

-- -UU- -UU- U-
-- -UU- -UU- U-
-- -UU- -UU- U-
-- -UU- U-

IAm ueris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ,
Iam nec prata rigent, nec fluuij strepunt
Hyberna niue turgidi.
Nidum ponit, Itym flebiliter gemens
Infelix auis, & Cecropiæ domus
Aeternum opprobrium, quòd malè Barbaras
Regum est ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ouium carmina fistula:
Delectántq; Deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere sitim tempora Virgili,
Sed pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis iuuenum nobilium cliens,
Nardo uina merebere.
Nardi paruus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpitiis accubat horreis,
Spes donare nouas largus, amaráq;
Curarum eluere efficax.
Ad quæ si properas gaudia, cum tua
Velox merce ueni: non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena diues ut in domo.
Verùm pone moras, & studium lucri:

Luculenta Veris descriptio, cùm videlicet flare incipiunt Etesiæ venti, & hirundines nidulari, et pastores apud gregem in herbis canere, qua inuitat Virgilium Myropolã, ut æstu iam appetente, & sitim prouocante, ad compotationẽ: sed ea conditione, ut si vinum Calenum velit bibere, vnguento redimat; se enim non posse id gratis ob paupertatem præbere.

Nigro

Nigrorúmq; memor, dum licet, ignium
Misce stultitiam consiliis breuem.
Dulce est desipere in loco.

IN LYCEM.

Insultat ei, quòd iam anus fiat, & libidine flagrans, contemnatur à iuuenibus.

Ode XIII. Dicolos tetrastrophos: vt, Quis multa gracilis te puer in rosa.

-- -vv- -vv- -v
-- -vv- -vv- vv
-- -vv --
-- -vv- v-

AVdiuere Lyce Dij mea uota: Dij
Audiuere Lyce. fis anus: & tamen
Vis formosa uideri:
Ludísq;, & bibis impudens,
Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum sollicitas. ille uirentis, &
Doctæ psallere Chiæ,
Pulchris excubat in genis:
Importunus enim transuolat aridas
Quercus, & refugit, te quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant, & capitis niues.
Nec Coæ referunt iam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora, quæ semel
Notis condita fastis,
Inclusit uolucris dies.
Quò fugit Venus? heu: quóue color decens?
Quò motus? quid habes illius, illius,
Quæ spirabat amores,
Quæ me surpuerat mihi,

Insultat Lycæ meretrici, quã supra barbarã ac præfractam questus erat, quòd se inhumaniter excluserat, & iuuenis insolenter se gesserat erga omnes amatores: verum iam vetula, vicissim fastidiretur ab iis, quos olim tam superbè reiecerat, diis nimirum id agentibus, vt ad decrepitam ætatem velut in pœnam, reseruaretur.

Felix

Felix post Cynaram, notáq; & artium
Gratarum facies? sed Cynaræ breueis
Annos fata dederunt,
Seruatura diu parem
Cornicis uetulæ temporibus Lycen:
Possent ut iuuenes uisere feruidi
Multo non sine risu
Dilapsam in cineres facem.

AD AVGVSTVM.

Ostendens neque à senatu, neq; à populo dignos illis vnquam pro meritis honores reddi posse.

Ode XIIII. *Tricolos tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.*

-- v- - -vv -vv
-- v- - -vv -v-
-- v- -- v- v
-vv -vv -v --

Commemorat res ab Augusto gestas velut per catalogum quendam, cuius tãtam esse virtutem & in Remp. beneficentiam colligit, vt neque senatum, neq; populum, etsi maximè velit, & de eius salute totus pendeat, nunquã factis dignam laudem referre posse affirmet. Si quidem eius auspiciis & cõsilio Drusus Claudius Vindelicos,

QVæ cura patrum, quáue Quiritium
Plenis honorum muneribus, tuas
Auguste uirtutes in æuum
Per titulos, memoresq; fastos
Aeternet? ô quà sol habitabileis
Illustrat oras maximè principum,
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid Marte posses. milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Brennósq; uelocis, & arceis
Alpibus impositas tremendis,
Deiecit acer plus ulce simplici.
Maior Neronum mox graue prælium

Cum

Commisit, immaneisq; Rhætos
Auspiciis pepulit secundis:
Spectandus in certamine Martio:
Deuota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas propè qualis undas
Exercet Auster Pleïadum choro
Scindente nubeis, impiger hostium
Vexare turmas, & frementem
Mittere equum medios per igneis.
Sic tauriformis uoluitur Aufidus,
Qui regna Dauni perfluit Appuli,
Cùm sæuit, horrendámq; cultis
Diluuiem minitatur agris: meditatur
Vt Barbarorum Claudius agmina
Ferrata uasto diruit impetu:
Primósq;, & extremos metendo
Strauit humi sine clade uictor:
Te copias, te consilium, & tuos
Præbente diuos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea supplex,
Et uacuam patefecit aulam,
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus,
Laudémq;, & optatum peractis
Imperiis decus arrogauit.
Te Cantaber non antè domabilis,
Medúsq;, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, ô tutela præsens
Italiæ, dominæq; Romæ:
Te fontium qui celat origines

Brennos, Genaunos, gentes Alpinas in Romanorũ potestatem redegit: eius copiis & opibus Tiberius Rhætos, Pãnonas, Dalmatas, & bonã partem Germaniæ subegit: denique eius opera Aegyptus, Cantabri, Medi, Indi, Scythæ, Britanni, Galli, Hispani Sicambri Romano imperio parere coacti sũt.

Nilúsq;,

Niluſq́;, & Iſter, te rapidus Tigris,
Te belluoſus qui remotis
Obſtrepit Oceanus Britannis,
Te non pauentis funera Galliæ,
Duræq́; tellus audit Iberiæ,
Te cæde gaudentes Sicambri,
Compoſitis uenerantur armis.

AVGVSTI LAVDES.

Ode xv. Tricolos tetraſtrophos: vt, Vides vt alta ſtet niue candidum.

-- v- - -vv v -
-- v- - vv -v-
-- v- -- v- v
-vv -vv -v --

PHœbus uolentem prælia me loqui,
Victas & urbeis, increpuit lyra,
Ne parua Tyrrhenum per æquor
Vela darem: tua Cæſar ætas
Fruges & agris rettulit uberes,
Et ſigna noſtro reſtituit Ioui,
*Derepta Parthorum ſuperbis
Poſtibus: & uacuum duellis
Ianum Quirini clauſit: & ordinem
Rectum,* & uaganti frena licentiæ
Iniecit, amouitq́; culpas,
Et ueteres reuocauit arteis:
Per quas Latinum nomen, & Italæ
Creuere uires: famáq́;, & imperi
Porrecta maieſtas ad ortum
Solis, ab Heſperio cubili.
Cuſtode rerum Cæſare, non furor

Excuſat ſe, quòd quum in primis cupiat ſcribere geſta Auguſti, ob ingenij & ſtyli exiguitatem non poßit: illa enim maiora eſſe, quàm quæ Lyricis conueniát: nam vir ille, inquit, nõ ſolùm fines Romani imperij ampliauit, ſed ſigna etiam à Parthis ablata reſtituit, pacẽ toti orbi peperit, ſaluberrimiſq́; inſtitutis & legibus populũ ad priſtinam integritatem & incorruptos mores reduxit.

*al. direpta.
*al. euaganti.

al. eximet. — Ciuilis, aut uis exiget otium:
id est, ad procudēdos enses impellit. — Non ira, quæ procūdit enses,
Et miseras inimicat urbes.
Non qui profundum Danubium bibunt
Edicta rumpent Iulia: non Getæ,
Non Seres, infidiue Persæ,
Non Tanaim prope flumen orti.
Nósq; & profestis lucibus, & sacris
Inter iocosi munera Liberi
Cum prole, matronísq; nostris,
Ritè Deos prius apprecati,
Virtute functos more patrum duces,
Lydis remisto carmine tibiis,
id est Iuliū Cæsarem. — Troiámq;, & Anchisen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBRI IIII.

FINIS.

Q. HORATII FLACCI EPODON LIBER.

AD MAECENATEM.

Ait se cum eo ad bellum Actiacum in Autonium & Cleopatram ire velle.

Ode 1. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus. est iambicus hipponactius trimeter acatalecticus, constans è sex iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo, hoc modo:

Ibis -- Libur u- nis in -- ter al u- ta na u- uium uu

Secundus quisq; est iambicus Archilochius dimeter acatalecticus, constans quatuor iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo, hoc modo:

Ami u- ce pro u- pugna -- cula uu

-- u- -- u- u- uu

u- u- -- uu

IBIS *Liburnis inter alta nauium*
Amice propugnacula,
Paratus omne Cæsaris periculum
Subire Mæcenas tuo.
Quid nos? quibus te uita sit superstite
Iucunda: si contrà, grauis:
Vtrúmne iussi persequemur otium
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Quem ferre non molles uiros
Feremus? & te uel per Alpium iuga,
Inhospitalem & Caucasum,
Vel Occidentis usq; ad ultimum sinum,
Forti sequemur pectore?
Roges, tuum labore quid iuuem meo

ἐπῳδὴ ad Mæcenatem profecturum cum Augusto, à quo Liburnorum classi præfectus erat, ad bellum nauale contra Antoniũ & Cleopatrã, in qua sollicitus poëta de hominis salute, scribit eo absente, se nunquam futurũ securo animo: itaq; malle se eum quouis sequi, & periculo suo militare, vt eius præsentia fruatur, non vt faciat quæstũ, quàm domi in otio, & sine eo viuere.

Imbellis, ac firmus parum.
Comes minore sum futurus in metu,
Qui maior absentes habet.
Vt aßidens implumibus pullis auis
Serpentium allapsus timet
Magis relictis: non, ut adsit, auxili
Latura plus præsentibus.
Libenter hoc, & omne militabitur
Bellum in tuæ spem gratiæ:
Non ut iuuencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis:
Pecúsue Calabris ante sidus feruidum
Lucana mutet pascua:
Nec ut superni uilla candens Tusculi
Circæa tangat mœnia.
Satis supérq; me benignitas tua
Ditauit, haud parauero,
Quod aut auarus, ut Chremes, terra premam,
*Discinctus aut perdam, ut *nepos.

*id est dissolutus, luxuriosus.
*id est vir perditus, ἄσωτος.

VITAE RVSTICAE LAVDES.

Ode II. Dicolos distrophos: vt, Ibis Liburnis inter alta nauium.

υ– υ– υ– υ– υ– υ–

–– υ– –– υυ

Beatus, inquit qui agro à patre relicto contentus, ab omni ambitione abhorret, liber à fœnore, bello, nauigatione, foro, & ciuium fastu.

BEatus ille, qui procul negotiis,
Vt prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fœnore.
Nec excitatur claßico miles truci,
Nec horret iratum mare:
Forúmq; uitat, & superba ciuium
Potentiorum limina.

Ergo

Ergo, aut adulta uitium propagine
Altas maritat populos,
Aut in reducta ualle mugientium
Prospectat erranteis greges:
Inutileisq; falce ramos amputans,
Feliciores inserit:
Aut pressa puris mella condit amphoris,
Aut tondet infirmas oueis:
Vel cùm decorum mitibus pomis caput
Autumnus aruis extulit,
Vt gaudet insitiua decerpens pyra,
Certantem & uuam purpuræ:
Qua muneretur te Priape, & te pater
Siluane tutor finium.
Libet iacêre modò sub antiqua ilice,
Modò in tenaci gramine,
Labuntur altis interim ripis aquæ,
Queruntur in siluis aues:
Fontésq; lymphis obstrepunt manantibus
Somnos quod inuitet leueis.
Aut cùm tonantis annus hybernus Iouis
Imbreis, niueisq; comparat:
Aut trudit acreis hinc & hinc multa
Apros in obstanteis plagas:
Aut amite leui rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos:
Pauidúmq; leporem, & aduenam laqueo gruem
Iucunda captat præmia.
Quis non malorum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliuiscitur?
Quòd si pudica mulier in partem iuuet

Laus à voluptate & amœnitate, quæ æstate & hyeme capitur ruri.

Amite, id est pertica.

Laus ab vxoris vtilitate et probitate.

Domum,atq; dulceis liberos,
Sabina qualis,aut perusta solibus
Pernicis uxor Appuli:
Sacrum uetustis extruat lignis focum
Lassi sub aduentum uiri:
Claudénsq; textis cratibus lætum pecus:
Distenta siccet ubera:
Et horna dulci uina promens dolio
Dapes inemtas apparet:
Non me Lucrina iuuerint conchylia,
Magísue rhombus,aut scari,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc uertat mare:
Non Afra auis descendat in uentrem meum,
Non attagen Ionicus
Iucundior,quàm lecta de pinguissimis
Oliua ramis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis,& graui
Maluæ salubres corpori:
Vel agna festis cæsa Terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas,ut iuuat pastas oueis
Videre properanteis domum:
Videre fessos uomerem inuersum boues
Collo trahenteis languido:
Positósq; uernas,ditis examen domus,
Circum renidenteis lareis!
Hæc ubi loquutus,fœnerator Alphius,
Iam iam futurus rusticus
Omnem relegit Idibus pecuniam,
Quærit Kalendis ponere.

Eois fluctibus, id est, mari Carpathio vbi scari frequentissimi, alibi rarius capiuntur.

AD

AD MAECENATEM, ALLIVM detestans.

Ode III. Dicolos tetrastrophos: vt, Ibis Liburnis inter alta nauiũ.

υ - υ - - - υ - υ - υ -
υ - υ - - - υυ

PArentis olim si quis impia manu
  Senile guttur fregerit,
Edat cicutis allium nocentius.
  O` dura messorum ilia,
Quid hoc ueneni sæuit in præcordiis?
  Num uiperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit? an malas
  Canidia tractauit dapes?
Vt Argonautas præter omneis candidum
  Medea mirata est ducem,
Ignota tauris illigaturum iuga,
  Perunxit hoc Iasonem.
Hoc delibutis ulta donis pellicem,
  Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam siderum insedit uapor
  Siticulosæ Appuliæ:
Nec munus humeris efficacis Herculis
  Inarsit æstuosius.
At si quid unquam tale concupiueris
  Iocose Mæcenas, precor
Manum puella suauio opponat tuo,
  Extrema & in sponda cubet.

Facetè & copiosè ludit in re ridicula, nã detestatur allium, tragiceq; persequitur, vt virulẽtius quã aut cicuta, aut vipera sanguis aut Canidiæ venefica, aut Medeæ, quo tauros sopiuit in Colcho, aut Nessi centauri venenũ, quo extinctus est Hercules.

IN MENAM LIBERTVM Pompeij Magni.

Ode IIII. Dicolos distrophos: vt, Ibis Liburnis inter alta nauium.

υ– υ– –– υ– –– υυ
–– υ– –– υ–

Acerrima inuectiua in Menam Pompeij libertum transfugã sceleratissimum, & arrogantissimum nebulonem, qui tribunus militũ ab Augusto factus, quanquam non semel ab eo defecerat, nullũ non contemnebat præ se.

Lupis, & agnis quanta sortitò obtigit,
Tecum mihi discordia est,
Ibericis peruste funibus latus,
Et crura dura compede.
Licet superbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.
Vidésne sacram metiente te uiam
Cum bis ter ulnarum toga,
Vt ora uertat huc, & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumuiralibus
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi iugera,
Et Appiam mannis terit,
Sedilibúsq; magnus in primis eques
Othone contemto sedet.
Quid attinet tot ora nauium graui
Rostrata duci pondere
Contra latrones, atq; seruilem manum,
Hoc hoc tribuno militum?

IN CANIDIAN VENEFICAM.

Ode v. Dicolos distrophos: vt, Ibis Liburnis inter alta nauium.

υ– υ– –– υ– –– υυ
–– υ– –– υυ

Verba pueri prætextati iã rapti a veneficis in secessum nescio quẽ, vbi ab illis erat fame enecãdus, vt ex illius medulla & iecore amoris poculũ conficerent.

At ô Deorum quisquis in cælo regis
Terras, & humanum genus,
Quid iste fert tumultus? aut quid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, si uocata partubus

Lucina ueris affuit,
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Iouem,
Quid ut nouerca me intueris: aut uti
Petita ferro bellua?
Vt hæc trementi questus ore, constitit
Insignibus raptis puer,
Impube corpus, quale posset impia
Mollire Thracum pectora,
Canidia breuibus implicata uiperis
Crineis, & incomptum caput,
Iubet sepulchris caprificos erutas,
Iubet cupressos funebreis,
Et uncta turpis oua ranæ sanguine,
Plumámq; nocturnæ strigis,
Herbásq;, quas & Colchos, atq; Iberia
Mittit uenenorum ferax,
Et ossa ab ore rapta ieiunæ canis
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens Auernaleis aquas,
Horret capillis ut marinus asperis
Echinus, aut currens aper:
Abacta nulla Veia conscientia,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus:
Quo posset infossus puer
Longo die bis terue mutatæ dapis
Inemori spectaculo:
Cum promineret ore, quantum extant aquæ
Suspensa mento corpora:

Thracum crudelitas, & barbaries satis nota est vel ex Tragœdiis.

Saganæ meminit & Satyra octaua libri primi.

Caussa veneficij.

Exerta uti medulla, & aridum iecur
Amoris esset poculum:
Interminato cùm semel fixæ cibo
Intabuissent pupulæ.
Non defuisse masculæ libidinis
Ariminensem Foliam,
Et otiosa credidit Neapolis,
Et omne uicinum oppidum:
Quæ sidera excantata uoce Thessala,
Lunámq; cælo deripit.
Hîc irresectum sæua dente liuido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? ô rebus meis
Non infideles arbitræ
Nox, & Diana, quæ silentium regis,
Arcana cùm fiunt sacra:
Nunc nunc adeste, nunc in hostileis domos
Iram, atq; numen uertite,
Formidolosis dum latent siluis feræ
Dulci sopore languidæ:
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent Suburranæ canes
Nardo perunctum: quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ ualent?
Quibus superba fugit ulta pellicem
Magni Creontis filiam:
Cùm palla, tabo munus imbutum, nouam
Incendio nuptam abstulit?
Atqui nec herba, nec latens in asperis

Otiosa. Nam amœnissimus erat secessus, et studiosis praecipuè frequens. Neapoli autẽ hæc facta innuit: nam Gratidia, quam Canidiam vocat, & cui primas tribuit, Neapolitana erat.

Imprecatio in Varum senem, à quo contempta fuerat.

Creontis filiã, Creusam, vel vt alij volũt, Glaucam nomine.

Radix

Radix fefellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Obliuione pellicum.
Ah, ah, solutus ambulat uenificæ
Scientioris carmine.
Non usitatis Vare potionibus
O multa fleturum caput,
Ad me recurres: nec uocata mens tua
Marsis redibit uocibus.
Maius parabo, maius infundam tibi
Fastidienti poculum:
Priúsq; cælum sidet inferius mari
Tellure porrecta super,
Quàm non amore sic mei flagres, uti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, iam non, ut antè, mollibus
Lenire uerbis impias,
Sed dubius unde rumperet silentium,
Misit Thyesteas preces,
Venena, magnum fas, nefásq;, non ualent
Conuertere humanam uicem.
Diris agam uos: dira detestatio
Nulla expiatur uictima.
Quin ubi perire iussus expirauero,
Nocturnus occurram furor,
Petámq; uultus umbra curuis unguibus,
Quæ uis deorum est manium,
Et inquietis aßidens præcordiis,
Pauore somnos auferam.
Vos turba uicatim hinc, & hinc saxis patens
Contundet obscenas anus.

Marsis. Qui magicæ peritißimi fuerunt, a Circe edocti, à cuius filio nomen habent.

Thyesteas execrationes & diras, quales Thyestes imprecatur in Atreũ apud Tragicos.

Pòst

Pôst insepulta membra differunt lupi,
Et Esquilinæ alites.
Neque hoc parenteis,heu,mihi superstites
Effugerit spectaculum.

Esquilinæ al. Coruis aut vultures: nam illic proiiciebãtur cadauera.

IN MALEDICVM
Poëtam quendam.

Ode VI. Dicolos distrophos, vt, Ibis Liburnis inter alta nauium.

υ– υ– –– υ– –– υυ
–– υ– –– υ–

QVid immerenteis hospites uexas canis
Ignauus aduersum lupos?
Quin huc inanes,si potes,uertis minas,
Et me remorsurum petis?
Nam qualis aut molossus,aut fuluus Lacon,
Amica uis pastoribus,
Agam per altas aure sublata niueis,
Quæcunq; præcedet fera.
Tu cum timenda uoce complesti nemus,
Proiectum odoraris cibum.
Caue,caue.nanq; in malos asperrimus
Parata tollo cornua:
Qualis Lycambæ spretus infido gener,
Aut acer hostis Bubalo.
An si quis atro dente me petiuerit
Inultus ut flebo puer?

In Caßium quendam, vt nonnulli volunt poëtam, maledicũ quidem illum, sed in ignauos tãtum & quietos: hortatur igitur eum Horatius, vt in se conuertat impetum, qui vicißim poßit remordere, non secus ac Archilochus Lycambem, & Hipponax Bubalum.

IN BELLVM CIVILE
gestum contra Brutum & Caßium.

Ode VII. Dicolos distrophos: vt, Ibis Liburnis inter alta nauium.

–– υ– –υυ –υ – υ–
–– υ– –– υ–

Quò

Quò quo scelesti ruitis? aut cur dexteris
  Aptantur enses conditi?
Parúmne campis, atq; Neptuno super
  Fusum est Latini sanguinis?
Non ut superbas inuidæ Carthaginis
  Romanus arceis ureret:
Intactus aut Britannus ut descenderet
  Sacra catenatus uia:
Sed ut secundum uota Parthorum, sua
  Vrbs hæc periret dextera.
Neq; hic lupis mos, nec fuit leonibus
  Vnquam nisi in dispar, feris.
Furórne cæcus, an rapit uis acrior?
  An culpa? responsum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit,
  Mentésq; perculsæ stupent.
Sic est, acerba fata Romanos agunt,
  Scelúsq; fraternæ necis,
Vt immerentis fluxit in terram Remi
  Sacer nepotibus cruor.

Execratur belli ciuilis furorem, quo Romani ciues crudeliùs inter se saeuiebãt, quã vllæ feræ: cum nec lupis sui generis belluas lanient, vt se mutuò homines: quamquã ait fatis hoc potiùs imputandum, vt posteri dent pœnas ob parricidiũ à Romulo commissum in fratrem innocentissimum.

IN ANVM LIBIDINOSAM.

Ode VIII. *Dicolos distrophos: vt, Ibis Liburnis inter alta nauiũ.*

υ– υ– –– υ– –– υ–
–– υ– –– υ–

Rogare longo putidam te sæculo,
  Vireis quid eneruet meas:
Cùm sit tibi dens ater, & rugis uetus
  Frontem senectus exaret:
Hiétq; turpis inter aridas nateis
  Podex, uelut crudæ bouis,
Sed incitat me pectus, & mammæ putres,

In anum, quæ quum annosa esset & fætida, mirabatur Horatium in se tam frigidũ, non animaduertens se ob portẽtosam deformitatem ab illo fastidiri.

Equina quales ubera
Venterq; mollis, & femur tumentibus
Exile suris additum
Esto beata. funus atq; imagines
Ducant triumphales tuum.
Nec sit marita, quæ rotundioribus
Onusta baccis ambulet:
Quid? Quòd libelli Stoici inter sericos
Iacêre puluillos amant?
Illitterati num minus nerui rigent?
Minúsue languet fascinum?
Quod ut superbo prouoces ab inguine,
Ore allaborandum est tibi.

DE BELLO ACTIACO,
Quod cum Antonio, & Cleopatra à
Cæsare Augusto gestum est.

Ode IX. Dicolos distrophos: vt, Ibis Liburnis inter alta nauium.

-- u- --u- -- u-
-- u- -- uu

Lætus ob Cæsaris victoriã partam apud Actium Epiri promontorium: petit à Mæcenate quã do iterum vnà comessabũtur, quemadmodũ paulò antè fecerant, quum Sextus Pompeius, qui contracta magna seruorum manu Siciliam inuaserat, & mare latrociniis infestabat ab Augusto

QVando repostum Cæcubum ad festas dapes
Victore lætus Cæsare,
Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo
Beate Mæcenas bibam,
Sonante mistum tibiis carmen lyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Vt nuper, actus cùm freto Neptunius
Dux fugit ustis nauibus,
Minatus urbi uincula, quæ detraxerat
Seruis amicus perfidis.
Romanus (eheu posteri negabitis)
Emancipatus fœminæ
Fert uallum, & arma miles, & spadonibus

Seruire rugosis potest:
Intérq; signa turpe militaria
Sol aspicit Conopeum.
Ad hunc frementeis uerterunt bis mille equos
Galli canentes Cæsarem:
Hostiliúmq; nauium portu latent
Puppes sinistrorsum sitæ.
Iò triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boues.
Iò triumphe, nec Iugurthino *parem*
Bello reportasti ducem,
Neq; Africano, *cui super* Carthaginem
Virtus sepulcrum condidit.
Terra, maríq; uictus hostis, Punico
Lugubre mutauit sagum:
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
Ventis iturus non suis,
Exercitatas aut petit Syrteis Noto:
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc puer scyphos,
Et Chia *uina, aut Lesbia:*
Vel quod fluentem nauseam coërceat:
Metire nobis Cæcubum.
Curam, metúmq; Cæsaris rerum, iuuat
Dulci Lyæo soluere.

superatus est: nam, inquit, Antonius ut turpiter in muliercula gratiam nihil nō agens, patriæ suæ exitiū intendebat, ita ab Augusto turpiter fugatus, atque ad mortem compulsus est.

IN MEVIVM POETAM.

Ode x. Dicolos tetrastrophos: ut, Ibis Liburnis inter alta nauium.

υ– υ– υ– υ– υ– υυ
υ– υ– –– υυ

Imprecatur Meuio poëtæ æmulo suo nauigaturo

MAla *soluta nauis exit alite*
Ferens olentem Meuium.

Vt

ſubitam tempeſtatem, & tale naufragium, quale paſsi ſunt Græci in mõte Caphareo, ob uitiatã ab Aiace Oilei filio Mineruæ ſacerdotem, quũ à Troia excidio reuerterẽtur.

Vt horridis utrunq; uerberes latus,
Auſter memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus inuerſo mari,
Fractóſq; remos differat.
Inſurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementeis ilices.
Nec ſidus atra nocte amicum appareat,
Quà triſtis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore,
Quàm Graia uictorum manus:
Cùm Pallas uſto uertit iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
Ò quantus inſtat nauitis ſudor tuis,
Tibiq; pallor luteus,
Et illa non uirilis eiulatio,
Preces & auerſum ad Iouem,
Ionius udo cum remugiens ſinus
Noto carinam ruperit.
Opima quòd ſi præda curuo littore
Porrecta mergos iuuerit,
Libidinoſus immolabitur caper,
Et agna tempeſtatibus.

AD PECTIVM.

Indicans ſe amore captum non poſſe verſus ſcribere.

Ode XI. Dicolos diſtrophos. Primus quiſq; verſus eſt iambicus hipponactius trimeter acatalectus: qualis ille: Ibis Liburnis inter alta nauium: hoc modo:

Pecti -- nihil u- me ſi -- cut an u- tea u- iuuat uu

Secundus verò quiſq; eſt Sapphicus, conſtans Penthemimere heroica & dimetro iambico, id eſt, è duobus dactylis, & ſyllaba: deinde è quatuor iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam ſpondeo, hoc modo:

Scribere -uu verſicu -uu los - amo u- re per u- culſum -- graui u- --

– –' u – – – u – u – u u
– u u – u u – u – u – – – u –

PEcti, nihil me, sicut anteà, iuuat
Scribere uersiculos, amore perculsum graui:
Amore, qui me præter omneis, expetit
Mollibus in pueris, aut in puellis urere.
Hic tertius December, ex quo destiti
Inachia furere, siluis honorem decutit.
Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui? conuiuiorum & pœnitet:
In queis amantem & languor, & silentium
Arguit, & latere petitus imo spiritus:
Contráq; lucrum, nil ualere candidum
Pauperis ingenium querebar applorans tibi,
Simul calentis inuerecundus Deus
Feruidiore mero arcana promôrat loco.
Quòd si meis inæstuet præcordiis
Libera bilis, ut hæc ingrata uentis diuidat
Fomenta, uulnus nil malum leuantia,
Desinet imparibus certare summotus pudor.
Vbi hæc seuerus te palàm laudaueram,
Iussus abire domum, ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu, mihi posteis, & heu
Limina dura, quibus lumbos, & infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia, amor Lycisci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant
Libera consilia, nec contumeliæ graues:
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri longam renodantis comam.

Inachia puellæ nomen, cuius & in sequēti ode meminit.

Inuerecundus Deus. Liberū intelligit, qui, vt suprà, arcanum cōsilium detegit: aut certè Cupidinem, cuius impulsu cogebatur aperire Mæcenati affectus suos.

AD MVLIEREM
fœdam & anum.

Ode XII. Dicolos distrophos: vt, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen.

–∪∪ –∪∪ –– –– –∪∪ –– ––
–∪∪ –∪∪ –∪∪ ––

In anum libidinosam et putidam, quæ Horatio munera & literas solebat missitare, perinde ac ipse non sentiret quid illa sibi vellet eiusmodi liberalitate, nimirum vt quum esset fœditissima, et ob id contemptissima, ab illo redamaretur, & ad voluptates suas abuteretur.

QVid tibi uis mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi, quídue tabellas
Mittis nec firmo iuueni, nec naris obesæ?
Nanq; sagacius unus odoror,
Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in alis,
Quàm canis acer, ubi lateat sus:
Quis sudor uietis, & quàm malus undiq; membris
Crescit odor, cùm pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare, nec illi
Iam manet humida creta, colórq;
Stercore fucatus crocodili: iámq; subando
Tenta cubilia, tectáq; rumpit:
Vel mea cùm sæuis agitat fastidia uerbis,
Inachia langues minus, ac me
Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad unum
Mollis opus: pereat malè, quæ te
Lesbia quærenti taurum monstrauit inertem.
Cùm mihi Cous adesset Amyntas:
Cuius in indomito constantior inguine neruus,
Quàm noua collibus arbor inhæret:
Muricibus Tyriis iteratæ uellera lanæ
Cui properabantur? tibi nempe:
Ne foret æqualeis inter conuiua, magis quem
Diligeret mulier sua, quàm te.
O ego non fœlix, quem tu fugis, ut pauet acreis
Agna lupos, capreæq; leones.

AD

AD AMICOS.

Hiemem voluptatibus traducendam.

Ode XIII. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus est heroicus hexameter catalecticus: qualis ille, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo:

Horrida –υυ tempe ––stas cæ –– lum con –– traxit & –– imbreis ––

Secundus verò quisq; est Archilochius, cõstans dimetro iãbico, & penthemimere heroica: id est, quatuor iambis, recepto tamen locis imparibus etiam spondeo, deinde duobus dactylis, & syllaba, hoc modo:

Niues υ– que de υ– ducunt –– Iouem υ– nunc mare –υυ nunc silu –υυ æ –

–υυ –– –– –– –υυ ––

υ– υ– –– υ– –υυ –υυ –

Horrida tempestas cælum contraxit & imbreis,
Niuésq; deducunt Iouem: nunc mare, nunc siluæ
Threicio Aquilone sonant. rapiamus amici
Occasionem de die: dúmq; uirent genua,
Et decet, obducta soluatur fronte senectus.
Tu uina Torquato moue consule pressa meo.
Cetera mitte loqui. Deus hæc fortasse benigna
Reducet in sedem uice. nunc & Achæmenia
Perfundi nardo iuuat, & fide Cyllenea
Leuare diris pectora sollicitudinibus,
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
Inuicte mortalis dea nate puer Thetide.
Te manet Assaraci tellus, quàm frigida parui
Findunt Scamandri flumina, lubricus & Simois:
Vnde tibi reditum certo subtegmine Parcæ
Rupêre: nec mater domum cærula te reuehet.
Illic omne malum uino, cantúq; leuato
Deformis ægrimoniæ, dulcibus alloquiis.

Ad amicos, ne nimium se curis macerēt, dū adhuc sunt iuuenes, sed per occasionē nonnunquam animum remittant ex Chironis Centauri sententia, qui Achillem discipulum monebat, vt apud Troiā vbi periturus erat, vino & fidibus se exhilararet.

AD MAECENATEM, PHRYNES Causam esse quamobrem promissos Iambos non absoluat.

Ode XIIII. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus est: qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mytilenem.

Mollis in -uu ertia -uu cur tan -- tā dif -- fuderit -uu imis --

Secundus autem quisque est iambicus Archilochius dimeter acatalecticus, qualis ille, Amice propugnacula, hoc modo:

Obli -- uio u- nem sen -- sibus uu

-uu -uu -- -- -uu --

-- u- -- uu

Purgat se apud Mecenatem quòd promissum carmē non absoluerit amore nimirū probibēte, neq; ad fine exēplo: nam & Anacreotem amasse, & Mecenatem ipsum vri ait: sed à puella Helena non inferiori.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
Obliuionem sensibus,
Pocula Lethæos ut si ducentia somnos
Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas occîdis sæpe rogando.
Deus, deus nam me uetat
Inceptos, olim promissum carmen, Iambos
Ad umbiculum adducere.
Non aliter Samio dicunt arsisse Batillo
Anacreonta Teïum:
Qui persæpe caua testudine fleuit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Vreris ipse miser. quòd si non pulchrior ignis
Accendit obsessam Ilion,
Gaude sorte tua. me libertina, neq; uno
Contenta Phryne macerat.

AD NEAERAM, CONQVERENS periuriis illius se deceptum.

Ode XV. Dicolos distrophos: vt, Mollis inertia cur tantam diffuderit imis.

-uu -- -- -- -uu --

-- u- u- uu

Nox

Nox erat, & cælo fulgebat Luna sereno
Inter minora sidera,
Cùm tu magnorum numen læsura deorum
In uerba iurabas mea,
Arctius atq; edera procêra astringitur ilex
Lentis adhærens brachiis:
Dum pecori lupus, & nautis infestum Orion
Turbaret hybernum mare:
Intonsósq; agitaret Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum.
O dolitura mea multùm uirtute Neæra:
Nam si quid in Flacco uiri est,
Non feret assiduas potiori te dare nocteis,
Et quæret iratus parem.
Nec semel offensæ cedet constantia formæ,
Si certus intrarit dolor.
At tu quicunq; es felicior, atq; meo nunc
Superbus incendis malo,
Sis pecore, & multa diues tellure licebit,
Tibiq; Pactôlus fluat:
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
Formáq; uincas Nirea,
Eheu translatos aliò mœrebis amores.
Ast ego uicissim risero.

Conqueritur se deceptũ periuriis Neæræ, quibus se obstrinxerat semper cum ipso victuram: horrẽdum autem facere vult hac descriptione iusiurandum. Intonsos. Nam ob id à Græcis ἀκερσεκόμης dictus, quòd comam non tondeat.

Quamlibet diues sic & doctus, & formosus, spretus ab illa tamen ridèberis, sicut nunc ego.

QVERITVR BELLIS CIVIlibus nullum imponi finem.

Ode XVI. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus est Heroicus hexameter, hoc mod.:

Altera -uu iã teri -uu tur bel -- lis ci -- uilibus -uu ætas --

Secundus verò quisq; est iambicus Hipponacteus, trimeter: qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium. Quanquam in hac ode secũdus huisq; versus constat è solis iambis, quod semel tãtùm legitur fecisse

Horatius. Quãobrẽ versus ille: Eamus omnes execrata ciuitas, sic est legẽdus: Eamus omnis execrata ciuitas. Quod & Porphyrioni placet vt sit figurata locutio eamus omnis ciuitas execrata hæc, et quæ pe terũt reditus abscindere dulces. Sunt enim omnes iambi, hoc modo:

Suis v– & i v– psa Ro v– ma ui v– ribus v– ruit vv

–vv –vv –– –– –vv ––

v– v– v– v– v– vv

ALtera iam teritur bellis ciuilibus ætas,
 Suis & ipsa Roma uiribus ruit.
Quam neq; finitimi ualuerunt perdere Marsi,
 Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
Aemula nec uirtus Capuæ, nec Spartacus acer,
 Nouísq; rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
 Parentibúsq; abominatus Annibal:
Impia perdemus deuoti sanguinis ætas,
 Feríśq; rursus occupabitur sólum.
Barbarus, heu, cineres insistet uictor, & urbem
 Eques sonante uerberabit ungula:
Quæq; carent uentis, & solibus, ossa Quirini,
 Nefas uidere, dissipabit insolens.
Forte quid expediat, communiter, aut melior pars
 Malis carere quæritis laboribus.
Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum
 Velut profugit execrata ciuitas:
Agros, atq; lareis proprios, habitandáq; fana
 Apris reliquit, & rapacibus lupis,
Ire pedes quocunq; ferunt, quocunq; per undas
 Notus uocabit, aut proteruus Africus.
Sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
 Ratem occupare quid moramur aliter?
Sed iuremus in hæc, simul imis saxa renarint

Tanta est, inquit, Romano rũ potentia, vt se nõ ferãt, sed in mutuã perniciẽ ferãtur, vt videri possit fato quodã fieri, vt subinde nouo atq; nouo bello ciuili Roma peritura sit, quæ ne à sociis quidẽ & vicinis potuit vnquã euerti, neq; ab externis hostibus. quare cõsulit, vt exemplum Phocæorum sequantur, qui communi consensu patriã reliquerũt, diris execrationibus se deuouentes, si vnquam quisquam rediret in patriã, quod illis feliciter successit. Itaq; ad fortiter audendum hortatur, & nauigandum ad felicem aliquã regionẽ, cuius

Vadis

Vadis leuata, ne redire sit nefas:
Neu conuersa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina lauerit cacumina:
In mare seu celsus procurrerit Apenninus,
Nouáq; monstra iunxerit libidine
Mirus amor: iuuet ut tigreis subsidere ceruis:
Adulteretur & columba miluio:
Credula nec flauos timeant armenta leones,
Amétq; salsa leuis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abscindere dulceis:
Eamus omnis execrata ciuitas,
Aut pars indocili melior grege: mollis, & expes,
Innominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est uirtus, muliebrem tollite luctum,
Etrusca præter & uolate littora.
Nos manet Oceanus circumuagus. arua beata
Petamus arua, diuites & insulas:
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret usq; uinea:
Germinat & nunquàm fallentis termes oliuæ,
Suámq; pulla ficus ornat arborem:
Mella caua manant ex ilice, montibus altis
Leuis crepante lympha desilit pede.
Illic iniussæ ueniunt ad mulctra capellæ,
Refertq; tenta grex amicus ubera:
Ne uespertinus circumgemit ursus ouile,
Nec intumescit alta uiperis humus,
Pluráq; felices mirabimur, ut neq; largis
Aquosus Eurus arua radat imbribus.
Pinguia nec siccis urantur semina glebis,
Vtrunq; rege temperante cælitum.

modi esse ferũt fortunatas insulas, vbi omnia ἄσπαρτα & ἀνήροτα nascãtur, planéq; sine vllo labore & cultura proueniunt, et quidem felicißimè, vbi nihil potest desiderari ad beatam vitã, quẽadmodũ olim aureo sæculo, cuius tantùm in illis vestigia relicta sunt.

Non huc Argoo contendit remige pinus,
Neq; impudica Colchis intulit pedem.
Non huc Sidonij torserunt cornua nautæ,
Laboriosa nec cohors Vlyssei.
Nulla nocent pecori contagia, nullius astri
Gregem æstuosa torret impotentia.
Iupiter illa piæ secreuit littora genti,
Vt inquinauit ære tempus aureum.
Aere, dehinc ferro durauit sæcula: quorum
Piis secunda uate me datur fuga.

ROGAT CANIDIAM magam, vt sibi parcat.

Iterum Canidiam insectatur, sed ironicè orat per omnia sacra magica, vt iã sibi parcat: velle enim illi libenter cedere, & victum fateri, modò non grauetur ipsa veneficium, quo eum dementauerat, à se auferre: se iam nimiùm expersum, quid illa carmine suo poßit, iam satis pœnarum dedisse: proinde parcat supplici vel Achillis exemplo.

Ode XVII. Monocolos. Sunt enim omnes versus iambici hipponactei, trimetri, acatalectici: qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium: hoc modo:

Iam iam ef -- fica υ- ci do -- manus υ- scien υ- tiæ υ-
Supplex -- & o υ- ro re -- gna per υ- Proser -- pinæ υ-
-- υ- -- υ- υ- υ-
-- υ- -- υ- -- υ-

IAm iam efficaci do manus scientiæ
Supplex, & oro regna per Proserpinæ,
Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atq; libros carminum ualentium
Refixa cælo deuocare sidera,
Canidia parce uocibus tandem sacris,
Citúmq; retrò solue, solue turbinem.
Mouit nepotem Telephus Nereïum,
In quem superbus ordinarat agmina
Mysorum, & in quem tela acuta torserat.
Vnxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atq; canibus homicidam Hectorem:
Postquàm relictis mœnibus rex procidit

Heu

Heu peruicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuêre pellibus
Laboriosi remiges Vlyssei
Volente Circe membra:tunc mens,& sonus
Relapsus,atq; notus in uultus honor.
Dedi satis,superq; pœnarum tibi
Amata nautis multùm,& institoribus.
Fugit iuuentas,& uerecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida.
Tuis capillus albus est odoribus:
Nullum à labore me reclinat otium.
Vrget diem nox,& dies noctem:neq; est
Leuare tenta spiritu præcordia.
Ergo negatum uincor,ut credam miser,
Sabella pectus,increpare carmina,
Capútq; Marsa dissilire nænia.
Quid amplius uis?ô mare,& terra,ardeo:
Quantum neq; atro delibutus Hercules
Nessi cruore:nec Sicana feruida
Vrens in Aetna flamma.tu,donec cinis
Iniuriosis aridus uentis ferar,
Cales uenenis officina Colchicis.
Quæ finis?aut quod me manet stipendium?
Effare:iussas cum fide pœnas luam,
Paratus expiare,seu poposceris
Centum iuuencos:siue mendaci lyra
Voles sonari:tu pudica,tu proba:
Perambulabis astra,sidus aureum.
Infamis Helenæ Castor offensus uice,
Fraterq; magni Castoris,uicti prece
Ademta uati reddidere lumina.

qui Telephum hostem seruauit,& Hectorem Priamo patri reddidit: & Circes,quæ Vlyssis socios pristinæ formæ restituit.

Infamis. Meritò, inquit, mihi deberes reconciliari, si recantē: quum Castor & Pollux Stesichoro poëtæ reddiderint oculos scripta palinodia in Helenam, quā prius infamauerat.

Et tu (potes nam) solue me dementia,
O nec paternis obsoleta sordibus,
Nec in sepulcris pauperum prudens anus
Nouendialeis dißipare pulueres.
Tibi hospitale pectus, & puræ manus,
Tuúsq; uenter partumeius, & tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lauit,
Vtcunq; fortis exilis puerpera.

Canidia respondet ostendens se nullis precibus exorari, nulla ratione placari posse.

Negat se Canidia vllis precibus posse reconciliari Horatio; quòd arcana quædam sacra & magica fidei suæ commissa euulgauerit, qui eam per totam ciuitatē vt veneficam traduxerit: verùm haudquaquā illi impunè futurū ait, quippe qui lenta morte sit periturus & ab ea excarnificandus, ita vt si vel maximè velit, non possit sibiipsi mortē consciscere.

Quid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora nauitis
Neptunus alto tundit hybernus salo.
Inultus ut tu riseris Cocyttia
Vulgata sacrum liberi Cupidinis?
Et Esquilini pontifex uenefici
Impunè ut urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditasse Pelignas anus?
Velociúsue miscuisse toxicum,
Si tardiora fata te uotis manent?
Ingrata misero uita ducenda est in hoc,
Nouis ut usq; suppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater
Egens benignæ Tantalus semper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum: sed uetant leges Iouis.
Voles modò altis desilire turribus,
Modò ense pectus Norico recludere:
Frustráq; uincla gutturi innectes tuo,
Fastidiosa tristis ægrimonia.

Vecta

Vectabor humeris tunc ego inimicis eques,
Meæq; terra cedet insolentiæ.
An quæ mouere cereas imagines,
Vt ipse nosti curiosus, & polo
Deripere Lunam uocibus possum meis:
Possum crematos excitare mortuos,
Desideriq; temperare poculum,
Plorem artis in te nil habentis exitum?

Q. HORATII FLACCI CARMEN Sæculare, ad Deos pro Imperio Romano.

Ode Dicolos tetrastrophos: qualis illa, Iã satis terris, &c. hoc modo.

–u –– –uu –u –u
–u –– –uu –u ––
–u –– –uu –u –u
–uu ––

Carmen hoc sæculare appellatur, quòd sæcularibus ludis, qui centesimo quoq; anno fiebant, cani consueuerit ab electis ad hoc pueris prætextatis et puellis virginibus, idq; Apollini & diis ceteris pro incolumitate popu. Roman. & salute totius imperij. Erat autẽ hoc institutum ex versibus Sibyllæ cuiusdã, quæ quoto quoque anno, & quibus ceremoniis, & in quo

PHœbe, siluarúmq; potens Diana,
Lucidum cæli decus, ô colendi
Semper, & culti, date quæ precamur
Tempore sacro:
Quod Sibyllini monuere uersus,
Virgines lectas, puerósq; castos
Diis quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme sol, curru nitido diem qui
Promis, & celas, aliúsq; & idem
Nasceris, possis nihil urbe Roma
Visere maius.
Ritè maturos aperire partus
Lenis Ilithyia tuere matres:
Siue tu Lucina probas uocari,
Seu Genitalis.

Diua

Diua, producas sobolem, patrúmq;
Prosperes decreta super iugandis
Fœminis, prolisq; nouæ feraci
Lege marita:
Certus undenos decies per annos
Orbis, & cantus, referátq; ludos,
Ter die claro, totiésq; grata
Nocte frequenteis.
Vósq; ueraces cecinisse Parcæ,
Quod semel dictum est, stabilísq; rerum
Terminus seruat, bona iam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugum, pecorísq; tellus
Spicea donet Cererem corona:
Nutriant fœdus & aquæ salubres,
Et Iouis auræ.
Conditor mitis, placidúsq; telo
Supplices audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.
Roma si uestrum est opus, Iliæq;
Littus Etruscum tenuere turmæ,
Iussa pars mutare lareis, & urbem
Sospite cursu:
Cui per ardentem sine fraude Troiam
Castus Aeneas patriæ superstes
Liberum muniuit iter daturus
Plura relictis.
Dij probos mores docili iuuentæ,
Dij senectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date, rémq;, prolémq;,
Et decus omne:

loco fierēt. praescripserat. Precatur ergo Apollinē, vt vna Roma nihil sit maius, neq; excellētius Dianā, vt partus fortunet: Parcas, vt quæ instāt fata in melius vertāt: & in summa deos ceteros, vt iuuentuti bonos mores, senibus quietē, & felicitatē Pop. Ro. donent, vt semper quidē victor sit, verū in supplices mitis, qui iā maxima orbis parte subiugata, Scythis ipsis, et Persis, Indísq; formidabilis est, atque adeò eius amicitiā ambiant. Postremò hymnū absoluit, commendatis Apollini & Dianæ precibus, quas à diis exauditas sperat.

Quiq;

Quiq; uos bobus ueneratur albis
Clarus Anchisæ, Venerísq; sanguis,
Imperet bellante prior, iacentem
Lenis in hostem.
Iam mari, terráq; manus potenteis
Medus, Albanásq; timet secureis,
Iam Scythæ responsa petunt superbi
Nuper, & Indi.
Iam fides, & pax, & honor, pudórq;
Priscus, & neglecta redire uirtus
Audet, apparétq; beata pleno
Copia cornu.
Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptúsque nouem Camœnis,
Qui salutari leuat arte fessos
Corporis artus,
Si Palatinas uidet æquus arceis,
Rémq; Romanam, Latiúmq; felix
Alterum in lustrum, meliúsq; semper
Proroget æuum.
Quæq; Auentinum tenet, Algidúmq;
Quindecim Diana preces uirorum
Curet, & uotis puerorum amicas
Applicet aureis.
Hæc Iouem sentire, deósq; cunctos
Spem bonam, certámq; domum reporto
Doctus, & Phœbi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI
ODARVM
FINIS.

Q. HO

ſubitam tempeſtatem, & tale naufragium, quale paßi ſunt Græci in mõte Caphareo, ob vitiatã ab Aiace Oilei filio Mineruæ ſacerdotem, quũ à Troia excidio reuerterẽtur.

Vt horridis utrunq; uerberes latus,
Auſter memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus inuerſo mari,
Fractóſq; remos differat.
Inſurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementeis ilices.
Nec ſidus atra nocte amicum appareat,
Quà triſtis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore,
Quàm Graia uictorum manus:
Cùm Pallas uſto uertit iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
Ô quantus inſtat nauitis ſudor tuis,
Tibiq; pallor luteus,
Et illa non uirilis eiulàtio,
Preces & auerſum ad Iouem,
Ionius udo cum remugiens ſinus
Noto carinam ruperit.
Opima quòd ſi præda curuo littore
Porrecta mergos iuuerit,
Libidinoſus immolabitur caper,
Et agna tempeſtatibus.

AD PECTIVM.

Indicans ſe amore captum non poſſe verſus ſcribere.

Ode x i. Dicolos diſtrophos. Primus quiſq; verſus eſt iambicus hipponactius trimeter acatalectus: qualis ille: Ibis Liburnis inter alta nauium: hoc modo:

Pecti -- nihil u- me ſi -- cut an u- tea u- iuuat uu

Secundus verò quiſq; eſt Sapphicus, conſtans Penthemimere heroica & dimetro iambico, id eſt, è duobus dactylis, & ſyllaba: deinde è quatuor iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam ſpondeo, hoc modo:

Scribere -uu verſicu -uu los - amo u- re per u- culſum -- graui u- --

--˘ v- -- v- v- vv
-vv -vv - v- v- -- v-

PEcti, nihil me, sicut anteà, iuuat
Scribere uersiculos, amore perculsum graui:
Amore, qui me præter omneis, expetit
Mollibus in pueris, aut in puellis urere.
Hic tertius December, ex quo destiti
Inachia furere, siluis honorem decutit.
Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui? conuiuiorum & pœnitet:
In queis amantem & languor, & silentium
Arguit, & latere petitus imo spiritus:
Contráq; lucrum, nil ualere candidum
Pauperis ingenium querebar applorans tibi,
Simul calentis inuerecundus Deus
Feruidiore mero arcana promôrat loco.
Quòd si meis inæstuet præcordiis
Libera bilis, ut hæc ingrata uentis diuidat
Fomenta, uulnus nil malum leuantia,
Desinet imparibus certare summotus pudor.
Vbi hæc seuerus te palàm laudaueram,
Iussus abire domum, ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu, mihi posteis, & heu
Limina dura, quibus lumbos, & infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia, amor Lycisci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant
Libera consilia, nec contumeliæ graues:
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri longam renodantis comam.

Inachia puellæ nomen, cuius & in sequēti ode meminit.

Inuerecundus Deus. Liberū intelligit, qui, vt suprà, arcanum cōsilium detegit: aut certè Cupidinem, cuius impulsu cogebatur aperire Mæcenati affectus suos.

AD MVLIEREM fœdam & anum.

Ode XII. Dicolos distrophos: vt, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen.

–uu –uu –– –– –uu –– ~

–uu –uu –uu ––

In anum libidinosam et putidam, quæ Horatio munera & literas solebat mißitare, perinde ac ipse non sentiret quid illa sibi vellet eius modi liberalitate, nimirum vt quum esset fœditißima, et ob id contemptißima, ab illo redamaretur, & ad voluptates suas abuteretur.

QVid tibi uis mulier nigris dignißima barris?
Munera cur mihi, quidue tabellas
Mittis nec firmo iuueni, nec naris obesæ?
Nanq; sagacius unus odoror,
Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in alis,
Quàm canis acer, ubi lateat sus:
Quis sudor uietis, & quàm malus undiq; membris
Crescit odor, cùm pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare, nec illi
Iam manet humida creta, colórq;
Stercore fucatus crocodili: iámq; subando
Tenta cubilia, tectáq; rumpit:
Vel mea cùm sæuis agitat fastidia uerbis,
Inachia langues minus, ac me
Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad unum
Mollis opus: pereat malè, quæ te
Lesbia quærenti taurum monstrauit inertem.
Cùm mihi Cous adesset Amyntas:
Cuius in indomito constantior inguine neruus,
Quàm noua collibus arbor inhæret:
Muricibus Tyriis iteratæ uellera lanæ
Cui properabantur? tibi nempe:
Ne foret æqualeis inter conuiua, magis quem
Diligeret mulier sua, quàm te.
O ego non felix, quem tu fugis, ut pauet acreis
Agna lupos, capreæq; leones.

AD AMICOS.

Hiemem voluptatibus traducendam.

Ode XIII. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus est heroicus hexameter catalecticus: qualis ille, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo:

Horrida -uu tempe --stas cæ -- lum con -- traxit & -- imbreis --

Secundus verò quisq; est Archilochius, cōstans dimetro iābico, & penthemimere heroica: id est, quatuor iambis, recepto tamen locis imparibus etiam spondeo, deinde duobus dactylis, & syllaba, hoc modo:

Niues u- que de u- ducunt -- Iouem u- nunc mare -uu nunc silu -uu æ -

-uu -- -- -- -uu --

u- u- -- u- -uu -uu -

Horrida tempestas cælum contraxit & imbreis,
  Niuésq; deducunt Iouem: nunc mare, nunc siluæ
Threicio Aquilone sonant. rapiamus amici
  Occasionem de die: dúmq; uirent genua,
Et decet, obducta soluatur fronte senectus.
  Tu uina Torquato moue consule pressa meo.
Cetera mitte loqui. Deus hæc fortasse benigna
  Reducet in sedem uice. nunc & Achæmenia
Perfundi nardo iuuat, & fide Cyllenea
  Leuare diris pectora sollicitudinibus,
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
  Inuicte mortalis dea nate puer Thetide.
Te manet Assaraci tellus, quàm frigida parui
  Findunt Scamandri flumina, lubricas & Simois:
Vnde tibi reditum certo subtegmine Parcæ
  Rupêre: nec mater domum cærula te reuehet.
Illic omne malum uino, cantúq; leuato
  Deformis ægrimoniæ, dulcibus alloquiis.

Ad amicos, ne nimiùm se curis macerēt, dū adhuc sunt iuuenes, sed per occasionē nonnunquam animum remittant ex Chironis Centauri sententia, qui Achillem discipulum monebat, vt apud Troiā vbi periturus erat, vino & fidibus se exhilararet.

AD MAECENATEM, PHRYNES Causam esse quamobrem promissos Iambos non absoluat.

Ode XIIII. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus est: qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mytilenem.
Mollis in -uu ertia -uu cur tan -- tā dif -- fuderit -uu imis --
Secundus autem quisque est iambicus Archilochius dimeter acatalecticus, qualis ille, Amice propugnacula, hoc modo:
Obli -- uio u- nem sen -- sibus uu

-uu -uu -- -- -uu --

-- u- -- uu

Purgat se apud Mecenatem quòd promissum carmē non absoluerit amore nimirū prohibēte, neq; id sine exēplo: nam & Anacreontem amasse, & Mecenatem ipsum uri ait: sed à puella Helena non inferiori.

MOllis inertia cur tantam diffuderit imis
Obliuionem sensibus,
Pocula Lethæos ut si ducentia somnos
Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas occîdis sæpe rogando.
Deus, deus nam me uetat
Incœptos, olim promissum carmen, Iambos
Ad umbiculum adducere.
Non aliter Samio dicunt arsisse Batillo
Anacreonta Teïum:
Qui persæpe caua testudine fleuit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Vreris ipse miser. quòd si non pulchrior ignis
Accendit obsessam Ilion,
Gaude sorte tua me libertina, neq; uno
Contenta Phryne macerat.

AD NEAERAM, CONQVERENS periuriis illius se deceptum.

Ode XV. Dicolos distrophos: ut, Mollis inertia cur tantam diffuderit imis.

-uu -- -- -- -uu --

-- u- u- uu

Nox

Nox erat, & cælo fulgebat Luna sereno
  Inter minora sidera,
Cùm tu magnorum numen læsura deorum
  In uerba iurabas mea,
Arctius atq; edera procêra astringitur ilex
  Lentis adhærens brachiis:
Dum pecori lupus, & nautis infestum Orion
  Turbaret hybernum mare:
Intonsósq; agitaret Apollinis aura capillos,
  Fore hunc amorem mutuum.
O' dolitura mea multùm uirtute Neæra:
  Nam si quid in Flacco uiri est,
Non feret assiduas potiori te dare nocteis,
  Et quæret iratus parem.
Nec semel offensæ cedet constantia formæ,
  Si certus intrarit dolor.
At tu quicunq; es felicior, atq; meo nunc
  Superbus incendis malo,
Sis pecore, & multa diues tellure licebit,
  Tibiq; Pactôlus fluat:
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
  Formáq; uincas Nirea,
Eheu translatos aliò mœrebis amores.
  Ast ego uicissim risero.

Conqueritur se deceptũ periuriis Neæræ, quibus se obstrinxerat semper cum ipso uicturam: horrẽdum autem facere uult hac descriptione iusiurandum. Intonsos. Nam ob id à Græcis ἀκειρεκόμης dictus, quòd comam non tondeat.

Quamlibet diues sic & doctus, & formosus, spretus ab illa tamen ridêberis, sicut nunc ego.

QVERITVR BELLIS CIVIlibus nullum imponi finem.

Ode XVI. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus est Heroicus hexameter, hoc modo:

Altera -uu iã teri -uu tur bel -- lis ci -- uilibus -uu ætas --

Secundus verò quisq; est iambicus Hipponacteus, trimeter: qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium. Quanquam in hac ode secũdus huisq; versus constat è solis iambis, quod semel tãtùm legitur fecisse

Horatius. Quãobrẽ versus ille: Eamus omnes execrata ciuitas, sic est legẽdus: Eamus omnis execrata ciuitas. Quod & Porphyrioni placet vt sit figurata locutio eamus omnis ciuitas execrata hæc, et quæ poterũt reditus abscindere dulces. Sunt enim omnes iambi, hoc modo:

Suis v– & i v– psa Ro v– ma ui v– ribus v– ruit vv

–vv –vv –– –– –vv ––

v– v– v– v– v– vv

ALtera iam teritur bellis ciuilibus ætas,
Suis & ipsa Roma uiribus ruit.
Quam neq; finitimi ualuerunt perdere Marsi,
Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
Aemula nec uirtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Nouísq; rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
Parentibúsq; abominatus Annibal:
Impia perdemus deuoti sanguinis ætas,
Ferísq; rursus occupabitur sŏlum.
Barbarus, heu, cineres insistet uictor, & urbem
Eques sonante uerberabit ungula:
Quæq; carent uentis, & solibus, ossa Quirini,
Nefas uidere, dißipabit insolens.
Forte quid expediat, communiter, aut melior pars
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum
Velut profugit execrata ciuitas:
Agros, atq; lareis proprios, habitandáq; fana
Apris reliquit, & rapacibus lupis,
Ire pedes quocunq; ferunt, quocunq; per undas
Notus uocabit, aut proteruus Africus.
Sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
Ratem occupare quid moramur aliter?
Sed iuremus in hæc, simul imis saxa renarint

Tanta est, inquit, Romanorũ potentia, vt se nõ ferãt, sed in mutuã perniciẽ ferãtur, vt videri possit fato quodã fieri, vt subinde nouo atq; nouo bello ciuili Roma peritura sit, quæ ne à socijs quidẽ & vicinis potuit vnquã euerti, neq; ab externis hostibus. quare cõsulit, vt exemplum Phocæorum sequantur, qui communi consensu pratriã reliquerũt, diris execrationibus se deuouentes, si vnquam quisquam rediret in patriã, quod illis feliciter succeßit. Itaq; ad fortiter audendum hortatur, & nauigandum ad felicem aliquã regionẽ, cuius

Vadis

Vadis leuata, ne redire sit nefas:
Neu conuersa domum pigeat dare lintea, quando
    Padus Mątina lauerit cacumina:
In mare seu celsus procurrerit Apenninus,
    Nouáq; monstra iunxerit libidine
Mirus amor: iuuet ut tigreis subsidere ceruis:
    Adulteretur & columba miluio:
Credula nec flauos timeant armenta leones,
    Amétq; salsa leuis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abscindere dulceis:
    Eamus omnis execrata ciuitas,
Aut pars indocili melior grege: mollis, & expes,
    Innominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est uirtus, muliebrem tollite luctum,
    Etrusca præter & uolate littora.
Nos manet Oceanus circumuagus. arua beata
    Petamus arua, diuites & insulas:
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
    Et imputata floret usq; uinea:
Germinat & nunquàm fallentis termes oliuæ,
    Suámq; pulla ficus ornat arborem:
Mella caua manant ex ilice, montibus altis
    Leuis crepante lympha desilit pede.
Illic iniussæ ueniunt ad mulctra capellæ,
    Refertq; tenta grex amicus ubera:
Ne uespertinus circumgemit ursus ouile,
    Nec intumescit alta uiperis humus,
Plúráq; felices mirabimur, ut neq; largis
    Aquosus Eurus arua radat imbribus.
Pinguia nec siccis urantur semina glebis,
    Vtrunq; rege temperante cælitum.

modi esse ferũt fortunatas insulas, vbi omnia ἄσπαρτα & ἀνήροτα nascãtur, planéq; sine vllo labore & cultura proueniunt, et quidem felicißimè, vbi nihil potest desiderari ad beatam vitã, quẽadmodũ olim aureo sæculo, cuius tantùm in illis vestigia relicta sunt.

Non huc Argoo contendit remige pinus,
    Neq; impudica Colchis intulit pedem.
Non huc Sidonij torserunt cornua nautæ,
    Laboriosa nec cohors Vlyssei.
Nulla nocent pecori contagia, nullius astri
    Gregem æstuosa torret impotentia.
Iupiter illa piæ secreuit littora genti,
    Vt inquinauit ære tempus aureum.
Aere, dehinc ferro durauit sæcula: quorum
    Piis secunda uate me datur fuga.

ROGAT CANIDIAM magam, vt sibi parcat.

Iterum Canidiam insectatur, sed ironicè orat per omnia sacra magica, vt iā sibi parcat: velle enim illi libenter cedere, & victum fateri, modò non grauetur ipsa veneficium, quo eum dementauerat, à se auferre: se iam nimiùm expertum, quid illa carmine suo poßit, iam satis pœnarum dedisse: proinde parcat supplici vel Achillis exemplo.

Ode XVII. Monocolos. Sunt enim omnes versus iambici hipponactei, trimetri, acatalectici: qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium: hoc modo:

Iam iam ef -- fica υ- ci do -- manus υ- scien υ- tiæ υ-
Supplex -- & o υ- ro re -- gna per υ- Proser -- pinæ υ-

-- υ- -- υ- υ- υ-

-- υ- -- υ- -- υ- .

IAm iam efficaci do manus scientiæ
Supplex, & oro regna per Proserpinæ,
Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atq; libros carminum ualentium
Refixa cælo deuocare sidera,
Canidia parce uocibus tandem sacris,
Citúmq; retrò solue, solue turbinem.
Mouit nepotem Telephus Nereïum,
In quem superbus ordinarat agmina
Mysorum, & in quem tela acuta torserat.
Vnxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atq; canibus homicidam Hectorem:
Postquàm relictis mœnibus rex procidit

Heu peruicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuêre pellibus
Laboriosi remiges Vlyssei
Volente Circe membra: tunc mens, & sonus
Relapsus, atq; notus in uultus honor.
Dedi satis, superq; pœnarum tibi
Amata nau tis multùm, & institoribus.
Fugit iuuentas, & uerecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida.
Tuis capill us albus est odoribus:
Nullum à labore me reclinat otium.
Vrget diem nox, & dies noctem: neq; est
Leuare tenta spiritu præcordia.
Ergo negatum uincor, ut credam miser,
Sabella pectus, increpare carmina,
Capútq; Marsa dissilire nænia.
Quid amplius uis? ô mare, & terra, ardeo:
Quantum neq; atro delibutus Hercules
Nessi cruore: nec Sicana feruida
Vrens in Aetna flamma. tu, donec cinis
Iniuriosis aridus uentis ferar,
Cales uenenis officina Colchicis.
Quæ finis? aut quod me manet stipendium?
Effare: iussas cum fide pœnas luam,
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuuencos: siue mendaci lyra
Voles sonari: tu pudica, tu proba:
Perambulabis astra, sidus aureum.
Infamis Helenæ Castor offensus uice,
Fratérq; magni Castoris, uicti prece
Ademta uati reddidere lumina.

qui Telephum hostem seruauit, & Hectorem Priamo patri reddidit: & Circes, quæ Vlyssis socios pristinæ formæ restituit.

Infamis. Meritò, inquit, mihi deberes reconciliari, si recantē: quum Castor & Pollux Stesichoro poëtæ reddiderint oculos scripta palinodia in Helenam, quā prius infamauerat.

Et tu (potes nam) solue me dementia,
O nec paternis obsoleta sordibus,
Nec in sepulcris pauperum prudens anus
Nouendiales dißipare pulueres.
Tibi hospitale pectus, & puræ manus,
Tuúsq; uenter partumeius, & tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lauit,
Vtcunq; fortis exilis puerpera.

Canidia respondet ostendens se nullis precibus exorari, nulla ratione placari posse.

Negat se Canidia vllis precibus posse reconciliari Horatio, quòd arcana quædam sacra & magica fidei suæ commissa euulgauerit, qui eam per totam ciuitatẽ vt veneficam traduxerit: verùm haudquaquã illi impunè futurũ ait, quippe qui lenta morte sit periturus & ab ea excarnificandus, ita vt si vel maximè velit, non possit sibiipsi mortẽ consciscere.

Quid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora nauitis
Neptunus alto tundit hybernus salo.
Inultus ut tu riseris Cocyttia
Vulgata sacrum liberi Cupidinis?
Et Esquilini pontifex uenefici
Impunè ut urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditasse Pelignas anus?
Velociúsue miscuisse toxicum,
Si tardiora fata te uotis manent?
Ingrata misero uita ducenda est in hoc,
Nouis ut usq; suppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater
Egens benignæ Tantalus semper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum: sed uetant leges Iouis.
Voles modò altis desilire turribus,
Modò ense pectus Norico recludere:
Frustráq; uincla gutturi innectes tuo,
Fastidiosa tristis ægrimonia.

Vecta

Vectabor humeris tunc ego inimicis eques,
Meaéq; terra cedet insolentiæ.
An quæ mouere cereas imagines,
Vt ipse nosti curiosus, & polo
Deripere Lunam uocibus possum meis:
Possum crematos excitare mortuos,
Desideriq; temperare poculum,
Plorem artis in te nil habentis exitum?

Q. HORATII FLACCI CARMEN Sæculare, ad Deos pro Imperio Romano.

Ode Dicolos tetrastrophos: qualis illa, Iã satis terris, &c. hoc modo.

–υ –– –υυ –υ –υ
–υ –– –υυ –υ ––
–υ –– –υυ –υ –υ
–υυ ––

PHœbe, siluarúmq; potens Diana,
Lucidum cæli decus, ô colendi
Semper, & culti, date quæ precamur
Tempore sacro:
Quod Sibyllini monuere uersus,
Virgines lectas, pueróſq; castos
Diis quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme sol, curru nitido diem qui
Promis, & celas, aliúsq; & idem
Nasceris, possis nihil urbe Roma
Visere maius.
Ritè maturos aperire partus
Lenis Ilithyia tuere matres:
Siue tu Lucina probas uocari,
Seu Genitalis.

Carmen hoc sæculare appellatur, quòd sæcularibus ludis, qui centesimo quoq; anno fiebant, cani consueuerit ab electis ad hoc pueris prætextatis et puellis virginibus, idq; Apollini & diis ceteris pro incolumitate popu. Roman. & salute totius imperij. Erat autẽ hoc institutum ex versibus Sibyllæ cuiusdã, quæ quoto quoque anno, & quibus ceremoniis, & in quo

Diua

Quiq; uos bobus ueneratur albis
Clarus Anchisæ, Venerísq; sanguis,
Imperet bellante prior, iacentem
Lenis in hostem.
Iam mari, terráq; manus potenteis
Medus, Albanásq; timet secureis,
Iam Scythæ responsa petunt superbi
Nuper, & Indi.
Iam fides, & pax, & honor, pudórq;
Priscus, & neglecta redire uirtus
Audet, apparétq; beata pleno
Copia cornu.
Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptúsque nouem Camœnis,
Qui salutari leuat arte fessos
Corporis artus,
Si Palatinas uidet æquus arceis,
Rémq; Romanam, Latiúmq; felix
Alterum in lustrum, meliúsq; semper
Proroget æuum.
Quæq; Auentinum tenet, Algidúmq;
Quindecim Diana preces uirorum
Curet, & uotis puerorum amicas
Applicet aureis.
Hæc Iouem sentire, deósq; cunctos
Spem bonam, certámq; domum reporto
Doctus, & Phœbi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI
ODARVM
FINIS.

Q. HO

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER, AD PISONES.

Exordium ab exemplo rei inceptæ, ac primũ præceptum de ἀκολουθίᾳ, & conuenientia vniuersi operis.

HVMANO *capiti ceruicem pictor equinam*
Iungere si uelit, & uarias inducere plumas,
Vndique collatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa supernè:
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones isti tabulæ fore librum
Persimilem: cuius, uelut ægri somnia, uanæ
Fingentur species: ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. Pictoribus, atq; poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus & hanc ueniam, petimúsq;, damúsq; uicissim:
Sed non ut placidis coëant immitia: non ut
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
Incœptis grauibus plerunq;, & magna professis
Purpureus, latè qui splendeat, unus & alter
Assuitur pannus: cùm lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortasse cupressum
Scis simulare. quid hoc, si fractis enatat expes
Nauibus, ære dato, qui pingitur? amphora cœpit

Critici iudicabant de aliorũ scriptis, ex quibus fuisse videtur Horatius.

Secundũ præceptũ, vt œconomia sibi per omnia constet, & nihil fiat, nisi suo tempore.

Institui:currente rota, cur urceus exit?
Deniq; sit quod uis,simplex duntaxat,& unum.
Maxima pars uatum pater,& iuuenes patre digni,
Decipimur specie recti.breuis esse laboro,
Obscurus fio,sectantem læuia,nerui
Deficiunt,animiq; professus grandia turget:
Serpit humi,tutus nimiùm,timidúsq; procellæ.
Qui uariare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum siluis appingit,fluctibus aprum.
In uitium ducit culpæ fuga,si caret arte.
Aemilium circa ludum faber imus,& ungueis
Exprimet,& molleis imitabitur ære capillos.
Infelix operis summa, quia ponere totum
Nesciet.hunc ego me,si quid componere curem,
Non magis esse uelim,quàm prauo uiuere naso,
Spectandum nigris oculis,nigróq; capillo.
Sumite materiam uestris, qui scribitis,æquam
Viribus:& uersate diu,quid ferre recusent,
Quid ualeant humeri.cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc,nec lucidus ordo.
Ordinis hæc uirtus erit, & Venus, aut ego fallor,
Vt iam nunc dicat:iam nunc debentia dici
Pleraq; differat,& præsens in tempus omittat.
Hoc amet,hoc spernat promißi carminis auctor.
In uerbis etiam tenuis,cautúsq; serendis:
Dixeris egregiè,notum si callida uerbum
Reddiderit iunctura nouum:si fortè necesse est
Indiciis monstrare recentibus abdita rerum:
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget,dabitúrq; licentia sumta pudenter.
Et noua,fictáq; nuper habebunt uerba fidem:si

Tertium, Ne quid virtutis & vitij affinitate peccetur.

4 Vitandi affectata eloquentia, ne in ineptias incidat, & portentum quoddam videatur.

5 Argumentum suo cuiq; ingenio idoneum deligendum.

Decorum ordinis in carmine.

Parcè,& appositè nouis vocabulis vtendum, & antiquis.

Noua vnde ducenda, si opus est.

Græco

Græco fonte cadant parcè detorta. quid autem
Cæcilio, Plautóq; dabit Romanus, ademtum
Virgilio, Varióq;? ego, cur acquirere pauca

Nouè dixit inuideor, quum de nouis verbis fingendis loquitur.

Si possum, inuideor? cùm lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditauerit: & noua rerum
Nomina protulerit: licuit, sempérq; licebit,
Signatum præsente nota producere nomen.

Exemplo probat omnium rerum esse vicißitudinem quandam.

Vt siluæ foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt: ita uerborum uetus interit ætas:
Et iuuenum ritu florent modò nata, uigéntq;.
Debemur morti nos, nostráq;: siue receptus
Terra Neptunus, classeis Aquilonibus arcet,
Regis opus: sterilísue diu palus, aptáq; remis
Vicinas urbeis alit, & graue sentit aratrum:
Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis
Doctus iter melius. mortalia facta peribunt:
Nedum sermonum stet honos, & gratia uiuax.
Multa renascentur, quæ iam cecidere: cadéntq;,
Quæ nunc sunt in honore uocabula, si uolet usus,
Quem penes arbitrium est, & ius, & norma loquendi.
Res gestæ, regúmq;, ducúmq;, & tristia bella

De versu hexametro.

Quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.
Versibus impariter iunctis querimonia primùm,
Pòst etiam inclusa est uoti sententia compos.

De elegiaco seu pẽtametro.

Quis tamen exiguos Elegos emiserit auctor,
Grammatici certant: & adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.

Iambici carminis inuentor.

Hunc socci cepere pedem, grandésq; cothurni,
Alternis aptum sermonibus, & populareis

Lyrici carminus officium.

Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus diuos, puerósq; deorum,

Et

Et pugilem uictorem, & equum certamine primum,
Et iuuenum curas, & libera uina referre.
Descriptas seruare uices, operúmq; colores,
Cur ego, si nequeo, ignoróq;, poëta, salutor?
Cur nescire pudens prauè, quàm discere malo?
Versibus exponi Tragicis res Comica non uult.
Indignatur item priuatis, ac propè socco
Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
Singula quæq; locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen & uocem Comœdia tollit:
Iratúsq; Chremes tumido delitigat ore:
Et Tragicus plerunq; dolet sermone pedestri.
Telephus & Peleus, cur pauper & exul uterq;,
Proiicit ampullas, & sesquipedalia uerba:
Si curat cor spectantis tetigisse querela?
Non satis est pulchra esse poëmata: dulcia sunto:
Et quocunq; uolent, animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident, ita flentibus adsunt
Humani uultus. si uis me flere, dolendum est
Primùm ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, uel Peleû, malè si mandata loquêris,
Aut dormitabo, aut ridebo. tristia mœstum
Vultum uerba decent: iratum, plena minarum:
Ludentem, lasciua: seuerum, seria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat, aut impellit ad iram:
Aut ad humum mœrore graui deducit, & angit.
Pòst effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
Romani tollent equites, peditésq; cachinnum.
*Intererit multùm Dauúsne loquatur, *Erósne.*

Ne præpostero ordine & stylo abutamur.

Eos affectus induēdos, quibus velit spectatorē affici.

Affectuum motus ex oratione.

**Aliâs, heróśne, vel, an heros.*

Decorum personæ in carmine.

Maturúsne senex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus: an matrona potens, an sedula nutrix:
Mercatórne uagus, cultórne uirentis agelli:
Colchus, an Assyrius, Thebis nutritus, an Argis.

*id est, constantia.

Aut famam sequere, aut sibi* conuenientia finge
Scriptor. honoratum si fortè reponis Achillem,
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata: nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, inuictáq;, flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io uaga, tristis Orestes.
Si quid inexpertum scenæ committis, & audes

Persona eodē vbique ingenio inducenda.

Personam formare nouam, seruetur ad imum,
Qualis ab incœpto processerit, & sibi constet.
Difficile est propriè communia dicere: túq;
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quàm si proferres ignota, indictáq; primus.
Publica materies priuati iuris erit, si
Nec circa uilem, patulúmq; moraberis orbem.

Interpretis officium.

Nec uerbum uerbo curabis reddere fidus
Interpres: nec desilies imitator in actum,
Vnde pedem proferre pudor uetet, aut operis lex.

Ne arrogans sit exordium, cuiusmodi est Cyclici, id est, circunforanei, poetæ.

Nec sic incipies, ut scriptor Cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturient montes, nascetur ridiculus mus.
Quantò rectius hic, qui nil molitur ineptè:

Exordium Odysseæ Homericæ.

Dic mihi Musa uirum, captæ post tempora Troiæ,
Qui mores hominum multorum uidit, & urbeis.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat: ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphaten, Scyllámq;, & cum Cyclope Charybdim:

Nec

Nec reditum Diomedis ab* interitu Meleagri, *id est bello Troiano.
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo. Homerici poëmatis artificium.
Semper ad euentum festinat, & in medias res
Non secus, ac notas, auditorem rapit: & quæ
Desperat tractata nitescere posse, relinquit.
Atq; ita mentitur, sic ueris falsa remiscet,
Primò ne medium, medio ne discrepet imum.
Tu quid ego, & populus mecum desideret, audi. Decorum ætatis obseruandũ diligenter.
Si plausoris eges aulæa manentis, & usq;
Sessuri, donec cantor, uos plaudite, dicat:
Aetatis cuiusq; notandi sunt tibi mores,
Mobilibúsq; decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui uoces iam scit puer, & pede certo Pueritia.
Signat humum, gestit paribus colludere: & iram
Colligit, ac ponit temere, & mutatur in horas.
Imberbis iuuenis tandem custode remoto, Adolescentia.
Gaudet equis, canibúsq;, & aprici gramine campi,
Cereus in uitium flecti, monitoribus asper,
Vtilium tardus prouisor, prodigus æris,
Sublimis, cupidúsq;, & amata relinquere pernix.
Conuersis studiis ætas, animúsq; uirilis Virilis ætas.
Quærit opes, & amicitias, inseruit honori:
Commisisse cauet, quod mox mutare laboret. Senectus.
Multa senem circumueniunt incommoda: uel quòd
Quærit, & inuentis miser abstinet, ac timet uti:
Vel quòd res omneis timidè gelidéq; ministrat
Dilator, spe longus, iners, auidúsq; futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, censor, castigatórq; minorum.
Multa ferunt anni uenientes commoda secum:
Multa recedentes adimunt: ne fortè seniles,

Mandentur iuueni partes, pueróque uiriles:
Semper in adiunctis, æuóque morabimur aptis.
Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
Vehementius moueri animos spectaculo quàm auditu. Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus: & quæ
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri, promes in scenam: multáque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palàm coquat exta nefarius Atreus:
Aut in auem Progne uertatur, Cadmus in anguem.
Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
Fabulæ actus & personæ chori officium in fabula. Néue minor, neu sit quinto productior actu
Fabula, quæ posci uult, & spectata reponi.
Nec Deus intersit, nisi dignus uindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Auctoris partes chorus, officiúmque uirile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat, & hæreat aptè.
*alias amicè. Ille bonis faueátque, & consilietur *amicis:
Et regat iratos, & amet peccare timenteis.
Ille dapes laudet mensæ breuis: ille salubrem
Iustitiam, legésque, & apertis otia portis.
Ille tegat commissa, deósque precetur, & oret,
Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Priscorũ fabulæ minus ambitiosæ, & mores frugaliores. Tibia non, ut nunc, orichalco *uincta, tubæque
Aemula, sed tenuis, simpléxque foramine pauco
Aspirare, & adesse choris erat utilis: atque
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.
*al. iuncta. Quo sanè populus numerabilis, ut pote paruus,
Et frugi, castúsque, uerecundúsque coibat.

Postquàm

Postquàm cœpit agros extendere uictor, & urbem
Latior amplecti murus, uinóq; diurno
Placari genius festis impunè diebus:
*Accessit numerísq;, *modísq; licentia maior.* *id est cantu.
Indoctus quid enim saperet, liberq; laborum.
Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
Sic priscæ motúmq;, & luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitq; uagus per pulpita uestem.
Sic etiam fidibus uoces creuere seueris,
Et tulit eloquium insolitum facundia præceps:
Vtiliúmq; sagax rerum, & diuina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui Tragico uilem certauit ob hircum, Tragœdia olim seueriori adhibita est ad voluptatẽ Satyra.
Mox etiam agrestes Satyros nudauit: & asper
Incolumi grauitate iocum tentauit: eò quòd
Illecebris erat & grata nouitate morandus
Spectator, functúsq; sacris, & potus, & exlex.
Verùm ita risores, ita commendare dicaces
Conueniet Satyros, ita uertere seria ludo:
Ne, quicunq; Deus, quicunq; adhibebitur heros Ne personæ dignitas violetur humilitate sermonis, aut contrà.
Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas.
Aut dum uitat humum nubeis, & inania captet.
Effutire leueis indigna Tragœdia uersus:
Vt festis matrona moueri iussa diebus,
Intererit Satyris paulum pudibunda proteruis.
Non ego inornata, & dominantia nomina solùm,
Verbáq;, Pisones, Satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar Tragico differre colori, Locus ex Tragœdia Lucilij poëtæ.
*Vt nihil intersit, Dauúsne loquatur, *& audax* *al. an
Pythias emuncto lucrata Simone talentum:

*id est persona satyrica.

An custos famulúsq; Dei*Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar,ut sibi quiuis
Speret idem:sudet multùm frustráq; laboret
Ausus idem.tantum series,iuncturáq; pollet,
Tantum de medio sumtis accedit honoris.
Siluis deducti caueant me iudice Fauni,

Ne nimiùm effœminatis aut obscenis verbis vtantur poëtæ satyrici.

Ne uelut innati triuiis,ac penè forenses,
Aut nimium teneris iuuenentur uersibus unquam:
Aut immunda crepent,ignominiosáq; dicta.
Offenduntur enim quibus est equus,& pater,& res:
Nec,si quid fracti ciceris probat,& nucis emtor,
Aequis accipiunt animis,donántue corona.

Iambici trimetri qui vocantur, cùm sex constent pedibus, senarij dicti sunt admisso spondeo.

Syllaba longa breui subiecta,uocatur Iambus,
Pes citus,unde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen Iambeis,cùm senos redderet ictus.
Primus ad extremum similis sibi:non ita pridem,
Tardior,ut paullò,grauiórq; ueniret ad aureis,
Spondeos stabiles in iura paterna recepit
Commodus & patiens:non ut de sede secunda
Cederet,aut quarta socialiter.hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus,& Enni.
In scenam missos magno cum pondere uersus,
Aut operæ celeris nimium,curáq; carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis uidet immodulata poëmata iudex:

Latinorum licentia.

Et data Romanis uenia est indigna poëtis.
Idcircóne uager,scribámq; licenter?an omneis
Visuros peccata putem mea?tutus & intra

Græcorum in carmine laus.

Spem ueniæ cautus,uitaui deniq; culpam,
Non laudem merui.Vos exemplaria Græca
Nocturna uersate manu,uersate diurna.

At

At nostri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere sales: nimiùm patienter utrunq;,
Ne dicam stultè nurati: si modò ego, & uos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto:
Legitimúmq; sonum digitis callemus, & aure.
Ignotum Tragicæ genus inuenisse Camœnæ
Dicitur, & plaustris uexisse poëmata Thespis,
Quæ canerent, agerentq; peruncti fæcibus ora.
Post hunc personæ, pallæq; repertor honestæ
Aeschylus, & modicis instrauit pulpita tignis:
Et docuit magnúmq; loqui, nitiq; cothurno.
Successit uetus his Comœdia, non sine multa
Laude, sed in uitium libertas excidit, & uim
Dignam lege regi: lex est accepta: chorúsq;
Turpiter obticuit sublato iure nocendi.
Nil intentatum nostri liquere poëtæ,
Nec minimum meruere decus, uestigia Græca
Ausi deserere, & celebrare domestica facta:
Vel qui Prætextas, uel qui docuere Togatas.
Nec uirtute foret, clarisue potentius armis,
Quàm lingua, Latium, si non offenderet unum-
Quenq; poëtarum limæ labor, & mora. Vos ô
**Pompilius sanguis carmen reprehendite, quod non*
Multa dies, & multa litura coërcuit, atq;
Perfectum decies non castigauit ad unguem.
Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit: & excludit sanos Helicone poëtas
Democritus: bona pars non ungueis ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca, balnea uitat.
Nanciscetur enim pretium, noménq; poëtæ,
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquàm

Tragœdiæ initium & incrementum.

Vetus Comœdia.

Latinorum tædium in castigandis suis.
**id est, vos Pisones qui à Numa Pompilio origẽ ducitis.*

Ingenium an ars plus possit.

Tonsori Licino commiserit. O ego læuus,
aliàs, oram Qui purgo bilem sub uerni temporis horam.
Non alius faceret meliora poëmata: uerùm
Nil tanti est. ergo fungar uice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum ualet, exors ipsa secandi.
Munus & officium nil scribens ipse docebo:
Vnde parentur opes: quid alat, formétq; poëtam:
Quid deceat, quid non: quò uirtus, quò ferat error.
Vnde argumentum scribendi petatur. Scribendi rectè sapere est, & principium, & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ:
Verbáq; prouisam rem non inuita sequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis:
Quo sit amore parens, quo frater amandus, & hospes:
Quod sit conscripti, quod iudicis officium: quæ
Partes in bellum missi ducis: ille profectò
Reddere personæ scit conuenientia cuiq;.
Respicere exemplar uitæ, morúmq; iubebo
*id est, Poëtã. Doctum *imitatorem, & ueras hinc ducere uoces.
Interdum speciosa locis, moratáq; rectè
Fabula nullius Veneris, sine pondere, & arte,
Valdius oblectat populum, meliúsq; moratur,
Quàm uersus inopes rerum, nugæq; canoræ.
Græcorum excellentia in dicendo. Grais ingenium, Grais dedit ore rotundo
Musa loqui, præter laudem nullius auaris.
Romanorum auaritia. Romani pueri longis rationibus assem
Discunt in parteis centum diducere. dicat
Filius Albini, si de quincunce remota est
Vncia, quid superat? poteras dixisse triens: heu
Rem poteris seruare tuam. redit uncia. quid fit?
Semis. ad hæc animos ærugo, & cura peculi,
Cùm semel imbuerit, speramus carmina fingi

Posse linenda cedro, & leui seruanda cupresso?
Aut prodesse uolunt, aut delectare poëtæ:
Aut simul & iucunda, & idonea dicere uitæ. *Præceptorum breuitas.*
Quicquid præcipies, esto breuis: ut citò dicta
Percipiant animi dociles, teneántque fideles.
Omne superuacuum pleno de pectore manat.
Ficta uoluptatis causa, sint proxima ueris. *Fabularum modus.*
Nec quodcunque uolet, poscat sibi fabula credi.
Neu pransæ Lamiæ uiuum puerum extrahat aluo.
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis:
Celsi prætereunt austera poëmata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci, *Quod poëma præstantissimum.*
Lectorem delectando, paritérque monendo.
*Hic meret æra liber *Sosiis, hic & mare transit,* **id est librariis.*
Et longum noto scriptori prorogat æuum.
Sunt delicta tamen, quibus ignouisse uelimus. *Leuioribus uitiis ignoscendum.*
Nam neque chorda sonum reddit, quem uult manus, & mens,
Poscentique grauem persæpe remittit acutum:
Nec semper feriet, quodcunque minabitur arcus.
Verùm ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt scriptor si peccat, idem librarius usque,
Quamuis est monitus, uenia caret: & citharœdus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.
Sic mihi qui multùm cessat, fit Cherilus ille,
Quem bis, térque bonum cum risu miror, & idem
Indignor. quandoque bonus dormitat Homerus.
Verùm opere in longo fas est obrepere somnum.
Vt pictura poësis erit: quæ si propius stes, *Picturæ cum poësi affinitas*
Te capiet magis: & quædam, si longius abstes.

Hæc amat obſcurum, uolet hæc ſub luce uideri,
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit ſemel, hæc decies repetita placebit.

Poëta nemo, qui non ſit ſummus.

O maior iuuenum, quamuis & uoce paterna
Fingeris ad rectum, & per te ſapis, hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Recte concedi. conſultus iuris, & actor
Cauſarum mediocris, abeſt uirtute diſerti
Meſſallæ, nec ſcit quantum Caſcellius Aulus:
Sed tamen in pretio eſt. mediocribus eſſe poëtis
Non homines, non dij, non conceſſere columnæ.
Vt gratas inter menſas ſymphonia diſcors,
Et craſſum unguentum, & Sardo cum melle papauer
Offendunt: poterat duci, quia cœna ſine iſtis:
Sic animis natum, inuentúmq; poëma iuuandis,
Si paulum ſummo diſceßit, uergit ad imum.
Ludere qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis,
Indoctúſq; pilæ, diſcíue, trochíue quieſcit:
Ne ſpiſſæ riſum tollant impune coronæ.

Anthypophora, vt cum ſtomacho pronunties.

Qui neſcit, uerſus tamen audet fingere. quid ni?
Liber & ingenuus, præſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, uitióq; remotus ab omni.
Tu nihil inuita dices, faciéſue Minerua.
Id tibi iudicium eſt, ea mens: ſi quid tamen olim
Scripſeris, in Metij deſcendat iudicis aureis,
Et patris, & noſtras: nonúmq; prematur in annum.
Membranis intus poſitis delere licebit,
Quod non ediderís. neſcit uox miſſa reuerti.

Orphei fabulæ interpretatio.

Siluestreis homines ſacer interpreſq; deorum
Cædibus, & uictu fœdo deterruit Orpheus,
Dictus ob hoc lenire tigreis, rapidóſq; leones:

Dictus

Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quò uellet. fuit hæc sapientia quondam,
Publica priuatis secernere, sacra profanis:
*Concubitu prohibere uago, dare iura *maritis:* — *tum viris tum fæminis. Poëticæ honos & vtilitas.*
Oppida moliri, leges incîdere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis uatibus, atq;
Carminibus uênit post hos insignis Homerus,
Tyrtæúsq; mares animos in Martia bella
Versibus exacuit. dictæ per carmina sortes,
Et uitæ monstrata uia est: & gratia Regum
Pieriis tentata modis, ludúsq; repertus,
Et longorum operum finis, ne fortè pudori
Sit tibi Musa lyræ sollers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte, — *Poëtæ ingenio & arte opus esse.*
Quæsitum est. ego nec studium sine diuite uena,
Nec rude quid prosit uideo ingenium: alterius sic
Altera poscit opem res, & coniurat amicè.
Qui studet optatam cursu contingere metam, — *Labore parari immortalitatem, non ostẽtatione.*
Multa tulit, fecitq; puer: sudauit & alsit:
Abstinuit Venere, & uino. Qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitq; magistrum.
Nunc satis est dixisse, ego mira poëmata pango.
Occupet extremum scabies. mihi turpe relinqui est,
Et quod non didici, sanè nescire fateri.
Vt præco ad merceis turbam qui cogit emendas:
Assentatores iubet ad lucrum ire poëta
Diues agris, diues positis in fœnore nummis. — *cautè adhibendi censores diuitis ne quid ingratiamloquantur.*
Si uerò est, unctum qui rectè ponere possit,
Et spondere leui pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum: mirabor, si sciet inter-

Nosce

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER, AD PISONES.

Exordium ab exemplo rei inceptæ, ac primũ præceptum de ἀκολουθίᾳ, & conuenientia vniuersi operis.

HVMANO *capiti ceruicem pictor equinam*
Iungere si uelit, & uarias inducere plumas,
Vndique collatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa supernè:
Spectatum admißi risum teneatis amici?
Credite Pisones isti tabulæ fore librum
Persimilem: cuius, uelut ægri somnia, uanæ
Fingentur species: ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. Pictoribus, atq; poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus & hanc ueniam, petimúsq;, damúsq; uicißim:
Sed non ut placidis coëant immitia: non ut
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
Incœptis grauibus plerunq;. & magna profeßis
Purpureus, latè qui splendeat, unus & alter
Assuitur pannus: cùm lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortasse cupressum
Scis simulare. quid hoc, si fractis enatat expes
Nauibus, ære dato, qui pingitur? amphora cœpit

Critici iudicabant de aliorũ scriptis, ex quibus fuisse videtur Horatius.

Secundũ præceptũ, vt œconomia sibi per omnia constet, & nihil fiat, nisi suo tempore.

Insti

Institui: currente rota, cur urceus exit?
Deniq; sit quod uis, simplex duntaxat, & unum.
Maxima pars uatum pater, & iuuenes patre digni,
Decipimur specie recti. breuis esse laboro,
Obscurus fio, sectantem leuia, nerui
Deficiunt, animiq; professus grandia turget:
Serpit humi, tutus nimium, timidúsq; procellæ.
Qui uariare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum siluis appingit, fluctibus aprum.
In uitium ducit culpæ fuga, si caret arte.
Aemilium circa ludum faber imus, & ungueis
Exprimet, & molleis imitabitur ære capillos.
Infelix operis summa, quia ponere totum
Nesciet. hunc ego me, si quid componere curem,
Non magis esse uelim, quàm prauo uiuere naso,
Spectandum nigris oculis, nigróq; capillo.
Sumite materiam uestris, qui scribitis, æquam
Viribus: & uersate diu, quid ferre recusent,
Quid ualeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc uirtus erit, & Venus, aut ego fallor,
Vt iam nunc dicat: iam nunc debentia dici
Pleraq; differat, & præsens in tempus omittat.
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor.
In uerbis etiam tenuis, cautúsq; serendis:
Dixeris egregiè, notum si callida uerbum
Reddiderit iunctura nouum: si fortè necesse est
Indiciis monstrare recentibus abdita rerum:
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget, dabitúrq; licentia sumta pudenter.
Et noua, fictáq; nuper habebunt uerba fidem: si

Tertium, Ne quid virtutis & vitij affinitate peccetur.

4 Vitanda affectata eloquentia, ne in ineptias incidat, & portentum quoddam videatur.

5 Argumentum suo cuiq; ingenio idoneum deligendum.

Decorum ordinis in carmine.

Parcè, & apposité nouis vocabulis vtendum, & antiquis.

Noua vnde ducenda, si opus est.

Græco

Græco fonte cadant parcè detorta. quid autem
Cæcilio, Plautóq; dabit Romanus, ademtum
Virgilio, Varióq;? ego, cur acquirere pauca
Nouè dixit in uideor, quum de nouis verbis fingendis loquitur. Si possum, inuideor? cùm lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditauerit: & noua rerum
Nomina protulerit: licuit, semperq; licebit,
Signatum præsente nota producere nomen.
Exemplo probat omnium rerum esse vicissitudinem quandam. Vt siluæ foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt: ita uerborum uetus interit ætas:
Et iuuenum ritu florent modò nata, uigéntq;.
Debemur morti nos, nostráq;: siue receptus
Terra Neptunus, classeis Aquilonibus arcet,
Regis opus: sterilisue diu palus, aptáq; remis
Vicinas urbeis alit, & graue sentit aratrum:
Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis
Doctus iter melius. mortalia facta peribunt:
Nedum sermonum stet honos, & gratia uiuax.
Multa renascentur, quæ iam cecidere: cadéntq;,
Quæ nunc sunt in honore uocabula, si uolet usus,
Quem penes arbitrium est, & uis, & norma loquendi.
Res gestæ, regúmq;, ducúmq;, & tristia bella
De versu hexametro. Quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.
Versibus impariter iunctis querimonia primùm,
Pòst etiam inclusa est uoti sententia compos.
De elegiaco seu pẽtametro. Quis tamen exiguos Elegos emiserit auctor,
Grammatici certant: & adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.
Iambici carminis inuentor. Hunc socci cepere pedem, grandésq; cothurni,
Alternis aptum sermonibus, & populareis
Lyrici carminis officium. Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus diuos, puerósq; deorum,

Et pugilem uictorem, & equum certamine primum,
Et iuuenum curas, & libera uina referre.
Descriptas seruare uices, operúmq; colores, *Ne præpostero ordine & stylo abutamur.*
Cur ego, si nequeo, ignoróq;, poëta, salutor?
Cur nescire pudens prauè, quàm discere malo?
Versibus exponi Tragicis res Comica non uult.
Indignatur item priuatis, ac propè socco
Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
Singula quæq; locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen & uocem Comœdia tollit:
Iratúsq; Chremes tumido delitigat ore:
Et Tragicus plerunq; dolet sermone pedestri.
Telephus & Peleus, cur pauper & exul uterq;, *Eos affectus induẽdos, quibus velit spectatorẽ affici.*
Proiicit ampullas, & sesquipedalia uerba:
Si curat cor spectantis tetigisse querela?
Non satis est pulchra esse poëmata: dulcia sunto:
Et quocunq; uolent, animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident, ita flentibus adsunt
Humani uultus. si uis me flere, dolendum est
Primùm ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, uel Peleû, malè si mandata loquêris, *Affectuum motus ex oratione.*
Aut dormitabo, aut ridebo. tristia mœstum
Vultum uerba decent: iratum, plena minarum:
Ludentem, lasciua: seuerum, seria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat, aut impellit ad iram:
Aut ad humum mœrore graui deducit, & angit.
Pòst effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
Romani tollent equites, peditésq; cachinnum. **Aliâs, herúsne, vel, an heros.*
Intererit multùm Dauúsne loquatur, *Erósne.

l Matu

Decorum personæ in carmine.

Maturúsne senex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus: an matrona potens, an sedula nutrix:
Mercatórne uagus, cultórne uirentis agelli:
Colchus, an Assyrius, Thebis nutritus, an Argis.

**id est, constantia.*

Aut famam sequere, aut sibi* conuenientia finge
Scriptor. honoratum si fortè reponis Achillem,
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata: nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, inuictáq; flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io uaga, tristis Orestes.
Si quid inexpertum scenæ committis, & audes

Persona eodē vbique ingenio inducēda.

Personam formare nouam, seruetur ad imum,
Qualis ab incœpto processerit, & sibi constet.
Difficile est propriè communia dicere: túq;
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quàm si proferres ignota, indictáq; primus.
Publica materies priuati iuris erit, si
Nec circa uilem, patulúmq; moraberis orbem.

Interpretis officium.

Nec uerbum uerbo curabis reddere fidus
Interpres: nec desilies imitator in actum,
Vnde pedem proferre pudor uetet, aut operis lex.

Ne arrogans sit exordium, cuiusmodi est Cyclici, id est, circunforanei, poetæ.

Nec sic incipies, ut scriptor Cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturient montes, nascetur ridiculus mus.
Quantò rectius hic, qui nil molitur ineptè:

Exordium Odyssea Homerica.

Dic mihi Musa uirum, captæ post tempora Troiæ,
Qui mores hominum multorum uidit, & urbeis.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat: ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphaten, Scyllámq;, & cum Cyclope Charybdim:

Nec

Nec reditum Diomedis ab*interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.
Semper ad euentum festinat, & in medias res
Non secus, ac notas, auditorem rapit: & quæ
Desperat tractata nitescere posse, relinquit.
Atq; ita mentitur, sic ueris falsa remiscet,
Primò ne medium, medio ne discrepet imum.
Tu quid ego, & populus mecum desideret, audi.
Si plausoris eges aulæa manentis, & usq;
Sessuri, donec cantor, uos plaudite, dicat:
Aetatis cuiusq; notandi sunt tibi mores,
Mobilibúsq; decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui uoces iam scit puer, & pede certo
Signat humum, gestit paribus colludere: & iram
Colligit, ac ponit temere, & mutatur in horas.
Imberbis iuuenis tandem custode remoto,
Gaudet equis, canibúsq;, & aprici gramine campi,
Cereus in uitium flecti, monitoribus asper,
Vtilium tardus prouisor, prodigus æris,
Sublimis, cupidúsq;, & amata relinquere pernix.
Conuersis studiis ætas, animúsq; uirilis
Quærit opes, & amicitias, inseruit honori:
Commisisse cauet, quod mox mutare laboret.
Multa senem circumueniunt incommoda: uel quòd
Quærit, & inuentis miser abstinet, ac timet uti:
Vel quòd res omneis timidè gelidéq; ministrat
Dilator, spe longus, iners, auidúsq; futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, censor, castigatórq; minorum.
Multa ferunt anni uenientes commoda secum:
Multa recedentes adimunt: ne fortè seniles,

*id est bello Troiano.
Homerici poëmatis artificium.

Decorum ætatis obseruandū diligenter.

Pueritia.

Adolescentia.

Virilis ætas.

Senectus.

Mandentur iuueni partes, pueróq; uiriles:
Semper in adiunctis, æuóq; morabimur aptis.
Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
Vehementius moueri animos spectaculo quã auditu.
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus: & quæ
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri, promes in scenam: multáq; tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palàm coquat exta nefarius Atreus:
Aut in auem Progne uertatur, Cadmus in anguem.
Quodcunq; ostendis mihi sic, incredulus odi.
Fabulæ actus & personæ chori officium in fabula.
Néue minor, neu sit quinto productior actu
Fabula, quæ posci uult, & spectata reponi.
Nec Deus intersit, nisi dignus uindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Auctoris partes chorus, officiúmq; uirile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat, & hæreat apté.
*alias amicè.
Ille bonis faueátq;, & consilietur *amicis:
Et regat iratos, & amet peccare timenteis.
Ille dapes laudet mensæ breuis: ille salubrem
Iustitiam, legésq;, & apertis otia portis.
Ille tegat commissa, deósq; precetur, & oret,
Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Priscorũ fabulæ minus ambitiosæ, & mores frugaliores.
Tibia non, ut nunc, orichalco *uincta, tubæq;
Aemula, sed tenuis, simpléxq; foramine pauco
Aspirare, & adesse choris erat utilis: atq;
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.
*al. iuncta.
Quo sane populus numerabilis, ut pote paruus,
Et frugi, castúsq;, uerecundúsq; coibat.

Postquàm

Postquàm cœpit agros extendere uictor, & urbem
Latior amplecti murus, uinóq; diurno
Placari genius festis impunè diebus:
*Accesit numerisq;, *modisq; licentia maior.*
Indoctus quid enim saperet, liberq; laborum.
Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
Sic priscæ motúmq;, & luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitq; uagus per pulpita uestem.
Sic etiam fidibus uoces creuere seueris,
Et tulit eloquium insolitum facundia præceps:
Vtiliúmq; sagax rerum, & diuina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui Tragico uilem certauit ob hircum,
Mox etiam agrestes Satyros nudauit: & asper
Incolumi grauitate iocum tentauit: eò quòd
Illecebris erat & grata nouitate morandus
Spectator, functúsq; sacris, & potus, & exlex.
Verùm ita risores, ita commendare dicaces
Conueniet Satyros, ita uertere seria ludo:
Ne, quicunq; Deus, quicunq; adhibebitur heros
Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas.
Aut dum uitat humum nubeis, & inania captet.
Effutire leueis indigna Tragœdia uersus:
Vt festis matrona moueri iussa diebus,
Intererit Satyris paulum pudibunda proteruis.
Non ego inornata, & dominantia nomina solùm,
Verbáq;, Pisones, Satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar Tragico differre colori,
*Vt nihil intersit, Dauúsne loquatur, *& audax*
Pythias emuncto lucrata Simone talentum:

*id est cantu.

Tragœdia olim seueriori adhibita est ad voluptatē Satyra.

Ne personæ dignitas violetur humilitate sermonis, aut contrà.

Locus ex Tragœdia Lucilij poëtæ.
*al. an

*id est persona satyrica.

An custos famulúsq; Dei*Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quiuis
Speret idem: sudet multùm frustráq; laboret
Ausus idem. tantum series, iuncturáq; pollet,
Tantum de medio sumtis accedit honoris.
Siluis deducti caueant me iudice Fauni,
Ne uelut innati triuiis, ac penè forenses,
Aut nimium teneris iuuenentur uersibus unquam:
Aut immunda crepent, ignominiosáq; dicta.
Offenduntur enim quibus est equus, & pater, & res:
Nec, si quid fracti ciceris probat, & nucis emtor,
Aequis accipiunt animis, donántue corona.

Ne nimiùm effœminatis aut obscenis verbis vtantur poëtæ satyrici.

Syllaba longa breui subiecta, uocatur Iambus,
Pes citus, unde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen Iambeis, cùm senos redderet ictus.
Primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
Tardior, ut paullò, grauiórq; ueniret ad aureis,
Spondeos stabiles in iura paterna recepit
Commodus & patiens: non ut de sede secunda
Cederet, aut quarta socialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
In scenam missos magno cum pondere uersus,
Aut operæ celeris nimium, curáq; carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis uidet immodulata poëmata iudex:
Et data Romanis uenia est indigna poëtis.
Idcircóne uager, scribámq; licenter? an omneis
Visuros peccata putem mea? tutus & intra
Spem ueniæ cautus, uitaui deniq; culpam,
Non laudem merui. Vos exemplaria Græca
Nocturna uersate manu, uersate diurna.

Iambici trimetri qui vocantur, cùm sex constent pedibus, senarij dicti sunt admisso spondeo.

Latinorum licentia.

Græcorum in carmine laus.

At

At nostri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere sales: nimiùm patienter utrunq;,
Ne dicam stultè mirati: si modò ego, & uos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto:
Legitimúmq; sonum digitis callemus, & aure.
Ignotum Tragicæ genus inuenisse Camœnæ — *Tragœdiæ initium & incrementum.*
Dicitur, & plaustris uexisse poëmata Thespis,
Quæ canerent, agerentq; peruncti fæcibus ora.
Post hunc personæ, pallæq; repertor honestæ
Aeschylus, & modicis instrauit pulpita tignis:
Et docuit magnúmq; loqui, nitiq; cothurno.
Successit uetus his Comœdia, non sine multa — *Vetus Comœdia.*
Laude, sed in uitium libertas excidit, & uim
Dignam lege regi: lex est accepta: chorúsq;
Turpiter obticuit sublato iure nocendi.
Nil intentatum nostri liquere poëtæ,
Nec minimum meruere decus, uestigia Græca
Ausi deserere, & celebrare domestica facta:
Vel qui Prætextas, uel qui docuere Togatas.
Nec uirtute foret, clarísue potentius armis,
Quàm lingua, Latium, si non offenderet unum- — *Latinorum tædium in castigandis suis.*
Quenq; poëtarum limæ labor, & mora. Vos ô
**Pompilius sanguis carmen reprehendite, quod non* — **id est, vos Pisones qui à Numa Pompilio origẽ ducitis.*
Multa dies, & multa litura coërcuit, atq;
Perfectum decies non castigauit ad unguem.
Ingenium misera quia fortunatius arte — *Ingenium an ars plus poßit.*
Credit: & excludit sanos Helicone poëtas
Democritus: bona pars non ungueis ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca, balnea uitat.
Nanciscetur enim pretium, noménq; poëtæ,
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquàm

Tonsori Licino commiserit. O' ego læuus,
*aliâs, oram Qui purgo bilem sub uerni temporis *horam.
Non alius faceret meliora poëmata: uerùm
Nil tanti est. ergo fungar uice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum ualet, exors ipsa secandi.
Munus & officium nil scribens ipse docebo:
Vnde parentur opes: quid alat, formétq; poëtam:
Quid deceat, quid non: quò uirtus, quò ferat error.
Vnde argumentum scribendi petatur. Scribendi rectè sapere est, & principium, & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ:
Verbáq; prouisam rem non inuita sequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis:
Quo sit amore parens, quo frater amandus, & hospes:
Quod sit conscripti, quod iudicis officium: quæ
Partes in bellum missi ducis: ille profectò
Reddere personæ scit conuenientia cuiq;.
Respicere exemplar uitæ, morúmq; iubebo
*id est, Poëtã. Doctum *imitatorem, & ueras hinc ducere uoces.
Interdum speciosa locis, moratáq; rectè
Fabula nullius Veneris, sine pondere, & arte,
Valdius oblectat populum, meliúsq; moratur,
Quàm uersus inopes rerum, nugæq; canoræ.
Græcorum excellentia in dicendo. Grais ingenium, Grais dedit ore rotundo
Musa loqui, præter laudem nullius auaris.
Romanorum auaritia. Romani pueri longis rationibus assem
Discunt in parteis centum diducere. dicat
Filius Albini, si de quincunce remota est
Vncia, quid superat? poteras dixisse triens: heu
Rem poteris seruare tuam. redit uncia. quid fit?
Semis. ad hæc animos ærugo, & cura peculi,
Cùm semel imbuerit, speramus carmina fingi

Posse

Posse linenda cedro, & leui seruanda cupressos
Aut prodesse uolunt, aut delectare poëtæ:
Aut simul & iucunda, & idonea dicere uitæ.
Quicquid præcipies, esto breuis: ut citò dicta
Percipiant animi dociles, teneántq; fideles.
Omne superuacuum pleno de pectore manat.
Ficta uoluptatis causa, sint proxima ueris.
Nec quodcunq; uolet, poscat sibi fabula credi.
Neu pransæ Lamiæ uiuum puerum extrahat aluo.
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis:
Celsi prætereunt austera poëmata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando, paritérq; monendo.
*Hic meret æra liber *Sosiis, hic & mare transit,*
Et longum noto scriptori prorogat æuum.
Sunt delicta tamen, quibus ignouisse uelimus.
Nam neq; chorda sonum reddit, quem uult manus, & mens,
Poscentiq; grauem persæpe remittit acutum:
Nec semper feriet, quodcunq; minabitur arcus.
Verùm ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt scriptor si peccat, idem librarius usq;,
Quamuis est monitus, uenia caret: & citharœdus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.
Sic mihi qui multùm cessat, fit Cherilus ille,
Quem bis, térq; bonum cum risu miror, & idem
Indignor. quandoq; bonus dormitat Homerus.
Verùm opere in longo fas est obrepere somnum.
Vt pictura poësis erit: quæ si propius stes,
Te capiet magis: & quædam, si longius abstes.

Præceptorum breuitas.

Fabularum modus.

Quod poëma præstantissimum.

**id est librarii.*

Leuioribus uitiis ignoscendum.

Picturæ cum poësi affinitas

Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quò uellet. fuit hæc sapientia quondam,
Publica priuatis secernere, sacra profanis:
*Concubitu prohibere uago, dare iura*maritis:* **tum viris tum fæminis.*
Oppida moliri, leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis uatibus, atq; *Poëticæ honos & vtilitas.*
Carminibus uênit post hos insignis Homerus,
Tyrtæúsq; mares animos in Martia bella
Versibus exacuit. dictæ per carmina sortes,
Et uitæ monstrata uia est: & gratia Regum
Pieriis tentata modis, ludúsq; repertus,
Et longorum operum finis, ne fortè pudori
Sit tibi Musa lyræ sollers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte, *Poëtæ ingenio & arte opus esse.*
Quæsitum est. ego nec studium sine diuite uena,
Nec rude quid prosit uideo ingenium: alterius sic
Altera poscit opem res, & coniurat amicè.
Qui studet optatam cursu contingere metam, *Labore parari immortalitatem, non ostẽtatione.*
Multa tulit, fecitq; puer: sudauit & alsit:
Abstinuit Venere, & uino. Qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuítq; magistrum.
Nunc satis est dixisse, ego mira poëmata pango.
Occupet extremum scabies. mihi turpe relinqui est,
Et quod non didici, sanè nescire fateri.
Vt præco ad merceis turbam qui cogit emendas:
Assentatores iubet ad lucrum ire poëta
Diues agris, diues positis in fœnore nummis. *Cautè adhibendi censores diuiti, ne quid ingratiamloquantur.*
Si uerò est, unctum qui rectè ponere possit,
Et spondere leui pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum: mirabor, si sciet inter-

Nosce

Noscere mendacem, uerúmq; beatus amicum
Tu seu donaris, seu quid donare uoles cui
Nolito ad uersus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ. clamabit enim pulchré, bene, recté
Pallescet super his: etiam stillabit amicis
Ex oculis rorem, saliet, tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt
Et faciunt propé plura dolentibus ex animo: sic
Derisor uero plus laudatore mouetur.

Amici diligenter explorandi.

Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perspexisse laborent,
An sit amicitia dignus. si carmina condes,
Nunquam te fallant animi sub uulpe latentes.

Quintilij Vari censura.

Quintilio si quid recitares, corrige, sodes,
Hoc aiebat, & hoc melius te posse negares,
Bis, térq; expertum frustra, delere iubebat,
Et male tornatos incude reddere uersus.
Si defendere delictum, quàm uertere malles
Nullum ultra uerbum, aut operam sumebat inanem,
Quin sine riuali téq;, & tua solus amares.

A quo petendum cōsilium.

Vir bonus & prudens uersus reprehendet inerteis,
Culpabit duros, incomtis allinet atrum
Transuerso calamo signum: ambitiosa recidet
Ornamenta, parum claris lucem dare coget:
Arguet ambigué dictum, mutanda notabit:

**id est castigator.*

Fiet*Aristarchus: nec dicet, cur ego amicum
Offendam in nugis: hæ nugæ seria ducent
In mala derisum semel, exceptúq; sinistré.

Quàm periculosa persuasio.

Vt mala quem scabies, aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana
Vesanum tetigisse timent, fugiúntq; poëtam

Qui

Qui sapiunt: agitant pueri, incautíq; sequuntur.
*Hic dum sublimeis uersus *ructatur, & errat:*
Si, ueluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foueámue, licet succurrite longùm
Clamet Iò ciues, non sit, qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, & demittere funem:
Quî scis, an prudens huc se deiecerit? atq;
Seruari nolit? Dicam, Siculíq; poëtæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam
Insiluit: sit ius, liceátq; perire poëtis.
Inuitum qui seruat, idem facit occidenti.
Nec semel hoc fecit: nec si retractus erit, iam
Fiet homo, & ponet famosæ mortis amorem.
Nec satis apparet, cur uersus factitet: utrum
*Minxerit in patrios cineres: an triste *bidental*
Mouerit incestus: certè furit: ac, uelut ursus
Obiectos caueæ ualuit si frangere clatros,
Indoctum doctúmq; fugat recitator acerbus:
Quem uerò arripuit, tenet, occidítq; legendo,
Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

**impetu, non ratione effundit.*

Pestilẽs immodica gloriæ sitis ex Empedoclis historia.

**idest, locum, in quem fulmẽ decidit. vide Festum.*

Q. HORATII FLACCI
POETICAE ARTIS
FINIS.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM LIBER PRIMVS.

SATYRA PRIMA.

Exordium ab abrupto, unũquenque ſuæ cõditionis pœnitere multis argumẽtis probat: hinc auaritiam inſectatur

** hellenifmus: præfractis mẽbris, Latine.*

QVI ſit Mæcenas, ut nemo, quam ſibi ſortem
Seu ratio dederit, ſeu ſors obiecerit, illa
Contentus uiuat: laudet diuerſa ſequentes?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam * fractus membra labore.
Contrà mercator, nauim iactantibus Auſtris
Militia eſt potior. quid enim? concurritur: horæ
Momento aut cita mors uenit, aut uictoria læta.
Agricolam laudat iuris, legúmq; peritus
Sub galli cantum conſultor ubi oſtia pulſat.
Ille datis uadibus, qui rure extractus in urbem eſt,
Solos fœlices uiuentes clamat in urbe.

Satyricè per digreſſionem perſtringit Fabij Narbonẽſis Stoici. Pompeianas partes ſecuti contentioſam loquacitatem.

Cetera de genere hoc (adeò ſunt multa) loquacem
Delaſſare ualent Fabium: ne te morer, audi,
Quò rem deducam: ſi quis Deus, en ego, dicat,
Iam faciam, quod uultis: eris tu, qui modò miles
Mercator: tu conſultus modò ruſticus: hinc uos,
Vos hinc mutatis diſcedite partibus. eia
Quid ſtatis? nolunt. atqui licet eſſe beatis.
Quid cauſæ eſt, meritò quin illis Iupiter ambas
Iratus buccas inflet? neq; ſe fore poſthac

Tam

Tam facilem dicat, uotis ut præbeat aurem?
Præterea, ne sic, ut qui iocularia, ridens
Percurram: quanquàm ridentem dicere uerum
Quid uetat? ut pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa uelint ut discere prima.
Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
Ille grauem duro terram qui uertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautæq; per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
Aiunt: cùm sibi sint congesta cibaria, sicut
Paruula (nam exemplo est) magni formica laboris,
Ore trahit quodcunq; potest, atq; addit aceruo,
Quem struit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ simul inuersum contristat Aquarius annum,
Non usquam *prorepit, & illis utitur antè
Quæsitis sapiens, cùm te neq; feruidus æstus
Demoueat lucro, neq; hiems, ignis, mare, ferrum,
Nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter.
Quid iuuat immensum te argenti pondus, & auri
Furtim defossa timidum deponere terra?
Quod si comminuas, uilem redigatur ad assem.
At ni id fit, quid habet pulchri constructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum,
Non tuus hinc capiet uenter plus, quàm meus: ut si
Reticulum panis uenales inter onusto
Fortè uehas humero, nihilo plus accipias, quàm
Qui nil portarit. Vel dic, quid referat intra
Naturæ fineis uiuenti, iugera centum, an
Mille aret? at suaue est ex magno tollere aceruo.
Dum ex paruo nobis tantundem haurire relinquas,

Capto, inquit, auditorem iocis, velut pædagogi pueros blanditiis, ne principio statim alienentur animi.

Auaritiæ pretextus formicæ exemplo & honesti specie.

*id est, foras repit.

Quod si. Responsio auari, qui ait nõ attingere se pecuniã, ne quid decedat de summa.

At suaue. Rursus ἀνθυποφορά.

Cur

Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Vt tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho: & dicas, magno de flumine mallem,
Quàm ex hoc fonticulo tantundem sumere. eò fit,
Plenior ut si quos delectet copia iusto,
Cum ripa simul auulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto est opus, is neq; limo
Turbatam haurit aquam, neq; uitam amittit in undis.
At bona pars hominum decepta cupidine falso,
Nil satis est, inquit: quia tanti, quantum habeas, sis.
Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter,
Quatenus id facit, ut quidam memoratur Athenis
Sordidus, ac diues, populi contemnere uoces
Sic solitus: populus me sibilat: at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur. congestis undiq; saccis
Indormis inhians: & tanquam parcere sacris
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Nescis quid ualeat nummus, quem præbeat usum:
Panis ematur, olus, uini sextarius, adde
Queis humana sibi doleat natura negatis.
An uigilare metu exanimem, noctésq;, diésq;
Formidare malos fures, incendia, seruos,
Ne te compilent, fugientes: hoc iuuat? horum
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius casus lecto te affixit: habes qui
Assideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suscitet, ac reddat natis, carísq; propinquis.

Allegoricè habendi cupiditatē periculosam innuit.

Quidam. Sunt qui Timonem μισάνθρωπον notari putent.

Tantali fabula quid sibi velit.

Ironia: vult enim auarum & sordidū hominem omnibus suis inuisum, tametsi diues sit.

Non

Non uxor saluum te uult, non filius, omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atq; puellæ.
Miraris, cùm tu argento post omnia ponas,
Si nemo præstet, quem non merearis, amorem?
At si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere uelis, seruaréq; amicos:
Infelix operam perdas: ut si quis asellum
In campum doceat parentem currere frenis.
Deniq; sit finis quærendi: cúmq; habeas plus,
Pauperiem metuas minus, & finire laborem
Incipias, parto quod auebas: ne facias, quod
**Vuidius quidam (non longa est fabula) diues,*
Vt metiretur nummos, ita sordidus, ut se
Non unquam seruo melius uestiret: adusq;
Supremum tempus, ne se penuria uictus
Opprimeret, metuebat: at hunc liberta securi
Diuisit medium fortißima Tyndaridarum.
*Quid mî igitur suades, ut uiuam *Mænius? aut sic,*
Vt Nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus aduersis componere. non ego auarum
*Cùm ueto te fieri, *uappam iubeo, ac nebulonem.*
Est inter Tanaim quiddam, socerúmq; Visellî.
Est modus in rebus, sunt certi deniq; fines,
Quos ultra, citráq; nequit consistere rectum.
Illuc, unde abij, redeo: nemón' ut auarus
Se probet, ac potius laudet diuersa sequentes?
Quódq; aliena capella gerat distentius uber,
Tabescat? neq; se maiori pauperiorum
Turbæ comparet? hunc atq; hunc superare laboret?
Sic festinanti semper, locupletior obstat.
Vt cùm carceribus missos rapit ungula currus:

Quum tantum corraseris, quantum volebas, desine tandē metuere, ne quid desit, ne tibi contingat quod Vuidio à liberta.
**Vmidius.*
**Næuius.*

**Hominem omnia profundentem.*
Differt eunuchus Thanaïs libertus Mæcenatis ab hernioso Viselli socero.

Qui semper ditiores volūt superare, faciunt

quod auriga, qui cursu neglectis iis quos iam praeuenerunt, in victo res toti feruntur.

Instat equis auriga, suos uincentibus, illum
Praeteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit ut rarò, qui se uixisse beatum
Dicat, & exacto contentus tempore uitae
Cedat, uti conuiua satur, reperire queamus.
Iam satis est: ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putes, uerbum non amplius addam.

SATYRA II.

Tigelli Hermogenis poëtae liberalissimi in suos compotores meminit & Satyra tertia.

AMbubaiarum collegia, pharmacopolae,
Mendici, mimae, balatrones, hoc genus omne
Moestum, ac sollicitum est cantoris morte Tigelli,
Quippe benignus erat. contrà, hic ne prodigus esse
Dicatur metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus, quo durámq; famem depellere poßit.
Hunc si perconteris, aui, cur atq; parentis
Praeclaram ingrata stringat malus ingluuie rem,
Omnia conductis coëmens obsonia nummis:
Sordidus, atq; animi quòd parui nolit haberi,
Respondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.

Fusidij contrarium cum superiore vitium.

**Sorti, τῷ κεφαλαίῳ.*

Fusidius uappae famam timet, ac nebulonis
Diues agris, diues positis in foenore nummis.
Quinas hic*capiti mercedes exigit, atq;
Quantò perditior quisq; est, tantò acrius urget.
Nomina sectatur modò sumta ueste uirili
Sub patribus duris tyronum. maxime quis non

At ipse, ἐν ὑποφορᾷ.

Pater ille. Menedemus in ἑαυτοντιμωρουμένῳ.

Iupiter exclamet, simulátq; audiuit? at ipse
Pro quaestu sumtum facit. hic, uix credere poßis,
Quàm sibi non sit amicus: ita ut pater ille, Terenti
Fabula quem miserum nato uixisse fugato
Inducit, non se peius cruciauerit, atq; hic.

Si

Si quis nunc quærat, quò res hæc pertinet: illuc,
Dum uitant stulti uitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demißis ambulat: est qui
Inguen ad obscœnum subductis usq; facetus.
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
Nil medium est: sunt qui nolunt tetigisse, nisi illas,
Quarum subsuta talos tegat instita ueste.
Contrà, alius nullam, nisi olenti in fornice stantem.
Quidam notus homo, cùm exiret fornice, Macte
Virtute esto, inquit, sententia dia Catonis:
Nam simulac uenas inflauit tetra libido,
Huc iuuenes æquum est descendere, non alienas
*Permolere uxores. nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupennius albi.
Audire est operæpretium, procedere rectè
Qui mœchis non uultis, ut omni parte laborent.
Vtq; illis multo corrupta dolore uoluptas:
Atq; hæc rara cadat, dura inter sæpe pericla:
Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones. quin etiam illud
Accidit, ut quidam testeis, caudámq; salacem
Demeteret ferro. iure omnes: Galba negabat.
Tutior at quantò merx est in classe secunda?
Libertinarum dico: Sallustius in quas
Non minus insanit, quàm qui mœchatur. at hic si,
Quà res, quà ratio suaderet, quáq; modestè
Munifico esse licet, uellet bonus, atq; benignus
Esse, daret quantum satis esset, nec sibi damno,
Dedecoriq; foret: uerùm hoc se amplectitur uno,

Malthinus. Nō desunt qui hîc Mæcenatem notari suspicentur, qui μαλθακὸς & delicatus fuerit.

**corrumpere, adulterare.*

Ennianum distichon.

Mœchorum calamitas.

Sallustij in libertinas infamis liberalitas.

Hoc amat, & laudat: matronam nullam ego tango.
Vt quondam Marsæus amator Originis, ille
Qui patrium mimæ donat fundúmq;, larémq;:
Nil fuerit mî, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
Verùm est cum mimis, est cum meretricibus: unde
Fama malum grauius, quàm res, trahit: an tibi abundè
Personam satis est, non illud quicquid ubiq;
Officit, euitare bonam deperdere famam?
Rem patris *oblimare malum est ubicunq; quid inter-
Est in matrona, ancilla, peccésne togata?
Vilius in Fausta Syllæ gener, hoc miser uno
Nomine deceptus, pœnas dedit usq;, supérq;
Quàm satis est, pugnis cæsus, ferróq; petitus,
Exclusus fore, cùm Longarenus foret intus.
Huic si Mutonis uerbis mala tanta uidentis
Diceret hæc animus: quid uis tibi? nunquid ego à te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatúmq; stola, mea cùm conferbuit ira?
Quid responderet? magno patre nata puella est.
At quanto meliora tenet, pugnantiáq; istis
Diues opis natura suæ? tu si modò rectè
Dispensare uelis, ac non fugienda petendis
Immiscere: tuo uitio, rerúmne labores,
Nil referre putas? quare ne pœniteat te,
Desine matronas sectarier: unde laboris
Plus haurire mali est, quàm ex re decerpere fructus,
Nec magis huic inter niueos, uiridésq; lapillos
(Sit licet hoc Cherinthe tuum) tenerum est femur, aut crus
Rectius, atq; etiam melius persæpe togatæ.
Adde huc, quòd mercem sine fucis gestat: apertè
Quod uendle habet, ostendit: nec si quid honesti est

Iactat,

Margin notes:

Origo nobile scortum, siue mima.

Vitandum quod turpe est, etiam quauis occasione.

*consumere perdere.

Annius Milo Faustæ Syllæ filiæ maritus cæsus est à riuali Longareno, ne se in αὐτοφώρῳ deprehēderet. Potētiorum affinitas nihilo felicior priuatorum conditione.

Simplex ac nō fucata cōmendatio.

Iactat, habétq; palàm: quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos est, ubi equos mercantur, opertos
Inspiciunt: ne, si facies (ut sæpe) decora,
Molli fulta pede est, emtorem inducat hiantem,
Quòd pulchrè clunes, breue quòd caput, ardua ceruix.
Hoc illi rectè: ne corporis optima lynceis
*Contemplere oculis, *Hypsea cæcior, illa*
Quæ mala sunt, spectes: ô crus, ô brachia. uerùm
Depygis, nasuta, breui latere, ac pede longo est.
Matronæ præter faciem, nil cernere poßis,
Cetera, ni Catia est, demissa ueste tegentis.
Si interdicta petes, uallo circundata (nam te
Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res:
Custodes, lectica, ciniflones, parasitæ,
Ad talos stola demissa, & circundata palla
Plurima, quæ inuideant purè apparere tibi rem.
Altera nil obstat, Cois tibi penè uidere est
Vt nudam, ne crure malo, ne sit pede turpi:
Metiri poßis oculo latus. an tibi mauis
Insidias fieri, pretiúmq; auellier, antè
Quàm mercem ostendi: leporem uenator ut alta
In niue sectatur, positum sic tangere nolit,
**Captat, & apponit: meus est amor huic similis: nam*
Transuolat in medio posita, & fugientia captat.
Hiscéne uersiculis speras tibi posse dolores,
Atq; æstus, curásq; graues è pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuit natura modum, quem,
Quid latura, sibi quid sit dolitura negatum,
Quærere plus prodest, & inane abscindere soldo?
Num, tibi cùm fauces urit sitis, aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia, præter

In fœmina, vt equis non tam forma quàm integritas spectanda

Noli cæcutire in his quæ maximè ad rem faciunt.
**muliere cæca.*

**aliàs, cātat.*

Pauonem, rhombúmq;? tument tibi cùm inguina, num, si
Ancilla, aut uerna est præsto puer, impetus in quem
Continuò fiat, malis tentigine rumpit:
Non ego: nanq; parabilem amo uenerem, facilemq;:
Illam pòst paulò, sed pluris, si exierit uir.
Gallis hanc Philodemus ait: sibi quæ neq; magno
Stet pretio, neq; cunctetur, cùm est iussa, uenire.
Candida rectáq; sit: munda hactenus, ut neq; longa,
Nec magis alba uelit, quàm det natura, uideri.
Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi læuum,
Ilia, & Aegeria est: do nomen quodlibet illi.
Nec uereor ne dum futuo, uir rure recurrat:
Ianua frangatur, latret canis, undiq; magno
Pulsa domus strepitu resonet, uepallida lecto
Desiliat mulier, miseram se* conscia clamet:
Cruribus hæc metuat, doti deprensa, egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:
Ne nummi pereant, aut pyga, aut deniq; fama.
Deprendi miserum est: Fabio uel iudice uincam.

Philodomus Epicureus Philosophus.

Quanta adultero incommoda subeunda.

**ancilla.*

SATYRA III.

OMnibus hoc uitium est cantoribus, inter amicos,
Vt nunquam inducant animum cantare, rogati:
Iniussi nunquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset:
Si peteret per amicitiam patris, atq; suam: non
Quicquam proficeret: si collibuisset, ab ouo
Vsq; ad mala citaret, iò Bacche, modò summa
Voce, modò hac resonans, quæ chordis quattuor ima,
Nil æquale homini fuit illi: sæpe uelut qui
Currebat fugiens hostem: persæpe uelut qui

Notat eos, qui quũ uitiis non obscuris scateant, in aliena tamen erratula sint nimium morosi.

**Prouerbium, id est, a prima mensa usq; ad secundam.*

Iunonis sacra ferret:habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem seruos:modò reges,atq; tetrarchas,
Omnia magna loquens:modò sit mihi mensa tripes,&
Concha salis puri,& toga,quæ defendere frigus
Quamuis crassa queat:decies centena dedisses,
Huic parco paucis contento:quinq; diebus
Nil erat in loculis,noctes uigilabat:ad ipsum
Mane,diem totum stertebat:nil fuit unquam
Sic impar sibi.Nunc aliquis dicat mihi,quid tu?
Nulláne habes uitia?imò alia,haud fortasse minora.
Mænius absentem Neuium cùm carperet:heus tu,
Quidam ait,ignoras te?an ut ignotum dare nobis
Verba putas?egomet mî ignosco,Mænius inquit:
Stultus & improbus hic amor est,dignúsq; notari.
Cùm tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum uitiis tam cernis acutùm,
Quàm aut aquila,aut serpens Epidaurius?at tibi contrà
Euenit,inquirant uitia ut tua rursus & illi.
Iracundior est paulò.minus aptus acutis
Naribus horum hominum:rideri possit,eò quòd
Rusticius tonso toga defluit:& malè laxus
In pede calceus hæret.at est bonus,ut melior uir
Non alius quisquam.at tibi amicus,at ingenium ingens
Inculto latet hoc sub corpore.deniq; teipsum
Concute:num qua tibi uitiorum inseuerit olim
Natura,aut etiam consuetudo mala nanq;
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Illuc præuertamur,amatorem quòd amicæ
Turpia decipiunt cæcum uitia,aut etiam ipsa hæc
Delectant:ueluti Balbinum polypus Agnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus:& isti

Tigellij mores verè poëtici,et à musicis nostris non multum abhorrentes.

Mænij poëtæ intolerabilis φιλαυτία.

Cæsar,quem notari putant, laxa toga & imperito tonsore vtebatur.

Vt amator non offenditur amicæ suæ vitiis,sic in amicitia leuiora sunt ferenda.

Errori nomen uirtus posuisset honestum.
At pater ut nati, sic nos debemus amici,
Si quod sit uitium, non fastidire. strabonem
Appellat pætum pater: & pullum, malè paruus
Abortiuus. Si cui filius est, ut abortiuus fuit olim
M. Antonij filius miræ breuitatis. Sisyphus: hunc uarum distortis cruribus, illum
Balbutit scaurum prauis fultum male talis.
Parcius hic uiuit, frugi dicatur. ineptus,
Et iactantior hic paulò est, concinnus amicis
Postulat ut uideatur. at est truculentior, atque
Plus æquo liber: simplex, fortisque habeatur.
Quod amicitiæ vinculum. Caldior est, acres inter numeretur opinor.
Hæc res & iungit iunctos, & seruat amicos.
Nos malignè interdum & in peius interpretamur etiã virtutes ipsas. At nos uirtutes ipsas inuertimus: atque
Sincerum cupimus uas incrustare. probus quis
Nobiscum uiuit, multùm demissus homo: illi
Tardo cognomen pingui damus: hic fugit omneis
Insidias, nulli que malo latus obdit apertum,
Cùm genus hoc inter uitæ uersetur, ubi acris
Inuidia, atque uigent ubi crimina: pro bene sano,
Ac non incauto, fictum, astutúmque uocamus.
Simplicem bardũ & stupidum vocamus. Simplicior si quis, qualem me sæpe libenter
Obtulerim tibi Mæcenas: ut fortè legentem,
Aut tacitum impellat, quouis sermone molestus:
Communi sensu planè caret, inquimus. eheu
Quàm temere in nosmet legem sancimus iniquam?
Nam uitiis nemo sine nascitur. optimus ille est,
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut æquum est,
Qui suis ignosci vult, aliorũ vitiis ignoscat oportet. Cùm mea compenset uitiis bona: pluribus hisce
(Si modò plura mihi bona sunt) inclinet amari
Si uolet. hac lege in trutina ponetur eadem.

Qui

Qui,ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat,ignoscat uerrucis illius.æquum est
Peccatis ueniam poscentem,reddere rursus.
Deniq; quatinus excîdi penitus uitium iræ,
Cetera item nequeunt stultis hærentia:cur non
Ponderibus,modulísq; suis ratio utitur?ac res
Vt quæque est,ita suppliciis delicta coërcet?
Si quis eum seruum,patinam qui tollere iussus,
Semesos pisces,tepidúmq; ligurierit ius,
In cruce suffigat.Labeone insanior inter
Sanos dicatur,quantò hoc furiosius,atq;
Maius peccatum est?paulum deliquit amicus,
(Quod nisi concedas,habeare insuauis,acerbus)
Odisti,& fugis, ut Drusonem debitor æris,
Qui,nisi cùm tristes misero uenêre Kalendæ,
Mercedem,aut nummos unde extricat,amaras
Porrecto iugulo historias,captiuus ut,audit.
Comminxit lectum potus,mensáue catillum
Euandri manibus tritum deiecit:ob hanc rem,
Aut positum antè mea quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens:minus hoc iucundus amicus,
Sit mihi?quid faciam,si furtum fecerit?aut si
Prodiderit commissa fide,sponsúmue negarit?
Queis paria esse ferè placuit peccata,laborant
Cùm uentum ad uerum est;sensus,moresq; repugnant,
Atq; ipsa utilitas iusti prope mater,& æqui.
Cùm prorepserunt primis animalia terris,
Mutum,& turpe pecus,glandem,atq; cubilia propter,
Vnguibus,& pugnis,dein fustibus, atq; ita porrò
Pugnabant armis,quæ pòst fabricauerat usus:
Donec uerba,quibus uoces,sensúsq; notarent,

Vitia amici si penitus non possunt tolli, certè sunt excusanda.

Labeone Antistio, qui liberè in Augustum inuectus est.

Druso fœnerator debitores contumeliosissimis conuitiis incessebat.

Stoicos taxat, qui vitia esse paria volunt, quum sibi non possint cōstare.

Probat iustitiam ab vtilitate exortam, non natura.

Nomináq; inuenere. dehinc absistere bello:
Oppida cœperunt munire, & ponere leges:
Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.

Multa bella gesta propter fœminas, etiã si nobis ignota.

Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Causa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes more ferarum
Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est:
Tempora si, fastósq; uelis euoluere mundi.
Nec natura potest iusto secernere iniquum,
Diuidit ut bona diuersis, fugienda petendis.

Si peccata essent paria, & pœnæ pares infligi deberent: quod absurdum est.

Nec uincet ratio hoc: tantundem ut peccet, idémq;,
Qui teneros caules alicui fregerit horti,
Et qui nocturnus diuûm sacra legerit, adsit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne scutica dignum, horribili sectére flagello.
Nam ut ferula cædas meritum maiora subire
Verbera, non uereor, cùm dicas esse pareis res
Furta latrociniis, & magnis parua mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. Si diues, qui sapiens est,
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex:
Cur optas quod habes? non nosti quid pater, inquit,
Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi nunquam,
Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens. quò?
Vt quamuis tacet Hermogenes, cantor tamen, atq;
Optimus est modulator, ut Alfenus Vafer omni
Abiecto instrumento artis, clausáq; taberna,
Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
Est opifex: sic rex solus. uellunt tibi barbam
Lasciui pueri: quos tu nisi fuste coërces,

Si sapiens, vt ais, etiam si sutor sit, solus sit Rex, cur regnum optas?

Alfenus Vafer relicta sutrina Romam profectus sulpitio præceptore vsus, ad consulatũ euectus est.

Vrgêris turba circum te stante, miserq;
Rumperis, & latras magnorum maxime regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
Rex ibis, neq; te quisquam stipator, ineptum
Præter Crispinum, sectabitur: & mihi dulces
Ignoscent, si quid peccauero stultus, amici:
Inq; uicem illorum patiar delicta libenter,
Priuatúsq; magis uiuam te rege beatus.

SATYRA IIII.

EVpolis, atq; Cratinus, Aristophanésq; poëtæ,
Atq; alij, quorum comœdia prisca uirorum est:
Si quis erat dignus describi, quòd malus, aut fur,
Quòd mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius hosce secutus,
Mutatis tantùm pedibus, numerísq; facetus,
Emunctæ naris durus componere uersus.
Nam fuit hoc uitiosus: in hora sæpe ducentos,
Vt magnum, uersus dictabat stans pede in uno,
Cùm flueret lutulentus, erat, quod tollere uelles,
Garrulus, atq; piger scribendi ferre laborem,
Scribendi rectè: nam ut multum, nil moror. Ecce
Crispinus minimo me prouocat: accipe si uis,
Accipe iam tabulas: detur nobis locus hora,
Custodes: uideamus uter plus scribere possit.
Dij bene fecerunt, inopis me, quódq; pusilli
Finxerunt animi, rarò & perpauca loquentis.
At tu conclusas hircinis follibus auras
Vsq; laborantes, dum ferrum molliat ignis,
Vt mauis imitare. beatus Fannius. ultro

Respondet iis, qui se nimis mordacem dixerāt: atq; primā satyræ originem ostendit.

Quintilianus Horatio hoc loco nō assentit. nam eruditionem in Lucilio & salē miratur.

Horatius deiecti animi & taciturnus.

Satyras suas nō placere uulgo ait ob libertatem, quū bona pars vitio laboret quopiam.

Delatis capsis, & imagine: cùm mea nemo
Scripta legat uulgò recitamentis, ob hanc rem,
Quòd sunt, quos genus hoc minimè iuuat: ut pote plureis
Culpari dignos. quemuis media erue turba:
Aut ob auaritiam, aut misera ambitione laborat.
Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
Hunc capit argenti splendor: stupet Albius ære:
Hic mutat merces surgente a sole ad eum, quò
Vespertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur, uti puluis collectus turbine, ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.

Verba eorum qui perstringi metuunt.

Omnes hi metuunt uersus: odere poëtas.
Fœnum habet in cornu, longè fuge, dum modò risum
Excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico:
Et quodcunq; semel chartis illeuerit, omneis
Gestiet à furno redeunteis scire lacúq;
Et pueros, & anus. agedum pauca accipe contrà.

Curse Horatius poëtam neget.

Primùm ego me illorum, dederim quibus esse poëtas,
Excerpam numero, neq; enim concludere uersum
Dixeris esse satis: neq; si quis scribat, uti nos,
Sermoni propiora, putes hunc esse poëtam.
Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atq; os
Magna sonaturum, des nominis huius honorem

Controuersia de comœdia. Quãuis comœdia videatur aliquando assurgere, tamen idem faceret quiuis iratus pater quod in comœdia.

Idcirco quidam, Comœdia, necne poëma
Esset, quæsiuere: quòd acer spiritus, ac uis,
Nec uerbis, nec rebus inest: nisi quòd pede certo
Differt sermoni, sermo merus. at pater ardens
Sæuit, quòd meretrice nepos insanit amica
Filius: uxorem grandi cum dote recuset.
Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulet ante
Noctem cum facibus. nunquid Pomponius istis

Audi

Audiret leuiora, pater si uiueret? ergo
Non satis est puris uersum perscribere uerbis:
Quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem,
Quo personatus pacto pater. His, ego quæ nunc,
Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
Tempora certa, modósq; & quod prius ordine uerbum est,
Posterius facias, præponens ultima primis:
Non, ut si soluas, postquàm discordia tetra
Belli ferratos postes, portásq; refregit,
Inuenias etiam disiecti membra poëtæ.
Hactenus hæc: aliâs iustum, sit, nécne poëma.
Nunc illud tantum quæram, meritóne tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci malé, cúmq; libellis,
Magnus uterq; timor latronibus: at bene si quis,
Et uiuat puris manibus, contemnat utrunq;.
Vt sis tu similis Cæli, Byrríq; latronum,
Non ego sim Capri, neq; Sulci: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neq; pila libellos,
Queis manus insudet uulgi, Hermogenísq; Tigelli.
Non recito cuiquam, nisi amicis, idq; coactus:
Non ubiuis, corámue quibuslibet. In medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi, quiq; lauantes.
Suaue locus uoci resonat conclusus, inanes
Hoc iuuat: haud alind quærentes, num sine censu,
Tempore num faciant alieno. Lædere gaudes,
Inquis, & hoc studio prauus facis. Vnde petitum
Hoc in me iacis? est auctor quis deniq; eorum,
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum:
Qui non defendit alio culpante, solutos
Qui captat risus hominum, famámq; dicacis:

Si dissoluas versus Lucilij, & meos, planè erit sermo vulgaris.

Cur metuis me etiam si malus sis, cùm nõ sim delator, vt Caprius aut Sulcius.

Verba aduersarij.

Quis conuiciorũ testatur me maledicum & virulentum?

Fin

Fingere qui non uisa potest: commissa tacere
Qui nequit: hic niger est, hunc tu Romane caueto.
Sæpe tribus lectis uideas cœnare quaternos,
E quibus unus auet, quauis aspergere cunctos,
Præter eum, qui præbet aquam: post hunc quoq; potus,
Condita cùm uerax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & urbanus, liberq; uidetur
Infesto nigris, ego si risi, quòd ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum:
Liuidus, & mordax uideor tibi? mentio si qua
De Capitolini furtis iniecta Petilli
Te coram fuerit: defendas, & tuus est mos?
Me Capitolinus conuictore usus, amicóq;
A puero est: causáq; mea permulta rogatus
Fecit: & incolumis lætor quòd uiuit in urbe.
Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
Fugerit. Hic nigræ succus loliginis: hæc est
Aerugo mera. Quod uitium procul abfore chartis,
Atq; animo prius, ut si quid promittere de me
Possum aliud, uerè promitto. liberius si
Dixero quid, si fortè iocosius. hoc mihi iuris
Cum uenia dabis: insueuit pater optimus hoc me
Vt fugerem, exemplis uitiorum quæq; notando,
Cùm me hortaretur parcè, frugaliter, atq;
Viuerem uti contentus eo, quod mi ipse parasset:
Nónne uides Albi ut malè uiuat filius? útq;
Barus inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis uelit. à turpi meretricis amore
Cùm deterreret, Sectani dissimilis sis.
Ne sequerer mœchas, concessa cùm Venere uti
Possem: deprensi non bella est fama Treboni,

Niger est qui quemuis suggillat, non ego qui uitia tantùm rideo. Petillus quum Capitolij ageret curam sublata corona causam dixit, atq; à Cæsare absolutus est. Si paulò liberior sum, inquit, nō malignè, sed sincerè id ago: qui nimirum sic à patre institutus flagitia non æquo animo possum ferre.

Aic

Aiebat. sapiens, uitatu, quidq; petitu
Sit melius, causas reddet tibi: mî satis est, si
Traditum ab antiquis morem seruare, tuámq;
Dum custodis, eges, uitam, famámq; tueri
Incolumem poßim: simulac durauerit ætas
Membra, animúmq; tuum, nabis sine cortice. sic me
Formabat puerum dictis: & siue iubebat
Vt facerem quid, habes auctorem, quo facias hoc:
Vnum ex iudicibus selectis obiiciebat.
Siue uetabat: an hoc inhonestum, & inutile factu
Nécne sit, addubites? flagret rumore malo cùm
Hic, atq; ille. auidos uicinum funus ut ægros
Exanimat, mortísq; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent uitiis. ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcunq; ferunt, mediocribus, & queis
Ignoscas uitiis teneor. fortaßis & isthinc
Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
Consilium proprium. neq; enim cùm lectulus, aut me
Porticus excepit, desum mihi. rectius hoc est,
Hoc faciens uiuam melius: sic dulcis amicis
Occurram: hoc quidam non bellè. nunquid ego illi
Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
Compreßis agito labris. ubi quid datur oti,
Illudo chartis. hoc est mediocribus illis
Ex uitiis unum: cui si concedere nolis,
Multa poëtarum ueniat manus auxilio, quæ
Sit mihi: nam multò plures sumus, ac ueluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam.

Quum ad iustam ætatem perueneris, per te sapies citra monitoris operam.

Vt mors uicini absterret ægrum à noxiis cibis, sic infamia aliena teneram ætatem.

Ex persona sua docet qua ratione quis se ipso melior euadat.

SAT

SATYRA V.

Imitatur Lucilium, qui à Roma ad fretum siculum, ipse verò iter suum Brundisium vsq; describit, & comites suos.

EGressum magna, me excepit Aricia, Roma
Hospitio modico, rhetor comes Heliodorus
Græcorum longè doctißimus: inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atq; malignis.
Hoc iter ignaui diuisimus, altius, ac nos
Præcinctis unum: minus est grauis Appia tardis.
Hîc ego propter aquam, quòd erat deterrima, uentri
Indico bellum, cœnanteis haud animo æquo
Expectans comites. iam nox inducere terris
Vmbras, & cælo diffundere signa parabat.
Tum pueri nautis, pueris conuicia nautæ
Ingerere. huc appelle: trecentos inseris: obe
Iam satis est. dum æs exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora. mali culices, ranæq; palustres
Auertunt somnos. absentem cantat amicam
Multa prolutus uappa nauta, atq; uiator
Certatim. tandem fessus dormire uiator
Incipit: ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat, stertitq; supinus.
Iámq; dies aderat, cùm nil procedere lintrem
Sentimus, donec cerebrosus prosilit unus:
Ac mulæ, nautæq; caput, lumbósq; saligno
Fuste dolat: quarta uix demum exponimur hora.
Ora, manúsq; tua lauimus Feronia lympha.
Millia tum pransi tria repsimus: atq; subimus
Impositum saxis latè candentibus Anxur.
Huc uenturus erat Mæcenas optimus, atq;
Cocceius, mißi magnis de rebus uterq;
Legati, auersos soliti componere amicos.
Hic oculis, ego nigra meis collyria lippus
Illinere. interea Mæcenas aduenit, atq;

Huc appelle. Verba seruorum, & mox nautæ dolentis, quòd ingrediatur nauem plures quàm satis est.

Feronia, eadē quæ Iuno, Ionis Anxuris vxor, cuius meminit Virgil. Æneid. 7.

Cocceius, Capitóq; simul Fonteius ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Lusco prætore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
Prætextam, & latum clauum, prunæq; batillum.
In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
Muræna præbente domum, Capitone culinam.
Postera lux oritur multò gratissima: nanq;
Plotius, & Varius Sinuessæ, Virgiliúsq;
Occurrunt: animæ, quales neq; candidiores
Terra tulit, neq; queis me sit deuinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt?
Nil ego contulerim iucundo sanus amico.
Proxima Campano ponti quæ uillula, tectum
Præbuit: & parochi, quæ debent, ligna salémq;.
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas, dormitum ego, Virgiliúsq;.
Nanq; pila lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Cocceij recipit plenissima uilla,
Quæ super est Caudi cauponas. Nunc mihi paucis
Sarmenti scurræ pugnam, Messíq; Cicerri
Musa uelim memores: & quo patre natus uterq;
Contulerit lites. Messi clarum genus Osci,
Sarmenti domina extat. ab his maioribus orti
Ad pugnam uenêre: prior Sarmentus, equi te
Esse feri similem dico: ridemus, & ipse
Messius, accipio: caput & mouet. ô tua cornu
Ni foret execto frons, inquit, quid faceres, cùm
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setosam læui frontem turpauerat oris
Campanum in morbum: in faciem permulta iocatus

Aufidius Fundis è scriba magistratum gerebat.

In Mamur. Formiis, vnde ea familia oriunda erat.

Parochi à παρέχειν, magistratus, qui legatis salem & ligna præbebant, ac suppeditabant.

Sarmenti serui meminit Iuuenalis & Plutarchus in vita Antonij.

Vt ageret Polyphemũ, nihil esse opus persona, quum illi esset per omnia similis.

Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat:
Nil illi larua, aut Tragicis opus esse cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc: donasset iámne catenam
Ex uoto Laribus quærebat, scriba quòd esset.
Deterius nihilo dominæ ius esse: rogabat
Deniq;, cur nunquam fugisset: cui satis una
Farris libra foret, gracili sic, támq; pusillo.
Prorsus iucundè cœnam produximus illam.

Beneuentum vrbs Samnij.

Tendimus hinc recta Beneuentum, ubi sedulus hospes
Penè arsit, macros dum turdos uersat in igne:
Nam uaga per ueterem dilapso flamma culinam
Vulcano, summum properabat lambere tectum.
Conuiuas auidos cœnam, seruósq; timenteis
Tum rapere, atq; omneis restinguere uelle uideres.
Incipit ex illo montes Appulia notos

Atabulus venti nomen ἀπὸ τοῦ τὴν ἄτην βάλλειν, ab eo quòd damnũ ferat, Apuliámq; infestã reddat.

Ostentare mihi, quos torret Atabulus: & quos
Nunquam erepsemus, nisi nos uicina Triuici
Villa recepisset lacrymoso non sine fumo,
Vdos cum foliis ramos urente camino.
Hic ego mendacem stultissimus usq; puellam
Ad mediam noctem expecto: somnus tamen aufert
Intentum Veneri. tum immundo somnia uisu
Nocturnam uestem maculant, uentrémq; supinum.
Quattuor hinc rapimur, uiginti & millia, rhedis,

Quod versu. Oppidũ Equotutium vocatur quod hexametrũ versum non potest ingredi.

Mansuri oppidulo, quod uersu dicere non est,
Signis perfacile est. uenit uilissima rerum
Hic aqua, sed panis longè pulcherrimus, ultro
Callidus ut soleat humeris portare uiator.
Nam Canusi lapidosus, aquæ non ditior urna,
Qui locus à forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit mœstus amicis

Inde.

Inde Rubos fessi peruenimus, ut pote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior, uia peior, adusq;
Bari mœnia piscosi. dehinc Gnatia Lymphis
Iratis extructa dedit risúsq;, iocósq;,
Dum flamma sine, tura liquescere limine sacro
Persuadere cupit credat Iudæus apella.
Non ego. nanq; deos didici securum agere æuum:
Nec, si quid miri faciat natura, deos id
Tristeis ex alto cæli demittere tecto.
Brundisium longæ finis chartæq;, uiæq;.

Rubi oppidum, unde Virgilius Rubeam virgam deflexit.

Gnatiorum superstitionē risimus, quibus persuasum est in ara ligna sua sponte incendi.

SATYRA VI.

NOn quia, Mæcenas, Lydorum quicquid Etruscos
Incoluit fineis, nemo generosior est te:
Nec quòd auus tibi maternus fuit, atq; paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarint,
Vt pleriq; solent, naso suspendis adunco
Ignotos: ut me libertino patre natum
Cùm referre negas, quali sit quisq; parente
Natus, dum ingenuus: persuades hoc tibi uerè,
Ante potestatem Tulli, atq; ignobile regnum,
Multos sæpe uiros nullis maioribus ortos,
Et uixisse probos, amplis & honoribus auctos.
Contrà Leuinum Valeri genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis
Non unquam pretio pluris licuisse, notante
Iudice, quem nosti, populo qui stultus honores
Sæpe dat indignis, & famæ seruit ineptus:
Qui stupet in titulis, & imaginibus. quid oportet
Nos facere à uulgo longè, latéq; remotos?

Veram nobilitatem non generis & stemmatū antiquitate aut quauis alia re, sed sola virtute cōstare.

Si populus alioqui stolidus notauerit Leuinū virū nobilissimum ob perditos mores, quid faciēt ij qui nihil populare sapiunt?

Nanq; esto, populus Leuino mallet honorem,
Quàm Decio mandare nouo: censórq; moueret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:
Vel meritò, quoniam propria non pelle quiessem.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. quò tibi Tulli
Sumere depositum clauum, fieriq; Tribunum?
Inuidia accreuit, priuato quæ minor esset.
Nam ut quisq; insanus nigris medium impediit crus
Pellibus, & latum demisit pectore clauum:
Audit continuò: quis homo hic? aut quo patre natus?
Vt si qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formosus, eat quacunq;, puellis
Iniiciat curam quærendi singula: quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, ciueis, urbem sibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum,
Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
Omneis mortaleis curare, & quærere cogit.
Tune Syri Damæ, aut Dionysi filius, audes
Deiicere è saxo ciueis, aut tradere Cadmo?
At Nouius collega gradu post me sedet uno.
Nanq; est ille, pater quòd erat meus, hoc tibi Paullus
Et Messalla uideris, at hic si plaustra ducenta,
Concurrántq; foro tria funera, magna sonabit
Cornua, quòd uincátq; tubas, saltem tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum:
Nunc quia Mæcenas tibi sim conuictor: at olim
Quòd mihi parêret legio Romana Tribuno.
Dissimile hoc illi est: quia non, ut forsan honorem

Pelle quiessem. Tacite alludit ad asinum Cumanum. Quemadmodũ qui formosus uideri uult, omniũ in se conuertit oculos: ita qui magistratum ambit, cogit ut sciscitentur omnes de uita & genere suorum.

Non eadem ratione possit mihi aliquis inuidere tribunatũ & amicitiam Mæcenatis, quæ non fortunæ fuit, sed uirtutis cõmẽdatione contracta.

Iure mihi inuideat quiuis:ita te quoque amicum,
Præsertim cautum dignos assumere,praua
Ambitione procul:felicem dicere non hoc
Me possunt casu,quòd te sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te sors obtulit.optimus olim
Virgilius,post hunc Varius dixere quid essem.
Vt ueni coram singultim pauca locutus,
Infans nanq; pudor prohibebat plura profari,
Non ego me claro natum patre,non ego circum
Me Satureiano uectari rura caballo:
Sed,quod eram,narro.respondes(ut tuus est mos)
Pauca.abeo,& reuocas nono pòst mense,iubésq;
Esse in amicorum numero.magnum hoc ego duco,
Quòd placui tibi,qui turpi secernis honestum:
Non patre præclaro,sed uita & pectore puro.
Atqui si uitiis mediocribus,ac mea paucis
Mendosa est natura,alioqui recta:uelut si
Egregio inspersos reprendas corpore næuos:
Si neq; auaritiam,neq; sordeis,ac mala lustra
Obiiciet uerè quisquam mihi:purus,& insons,
(Vt me collaudem)& si uiuo carus amicis:
Causa fuit pater his,qui macro pauper agello
Noluit in Flaui ludum me mittere:magni
Quò pueri magnis è centurionibus orti
Læuo suspensi loculos,tabulámq; lacerto
Ibant octonis referentes Idibus æra.
Sed puerum est ausus Romam portare docendum
Arteis,quas doceat quiuis Eques,atq; Senator
Semet prognatos,uestem,seruósq; sequenteis
In magno,ut populo si quis uidisset,auita
Ex re præberi sumtus mihi crederet illos.

Satureiano caballo, pro optimo equo posuit. nam Satureiani sunt in Apulia fertilißimi agri.

Si qua est in me virtus, si qua integritas id totũ patri, debetur, qui me à puero instituit.

Ipse mihi custos incorruptißimus omneis
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum
Qui primus uirtutis honos, seruauit ab omni
Non solùm facto, uerùm opprobrio quoq; turpi:
Nec timuit, sibi ne uitio quis uerteret, olim
Si præco paruas, aut, ut fuit ipse, coactor
Mercedes sequerer: neq; ego essem questus ob hoc, nunc
Laus illi debetur, & à me gratia maior.

Patris laus, qui quum ob tenuitatem nõ posset alere mihi pædagogũ, ipse pædagogi munere fungebatur.

Nil me pœniteat sanum patris huius: eóq;
Non ut magna dolo factum negat esse suo pars,
Quòd non ingenuos habeat, clarósq; parentes.
Si me defendam, longè mea discrepat istis
Et uox, & ratio. nam si natura iuberet
A' certis annis æuum remeare peractum,
Atq; alios legere ad fastum quoscunq; parenteis,
Optaret sibi quisq;: meis contentus, honestos
Fascibus, & sellis nolim mihi sumere, demens
Iudicio uulgi, sanus fortasse tuo: quòd
Nollem onus haud unquam solitus portare molestum.
Nam mihi continuò maior quærenda foret res:
Atq; salutandi plures: ducendus & unus,
Et comes alter, uti ne solus, rúsue, peregréue,
Exirem: plures calones, atq; caballi
Pascendi: ducenda petorita. nunc mihi curto
Ire licet mulo, uel si libet usq; Tarentum:
Mantica cui lumbos onere ulceret, atq; eques armos.

Nolo me defendere, vt quidam quibus obiicitur generis obscuritas, quòd non vitio suo aut culpa factum sit, vt à talibus nascerentur. Causa cur sic priuatus esse malit.

Obiiciet nemo sordeis mihi, quas tibi Tulli,
Cùm Tiburte uia prætorem quinq; sequuntur
Te pueri lasanum portantes, œnophorúmq;,
Hoc ego commodius, quàm tu præclare Senator,
Millibus atq; aliis uiuo: quacunq; libido est,

Potior mea cõditio quam Tullij, qui Senatoriam dignitatem affectarat, qua postea amotus est per Cæsarem.

Incedo

Incedo solus: percunctor quanti olus, ac far:
Fallacem circum, uespertinúmq; pererro
Sæpe forum. aßisto diuinis: inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganiq; catinum.
Cœna ministratur pueris tribus, & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
Vilis, cum patera guttus, Campana supellex.
Deinde eo dormitum, non sollicitus mihi, quòd cras
Surgendum sit manè, obeundus Marsya, qui se
Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.
Ad quartam iaceo. Post hanc uagor, aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum iuuet: ungor oliuo,
Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
Ast ubi me fessum Sol acrior ire lauatum
Admonuit, fugio rabiosi tempora signi.
Pransus non auidè, quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domesticus otior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione, grauiq;:
His me consolor uicturum suauius, ac si
Quæstor auus, pater atq; meus, patruúsq; fuissent.

Iocatur in iuniorem Nouium, qui ita impudẽter fœnerabatur, vt eũ statua Marsyæ, quæ manu erat erecta, nõ posse ferre videretur.

SATYRA VII.

PRoscripti Regis Rupili pus, atq; uenenum
Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia diues habebat
Clazomenis: etiam lites cum Rege molestas:
Durus homo, atq; odio qui posset uincere Regem,
Confidens, tumidúsq;, adeò sermonis amari,
Sisennas, Barros ut equis præcurreret albis.
Ad Regem redeo: postquàm nihil inter utrunq;

Describit rixam Rupilij Prænestini, cũ Græculo quodã Persio. Nãquum Rex ille proscriptus esset ab Augusto, fugit ad Brutum, vbi Horatiũ contẽpsit propter ignobilitatẽ: quãobrem ab eo hac Satyra perstringitur.

Conuenit (hôc etenim sunt omnes iure molesti,
Quò fortes, quibus aduersum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animosum atq; inter Achillem
Ira fuit capitalis, ut ultima diuideret mors:
Non aliam ob causam, nisi quòd uirtus in utroq;
Summa fuit. duo si discordia uexat inerteis,
Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco, discedet pigrior ultro
Muneribus missis) Bruto prætore tenente
Ditem Asiam, Rupili, & Persi par pugnat: uti non
Compositus melius cum Bitho Bacchius. in ius
Acres procurrunt, magnum spectaculum uterq;.
Persius exponit causam: ridetur ab omni
Conuentu: laudat Brutum, laudatq; cohortem.
Solem Asiæ Brutum appellat, stellásq; salubreis
Appellat comites, excepto rege: Canem illum
Inuisum agricolis sidus uenisse: ruebat
Flumen ut hybernum, fertur quò rara securis.
Tum Prænestinus salso, multúmq; fluenti
Expressa arbusto regerit conuitia, durus
Vindemiator, & inuictus, cui sæpe uiator
Cessisset, magna compellans uoce cucullum.
At Græcus postquam est Italo profusus aceto,
Persius exclamat: Per magnos Brute deos te
Oro, qui reges consueris tollere: cur non
Hunc regem iugulas? operum hoc (mihi crede) tuorum est.

Inter summos cōtenditur, nō ignauos, aut impares, vt Ilia. 6. Glaucus & Diomedes discedunt amici ob alterius ignauiā.

SATYRA VIII.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum,
Cum faber intortus scamnum, faceretne Priapum,
Maluit esse deum. deus inde ego furum, auiúmq;

In Gratidiam veneficam Neapolitanam, quam

Maxima formido: nam fures dextra coërcet,
Obscenóq; ruber porrectus ab inguine palus.
Ast importunas uolucres in uertice arundo
Terret fixa, uetátq; nouis considere in hortis.
Huc prius angustis eiecta cadauera cellis
Conseruus uili portanda locabat in arca.
Hoc miseræ plebi stabat commune sepulchrum,
Pantalabo scurræ, Nomentanóq; nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat, heredes monimentum ne sequerentur.
Nunc licet Esquiliis habitare salubribus, atq;
Aggere in aprico spatiari: quomodo tristes
Albis informem spectabant oßibus agrum.
Cùm mihi non tantum furésq;, feræq; suëtæ
Hunc uexare locum, curæ sunt, atq; labori:
Quantum carminibus quæ uersant, atq; uenenis
Humanos animos: has nullo perdere possum,
Nec prohibere modo, simulac uaga Luna decorum
Protulit os, quin ossa legant, herbásq; nocentes.
Vidi egomet nigra succinctam uadere palla
Canidiam pedibus nudis, paßóq; capillo
Cum Sagana maiore ululantem: pallor utrasq;
Fecerat horrendas aspectu: scalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Cœperunt: cruor in fossam confusus, ut inde
Maneis elicerent animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat, seruilibus, útq;
Iam peritura modis: Hecaten uocat altera, sæuma
Altera Tisiphonen: serpentes, atq; uideres

Canidiam vocat non vno in loco, inuehitur hac Satyra, in qua Priapum inducit ab illa vexatum, et aliarum veneficiis.

Esquiliis. Vbi erát horti Mæcenatis, antè fuerat sepulchrum publicum.

Necyomantiæ descriptio.

Infernas errare canes, Lunámq; rubentem,
Ne foret his testis, post magna latêre sepulchra.
Mentior at si quid, merdis caput inquiner albis
Coruorum, atq; in me ueniat mictum, atq; cacatum
Pedatius eques Romanus nota im pudicitiæ.
Iulius, & fragilis Pedatia, fúrq; Voranus.
Singula quid memorem: quo pacto alterna loquentes
Vmbræ cum Sagana resonarent triste, & acutum?
Vtq; lupi barbam uariæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris, & imagine cerea
Largior arserit ignis: & ut non testis inultus
Magarum uanitas, quæ ueteris crepitu terreantur.
Horruerim uoces Furiarum, & facta duarum?
Nam, displosa sonat quantum uesica, pepedi
Diffisa nate ficus: at illæ currere in urbem.
Canidiæ denteis, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atq; herbas, atq; incantata lacertis
Vincula, cum magno risúq; iocóq; uideres.

SATYRA IX.

Importunam garrulitatē & ineptias carpit suppresso nomine.

IBam forte uia Sacra (sicut meus est mos)
Nescio quid medians nugarum, totus in illis,
Occurrit quidam, notus mihi nomine tantùm:
Arreptáq; manu: quid agis dulcissime rerum?
Suauiter, ut nunc est, inquam: & cupio omnia, quæ uis.
Cùm assectaretur: nunquid uis? occupo. at ille,
Noris nos, inquit: docti sumus. Hîc ego, pluris
Hoc inquam mihi eris, misere discedere quærens
Bollanum felicē dicit, qui liberè in faciē quemuis obiurgaret, qui illi esset molestus.
Ire modò ocyus, interdum consistere, in aurem
Dicere nescio quid puero, cùm sudor ad imos
Manaret talos. ô te Bollane cerebri
Felicem, aiebam tacitus, cùm quidlibet ille
Garriret: uicos, urbem laudaret: ut illi

Nil

Nil respondebam: misere cupis, inquit, abire,
Iandudum uideo: sed nil agis, usq; tenebo.
Persequar hinc. quò nunc iter est tibi? nil opus est te
Circumagi. quendam uolo uisere, non tibi notum:
Trans Tiberim longè cubat is prope Cæsaris hortos.
Nil habeo, quod agam, & non sum piger, usq; sequar te,
Demitto auriculas, ut iniquæ mentis asellus,
Cùm grauius dorso subiit onus. incipit ille:
Si bene me noui, non Viscum pluris amicum,
Non Varium facies: nam quis me scribere plureis,
Aut citius possit uersus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat: est tibi mater?
Cognati? queis te saluo est opus? haud mihi quisquam,
Omnes composui felices: nunc ego resto,
Confice. namq; instat fatum mihi triste, Sabella
Quod puero cecinit diuina mota anus urna.
Hunc neq; dira uenena, nec hosticus auferet ensis,
Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra:
Garrulus hunc quando consumet cunq; loquaceis
Si sapiat uitet, simulac adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Vestæ quarta iam parte diei
Præterita, & casu tunc respondere uadato
Debebat: quod ni fecisset, perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum hic ades. interean, si
Aut ualeo stare, aut noui ciuilia iura:
Et propero, quò scis. dubius sum quid faciam, inquit:
Téne relinquam, an rem. me sodes. non faciam, ille
Et præcedere cœpit: ego, ut contendere durum est,
Cum uictore sequor. Mæcenas quomodo tecum?
Hinc repetit. paucorum hominum, & mentis bene sanæ?

Viscus, vel, vt alij legunt, Tuscus, & Varius Horatij amici.

Planè, inquit, fatum meum est, vt à te conficiar: nam nutrix mea id erat de me vaticinata, quũ hoc carmẽ caneret: Hũc neque, &c.

Me sodes. Verba Horatij, qui dramatico charactere sermonem variauit.

Nemo

Nemo dexterius fortuna est usus. Haberes
Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas:
Hunc hominem si uelles tradere, dispeream, ni
Summosses omneis: non isto uiuimus illic,
Quo tu rere modo. domus hac nec purior ulla est,
Nec magis his aliena malis. nil mî officit unquam,
Ditior hic, aut est quia doctior: est locus uni=
Cuiq; suus. magnum narras, uix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. uelis tantummodo: quæ tua uirtus,
Expugnabis: & est qui uinci posit: eóq;
Difficileis aditus primos habet. haud mihi deero,
Muneribus seruos corrumpam: non hodie si
Exclusus fuero, desistam: tempora quæram,
Occurram in triuiis, deducam. Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. Hæc cùm agit, ecce
Fuscus Aristius occurrit mihi carus. & illum
Qui pulchrè nosset. consistimus: unde uenis? &
Quò tendis? rogat: & respondet. uellere cœpi,
Et prensare manu lentißima brachia, nutans,
Distorquens oculos, ut me eriperet, malè salsus
Ridens dißimulare: meum iecur urere bilis.
Certè nescio quid secretò uelle loqui te
Aiebas mecum. memini bene: sed meliori
Tempore dicam: hodie tricesima sabbata, uin' tu
Curtis Iudæis oppedere? nulla mihi inquam
Relligio est. At mî, sum paulò infirmior, unus
Multorum, ignosces: aliàs loquar. hunccine Solem
Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit. casu uenit obuius illi
Aduersarius: & quò tu turpißime? magna

Fuscus Aristius Grammaticus nobilis, Horatij amicus.

Tricesima sabbata. Neomenia, quæ tricesimo quoq; die recurrũt, à Iudæis religiosissimè obseruata.

Excla

Exclamat uoce, & licet antestari? ego uerò
Oppono auriculam. rapit in ius: clamor utrinq;,
Vndiq; concursus: sic me seruauit Apollo.

SATYRA X.

NEmpe incomposito dixi pede currere uersus
Lucili. quis tam Lucili fautor ineptè est,
Vt non hoc fateatur? at idem, quòd sale multo
Vrbem defricuit, carta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoq; cetera. nam sic
Et Laberi mimos, ut pulchra poëmata, mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris, & est quædam tamen hîc quoq; uirtus.
Est breuitate opus, ut currat sententia, neu se
Impediat uerbis lassas onerantibus aures.
Et sermone opus est modò tristi, sæpe iocoso,
Defendente uicem, modò rhetoris, atq; poëtæ,
Interdum urbani parcentis uiribus, atq;
Extenuantis eas consultó. ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerunq; secat res.
Illi, scripta quibus Comœdia prisca, uiris est,
Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neq; pulcher
Hermogenes unquam legit, neq; Simius iste
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod uerbis Græca Latinis
Miscuit. ô seri studiorum, quídue putatis
Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? at sermo lingua concinnus utraq;
Suauior, ut Chio nota si commista Falerni est.
Cùm uersus facias, teipsum percontor: an & cùm
Dura tibi peragenda rei sit causa Petilli?

In Satyra quarta, cuius initiũ est, Eupolis atq; Crat. scripserat Lucilium fluere lutulẽtum, ob quam rem male audiebat: quare hic se purgat, id vitiỹ non Lucilio, sed sæculo attributum.

Simius Demetrius quidam Luciliỹ admirator, ob corporis deformitatem sic dictus.

Scili

Pedius Poplicola & Messalla Coruinus oratores μισέλληνες adeò, vt noua vocabula Latina fingerent.

Quirinus, qui & Romulus, Latinæ linguæ & gentis auctor. Cornelius Alpinus Memnonis fabulam putidè scribebat vnde iugulare dicitur.

Fundani comœdiam, Pollionis tragœdiam, Varij Epos, & Virgilij Bucolicon probat.

Scilicet oblitus patriæq; patrísq; Latini:
Cùm Pedius causas exudet Poplicola,atq;
Coruinus,patriis intermiscere petita
Verba foris malis,Canusini more bilinguis?
Atq; ego cùm Græcos facerem natus mare citra
Versiculos,uetuit me tali uoce Quirinus
Post mediam noctem uisus,cùm somnia uera:
In siluam non ligna feras insanius,ac si
Magnas Græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Alpinus,iugulat dum Memnona:dúmq;
Defingit Rheni luteum caput:hæc ego ludo,
Quæ nec in æde sonent certantia,iudice Tarpa:
Nec redeant iterum,atq; iterum spectanda theatris.
Arguta meretrice potens,Dauóq; Chremeta
Eludente senem,comis garrire libellos
Vnus uiuorum Fundani.Pollio regum
Facta canit,pede ter percusso.forte epos acer
Vt nemo,Varius ducit.molle atq; facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ.
Hoc erat experto frustra Varrone Atacino,
Atq; quibusdam aliis,melius quod scribere possem
Inuentore minor:neq; ego illi detrahere ausim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum,sæpe ferentem

Si Lucilio licuit emendare versus Accij, & Ennij: cur mihi idem nõ licebit in illius versibus, qui minus graues sint?

Plura quidem tollenda relinquendis.age quæso,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis Tragici mutat Lucilius Acci?
Non ridet uersus Enni grauitate minores,
Cùm de se loquitur non ut maiore reprensis?
Quid uetat,et nosmet Lucili scripta legenteis,
Quærere,num illius,num rerum dura negarit

Versi

Versiculos natura magis factos, & eunteis
Mollius? at si quis pedibus quid claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum uersus, totidem cœnatus: Etrusci
Quale fuit Caßi rapido feruentius amni
Ingenium: capsis quem fama est esse, librisq;
Ambustum propriis. fuerit Lucilius, inquam,
Comis & urbanus: fuerit limatior idem,
Quàm rudis, & Græcis intacti carminis auctor.
Quámq; poëtarum seniorum turba: sed ille
Si foret hoc nostrum fato dilatus in æuum,
Detereret sibi multa: recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur: & in uersu faciendo
Sæpe caput scaberet, uiuos & roderet ungueis.
Sæpe stylum uertas iterum, quæ digna legi sint,
Scripturus, neq; te ut miretur turba labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Non ego. nam satis est, equitem mihi plaudere, ut audax
Contemtis aliis, explosa Arbuscula dixit.
Mén' moueat cimex Pantilius? aut crucier, quòd
Vellicet absentem Demetrius? aut quòd ineptus
Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliúsq;,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atq;
Fuscus: & hæc utinam Viscorum laudet uterq;.
Ambitione relegata te dicere poßum
Pollio, te Messalla tuo cum fratre, simúlq;
Vos Bibuli, & Serui, simul his te candide Furni:
Complureis alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, sint qualiacunq;,

Caßius Parmensis tragœdiæ scriptor ingeniosus, sed ineptus.

Diligenter castigāda quæ scripseris.

Arbuscula mima formosißima, quæ vulgi contemnebat iudiciū.

Viscorum laudet. Fratres fuerunt, Virbij Visci filij, qui intra equestrem ordinem manere cōtentus, filios senatores fecerat.

Arri

Arridere uelim, doliturus si placeant spe
Deterius nostra. Demetri, teq; Tigelli
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.
I puer, atq; meo citus hæc subscribe libello.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM

LIBER II.

SATYRA PRIMA.

Trebatio iurisconsulto & poëtæ scribẽs, refutat eos qui se nimiũ mordacem calumniabantur.

SVNT, quibus in Satyra uidear nimis acer, & ultra
Legẽ tendere opus: sine neruis altera, quicquid
Composui, pars esse putat, similésq; meorum
Mille die uersus deduci posse. Trebati
Quid faciam, præscribe. quiescas. ne faciam, inquis,
Omnino uersus? aio. Peream malè, si non
Optimum erat: uerùm nequeo dormire. Ter uncti
Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto,
Irriguúmq; mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Cæsaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. cupidum pater optime uires
Deficiunt. neq; enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut labentis equo describes uulnera Parthi.
Attamen & iustum poteras, & scribere fortem
Scipiadam, ut sapiens Lucilius. haud mihi deero,
Cùm res ipsa feret, nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem.

Poterat scribere Cæsaris priuatas res, sicut Lucilius, qui Scipionis priuatam vitam descripsit.

Cui

Cui malè si palpere, recalcitrat undiq; tutus.
Quantò rectius hoc, quàm tristi lædere uersu
Pantolabum scurram, Nomentanúmq; nepotem?
Cùm sibi quisq; timet, quanquàm est intactus, & odit.
Quid faciam? saltat Milonius, ut semel icto
Accessit feruor capiti, numerúsq; lucernis.
Castor gaudet equis, ouo prognatus eodem,
Pugnis. quot capitum uiuunt, totidem studiorum
Millia, me pedibus delectat claudere uerba
Lucilli ritu, nostrum melioris utroq;.
Ille uelut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris: neq;, si malè gesserat usquam,
Decurrens aliò, neq; si bene. quo fit, ut omnis
Votiua pateat ueluti descripta tabella,
Vita senis. sequor hunc Lucanus an Appulus, anceps:
Nam Venusinus arat finem sub utrunq; colonus,
Missus ad hoc, pulsis (uetus est ut famo) Sabellis,
Quò ne per uacuum Romano incurreret hostis:
Siue quòd Appula gens, seu quòd Lucania bellum
Incuteret uiolenta. sed hic stylus haud petet ultro
Quenquam animantem, & me ueluti custodiet ensis
Vagina tectus, quem cur distringere coner
Tutus ab infestis latronibus? ô pater, & rex
Iupiter, ut pereat positum rubigine telum,
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
Qui me commôrit (melius non tangere clamo)
Flebit, & insignis tota cantabitur urbe.
Seruius iratus leges minitatur, & urnam,
Canidia Albuti, quibus est inimica, uenenum:
Grande malum Turius, si quis se iudice certet,
Vt quo quisq; ualet, suspectos terreat: útq;

Terentiana sententia, quot homines, tot sententiæ.

Cuias fuerit Horatius.

Satyra mea vt gladius vagina tectus neminem lædet, nisi qui lacesset prior.

Turius iudex corruptus, præturam gessit, quum à Cicerone accusaretur Verres.

Imperet hoc natura potens:sic collige mecum:
Dente lupus,cornu taurus petit:unde,nisi intus
Monstratum?Scæuæ uiuacem crede nepoti
Matrem:nil faciet sceleris pia dextera,mirum:
Vt neq; calce lupus quenquam,neq; dente petit bos.
Sed mala tollet anum uitiato melle cicuta.

Scæua alioqui imbecillis, veneficiu se vlciscebatur, quibus & matrē suā extinxit.

Ne longum faciam,seu me tranquilla senectus
Expectat,seu mors atris circumuolat alis:
Diues,inops,Romæ,seu sors ita iusserit,exul,
Quisquis erit uitæ,scribam,color.ô puer ut sis
Vitalis metuo,& maiorum ne quis amicus
Frigore te feriat.Quid cùm est Lucilius ausus
Primus in hunc operis componere carmina morem?
Detrahere & pellem,nitidus qua quisq; per ora
Cederet introrsum turpis?num Lælius,aut qui
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen
Ingenio offensi?aut læso doluere Metello?
Famosisq; Lupo cooperto uersibus?atqui
Primores populi arripuit,populúmq; tributim,
Scilicet uni æquus uirtuti,atq; eius amicis.

O puer. Verba Trebatij ad Horatium.

Lucilij libertas mira.

Quin ubi se à uulgo,& scena,in secreta remorant
Virtus Scipiadæ,& mitis sapientia Læli,
Nugari cum illo,& discincti ludere,donec
Decoqueretur olus,soliti.quicquid sum ego,quamuis
Infra Lucili censum,ingeniúmq;:tamen me
Cum magnis uixisse inuita fatebitur usq;
Inuidia:& fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido:nisi quid tu docte Trebati
Dissentis.equidem nihil huic diffindere possum.
Sed tamen ut monitus caueas,ne fortè negoti
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:

Lucilij censum,qui diues & magno loco natus fuit, vtpote Pompeij auus.

Si

Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est
Iudiciúmq;. esto, si quis mala: sed bona: si quis
Iudice condiderit, laudatur Cæsare: si quis,
Opprobriis dignum* latrauerit, integer ipse:
Soluentur risu tabulæ, tu missus abibis.

Legis formula, Si quis famosa carmina in quempiam scripserit, in eum ius iudiciúmq; esto.

*Lacerauerit.

SATYRA II.

Frugalitatem commendat ex Stoicorum sententia, nam Ofellus poëta primus stoicam disciplinam Latinitate donauit.

QVæ uirtus, & quanta bonis sit, uiuere paruo
(Nec meus hic sermo est, sed quē præcepit Ofellus
Rusticus, abnormis, sapiens, crassáq; Mineruá)
Discite non inter lances, ménsásq; nitenteis,
Cùm stupet insanis acies fulgoribus, & cùm
Acclinis falsis animus, meliora recusat:
Verùm hîc impransi mecum disquirite. cur hoc?
Dicam si potero. malè uerum examinat omnis
Corruptus iudex. Leporem sectatus, equóue
Lassus ab indomito, uel si Romana fatigat
Militia assuetum græcari, seu pila uelox,
Molliter austerum studio fallente laborem:
Seu te discus agit, pete cedentem aëra disco:
Cùm labor extuderit fastidia, siccus, inanis
Sperne cibum uilem: nisi Hymettia mella, Falerno
Ne biberis diluta. foris est promus: & atrum
Defendens pisces hiemat mare. cum sale panis
Latrantem stomachum bene leniet. unde putas? aut
Quî partum? non in caro nidore uoluptas
Summa: sed in te ipso est. tu pulmentaria quære
Sudando, pinguem uitiis, albúmq;, nec ostrea,
Nec scarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.
Vix tamen eripiam posito pauone, uelis quin
Hoc potius, quàm gallina, tergêre palatum,

Si labore & exercitio quopiam exhaustus es, facilè quemuis cibū boni consules.

Stomachi fastidium nullo condimēto efficacius irritabis quàm fame.

Corruptus uanis rerum, quia ueneat auro
Rara auis, & picta pandat spectacula cauda:
Tanquam ad rem attineat quicquam. num uesceris ista,
Quam laudas, pluma? coctónum adest honor idem?
Carne tamen quamuis distat nihil, ac magis illa:
Imparibus formis deceptum te patet. esto.

Lupus, si Lucilio credimus quem Catillonē vocat, optimus habebatur, qui inter duos pontes caperetur.

Vnde datum sentis, lupus hic Tiburinus, an alto
Captus hiet: ponteísne inter iactatus, an amnis
Ostia sub Tusci? laudas insane trilibrem
Mullum: in singula quem minuas pulmenta necesse est.
Ducit te species, uideo. quò pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Maiorem natura modò dedit: his breue pondus.
Ieiunus stomachus rarò uulgaria temnit.

Austri coquite, hoc est, putrefacite eorū cibos.

Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem ait harpyis gula digna rapacibus, at uos
Præsentes Austri coquite horum obsonia: quamuis
Putet aper rhombúsq; recens, mala copia quando
Aegrum sollicitat stomachum: cùm rapula plenus,
Atq; acidas mauult inulas. necdum omnis abacta
Pauperies epulis regum. nam uilibus ouis,
Nigrísq; est oleis hodie locus. Haudita pridem

Gallo primus acipenserē conuiuis apposuit & Asellius Prætor Ciconias.

Gallonis præconis erat acipensere mensa
Infamis quid? tum rhombos minus æquora alebant?
Tutus erat rhombus, tutóq; ciconia nido,
Donec uos auctor docuit prætorius ergo
Si quis nunc mergos suaueis edixerit assos,
Parebit praui docilis Romana iuuentus.

Auidienus qui Canis ob sordes dictus

Sordidus à tenui uictu distabit, Ofello
Iudice. nam frustra uitium uitaueris illud
Si te aliò prauum detorseris. Auidienus,

Cui

Cui Canis ex uero dictum cognomen adhæret:
Quinquenneis oleas est, & siluestria corna,
Ac, nisi mutatum, parcit defundere uinum: &,
Cuius odorem olei nequeas perferre (licebit
Ille repotia, nataleis, aliósue dierum
Festos albatus celebret) cornu ipse bilibri
Caulibus instillat, ueteris non parcus aceti.
Quali igitur uictu sapiens utetur? & horum
Vtrum imitabitur? hac urget lupus, hac canis angit.

est contrario cum superioribus vitio laborabat, in alteram partem nimius.

Mundus erit, qui non offendat sordibus: atq;
In neutram partem cultus miser, hic neq; seruis
Albuti senis exemplo, dum munia didit,
Sæuus erit, nec sic ut simplex Næuius, unctam
Conuiuis præbebit aquam uitium hoc quoq; magnum.

Moderato victu sapienti vtendum.

Accipe nunc uictus tenuis quæ, quantáq; secum
Afferat: in primis ualeas bene. nam uariæ res
Vt noceant homini credas, memor illius escæ,
Quæ simplex olim tibi sederit. at simul assis
Miscueris elixa, simul conchylia turdis:
Dulcia se in bilem uertent, stomachóq; tumultum
Lenta feret pituita. uides, ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum
Hesternis uitiis animum quoq; prægrauat unà,
Atq; affigit humo diuinæ particulam auræ.

Quæ commoda ex sobrietate, & contrà quæ incõmoda ex crapula capiũtur.

Alter ubi dicto citius, curata sopori
Membra dedit, uegetus præscripta ad munia surgit.
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam,
Siue diem festum rediens adduxerit annus,
Seu recreare uolet tenuatum corpus: ubiq;
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla uolet. tibi quidnam accedet ad istam,

Ex temperatã vita valetudo & senectus vegetior.

Quam puer, & ualidus præsumis mollitiem, seu
Dura ualetudo inciderit, seu tarda senectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant, non quia nasus
Illis nullus erat: sed credo hac mente, quòd hospes
Tardius aduenieus, uitiatum commodius, quàm
Integrum edax dominus consumeret. hos utinam inter
Heroas natum tellus me prima tulisset.

Prodigorum exitus infelix.

Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi, patinæq;
Grande ferunt unà cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, uicinos, te tibi iniquum,
Et frustra mortis cupidum, cùm deerit egenti
Aes, laquei pretium. iure, inquis, Thrasius istis
Iurgatur uerbis: ego uectigalia magna,
Diuitiásq; habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod superat, non est melius quò insumere possis?
Cur eget indignus quisquam te diuite? quare

Diuitiis si superflunt, comparandi amici, contra fortunæ aduersitates.

Templa ruunt antiqua Deûm? cur improbe caræ
Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
Vni nimirum tibi rectè semper erunt res?
O magnus posthac inimicis risus. uternam
Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
Pluribus assuerit mentem, corpúsq; superbum:
An, qui contentus paruo, metuénsq; futuri,
In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?

Ofellus quum Bruti partes esset sequutus, ab Augusto substantia sua priuatus est, quod ille agrè non tulit, qui antè parcè & moderatè viuere solitus erat.

Quò magis his credas: puer hunc ego paruus Ofellum
Integris opibus noui, non latius usum,
Quàm nunc accisis. uideas metato in agello
Cum pecore, & natis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem temerè, edi in luce profesta
Quicquam præter olus fumosæ cum pede pernæ.

Ac

Ac mihi non longum post tempus uenerat hospes:
Siue operum uacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus, bene erat, non piscibus urbe petitis,
Sed pullo atq; hædo: tum pensilis uua secundas,
Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
Post hoc ludus erat cupa potare magistra,
Ac uenerata Ceres, ut culmo surgeret alto,
Explicuit uino contractæ seria frontis.
Sæuiat, atq; nouos moueat fortuna tumultus:
Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut uos
O pueri nituistis, ut huc nouus incola uenit?
Nam propriæ telluris herum natura neq; illum,
Nec me, nec quenquam statuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut uafri inscitia iuris,
Postremum expellet certè uiuacior heres,
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius, sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alij. quocirca uiuite fortes,
Fortiáq; aduersis opponite pectora rebus.

Infractus Ofelli animus contra fortunæ aduersa impetus.

SATYRA III.

Sic rarò scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quæq; retexens,
Iratus tibi, quòd uini, somníq; benignus
Nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti: sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe: nil est:
Culpantur frustra calami, immeritúsq; laborat
Iratis natus pariès dîs, atq; poëtis.
Atqui uultus erat multa & præclara minantis,
Si uacuum tepido cepisset uillula tecto.

Damasippum Stoicum inducit secum expostulantē, quòd otiosus nihil scriberet, neq; cōmentaretur.

Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolim, Archilochum comites educere tantos?
Inuidiam placare paras uirtute relicta?
Contemnêre miser. uitanda est improba Siren
Desidia: aut quicquid uita meliore parasti,
Ponendum æquo animo. dij te Damasippe, deæq;
Verum ob consilium donent tonsore. sed unde
Tam bene me nosti? postquàm omnis res mea Ianum
Ad medium fracta est: aliena negotia curo
Excussus propriis. olim nam quærere amabam
Quo uafer ille pedes lauisset Sisyphus ære:
Quid sculptum infabrè, quid fusum durius esset.
Callidus huic signo ponebam millia centum:
Hortos, egregiasq; domos mercarier unus
Cum lucro noram: unde frequentia Mercuriali
Imposuere mihi cognomen compita noui:
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emouit ueterem mirè nouus: ut solet, in cor
Traiecto lateris miseri, capitisq; dolore:
Vt lethargicus hic cùm fit pugil, & medicum urget.
Dum ne quid simile huic, esto ut libet. O bone ne te
Frustrere, insanis & tu, stultiq; propè omnes,
Si quid Stertinius ueri crepat: unde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc, tempore quo me
Solatus iussit sapientem pascere barbam,
Atq; à Fabritio non tristem ponte reuerti.
Nam malè re gesta cùm uellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter stetit, & caue faxis
Te quicquam indignum. pudor, inquit, te malus urget,
Insanos qui inter uereare insanus haberi?
Primum nam inquiram, quid sit furere. hoc si erit in te

Inuidiã. Ideo non scribit, ut inuidiæ cedas?

Tonsore. Iocatur in barbam Damasippi, quæ sola illum philosophũ faciebat.

Stertinius Stoicus, qui illum quum ob rem infeliciter gestam se uellet è ponte Fabritio præcipitare, à proposito auertit.

Solo

Solo, nil uerbi, pereas quin fortiter, addam:
Quem mala stultitia, & quæcunque inscitia ueri
Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus, & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto sapiente, tenet. nunc accipe, quare
Desipiant omnes æquè ac tu, qui tibi nomen
Insano posuere. uelut silvis, ubi passim
Palanteis error certo de tramite pellit:
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit. unus utrisque
Error, sed uariis illudit partibus. hoc te
Crede modo insanum. nihilo ut sapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. est genus unum
Stultitiæ nihilum metuenda timentis: ut igneis,
Vt rupes, fluuiósque in campo obstare queratur.
Alterum & huic uarium, & nihilo sapientius, igneis
Per medios, fluuiósque ruentis. clamet amica,
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor,
Hic fossa est ingens, hic rupes maxima, serua:
Non magis audierit, quàm Fufius ebrius olim,
Cum Ilionem edormit: Catienis mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus. huic ego uulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit ueteres statuas Damasippus emendo:
Integer est mentis Damasippi creditor? esto:
Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam:
Túne insanus eris, si acceperis? an magis excors
Reiecta præda, quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem Nerio: non est satis adde Cicutæ
Nodosi tabulas centum, mille adde catenas:
Effugiet tamen hæc sceleratus uincula Proteus.
Cum rapies in iura malis ridentem alienis,

Omnes stultos insanire, Stoicorum paradoxon, solum sapientem sapere.

Caudam trahat, hoc est, bellua aut moria, ridiculus fiat.

Fufius tragœdiographus quum in scena dormientem Ilionem ageret, fortè ebrius verè obdormiuit.

Catienus Polydori partes agebat.

Proteum versipellem debitorem vocat.

Si quis emat citharas, emtas comportet in unum,
Nec studio citharæ, nec Musæ deditus ulli:
Si scalpra, & formas non sutor: nautica uela
Auersus mercaturis: delirus & amens
Vndiq; dicatur meritò, quid discrepat istis,
Qui nummos, aurúmq; recondit, nescius uti
Compositis, metuénsq; uelut contingere sacrum?

Qui magno emit ea quæ sibi non sunt vsui, non est apud se: ita qui miserè vndecunque accumulat, quibus non fruatur.

Si quis ad ingentem frumenti semper aceruum,
Porrectus uigilet cum longo fuste: neq; illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum,
Ac potius foliis parcus uescatur amaris:
Si positis intus Chij, ueterísq; Falerni
Mille cadis, nihil est, tercentum millibus, acre
Potet acetum. agè, si & stramentis incubet unde
Octoginta annos natus, cui stragula uestis,
Blattarum ac tinearum epulæ putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis uideatur: eo quòd
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius aut etiam libertus ut ebibat heres.
Dîs inimice senex custodis, ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curabit quisq; dierum?
Vngere si caules oleo meliore, capútq;
Cœperis impexa fœdum porrigine: quare,

Cur parcis, nisi decoctori heredi: & cur etiam malis artibus rem auges, quum satis habeas?

Si quiduis satis est: periuras, surripis, aufers
Vndiq;, tun' sanus populum si cædere saxis
Incipias seruósue tuos, quos ære pararis?
Insanum te omnes pueri, clamántq; puellæ.
Cùm laqueo uxorem interimis, matrémq; ueneno:
Incolumi capite es? quid enim? neq; tu hoc facis Argis,
Nec ferro, ut demens genitricem occidit Orestes.
An tu reris eum occisa insanisse parente?

Insanior es Oreste: qui veneno necas matrem ob pecuniæ cupiditatem: ille apertè, vt patrem suum vlcisceretur.

Ac non

Nauiget Anticyram, quid enim differt, Barathróne
Dones quicquid habes, an nunquam utare paratis?
Seruius Oppidius Canusi duo prædia diues
Antiquo censu, natis diuisse duobus
Fertur, & hoc moriens pueris dixisse uocatis
Ad lectum: postquam te talos Aule, nucésq;
Ferre sinu laxo, donare, & ludere uidi,
Te Tiberi numerare: cauis obscondere tristem
Extimui, ne uos ageret uesania discors:
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
Quare per diuos oratus uterq; penateis,
Tu caue ne minuas: tu ne maius facias id,
Quod satis esse putat pater, & natura coërcet.
Præterea ne uos titillet gloria, iure
Iurando obstringam ambo: uter ædilis fuerit, uel
Vestrum prætor: is instabilis. & sacer esto.
In cicere, atq; faba, bona tu perdásq; lupinis.
Lætus, ut in circo spatiare, aut æneus, ut stes,
Nudus agris, nudus nummis insane paternis?
Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu
Astuta ingenuum uulpes imitata leonem?
Ne quis humasse uelit Aiacem Atrida uetas cur?
Rex sum: nil ultrà quæro plebeius & æquam
Rem imperito: ac si cui uideor non iustus, inulto
Dicere quæ sentit, permitto. maxime regum
Dij tibi dent capta classem deducere Troia.
Ergo consulere, & mox respondere licebit?
Consule. cur Aiax heros ab Achille secundus
Putrescit, toties seruatis clarus Achiuis?
Gaudeat ut populus Priami, Priamúsq; inhumato,
Per quem tot iuuenes patrio caruère sepulchro?

Duorum fratrum exemplo probat prodigos & auaros eodem censeri crimine.

In cicere. Aediles olim legumina populo dono dabāt, vt illum sibi conciliarent.

Dialogismus plebeij cum rege Agamemnone.

Mille

Tu cùm. Insanior es Aiace, qui Iphigeniam filiam mactare sustinebas, quum ille, pecudes tantum iugularet, arbitratus esse Graecos.

Non minus insanus es, qui ambitione ductus immolaris filiam, quàm Aiax ira agitatus fertur in Vlyssem.

Mille ouium insanus morti dedit, inclytum Vlyssem,
Et Menelaum unà mecum se occidere clamans.
Tu cùm pro uitula statuis dulcem Aulide natam
Ante aras, spargisq; mola caput improbe salsa:
Rectum animi seruas? quorsum? insanus quid enim Aiax
Fecit, cùm strauit ferro pecus? abstinuit uim
Vxore, & nato, mala multa precatus Atridis:
Non ille aut Teucrum, aut ipsum uiolauit Vlyssem.
Verùm ego, ut herenteis aduerso littore naueis
Eriperem, prudens placaui sanguine diuos.
Nempe tuo furiose? meo, sed non furiosus.
Qui species alias ueri, scelerisq; tumultu
Permistas capiet, commotus habebitur: atq;
Stultitiáne erret, nihilum distabit, an ira.
Aiax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
Cùm prudens scelus ob titulos admittis inaneis,
Stas animo? & purum est uitio tibi, cùm tumidum est cor?
Si quis lectica nitidam gestare amet agnam:
Huic uestem ut natae, paret ancillas, paret aurum:
**Pupam, aut pupillam appellet, fortiq; marito*
Destinet uxorem, interdicto huic omne adimat ius
Praetor, & ad sanos abeat tutela propinquos.
Quòd si quis natam pro muta deuouet agna,
Integer est animi? ne dixeris. ergo ubi parua
Stultitia, hîc est summa insania. qui sceleratus
Et furiosus erit, quem cepit uitrea fama,
Hunc circuntonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam, & Nomentanum arripe mecum.
Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,

**Rufam*
**Rufillam*

Nepotes itidem ab ambitiosis insania nihil differre.

Vnguentarius, ac Tusci turba impia uici,
Cum scurris fartor, cum uelabro omne macellum,
Manè domum ueniant. quid tum? uenêre frequentes.
Verba facit leno: quicquid mihi, quicquid & horum
Cuiq; domi est, id crede tuum, uel nunc pete, uel cras.
Accipe quid contrà iuuenis responderit aequus:
In niue Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Coenem ego, tu pisceis hyberno ex aequore uellis:
Segnis ego, indignus qui tantum possideam: aufer,
Sume tibi decies, tibi tantundem, tibi triplex,
Vnde uxor media currat de nocte uocata.
Filius Aesopi detractam ex aure Metellae
Scilicet ut decies solidum exsorberet, aceto
Diluit insignem baccam: qui sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen, iaceretne cloacam?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum
Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellum,
Luscinias soliti impenso prandere coëmtas,
Quorsum abeant sani? creta an carbone notandi?
Aedificare casas, plostello adiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectat barbatum, amentia uerset.
Sic puerilius his ratio esse euincet, amare,
Nec quicquam differre, utrumne in puluere trimus,
Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
Sollicitus plores. quaero faciásne, quod olim
Mutatus Polemon: ponas insignia morbi
Fasciolas, cubitale, focalia: potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas:
Postquàm est impransi correptus uoce magistri.
Porrigis irato puero cùm poma, recusat.

Filius Aesopi tragoedi vnionem à Caecilia Metella acceptum & aceto maceratū absorbuit.

Polemon iuuenis extremi luxus, quum ingressus esset ebrius Xenocratis scholam de continentia disserentis, ita mutatus est, vt mox fieret vn⁹ auditorum.

Sume

Sume Catelle: negat. si non des, optat: amator
Exclusus qui distat? ait ubi secum, eat, an non,
Quò rediturus erat non arcessitus: & hæret
Inuisis foribus. nec nunc, cùm me uocet ultro,
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit: reuocat. redeam? non si obsecret. ecce
Seruus non paulò sapientior, ô here, quæ res
Nec modum habet, neq; consilium, ratione, modóq;
Tractari non uult. in amore hæc sunt mala: bellum,
Pax rursum. hæc si quis tempestatis propè ritu
Mobilia, & cæca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa, sibi nihilo plus explicet, ac si
Insanire paret certa ratione, modóq;.

Locus ex Eunucho Terentiana.

Quid? cùm Picenis excerpens semina pomis
Gaudes, si cameram percussi fortè, penes te es?
Quid cùm balba feris annoso uerba palato:
Aedificante casas qui sanior? adde cruorem
Stultitiæ: atq; ignem gladio scrutare: modo inquam
Hellade percussa Marius cùm præcipitat se,
Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis
Absolues hominem, & sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata uocabula rebus?

Marius quum Helladen puellam præ zelotypia necasset, seipsum præcipitauit.

Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis manè senex manibus currebat: & unum
Quoddam magnum addens, unum me surpite morti:
Diis etenim facile est. orabat sanus utrisq;
Auribus, atq; oculis: mentem nisi litigiosus
Exciperet dominus, cùm uenderet. hoc quoq; uulgus
Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Iupiter, ingenteis qui das, adimísq; dolores,
Mater ait pueri menseis iam quinq; cubantis,

Fœcunda. chrysippus superstitiosos in stultorum numero ponit.

Frig

Frigida si puerum quartana reliquerit: illo
Mane die, quo tu indicis ieiunia, nudus
In Tiberi stabit. casus, medicúsue leuarit
Aegrum ex præcipiti: mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimq; reducet.
Quóne malo mentem concussa? timore deorum.
Hæc mihi Stertinius sapientum octauus amico
Arma dedit: posthac ne compellarer inultus:
Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atq;
Respicere ignoto discet pendentia tergo.

Stoicum Stertinium alloquitur.

Stoice, post damnum, sic uendas omnia pluris:
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego non uideor mihi sanus.
Quid? caput abscissum demens cùm portat Agaue
Nnati infelicis, sibi tum furiosa uidetur?
Stultum me fateor (liceat concedere ueris)
Atq; etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Aegrotare putes animi uitio. accipe: primum
Aedificas: hoc est, longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis, & idem
Corpore maiorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & incessum: quî ridiculus minus illo?
An quodcunq; facit Mæcenas, te quoq; uerum est,
Tanto dißimilem, & tanto certare minorem?

Turbo gladiator pusilli corporis, sed magni animi.

Absentis ranæ pullis uituli pede preßis,
Vnus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliserit. illa rogare,
Quantáne? num tandem, se inflans, sic magna fuisset.
Maior dimidio. num tanto? cùm magis, atq;
Se magis inflaret: non, si te ruperis, inquit,
Par eris. hæc à te non multum abludit imago.

Fabula Aesopica in eos qui se volunt æquare iis, quibus sunt longè inferiores.

Adde poëmata nunc:hoc est,oleum adde camino:
Quæ si quis sanus fecit,sanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem.iam desine cultum
Maiorem censu.teneas Damasippe tuis te,
Mille puellarum,puerorum mille furores.
O maior tandem parcas insane minori.

SATYRA IIII.

Inducit Catiū Epicureū, qui quatuor libros de Natura scripsit, arroganter de secta sua differentē: quam hac Satyra ridet poëta, vtpote quæ in voluptate poneret summum bonum.

Vnde,& quò Catius?non est mihi tempus Auentis
Ponere signa nouis præceptis, qualia uincunt
Pythagoran,Anytiq; reum,doctúmq; Platona.
Peccatum fateor,cùm te sic tempore læuo
Interpellarim.sed des ueniam,bonus oro.
Quòd si interciderit tibi nunc aliquid,repetes mox:
Siue est naturæ hoc,siue artis,mirus utroq;.
Quin id erat curæ,quo pacto cuncta tenerem,
Vtpote res tenueis,tenui sermone peractas.
Ede hominis nomen:simul an Romanus,an hospes.
Ipsa memor præcepta canam,celabitur auctor.
Longa quibus facies ouis erit,illa memento,
Vt succi melioris,& ut magis alba rotundis
Ponere.nanq; marem cohibent callosa uitellum.
Caule suburbano,qui siccis creuit in agris
Dulcior.irriguo nihil est elutius horto.
Si uespertinus subitò te oppresserit hospes,
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris,uiuam misto mersare Falerno:
Hoc teneram faciet.Pratensibus optima fungis
Natura est:aliis malè creditur.ille salubreis
Aestates peraget,qui nigris prandia moris
Finiet,ante grauem quæ legerit arbore solem.

Aufi

Aufidius forti miscebat mella Falerno
Mendose quoniam uacuis committere uenis
Nil nisi lene decet: leni praecordia mulso
Prolueris melius. Si dura morabitur aluus,
Mugilis, & uiles pellent obstantia conchae.
Et lapathi breuis herba, sed albo non sine Coo.
Lubrica nascentes implent conchylia lunae.
Sed non omne mare est generosae fertile testae.
Murice Baiano melior lucrina Peloris.
Ostrea Circeis, Misseno oriuntur echini.
Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
Nec sibi coenarum quiuis temere arroget artem,
Ni prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est cara pisceis auertere mensa,
Ignarum quibus est ius aptius, & quibus assis
Languidus in cubitum iam se conuiua reponet.
Vmber, & iligna nutritus glande, rotundas
Curuet aper lanceis carnem uitantis inertem.
Nam Laurens malus est uluis, & arundine pinguis.
Vinea summittit capreas non semper eduleis.
Foecundi leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus, atq; auibus, quae natura, & foret aetas,
Ante meum nulli patuit quaesita palatum.
Sunt quorum ingenium noua tantum crustula promit,
Nequaquam satis in re una consumere curam,
Vt si quis solum hoc mala ne sint uina, laboret,
Quali perfundat pisces securus oliuo.
Massica si caelo supponas uina sereno:
Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura,
Et decedet odor neruis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino uitiata saporem.

Ieiuno stomacho mulsum uino austero salubrius.

Quo loco qui pisces optimi nascantur.

Apri in Vmbria laudatissimi.

Capreae, claniculi quibus palmites se sustinent.

Vina quomodo raresiát & purgentur.

Surrentina uafer, qui miscet faece Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ouo:
Quatenus ima petit, uoluens aliena uitellus.
Quid stomachum irritet. Tostis marcentem squillis recreabis, & Afra
Potorem cochlea. nam lactuca innatat acri
Post uinum stomacho. perna magis, ac magis hillis
Flagitat in morsus refici: quin omnia malit,
Quaecunq; immundis feruent allata popinis.
Iurium duo genera. Est operae pretium duplicis pernoscere iuris
Naturam, simplex e dulci constat oliuo,
Quod pingui miscere mero, muriáq; decebit,
Non alia, quàm qua Byzantia putruit orca.
Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
Corycióq; croco sparsum stetit, insuper addes
Pressa Venafranae quod bacca remisit oliuae.
Picenis cedunt pomis Tiburtia succo,
Vuae passae. Nam facie praestant. Venucula conuenit ollis,
Rectius Albanam fumo durauerís uuam.
Hanc ego cum malis, ego faecem primus & alec.
Primus & inueni piper album, cum sale nigro
Incretum, puris circumposuisse catillis.
Immane est uitium, dare millia terna macello:
Angustóq; uagos pisces urgere catino.
Magna mouent stomacho fastidia, seu puer unctis
Quae munditia & splendore ciborum habenda cura. Tractauit calicem manibus, dum furta ligurit:
Siue grauis ueteri craterae limus adhaesit.
Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
Consistit sumptus? neglectis flagitium ingens.
Ten' lapides uarios lutulenta radere palma:
Et Tyrias dare circum illota toralia uesteis
Oblitum quantò curam, sumptúmq; minorem

Haec

Hæc habeam, tantò reprendi iustius illis,
Quæ nisi diuitibus nequeunt contingere mensis?
Docte Cati per amicitiam, diuósq; rogatus
Ducere me auditum, perges quocunq; memento.
Nam quamuis referas memori mihi pectore cuncta,
Non tamen interpres tantundem iuueris. adde
Vultum, habitúmq; hominis: quem tu uidisse beatus
Non magni pendis: quia contigit: at mihi cura
Non mediocris inest, fonteis ut adire remotos,
Atq; haurire queam uitæ præcepta beatæ.

Per ironiam fingit se magno desiderio teneri vidēdi eius disciplinæ auctorem.

SATYRA V.

Hoc quoq; Tiresia præter narrata petenti
Responde: quibus amissas reparare queam res
Artibus, atq; modis. quid rides? iámne doloso
Non satis est Ithacam reuehi, patrióśq; penates
Aspicere? ô nulli quicquam mentite, uides ut
Nudus, inópsq; domum redeam te uate: neq; illic,
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. atqui
Et genus & uirtus, nisi cum re, uilior alga est.
Quando pauperiem, missis ambagibus, horres:
Accipe qua ratione queas ditescere, turdus,
Siue aliud primum dabitur tibi, deuolet illuc,
Res ubi magna nitet domino sene: dulcia poma,
Et quoscunq; feret cultus tibi fundus honores,
Ante larem gustet uenerabilior lare diues,
Qui quamuis periurus erit sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitiuus: ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
Vtíne tegam spurco Damæ latus? haud ita Troiæ
Me gessi, certans semper melioribus. ergo

Ingeniosè auaros carpit sub Vlyssis persona, quē apud inferos inducit sciscitātem qua arte possit ditescere.

Compendium ad diuitias, captatio senum & testamentorum.

Pauper eris. fortem hoc animum tolerare iubebo.
Et quondam maiora tuli: tu protinus, unde
Diuitias, ærisq; ruam, dic augur, aceruos.
Dixi equidem, & dico: captes astutus ubiq;
Testamenta senum, neu si uafer unus & alter
Insidiatorem præroso fugerit hamo,
Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
Magna minóue foro si res certabitur olim:
Viuet uter locuples sine natis, improbus ultro
Qui meliorem audax uocet in ius. illius esto
Defensor famæ ciuem, causâq; priorem
Sperne, domi si natus erit, fœcundâue coniux.
Quinte puta, aut Publi (gaudent prænomine molles
Auriculæ) tibi me uirtus tua fecit amicum.
Ius anceps noui, causas defendere possum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi, quàm te
Contemtum cassa nuce pauperet. hæc mea cura est,
Ne quid tu perdas, neu sis iocus. ire domum, atq;
Pelliculam curare iube. sis cognitor ipse.
Præsta, atq; obdura: seu rubra canicula findet
Infanteis statuas: seu pingui tentus omaso
Furius hybernas cana niue conspuet Alpeis.
Nónne uides? aliquis cubito stantem propè tangens
Inquiet, ut patiens, ut amicis aptus, ut acer.
Plures annabunt thunni, & cetaria crescent.
Si cui præterea ualidus malè filius in re
Præclara sublatus aletur: ne manifestum
Cælibis obsequium nudet te: leniter in spem
Arripere officiosus, & ut scribare secundus
Heres: & si quis casus puerum egerit Orco,
In uacuum uenias: perrarò hæc alea fallit.

Præroso hamo, hoc est, accepta à te præda fraunderis sperata hereditate.

Verba captatoris.

Furius. versus est Furij Bibaculi facetè detortus, paucis mutatis.

Non solùm cælibes captādi, sed hi etiā quibus est filius ualetudinarius, ne sit suspecta officiositas.

Qui

Qui testamentum tradet tibi cunq; legendum,
Abnuere, & tabulas à te remouere memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
Cera uelit uersu: solus, multis'ne coheres
Veloci percurre oculo. plerunq; recoctus
Scriba ex quinqueuiro coruum deludet hiantem,
Captatórq; dabit risus Nasica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
O' Laërtiade quicquid dicam, aut erit, aut non.
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista uelit sibi fabula, si licet, ede.
Tempore quo iuuenis Parthis horrendus ab alto
Demissum genus Aenea, tellure, mariq;
Magnus erit: forti nubet procera Corano
Filia Nasicæ metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit, atq;
Vt legat, orabit. multùm Nasica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget, inueniétq;
Nil sibi legatum, præter plorare, suísq;.
Illud ad hæc iubeo: mulier si fortè dolosa,
Libertúsue senem delirum temperet, illis
Accedes socius: laudes, lauderis ut absens.
Adiuuat hoc quoq;: sed uincit longè prius ipsum
Expugnare caput. scribet mala carmina uecors?
Laudato. scortator erit: caue te roget, ultro
Penelopen facilis potiori trade. putás'ne
Perduci poterit, tam frugi, támq; pudica,
Quam nequiere proci recto depellere cursu?
Venit enim magnum donandi parca iuuentus,
Nec tantum Veneris, quantum studiosa culinæ.
Sic tibi Penelope frugi est, quæ si semel uno

Coruum hiantem à vulpe illusum, vt est in apologo.

Tempore, Quando sperabit Augustus, Coranus Nasicam socerum eludet, cuius hereditatem captauerat.

Amicitia senis familiarium conciliāda, sed in primis senex ipse.

De fine gustarit tecum partita lucellum,
Vt canis, à corio nunquam absterrebitur uncto.
Me sene, quod dicam, factum est. anus improba Thebis
Ex testamento sic est elata. cadauer
Vnctum oleo largo nudis humeris tulit heres,
Scilicet elabi si posset mortua: credo,
Quòd nimium institerat uiuenti. cautus adito,
Ne desis operæ: néue immoderatus abundes.
Difficilem, & morosum offendet garrulus. ultro
Non etiam sileas. Dauus sis comicus, atq;
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
Obsequio grassare: mone, si increbruit aura,
Cautus uti uelet carum caput: extrahe turba
Oppositis humeris: aurem substringe loquaci.
Importunus amat laudari, donec ohe iam
Ad cælum manibus sublatis dixerit, urge, &
Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
Cùm te seruitio, in longo, curáq; leuarit,
Et certùm uigilans, quartæ sit partis Vlysses,
Audieris heres. ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est: unde mihi tam fortem, támq; fidelem?
Sparge subinde: & si paulum potes, illacrymare. est
Gaudia prodentem uultum celare, sepulchrum
Commissum arbitrio sine sordibus extrue. funus
Egregiè factum laudet uicinia. si quis
Forte coheredum senior malè tussiet: huic tu
Dic ex parte tua seu fundi, siue domus sit
Emtor, gaudentem nummo te addicere. sed me
Imperiosa trahit Proserpina: uiue, ualéq;.

Quid obseruandum in summa captatori.

Gaudia. Iuxta illud: Heredis fletus sub persona risus est.

SATYRA VI.

Hoc

HOc erat in uotis, modus agri non ita magnus, *Vitæ rusticæ laus, qua se præcipuè delectari ait, paucis interim cõtentum.*
Hortus, ubi, & tecto uicinus iugis aquæ fons,
Et paulum siluæ super his foret. auctius, atq;
Dij melius fecere. bene est: nihil amplius oro
Maia nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis:
Si neq; maiorem feci ratione mala rem:
Nec sum facturus uitio, culpáue minorem:
Si ueneror stultus nihil horum: ô si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc deformat agellum:
O' si urnam argenti fors qua mihi monstret, ut illi *O si urnam. Verba auarorum quũ deos precantur.*
Thesauro inuento, qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus arauit diues amico
Hercule. si quod adest, gratum iuuat, hac prece te oro,
Pingue pecus domino facias, & cetera, præter *Horatij precatio.*
Ingenium, útq; soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo ubi me in monteis, & in arcem ex urbe remoui,
Quid prius illustrem Satyris, Musáq; pedestri? *Secessus commoditates.*
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auster,
Autumnúsq; grauis, Libitinæ quæstus acerbæ.
Matutine pater, seu Iane libentius audis,
Vnde homines operum primos, uitæq; labores
Instituunt (sic dis placitum) tu carminis esto
Principium. Romæ sponsorem me rapis: eia *Vrbis incommoda.*
Ne prior officio quisquam respondeat, urge.
Siue Aquilo radit terras, seu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit, ire necesse est:
Pòst modò, quod mi obsit claré, certúmq; locuto,
Luctandum in turba, facienda iniuria tardis.
Quid uis insane, & quas res agis? improbus urget *Quid vis. Verba sunt populi, qui inter se præ turba tumultuatur.*
Iratis precibus. tu pulses omne, quod obstat,
Ad Mæcenatem memori si mente recurras.

Hoc iuuat, & melli est, non mentiar. at simul atras
Ventum est Esquilias, aliena negotia centum
Per caput, & circa saliunt latus. ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad Puteal cras.
De re communi scribæ magna, atq; noua te
Orabant hodie meminisses Quinte reuerti.
Imprimat his cura Mæcenas signa tabellis.
Dixeris, experiar: si uis, potes. addit, & instat.

Excusat se nõ tantum posse apud Mæcenatẽ, vt cuiuis præstet quod petat.

Septimus octauo propior iam fugerit annus,
Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum
In numero, duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet iter faciens, & cui concredere nugas.
Hoc genus, hora quota est? Thrax est Gallina Syro par?
Matutina parum cautos iam frigora mordent.
Et quæ rimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus subiectior in diem, & horam
Inuidiæ, noster ludos spectauerat, unà
Luserat in campo, Fortunæ filius omnes.

Filiũ Fortunæ vocat Mæcenatẽ hominem felicissimum.

Frigidus à Rostris manat per compita rumor.
Quicunq; obuius est, me consulit. ô bone (nam te
Scire, deos quoniam propius contingis, oportet)
Nunquid de Dacis audisti? nil equidem. ut tu
Semper eris derisor ad omnes, dij exagitent me,
Si quicquam. quid? militibus promissa, Triquetra
Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Iurantem me scire nihil, mirantur, ut unum
Scilicet egregij mortalem, altiq; silenti.

An Cæsar militibus agros dabit in Sicilia, an Italia.

Perditur hæc inter misero lux, non sine uotis.
O' rus, quando ego te aspiciam? quandóq; licebit
Nunc ueterum libris, nunc somno, & inertibus horis
Ducere sollicitæ iucunda obliuia uitæ?

O quando faba Pythagoræ cognata, simúlq;
Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes, cœnæq; deûm: quibus ipse, meíq;
Ante larem proprium uescor, uernásq; procaces
Pasco libatis dapibus, prout cuiq; libido est.
Siccat inæquales calices conuiua, solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
Pocula, seu modicis humescit lætius. ergo
Sermo oritur, non de uillis, domibúsue alienis:
Nec male, nécne Lepos saltet: sed quod magis ad nos
Pertinet, & nescire malum est, agitamus, utrúmne
Diuitiis homines, an sint uirtute beati:
Quídue ad amicitias, usus, rectúmne trahat nos:
Et quæ sit natura boni, summúmq; quid eius.
Seruius hæc inter uicinus garrit aniles
Ex re fabellas: nam si quis laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepisse cauo, ueterem uetus hospes amicum,
Asper, & attentus quæsitis, ut tamen arctum
Solueret hospitiis animum: quid multa? neq; ille
Sepositi ciceris, nec longæ inuidit auenæ:
Aridum & ore ferens acinum semesáq; lardi
Frusta dedit, cupiens uaria fastidia cœna
Vincere, tangentis male singula dente superbo:
Cùm pater ipse domus palea porrectus in horna
Esset ador, loliúmq;, dapis meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc, Quid te iuuat, inquit, amice
Prærupti nemoris patientem uiuere dorso?
Vis tu homines, urbémq; feris præponere siluis?
Carpe uiam (mihi crede) comes, terrestria quando

solutus legibus, vt tãtum bibat, quãtum possit.

Lepos, scurra & morio Augusti.

Apologo muris vrbani & rustici innuit liberã & otiosam paupertatẽ sollicitis & affectatis diuitiis potiorem.

Mortа

Epicurea sententia: viuendum in voluptate dum licet, quia post mortem nihil superſit.

Mortaleis animas uiuunt ſortita:neq; ulla eſt,
Aut magno,aut paruo lethi fuga.quò bone circa
Dum licet,in rebus iocundis uiue beatus:
Viue memor quàm ſis æui breuis.hæc ubi dicta
Agreſtem pepulere:domo leuis exilit.inde
Ambo propoſitum peragunt iter,urbis auentes
Mœnia nocturni ſubrepere:iámq; tenebat
Nox medium cæli ſpatium,cùm ponit utérq;
In locuplete domo ueſtigia,rubro ubi cocco

Fercula in quibus cibi feruntur: à feretro deflexa vox.

Tincta ſuper lectos candere ueſtis eburnos:
Multáq; de magna ſupereſſent fercula cœna,
Quæ procul extructis inerant externa caniſtris.
Ergo ubi purpurea porrectum in ueſte locauit

Vernaliter, dextrè & officioſè, vel delicatè & voraciter, vt vernæ ſolēt.

Agreſtem,ueluti ſuccinctus curſitat hoſpes:
Continuátq; dapes:nec non uernaliter ipſis
Fungitur officiis,prælambens omne,quod affert.
Ille cubans gaudet mutata ſorte,boníſq;
Rebus agit lætum conuiuam:cùm ſubitò ingens
Valuarum ſtrepitus lectis excuſsit utrunq;.
Currere per totum pauidi conclaue,magíſq;
Exanimes trepidare:ſimul domus alta moloſsis
Perſonuit canibus tum ruſticus:Haud mihi uita
Eſt opus hac,ait:& ualeas.me ſilua,cauúſq;
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur eruo.

SATYRA VII.

Inducitur ſeruus qui data per Saturnalia libertate ſtomachatur in herum, quòd ex re nata aliud dicat, aliud faciat.

IAndudum auſculto,& cupiens tibi dicere ſeruus
Pauca,reformido.Dauúſne?ita Dauus,amicum
Mancipium domino.& frugi,quod ſit ſatis,hoc eſt,
Vt uitale putes.age,libertate Decembri
(Quando ita maiores uoluerunt)utere:narra.

Pars hominum uitiis gaudet constanter, & urget
Propositum: pars multa notat, modò recta capessens,
Interdum prauis obnoxia, sæpe notatus
Cum tribus anellis, modò læua Priscus inani
Vixit inæqualis, clauum ut mutaret in horas, — *Vitæ inæqualitas.*
Aedibus ex magnis subitò se conderet: unde
Mundior exiret uix libertinus honestè.
Iam mœchus Romæ, iam mallet doctus Athenis
Viuere, Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquàm illi iusta chiragra — *In vitiis pertinacia.*
Contudit articulos, qui pro se tolleret, atq;
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pauit. quantò constantior idem
In uitiis, tantò leuius miser, ac prior ille,
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorsùm hæc tam putida tendant — *Oratio domini.*
Furcifer? ad te, inquam. quo pacto pessime laudas
Fortunam, & mores antiquæ plebis: & idem
Si quis ad illa Deus subitò te agat, usq; recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse:
Aut quia non firmus rectum defendis: & hæres, — *Hæres. Sic Terentius, In luto hæsitas.*
Nequicquam cœno cupiens euellere plantam.
Romæ rus optas: absentem rusticus urbem
Tollis ad astra leuis: si nusquam es fortè uocatus
Ad cœnam, laudas securum olus, ac uelut usq;
Vinctus eas: ita te felicem dicis, amásq;,
Quòd nusquam tibi sit potandum. iusserit ad se
Mæcenas serum, sub lumina prima uenire
Conuiuam. nemón' oleum feret ocyus? ecquis
Audit? Cum magno blateras clamore, fugísq; — *Miluius parasiti nomen.*
Miluius, & scurræ tibi non referenda precati

Disce

Discedunt etenim fateor, me dixerit ille
Duci uentre leuem, nasum nidore supinor
Imbecillus, iners, si quiduis, adde popino.
Tu cùm sis, quod ego, & fortassis nequior, ultro
Insectere uelut melior? uerbisq; decoris
Obuoluas uitium? quid si me stultior ipse
Quingentis emto drachmis deprenderis? aufer
Me uultu terrere: manum, stomachúmq; teneto:
Dum quæ Crispini docuit me ianitor, edo.

Si dominus es nequior me vili mancipio, qua fronte audes me territare supercilio & minis?

Te coniux aliena capit: meretricula Dauum.
Peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit: sub clara nuda lucerna
Quæcunq; excepit turgentis uerbera caudæ,
Clunibus, aut agitauit equum lasciua supinum,
Dimittit neq; famosum, neq; sollicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris meiat eôdem.
Tu cùm proiectis insignibus, anulo equestri,
Romanóq; habitu, prodis ex iudice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna:
Non es quod simulas: metuens induceris, atq;
Altercante libidinibus tremis ossa pauore.
Quid refert uri uirgis, ferróq; necari?
Auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
Quò te demisit peccati conscia herilis
Contractum, genibus tangas caput? estne marito
Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
In corruptorem uel iustior? illa tamen se
Non habitu, mutátue loco, peccátue superne,
Cùm te formidet mulier: neq; credat amanti.
Ibis sub furcam prudens, dominóq; furenti
Committes rem omnem, & uitam, & cum corpore famam.

Dama quiuis abiectus homuncio: vt Persius, Dama est non tressis agaso.

Euasti

Euaſti? credo metues, doctúſq; cauebis.
Quæres quando iterum paueas, iterúmq; perire
Poßis. ô toties ſeruus, quæ bellua ruptis
Cùm ſemel effugit, reddit ſe praua catenis?
Non ſum mœchus, ais. neque ego hercule fur: ubi uaſa
Prætereo ſapiens argentea. tolle periclum,
Iam uaga proſiliet frenis natura remotis.
Túne mihi dominus, rerum imperiis, hominúmq;
Tot, tantíſq; minor? quem ter uindicta quatérq;
Impoſita haud unquam miſera formidine priuet?
Adde ſuprà dictis, quod non leuius ualeat. nam
Siue uicarius eſt, qui ſeruo paret, uti mos
Veſter ait: ſeu conſeruus, tibi quid ſum ego? nempe
Tu mihi qui imperitas, aliis ſeruis miſer, atq;
Duceris, ut neruis alienis nobile lignum.
Quiſnam igitur liber? ſapiens: ſibi qui imperioſus,
Quem neq; pauperies, neq; mors, neq; uincula terrent:
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in ſeipſo totus teres, atq; rotundus:
Externi ne quid ualeat per leue morari:
In quem manca ruit ſemper fortuna. potéſne
Ex his, ut proprium quid noſcere? quinq; talenta
Poſcit te mulier, uexat, foribúſq; repulſum
Perfundit gelida. rurſus uocat: eripe turpi
Colla iugo liber. liber ſum, dic age. non quis.
Vrget enim dominus mentem non lenis, & acreis
Subiectat laſſo ſtimulos, uersátq; negantem.
Vel cum Pauſiaca torpes inſane tabella,
Quî peccas minus, atq; ego? cùm Fului, Rutubæq;
Aut Placideiani contento poplite miror
Prælia, rubrica picta, aut carbone: uelut ſi

Reuera

Non ſtatim probus eſt qui periculi metu abſtinet à flagitio.

Solus ſapiens liber ex Stoicorũ diſciplina.

Pauſias pictor inſignis, cuius meminit Plinius, qui tabellam ςεφανοπλόκα Glyceriæ amicæ ſuæ mirè commendat lib. 21. cap. 2.

Re uera pugnent,feriant,uitentq; mouentes
Arma uiri?nequam,& cessator Dauus:at ipse
Subtilis ueterum iudex,& callidus audis.
Nil ego,si ducor libo fumante:tibi ingens
Virtus atq; animus cœnis responsat opimis.
Obsequium uentris mihi perniciosius est cur?
Tergo plector enim,qui tu impunitior?illa
Quæ paruo sumi nequeunt cùm obsonia captas.
Nempe inamarescunt epulæ sine fine petitæ:
Illusiq; pedes uitiosum ferre recusant
Corpus.an hic peccat,sub noctem qui puer unam
Furtiua mutat strigili?qui prædia uendit,
Nil seruile gulæ parens habet?adde,quòd idem
Non horam tecum esse potes:non otia rectè
Ponere:téq; ipsum uitas fugitiuus,ut erro,
Iam uino quærens,iam somno fallere curam
Frustra:nam comes atra premit,sequitúrq; fugacem.
Vnde mihi lapidem?quorsum est opus?unde sagittas?
Aut insanit homo,aut uersus facit, ocyus hinc te
Ni rapis,accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII. AD FVNDANIVM.

Fundanium amicum alloquitur qui Nasideni Epicurei côuiua fuerat, sectam ridens & importunû luxum: nam honestos ac sordidos eodem conuiuio acceperat.

VT Nasidieni iuuit te cœna beati?
Nam mihi quærenti conuiuam,dictus here illic
De medio potare die.Sic ut mihi nunquam
In uita fuerit melius.da,si graue non est,
Quæ prima iratum uentrem placauerit esca.
In primis Lucanus aper leni fuit Austro
Captus,ut aiebat cœnæ pater:acria circum
Rapula,lactucæ,radices,qualia lassum

Peruellunt stomachum, siser, alec, faecula Coa.
His ubi sublatis, puer altè cinctus, acernam
Gausape purpureo mensam pertersit, & alter
Sublegit quodcunq; iacêret inutile, quódq;
Posset coenanteis offendere: ut Attica uirgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes
Caecuba uina ferens, Alcon Chium maris expers.
Hic herus, Albanum, Maecenas, siue Falernum
Te magis oppositis delectat: habemus utrunq;,
Diuitias miseras. Sed queis caenantibus unà
Fundani pulchrè fuerit tibi, nosse laboro.
Summus ego, & prope me Viscus Turinus, & infra,
Si memini, Varius: cum Seruilio Balatrone
Vibidius: quos Maecenas adduxerat *umbras.
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui si quid fortè lateret,
Indice monstraret digito. nam cetera turba,
Nos inquam, coenamus, aueis, conchylia, pisceis
Longè dißimilem noto celantia succum.
Vt uel continuò patuit: cùm *passeris, atq;
Ingustata mihi porrexerit illia rhombi.
Post hoc me docuit, melimela rubere minorem
Ad lunam delecta: quid hoc intersit ab ipso
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni,
Nos nisi damnosè bibimus, moriemur inulti.
Et calices *poscit maiores: uertere pallor
Tum parochi faciem nil sic metuentis, ut acreis
Potores: uel, quòd maledicunt liberius: uel
Feruida quòd subtile exurdant uina palatum.
Inuertunt Aliphanis uinaria tota

Diuitias miseras. Exclamatio poëtae in luxum, qui ad miseriam multos inducit.

**Vmbrae, id est conuiuae non uocati.*

Ceteri sunt fatuo palato, nos nouimus lautitias.

**Piscis plani.*

**Poscunt.*

Parochus, qui sumptum praebet, & conuiuas pascit, hoc loco.

Vibidius, Balatróq; secutis omnibus imis,
Conuiuae lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillas inter muraena natanteis
In patina porrecta. sub hoc herus. haec grauida, inquit,
Capta est, deterior post partum carne futura.
His mistum ius est oleo, quod prima Venafri
Pressit cella, garo de succis piscis Iberi.
Vino quinquenni, uerum citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium sic conuenit, ut non
Hoc magis ullum aliud, pipere albo: non sine aceto
Quod Methymnaeam uitio mutauerat uuam.
Erucas uirideis *inulis ego primus amaris
Monstraui incoquere, illutos Curtillus echinos,
Vt melius muria quàm testa marina remittat.
Intereà suspensa grauis aulaea ruinas
In patinam fecere trahentia pulueris atri,
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos maius ueriti, postquàm nihil esse pericli
Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, ut si
Filius immaturus obisset, flere quis esset
Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret. Heu Fortuna, quis est crudelior in nos
Te Deus? ut semper gaudes illudere rebus
Humanis Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
Haec est conditio uiuendi, aiebat: eóq;
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Téne, ut ego accipiar lautè, torquerier omni
Sollicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne malè conditum ius apponatur? ut omnes
Praecincti rectè pueri, comptíq; ministrent?

*Inulas amaras. Inula ob amaritudinem stomacho inimica est, sed temperata saluberrima, ut etiam ait Plinius.

Suspendens naso, qui vafrè, ac scurriliter omnes irrideret. sermo dissimulationis plenus.

Adde

Adde hos præterea casus. aulæa ruent si,
Vt modo, si patinam pede lapsus frangat agaso,
Sed conuiuatoris, uti ducis, ingenium res
Aduersæ nudare solent, celare secundæ.
Nasidienus ad hæc: Tibi dij, quæcunq; preceris
Commoda dent. ita uir bonus es, conuiuáq; comis,
Et soleas poscit, tum in lecto quoq; uideres
Stridere secreta diuisos aure susurros,
Nullos his mallem ludos spectasse, sed illa
Redde age quæ deinceps risisti, Vibidius dum
Quærit de pueris, num sit quoq; fracta lagena,
Quòd sibi poscenti non dentur pocula: dúmq;
Ridetur fictis rerum Balatrone: secundo
Nasidiene redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde sequuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis sparsi sale multo, non sine farre,
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi,
Et leporum auulsos, ut multo suauius, armos,
Quàm si cum lumbis quis edat, tum pectore adusto
Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes,
Suaueis res si non causas narraret earum, &
Naturas dominus. quem nos sic fugimus ulti,
Vt nihil omnino gustaremus, uelut illis
Canidia afflasset peior serpentibus Afris.

Agasonem per cõtemtum vocat ciborum ministrum.

Hinc coniicere licet conuiuas soleas esse antequam accumberent.

Μαζόνομοι, seu mazonoma, lances erant cauæ & prægrãdes ligneæ vt plurimum auctor Iulius Pollux.

SERM. LIB. II. FINIS.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM

LIBER PRIMVS.

AD MAECENATEM.

Postulat Veianij exemplo cōsentaneā aetati functionem. Liberati gladiatores rude donabantur.

PRIMA dicte mihi summa dicende Camoena,
Spectatum satis, & donatum iam rude, quaeris
Maecenas iterū antiquo me includere ludo.
Non eadem est aetas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi purgatam crebrò qui personet aurem:
Solue senescentem maturè sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, *& ilia ducat.

**agrè spiritum ducat.*

Nunc itaq; & uersus, & cetera ludicra pono:
Quid uerū, atq; decēs, curo, & rogo: & omnis in hoc sum.
Condo & compono, quae mox depromere poßim.
Ac ne fortè roges, quo me ducē, quo lare tuter,
Nullius addictus iurare in uerba magistri:
Quò me cunq; rapit tempestas, deferor hospes,
Nunc agilis fio, & uersor ciuilibus undis
Virtutis uerae custos rigidúsq; satelles:
Nunc in Aristippi furtim praecepta relabor:
Et mihi res, non me rebus, submittere conor.
Vt nox longa, quibus mentitur amica: diésq;
Longa uidetur opus debentibus: ut piger annus

Quod vitae institutum sequi velit.

Quanto desiderio percipiēdae philosophiae teneatur.

Pupil

Pupillis,quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt,ingratáq; tempora,quæ spem
Consiliúmq; morantur agendi nauiter,id quod
Aequè pauperibus prodest,locupletibus æquè:
Aequè neglectum pueris,senibúsq; nocebit.
Restat,ut his ego me ipse regam,solérq; elementis.
Non posis oculo quantum contendere Lynceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi.
Nec quia desperes inuicti membra Glyconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
*Est*quôdam prodire tenus,si non datur ultrà.*
Feruet auaritia,miseráq; cupidine pectus.
Sunt uerba & uoces,quibus hunc lenire dolorem
Posis,& magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes?sunt certa piacula,quæ te
Ter purè lecto poterunt recreare libello.
Inuidus,iracundus,iners,uinosus,amator,
Nemo adeò ferus est,ut non mitescere posit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.
Virtus est,uitium fugere:& sapientia prima,
Stultitia caruisse.uides,quæ maxima credis
Esse mala,exiguum censum,turpémq; repulsam,
Quanto diuites animi,capitísq; labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens,per saxa,per igneis.
Ne cures ea,quæ stultè miraris,& optas:
Discere,& audire,& meliori credere non uis.
Quis circum pagos,& circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia,cui spes,
Cui sit conditio dulcis sine puluere palmæ?
Vilius argentum est auro,uirtutibus aurum.

Prodesse & mediocrē philosophiæ cognitionem.

**quâdam. Philosophiæ vis in animi morbos.*

Principium virtutis,vitiorum fuga.

Si ea quæ per se mala non sunt,tam anxiè fugimus, quanto magis ea quæ apertè mala sunt?

Verba mercatorū qui virtuti diuitias anteponunt.

O ciues ciues, quærenda pecunia primùm est:
Virtus post nummos, hæc Ianus summus ab imo
Perdocet. hæc recinunt iuuenes dictata, senésq;
Læuo suspensi loculos, tabulámq; lacerto.
Si quadringentis sex septem millia desunt,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua fidésq;,
Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, aiunt,
Si rectè facies. hic murus aëneus esto,
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic sodes, melior lex, an puerorum
Nænia? quæ rectè regnum facientibus offert,
Et maribus Curiis, & decantata Camillis?
Is'ne tibi melius suadet, qui ut rem facias, rem
Si possis rectè, si non, quocunq; modo rem?
Vt propius spectes lacrymosa poëmata puppi:
An qui fortunæ te responsare superbæ
Liberum & erectum præsens hortatur & optat?

Laudatior probitas ex puerorum cătilena, quàm Roscij superba ambitio.

Quòd si me populus Romanus fortè roget, cur
Non ut porticibus, sic iudiciis fruar iisdem,
Non sequar, ac fugiam quæ diligit ipse, uel odit:
Olim quod uulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam: quia me uestigia terrent
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.
Bellua multorum es capitum. nă quid sequar, aut quem?
Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
Frustis, & pomis uiduas uenentur auaras,
Excipiántq; senes, quos in uiuaria mittant.
Multis occulto crescit res fœnore. uerùm
Esto aliis alios rebus studiísq; teneri,
Iidem eadem possunt horam durare probantes?

In auaros & captatores.

Inconstantia humani ingenij.

Nullus in orbe sinus Baiis prælucet amœnis,

Si dixit diues: lacus & mare sentit amorem
Festinantis heri: cui si uitiosa libido
Fecerit auspicium: cras ferramenta Theanum
Tolletis fabri. lectus genialis in aula est:
Nil ait esse prius, melius nil cœlibe uita.
Si non est, iurat bene solis esse maritis.
Quo teneam uultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride: mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonsores: conducto nauigio æquè
Nauseat, ac locuples, quem ducit priua triremis
Si curtatus inæquali tonsore capillos
Occurri, rides: si fortè subucula pexæ
Trita subest tunicæ, uel si toga dissidet impar,
Rides. quid, mea cùm pugnat sententia secum?
Quod petiit, spernit: repetit, quod nuper omisit:
Aestuat, & uitæ disconuenit ordine toto:
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis,
Insanire putas solennia me, neq; rides,
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati: rerum tutela mearum
Cùm sis, & prauè sectum stomacheris ob unguem
De te pendentis, te respicientis amici.
Ad summam. sapiens uno minor est Ioue, diues,
Liber, honoratus, pulcher, rex deniq; regum,
Præcipuè sanus, nisi cùm pituita molesta est.

Et priuato, & pauperi sua est leuitas & mutabilitas.

Solennia uitia non animaduerti.

Paradoxon Stoicum de sapiente.

AD LOLLIVM.

TRoiani belli scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi:
Qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Plenius, ac melius Chrysippo, & Crantore dicit.

Homeri poësin philosophiæ arcana cõplecti.

Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.

Quid tota Iliade contineatur in summa.

Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Græcia Barbariæ lento collisa duello,
Stultorum regum & populorum continet æstus.
Antenor censet belli præcidere causam.
Quid Paris? ut saluus regnet, uiuátq; beatus,
Cogi posse negat. Nestor componere liteis
Inter Peliden festinat, & inter Atriden.
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrunq;.
Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, scelere, atq; libidine, & ira,
Iliacos intra muros peccatur, & extra.

Odyssea Vlyssem viri sapientis exemplar proponit.

Rursus quid uirtus, & quid sapientia possit,
Vtile proposuit nobis exemplar Vlyssem:
Quid domitor Troiæ, multorum prouidus urbeis,
Et mores hominum inspexit, latúmq; per æquor,
Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
Pertulit, aduersis rerum immersabilis undis.
Sirenum uoces, & Circes pocula nosti:
Quæ si cum sociis stultus cupidúsq; bibisset,
Sub domina meretrice fuisset turpis, & excors:
Vixisset canis immundus, uel amica luto sus.

Indulgere voluptatibus, fœdum.

Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoíq;,
In cute curanda plus æquo operata iuuentus:

Locus à contrario: si in re mala vigilatur: quãtò magis in honesta vigilandum?

Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Vt iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Vt teipsum serues, non expergisceris? atqui
Si nolis sanus, cures hydropicus. & ni
Posces ante diem librum cum lumine, si non

Intend

Intendes animum studiis, & rebus honestis,
Inuidia uel amore uigil torquebere. nam cur
Quæ lædunt oculos festinas demere, si quod
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit, habet. sapere aude:
Incipe. uiuendi qui rectè prorogat horam
Rusticus, expectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne uolubilis æuum.
Quæritur argentum, puerísq; beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur uomere siluæ.
Quod satis est cui contingit, nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris aceruus, & auri
Aegroto domini deduxit corpore febres:
Non animo curas. ualeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit, aut metuit, iuuat illum sic domus aut res,
Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta sorde dolentes,
Sincerum est nisi uas, quodcunq; infundis acescit.
Sperne uoluptates, nocet empta dolore uoluptas.
Semper auarus eget: certum uoto pete finem.
Inuidus alterius macrescit rebus opimis.
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum: qui non moderabitur iræ,
Infectum uolet esse, dolor quod suaserit, & mens,
Dum pœnas odio per uim festinat inulto.
Ira furor breuis est. animum rege, qui nisi paret,
Imperat: hunc frenis, hunc tu compesce catena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magister
Ire uiam, quam monstrat eques. uenaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,

Non procrastinandum vt melior fias.

Non plura quærenda quã opus sit.

Vt fruatur voluptate aliquis, necesse est malis affectibus careat.

Militat in siluis catulus. nunc adbibe puro
Pectore uerba puer, nunc te melioribus offer.
Optimis quibusq; à teneris assuescendum. Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu. quòd si cessas, aut strenuus anteis:
Nec tardum opperior, nec praecendentibus insto.

AD IVLIVM FLORVM. 3

Iulium auaritiae latenter accusat hac epistola. IVli Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.
Thracáne, uos, Hebrúsq; niuali compede uinctus,
An freta uicinas inter currentia turreis,
An pingues Asiae campi, collésq; morantur?
Quid studiosa cohors operum struit: hæc quoq; curo.
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis, & paces longum diffundit in aeuum?
Titius poëta Pindari interpres. Quid Titius Romana breui uenturus in ora,
Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus, & riuos ausus apertos:
Vt ualet? ut meminit nostri? fidibúsne Latinis
Thebanos aptare modis studet auspice Musa?
Celsus plagiarius. An tragica desæuit, & ampullatur in arte?
Quid mihi Celsus agit? monitus, multúmq; monendus,
Priuatas ut quærat opes, & tangere uitet
Scripta, Palatinas quaecunq; recepit Apollo:
Ne, si fortè suas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus. Ipse quid audes?
Quæ circumuolitas agilis thyma? non tibi paruum
Laudatur ab ingenio et eruditione Florus. Ingenium, non incultum est, nec turpiter hirtum:
Seu linguam causis acuis, seu ciuica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen,

Prima

Prima feres ederæ uictricis præmia, quòd si
Frigida curarum fomenta relinquere posses,
Quò te cælestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium, parui properemus, & ampli,
Si patriæ uolumus, si nobis uiuere cari.
Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ,
Quantæ conueniat Munatius: an malè sarta
Gratia nequicquam coit, & rescinditur? at uos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia uexat,
Indomita ceruice feros, ubicunq; locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus:
Pascitur in uestrum reditum uotiua iuuenca.

Hortatur vt animũ ab immodicis curis abstrahat.

AD ALBIVM TIBVLLVM Elegorum scriptorem.

ALbi nostrorum Sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Caßi Parmensis opuscula uincat?
An tacitum siluas interpretare salubreis,
Curantem quicquid dignum sapiente, bonoq; est?
Non tu corpus eras sine pectore. dij tibi formam,
Dij tibi diuitias dederant, artémq; fruendi.
Quid uoueat dulci nutricula maius alumno,
Quàm sapere, & fari ut poßit, quæ sentiat: & cui
Gratia, fama, ualetudo contingat abundè,
Et mundus uictus, non deficiente crumena?
Inter spem curámq;, timores inter, & iras
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superueniet, quæ non sperabitur, hora.
Me pinguem & nitidum bene curata cute uises,
Cùm ridere uoles Epicuri de grege porcum.

Caßi Parmẽsis, qui præter cetera tragœdias etiam scripsit.

Absoluta felicitas.

Reuocat Albium ad faciliorem vitam.

AD

AD TORQVATVM. 5

Tauro diffusa, Vina non admodum vetusta, sed diluta.

Inuitat ad hilariorem vitã Torquatum.

Ebrietatẽ laudat, vt à sordida vita abducat.

Non appeto luxum in conuiuio, sed munditiam,

Vmbris, pro conuiuis, & Græcis in prouerbio est. vide Erasmum in prouerb. Vmbra.

*SI potes archaicis conuiua recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patella,
Supremo te sole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffusa, palustreis
Inter Minturnas, Sinuessanúmq; Petrinum.
Sin melius quid habes arcesse, uel imperium fer.
Iandudum splendet focus, & tibi munda supellex.
Mitte leueis spes, & certamina diuitiarum,
Et Moschi causam. cras nato Cæsare festus
Dat ueniam, somnúmq; dies, impunè licebit
Aestiuam sermone benigno tendere noctem.
Quò mihi fortuna, si non conceditur uti?
Parcus ob heredis curam, nimiúmq; seuerus
Assidet insano, potare, & spargere flores
Incipiam, patiárq; uel inconsultus haberi.
Quid non ebrietas designat? operta recludit,
Spes iubet esse ratas in prælia trudit inermem:
Sollicitis animis onus eximit, addocet arteis:
Fœcundi calices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?
Hæc ego procurare, & idoneus imperor, & non
Inuitus, ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nareis: ne non & cantharus, & lanx
Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras elimmet ut coëat par,
Iungatúrq; pari, Brutum tibi, Septimiúmq;,
Et nisi cœna prior, potiórq; puella Sabinum
Detinet, assumam: locus est & pluribus umbris.
Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.*

Tu

Tu quotus esse uelis, rescribe: & rebus omißis
Atria seruantem postico falle clientem.

AD NVMICIVM.

Nil admirari, propè res est una Numici,
Soláq;, quæ poßit facere, & seruare beatum.
Nunc solem, & stellas, & decedentia certis
Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent: quid censes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos?
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?
Quo spectanda modo, quo sensu credis, & ore?
Qui timet, his aduersa ferè miratur eodem,
Quo cupiens, pacto. pauor est utriq; molestus,
Improuisa simul species exterret utrumq;.
Gaudeat, an doleat, cupiat, metuátue, quid ad rem?
Si quicquid uidit melius, peiúsue sua spe,
Defixis oculis, animóq;, & corpore torpet?
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltrà quàm satis est, uirtutem si petat ipsam,
I nunc, argentum, & marmor uetus, æráq; & artes
Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores,
Gaudet quòd spectant oculi te mille loquentem,
Nauus manè forum, & uespertinus pete tectum,
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius, indignum quòd sit peioribus ortus,
Hic tibi sit potius, quàm tu mirabilis illi.
Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas,
Defodiet, condétq; nitentia. cùm bene notum
Porticus Agrippæ, & uia te conspexerit Appi:
Ire tamen restat, Numa quò deuênit, & Ancus

Sapiens nihil commouebitur rebus terrenis, sed cælestibus quidem.

Animi perturbatio tam ob mali metũ, quàm boni cupiditatem.

Si virtus non suprà quàm satis est expetẽda, quantò minus diuitiæ?

Nihil diuturnũ præter vnicam virtutem.

Si latus, at renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi, uis rectè uiuere? quis non?
Si uirtus hæc una potest dare, fortis omißis
Hoc age deliciis. uirtutem uerba putas, ut
Lucum ligna caue ne portus occupet alter,
Ne Cybiratica, ne Bithyna negotia perdas
Mille talenta rotundentur, totidem altera, porrò
Tertia succedant, & quæ pars quadret aceruum,
Scilicet uxorem cum dote, fidémq; & amicos,
Et genus, & formam regina pecunia donat,
Ac bene nummatum decorat Suadela, Venúsq;.
Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu: chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si posset centum scenæ præbere rogatus,
Qui possum tot? ait: tamen & quæram, & quod habebo,
Mittam: pòst paulò scribit, sibi millia quinq;
Esse domi chlamydum: partem, uel tolleret omneis.
Exilis domus est, ubi non & multa supersunt,
Et dominum fallunt, & prosunt furibus. ergo
Si res sola potest facere, & seruare beatum,
Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
Si fortunatum species, & gratia præstat,
Mercemur seruum, qui dictet nomina læuum
Qui fodiat latus, & cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multum in Fabia ualet, ille Velina,
Cuilibet hic fasceis dabit, eripiétq; curule,
Cui uolet, importunus ebur frater, pater adde,
Vt cuiq; est ætas, ita quenq; facetus adopta.
Si bene qui cœnat bene uiuit, lucet, eamus
Quò ducit gula, piscemur, uenemur, ut olim
Gargilius, qui manè plagas, uenabula, seruos,

Virtus nõ verbis constat, vt lucus lignis, sed numinis religione.

Taxat superuacaneas diuitias.

Si citra virtutem cõstet felicitas, age amplectatur qui volet.

Si in voluptate ponimus summum bonum, iam palàm insanimus.

Differ

Differtum transire forum populúmq; iubebat,
Vnus ut è multis populo spectante referret
Emtum mulus aprum. crudi tumidíq; lauemur,
Quid deceat, quid non obliti, cerite cera
Digni, remigium uitiosum Ithacensis Vlyßi,
Cui potior patria fuit interdicta uoluptas.
Si, Mimnermus uti censet, sine amore, iocísq;
Nil est iucundum: uiuas in amore, iocísq;.
Viue: uale. si quid nouisti rectius istis,
Candidus imperti: si non, his utere mecum.

AD MAECENATEM. 7

Quinq; dies tibi pollicitus me rure futurum, *Rationem reddit, quare promissa nō præstiterit.*
Sextilem totum mendax desideror. atqui
Si me uiuere uis sanum, rectéq; ualentem,
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mæcenas ueniam: dum ficus prima, calórq;
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet:
Officiosáq; sedulitas, & opella forensis
Adducit febreis: & testamenta resignat.
Quòd si bruma niueis Albanis illinet agris,
Ad mare descendet uates tuus, & sibi parcet:
Contractúsq; leget: te dulcis amice reuiset
Cum Zephiris, si concedes, & hirundine prima.
Non quo more pyris uesci Calaber iubet hospes, *Intempestiua liberalitas ingrata est.*
Tu me fecisti locupletem. uescere sodes.
Iam satis est. at tu quantum uis tolle benignè:
Non inuisa feres pueris munuscula paruis.
Tam teneor dono, quàm si dimittar onustus.
Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.

Prodig

Prodigus, & stultus donat quæ spernit, & odit.
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratum:
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quòd si me noles usquam discedere: reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos,
Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum,
Inter uina fugam, Cynaræ mœrere proteruæ.

Boni viri esse, de bonis bene mereri, salua tamen libertate.

Fortè per angustam tenuis uulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti: pastáq; rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul: Si uis, ait, effugere istinc,
Macra cauum repetes arctum, quem macra subisti.
Hæc ego si compellar imagine, cuncta resigno,
Nec somnum plebis laudo satur altilium: nec
Otia diuitiis Arabum liberrima muto.
Sæpe uerecundam laudasti, Réxq;, paterq;,
Audisti coràm, nec uerbo partius absens.
Inspice, si possum donata reponere lætus.

Indicat apologo se libertatem beneficiis nolle vendere.

Haud malè Telemachus proles patientis Vlyssei,
Non est aptus equis Ithacæ locus: ut neq; planis
Porrectus spatiis, nec multæ prodigus herbæ.
Atride magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent. mihi iam non regia Roma,
Sed uacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.

Ait Telemachi exemplo sibi non conuenire vitam militarem.

Strenuus & fortis, causísq; Philippus agendis
Clarus, ab officiis octauam circiter horam
Dum redit, atq; foro nimium distare carinas
Iam grandis natu queritur, conspexit, ut aiunt,
Adrasum quendam uacua tonsoris in umbra,

Lepida fabula innuit honestum otium ambitioso negotio praeponendum.

Cultello proprio purgantem leniter ungueis.
Demetri (puer hic non læuè iussa Philippi
Accipiebat) abi, quære & refer, unde domo, quis,
Cuius fortunæ, quo sit patre, quóue patrono.
It, redit, & narrat, Vulteium nomine Menam,
Præconem tenui censu, sine crimine notum,
Et properare loco, & cessare, & quærere, & uti,
Gaudentem, paruísq; sodalibus, & lare certo,
Et ludis, & post decisa negotia, campo.
Scitari libet ex ipso quodcunq; refers: dic
Ad cœnam ueniat. non sanè credere Mena:
Mirari secum tacitus. quid multa? benignè
Respondet. negat ille mihi, negat improbus, & te
Negligit, aut horret. Vulteium manè Philippus
Vilia uendentem tunicato scruta popello,
Occupat, & saluere iubet prior. Ille Philippo
Excusare laborem, & mercenaria uincla,
Quòd non manè domum uenisset: deniq;, quòd non
Præuidisset eum. sic ignouisse putato
Me tibi, si cœnas hodie mecum. ut libet. ergo
Post nonam uenies. nunc i, rem strenuus auge.
Vt uentum ad cœnam est, dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. hic ubi sæpe
Occultum uisus decurrere piscis ad hamum,
Manè cliens, etiam certus conuiua, iubetur
Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
Impositus mannis, aruum, cælúmq; Sabinum
Non cessat laudare. uidet, ridétq; Philippus,
Et sibi dum requiem, dum risus undiq; quærit,
Dum septem donat sestertia, mutua septem
Promittit, persuadet uti mercetur agellum.

Hoc est, postquàm splendidis conuiuiis inescatus est.

Indictis Latinis, hoc est, quibus aliquid agi prohibebatur, vtpote feriis.

r Merca

Mercatur. ne te longis ambagibus ultrà,
Quàm satis est, morer: ex nitido fit rusticus: atq;
Sulcos, & uineta crepat mera: præparat ulmos:
Immoritur studiis, & amore senescit habendi.
Verùm ubi oues furto, morbo periere capellæ,
Spem mentita seges, bos est enectus arando:
Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratúsq; Philippi tendit ad ædeis.
Quem simul aspexit scabrum, intonsúmq; Philippus,
Durus, ait, Vultei nimis, attentúsq; uideris
Esse mihi. Pol me miserum patrone uocares,
Si uelles, inquit, uerum mihi dicere nomen.
Quod te per genium, dextrámq;, deósq; penateis
Obsecro, & obtestor, uitæ me redde priori.
Qui simul aspexit, quantum dimissa petitis
Præstent, mature redeat, repetátq; relicta.
Metiri se quenq; suo modulo, ac pede, uerum est.

Suæ cuiq; uocationi, ut uocant, seruiendum.

AD CELSVM ALBINOVANVM. 8

Expreßit Græcorum τὸ ἐυπράττειν. Inconstãtiam & animi morbum in Celso taxat sub persona sua.

Celso gaudere, & bene rem gerere Albinouano
Musa rogata refer, comiti, scribæq; Neronis.
Si quæret, quid agam: dic multa, & pulchra minantem,
Viuere, nec rectè, nec suauiter: haud quia grando
Contuderit uiteis, oleámq; momorderit æstus:
Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis:
Sed quia mente minus ualidus, quàm corpore toto,
Nil audire uelim, nil discere, quod leuet ægrum.
Fidis offendar medicis, irascar amicis:
Cur me funesto properent arcere ueterno:
Quæ nocuere sequar, fugiam quæ profore credam:

Romæ

Romæ Tibur amem uentosus, Tibure Romam.
Post hæc ut ualeat, quo pacto rem gerat, & se:
Vt placeat iuueni percontare, atq; cohorti.
Si dicet rectè, primum gaudere, subinde
Præceptum auriculis hoc instillare memento:
Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

q.d. Si in rebus lætus non efferaris, facilè eris omnibus gratus.

AD CLAVDIVM NERONEM. 9

SEptimius Claudi nimirum intelligit unus,
Quanti me facias. nam me rogat, & prece cogit:
Scilicet ut tibi se laudare, & tradere coner,
Dignum mente: domóq; legentis honesta Neronis:
Munere cùm fungi propioris censet amici.
Quid poßim uidet, ac nouit me ualdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dißimulator opis propriæ, mihi commodus uni.
Sic ego maioris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ descendi præmia. quòd si
Depositum laudas ob amici iussa pudorem,
Scribe tui gregis hunc, & fortem crede, bonúmq;.

Huius meminit & illic, Septimi Gades aditure mecũ, quem hic Claudio Augusti priuigno commendat.

Quãto pudore amicum commendet, vt pote coactus neceßitate.

AD FVSCVM ARISTIVM. 10

VRbis amatorem Fuscum saluere iubemus
Ruris amatores: hac in re scilicet una
Multum dißimiles, ad cetera penè gemelli.
Fraternis animis quicquid negat alter, & alter:
Annuimus pariter uetuli, notíq; columbi.
Tu nidum seruas, ego laudo ruris amœni
Riuos, & musco circumlita saxa, nemúsq;.
Quid quæris? uiuo, & regno: simul ista reliqui,

Varietas in genere vitæ etiã inter eiusdem studij homines.

Libertas cum paupertate iucundior splendida seruitute.

Quæ uos ad cælum effertis rumore secundo.
Vtq; sacerdotis fugitiuus, liba recuso,
Pane egeo iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturæ si conuenienter oportet,
Ponendæq; domo quærenda est area primum:
Nouistíne locum potiorem rure beato?

Vita rusticana locus & commoditas maior quàm vrbana.

Est ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem Canis, & momenta Leonis,
Cùm semel accepit solem furibundus acutum?
Est ubi diuellat somnos minus inuida cura?
Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in uicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quàm quæ per pronum trepidat cum murmure riuum?

Et in ciuitate siluas imitamur victi impulsu naturæ.

Nempe inter uarias nutritur silua columnas:
Laudatúrq; domus, longos quæ prospicit agros.
Naturam expellas furca, tamen usq; recurret:
Et mala perrumpet furtim fastidia uictrix.
Non qui Sidonio contendere callidus ostro

Certa est calamitas maiora affectare, quã quibus bene vti possis.

Nescit Aquinatem potentia uellera fucum,
Certius accipiet damnum, propiúsue medullis,
Quàm qui non poterit uero distinguere falsum.
Quem res plus nimio delectauere secundæ,
Mutatæ quatient. si quid mirabere, pones
Inuitus. fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges, & regum uita præcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis, frenúmq; recepit.
Sed postquàm uictor uiolens discessit ab hoste:

Apologi interpretatio.

Non equitem dorso, non frenum depulit ore:
Sic qui pauperiem ueritus, potiore metallis

Liber

Libertate caret, dominum uehet improbus, atq;
Seruiet æternum, quia paruo nesciet uti.
Cui non conueniet sua res, ut calceus olim,
Si pede maior erit, subuertet: si minor, uret.
Lætus sorte tua uiues sapienter Aristi:
Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
Cogere, quàm satis est, ac non cessare uidebor.
Imperat, aut seruit collecta pecunia cuiq;,
Tortum digna sequi potius, quàm ducere funem.
Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
Excepto quòd non simul esses, cetera lætus.

simile à pede in eandem sententiam.

Vacuna dea apud Sabinos, quã Varro Victoriam, alij aliam putauerunt.

AD BVLLATIVM. 11

QVid tibi uisa Chios Bullati notáq; Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Crœsi regia Sardis?
Smyrna quid, & Colophon? maiora, minoráne fama?
Cunctáne præ campo, & Tiberino flumine sordent?
An uenit in uotum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas odio maris atq; uiarum?
Scis Lebedus quàm sit Gabiis desertior, atq;
Fidenis uicis: tamen illic uiuere uellem
Oblitúsq; meorum, obliuiscendus, & illis,
Neptunum procul è terra spectare furentem.
Sed neq;, qui Capua Romam petit imbre, lutóq;
Aspersus: uolet in caupona uiuere: nec qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plenè præstantia uitam.
Nec si te ualidus iactauerit Auster in alto:
Idcirco nauem trans Aegæum mare uendas.
Incolumi Rhodos, & Mitylene pulchra facit, quòd
Penula solstitio, campestre niualibus auris,

Taxat quæstus cupiditatẽ in Bullatio, cuius gratia nusquã non currebat.

Ait illum nõ animi causa peregrinari, sed lucri.

Nihil prodesse ciuitatũ amœnitatẽ ad beatam uitam.

Per brumam Tiberis, sextili mense caminus.
Dum licet, & uultum seruat fortuna benignum:
Romæ laudetur Samos & Chios, & Rhodos absens.

Vbiuis rectè viuitur, si animi perturbationibus careamus.

Tu quamcunq; Deus tibi fortunauerit horam,
Grata sume manu, nec dulcia differ in annum:
Vt quocunq; loco fueris, uixisse libenter
Te dicas. nam si ratio, & prudentia curas,
Non locus effusi latè maris arbiter, aufert:
Cælum, non animum mutant, qui trans mare currunt.

Vlubra uicus obscurissimus, vbi educatus est Augustus.

Strenua nos exercet inertia: nauibus atq;
Quadrigis petimus bene uiuere quod petis, hic est,
Est Vlubris, animus si te non deficit æquus.

AD ICCIVM.

Icciū Agrippæ procuratorem fortunatū dicit, si fortuna sua bene vtatur.

Fructibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si rectè frueris, non est ut copia maior
Ab Ioue donari possit tibi. tolle querelas:
Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
Si uentri bene, si lateri est, pedibúsq; tuis: nil
Diuitiæ poterunt regales addere maius.

Si ita parcè viuas, facilè futurū vt ditissimus euadas.

Si fortè in medio positorum abstemius herbis
Viuis & urtica: sic uiues protinus ut te
Confestim liquidus fortunæ riuus inauret:
Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
Vel quia cuncta putas una uirtute minora.

Tuo exemplo nihil mirum si Democritus agrum ob philosophiæ studium neglexerit.

Miramur, si Democriti pecus edit agellos,
Cultáq;, dum peregre est animus sine corpore uelox.
Cùm tu inter scabiem tantam, & contagia lucri
Nil paruum sapias, & adhuc sublimia cures:
Quæ mare compescant causæ: quid temperet annum,
Stellæ sponte sua, iussǽne uagentur, & errent:

Quid

Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat orbem,
Quid uelit, & poßit rerum concordia discors:
Empedocles, an Stertinij deliret acumen.
Verùm seu pisces, seu porrum, & cæpe trucidas,
Vtere Pompeio Grosphо, & si quid petet, ultro
Defer. nil Grosphus nisi uerum orabit, & æquum.
Vilis amicorum est annona bonis, ubi quid deest.
Ne tamen ignores, quo sit Romana loco res:
Cantaber Agrippæ, Claudi uirtute Neronis
Armenius cecidit. Ius imperiúmq; Phraates
Cæsaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

Stertinꝰ Stoicus, qui Latinè aduersus Empedoclem scripsit.

Paruo succurritur bonis viris qui paruo sunt contenti.

AD VINNIVM ASELLAM. 13

VT proficiscentem docui te sæpe, diúq;,
Augusto reddes signata uolumina Vinni,
Si ualidus, si lætus erit, si deniq; poscet:
Ne studio nostri pecces, odiúmq; libellis
Sedulus importes opera uehemente minister.
Si te fortè meæ grauis uret sarcina chartæ,
Abiicito potius, quàm quò perferre iuberis,
Clitellas ferus impingas, Asinæq; paternum
Cognomen uertas in risum, & fabula fias.
Viribus utêris per cliuos, flumina, lamas.
Victor propositi simulac perueneris illuc,
Sic positum seruabis onus, ne fortè sub ala
Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum:
Vt uinosa globos furtiuæ Pyrrhia, lanæ:
Vt cum pileolo soleas conuiua tribulis.
Ne uulgo narres te sudauisse ferendo
Carmina, quæ possunt oculos, aureisq; morari

Quàm opportunè & prudenter munus offerendum.

Conuiua tribu. qui soleas & pileum sub alis ferat, quũ domum redit ebrius.

Cæsaris.ornatus multa prece nitere porrò,
Vade,uale,caue ne titubes,mandatáq; frangas.

AD VILLICVM SVVM. 14

Qui quinq; senatores aluerit, qui Bariæ Sabinorum loco præessent.

Villice siluarum,& mihi me reddentis agelli,
Quem tu fastidis habitatum quinq; focis,&
Quinq; bonos solitum Bariam dimittere patres:
Certemus,spinas animóne ego fortius,an tu
Euellas agro:& melior sit Horatius,an res.
Me quamuis Lamiæ pietas,& cura moratur
Fratrem mœrentis,rapto de fratre dolentis
Insolabiliter:tamen istbuc mens,animúsq;
Fert,& amat spatiis obstantia rumpere claustra,
Rure ego uiuentem,tu dicis in urbe beatum.
Cui placet alterius,sua nimirum est odio,sors.
Stultus uterq; locum immeritum causatur iniquè.
In culpa est animus,qui se non effugit unquam.
Tu mediastinus tacita prece rura petebas:
Nunc urbem,& ludos,& balnea uillicus optas.
Me constare mihi scis,& discedere tristem,
Quandocunq; trahunt inuisa negotia Romam.
Non eadem miramur,eò disconuenit inter
Méq;,& te.nanq; deserta,& inhospita tesqua
Credis:amœna uocat,mecum qui sentit:& odit
Quæ tu pulchra uocas.fornix tibi,& uncta popina
Incutiunt urbis desiderium,uideo:& quòd
Angulus iste feret piper,& tus ocyus uua,
Nec uicina subest uinum præbere taberna
Quæ poßit tibi:nec meretrix tibicina,cuius
Ad strepitum salias terræ grauis.& tamen urges
Iam pridem non tacta ligonibus arua,bouémq;

Non mediastynus,ab ἄστυ, sed mediastinus,ab stando, in antiquis codicib. legitur.
Sunt autem serui mediastini omnium propemodũ laboriosißimi, Cato.
Quare tantopere detestetur villicus vitam rusticam.
Angulus,hoc est,quòd nullũ hîc nascatur vinum.

Disiun

Disiunctum curas, & strictis frondibus exples.
Addit opus pigro riuus, si decidit imber,
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc age quid nostrum concentum diuidat, audi,
Quem tenues docuere togæ, nitidiq; capilli:
Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci,
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
Cœna breuis iuuat, & prope riuum somnus in herba.
Nec lusisse pudet, sed non incidere ludum:
Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
Limat: non odio obscuro, morsúq; uenenat.
Rident uicini glebas, & saxa mouentem.
Cum seruis urbana diaria rodere mauis.
Horum tu in numerum uoto ruis. inuidet usum
Lignorum, & pecoris tibi calo argutus, & horti.
Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.
Quam scit uterq; libens, censebo, exerceat artem.

Alia ætate alios mores sibi cura esse.

Mauis in ciuitate esurire, quã ruri splendide viuere.

Nemo est sua sorte cõtentus.

AD VALLAM. 15

QVæ sit hiems Veliæ, quod cælum Valla Salerni,
Quorũ hominũ regio, & qualis uia. nã mihi Baias
Musa superuacuas Antonius, & tamen illis
Me facit inuisum, gelida cum perluor unda
Per medium frigus sané myrteta relinqui,
Dictáq; cessantem neruis elidere morbum
Sulfura contemni, uicus gemit inuidus ægris,
Qui caput, & stomachum supponere fontibus audent
Clusinis, Gabiósq; petunt, & frigida rura.
Mutandus locus est, & diuersoria nota
Præter agendus equus. quò tendis? non mihi Cumas
Est iter, aut Baias, læua stomachosus habena

Consulit Vallam de salubritate regionis Lucaniæ.

Myrteta, quas hodie vulgus thermas vocat.

Dicet eques. sed equi frenato est auris in ore.
Maior utrum populum frumenti copia pascat,
Collectósne bibant imbreis, puteósne perenneis
Iugis aquæ: nam uina nihil moror illius oræ.
Rure meo possum quiduis perferre patiq;.
Ad mare cùm ueni, generosum, & lene requiro,
Quod curas abigat, quod cum spe diuite manet
In uenas, animumq; meum, quod uerba ministret:
Quod me Lucanæ iuuenem commendet amicæ.
Tractus uter plureis lepôres, uter educet apros:
Vtra magis pisces, & echinos æquora celent:
Pinguis ut inde domum possim Phæáxq; reuerti,
Scribere te nobis, tibi nos accredere par est.
Mænius ut rebus maternis, atq; paternis
Fortiter absumtis, urbanus cœpit haberi
Scurra uagus, non qui certum præsepe teneret:
Impransus non qui ciuem dignosceret hoste:
Quælibet in quemuis opprobria fingere sæuus,
Pernicies & tempestas, barathrúmq; macelli,
Quicquid quæsierat, uentri donabat auaro.
Hic ubi nequitiæ fautoribus, & timidis nil,
Aut paulum abstulerat, patinas cœnabat omasi
Vilis & agnini, tribus ursis quod satis esset.
Scilicet ut uentres lamna candente nepotum
Diceret urendos correctus. Mænius idem
Quicquid erat nactus prædæ maioris, ubi omne
Verterat in fumum, & cinerem: non Hercule miror,
Aiebat, si qui comedunt bona: cùm sit obeso
Nil melius turdo, nil uulua pulchrius ampla.
Nimirum hic ego sum: nam tuta & paruula laudo,
Cùm res deficiunt, satis inter uilia fortis.

Allegoria, quæ innuit nos magis uoluptatē quærere, quàm salubritatē loci.

Phæax. Ex Homero, qui phæaces nitidos & lautos facit.

Alij codices hic secant epistolam.

Mænius, qui Pantolabus dictus ob insignē rapacitatem.

Mænij sententia quum esuriret.

Fabulam in se transfert poëta, & interpretatur.

Verùm ubi quid melius contingit, & unctius: idem
Vos sapere, & solos aio bene uiuere, quorum
Conspicitur nitidis fundata pecunia uillis.

AD Q. VINTIVM. 16

NE perconteris fundus meus, optime Quinti,
Aruo pascat herum, an baccis opulentet oliuæ:
Pomis ne & pratis, an amicta uitibus ulmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.
Continui montes, nisi dissocientur opaca
Valle: sed ut ueniens dextrum latus aspiciat Sol,
Læuum discedens curru fugiente uaporet.
Temperiem laudes: quid? si rubicunda benigne
Corna uepres, & pruna ferant: & quercus, & ilex,
Multa fruge pecus, multa dominum iuuet umbra:
Dicas adductum propius frondere Tarentum?
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus:
Infirmo capiti fluit utilis, utilis aluo.
Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ
Incolumem tibi me præstant Septembribus horis:
Tu rectè uiuis, si curas esse, quod audis
Iactamus iampridem omnis te Roma beatum:
Sed uereor ne cui de te plus, quàm tibi credas,
Néue putes alium sapiente, bonóq; beatum:
Neu si te populus sanum, rectéq; ualentem
Dictitet, occultam febrem sub tempus edendi
Dißimules, donec manibus tremor incidat unctis.
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata, mariq;

Insinuatione utitur, occasione captata ex agri sui descriptione.

Idoneus, quod Græcis ἱκανὸς id est sufficiẽs.

Monet ne nimiũ de se adulatoribus pergat credere.

Dicat

Dicat, & his uerbis uacuas permulceat aures:
Téne magis, Téne magis saluum populus uelit, an populum tu,
Hi duo versus sunt ex Varo poëta de Augusto. Seruet in ambiguo qui consulit & tibi & urbi,
Iupiter, Augusti laudes agnoscere possis?
Cum pateris sapiens, emendatúsq; uocari,
Dialogismus Quintij & poëtæ. Respondésne tuo, dic sodes, nomine? nempe
Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie cras si uolet, auferet: ut si
Detulerit fasceis indigno, detrahet idem.
Pone, meum est, inquit, pono, tristísq; recedo.
Idem si clamet furem, neget esse pudicum,
Contendat laqueo collum pressisse paternum,
Mordear opprobriis falsis, mutémq; colores?
Bonus virneq; falsis laudibus gaudet, neque falsis calumniis dolet. Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret
Quem, nisi mendosum, & mendacem? uir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, iuráq; seruat:
Quo multæ, magnæq; secantur iudice lites
Quo responsore, & quo causæ teste tenentur.
Sed uidet hunc omnis domus, & uicinia tota
Introrsum turpem speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Seruus: habes pretium, loris non ureris, aio.
Non hominem occidi: non pasces in cruce coruos.
Sum bonus & frugi: renuit, negat atq; Sabellus.
Cautus enim metuit foueam lupus, accipitérq;
Bonus non est, nisi qui sua sponte & honesti amore nõ peccat. Suspectos laqueos, & opertum miluius hamum,
Oderunt peccare boni uirtutis amore.
Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ.
Sit spes fallendi: miscebis sacra profanis.
Ex Stoicorum paradoxis, qui Nam de mille fabæ modiis cùm surripis unum,
Damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.

Vir bonus, omne forum quem spectat, & omne tribunal,
Quandocunq; deos uel porco, uel boue placat,
Iane pater claré, claré cùm dixit Apollo,
Labra mouet metuens audiri: pulchra Lauerna
Da mihi fallere: da iustum, sanctú mq; uideri:
Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem.
Quò melior seruo, quò liberior sit auarus,
In triuiis fixum cùm se demittit ob assem,
Non uideo. nam qui cupiet, metuet quoq; porrò.
Qui metuens uiuit, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum uirtutis deseruit, qui
Semper in augenda festinat, & obruitur re.
Vendere cùm possis captiuum, occidere noli.
Seruiet utiliter. sine pascat durus, aretq;,
Nauiget, ac mediis hiemet mercator in undis:
Annonæ prosit, portet frumenta, penúsq;.
Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheû
Rector Thebarum, quid me perferre, patíq;
Indignum coges? adimam bona: nempe pecus, rem,
Lectos, argentum, tollas licet, in manicis &
Compedibus sæuo te sub custode tenebo.
Ipse Deus, simulátq; uolam, me soluet opinor.
Hoc sentit, moriar, mors ultima linea rerum est.

aiebant uitia esse paria.

Hypocritarum oratio.

Syllogismo colligit quemuis auarum seruum esse.

Verba auari de seruo seruãdo in suam utilitatem.

Locus ex Bacchis tragœdia. Sentit autẽ sapientem nullo metu mortis seruiturum.

AD SAEVAM. 17

QVamuis Sæua satis per te tibi consulis, & scis,
Quo tandem pacto deceat maioribus uti:
Disce docendus adhuc, quæ censet amiculus: ut si
Cæcus iter monstrare uelit: tamen aspice, si quid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies, & primam somnus in horam

Hac epistola ciuilem facilitatem seueræ austeritati præfert.

Dele

Delectat: si te puluis, strepitúsq; rotarum,
Si lædit caupona, Ferentinum ire iubebo.
Nam neq; diuitibus contingunt gaudia solis,
Nec uixit male, qui natus moriénsq; fefellit.
Si prodesse tuis, paulóq; benignius ipsum
Te tractare uoles, accedes siccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Aristippus. si sciret regibus uti,
Fastidiret olus, qui me notat. utrius horum
Verba probes & facta, doce, uel iunior audi,
Cur sit Aristippi potior sententia. nanq;
Mordacem Cynicum sic eludebat (ut aiunt)
Scurror ego ipse mihi, populo tu. rectius hoc, &
Splendidius multò est, equus ut me portet, alat rex,
Officium facio: tu poscis uilia: uerùm es
Dante minor: quamuis fers te nullis egentem.
Omnis Aristippum decuit color, & status, & res,
Tentantem maiora, ferè præsentibus æquum.
Contrà, quem duplici panno patientia uelat,
Mirabor, uitæ uia si conuersa decebit.
Alter purpureum non expectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca uadet,
Personámq; feret non inconcinnus utranq;.
Alter Mileti textam, cane peius & angui
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum, refer, & sine uiuat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere ciuibus hostes,
Attingit solium Iouis, & cælestia tentat.
Principibus placuisse uiris, non ultima laus est.
Non cuiuis homini contingit adire Corinthum.
Sedit qui timuit, ne non succederet: esto.

Sententia Epicuri, λάθε βιώσας.

Dictum Diogenis ad Aristippum.

Sententia Platonis de Aristippo, quem naufragio eiectum diploide tectum inuenit.

Diogenes frigere malebat, quam purpuream uestem induere.

Fortis & excelsi animi est periclitari fortuna.

Quid

Quid? qui peruenit, fecitne uiriliter? atqui
Hic est, aut nusquam, quod quærimus. hic onus horret
Vt paruis animis, & paruo corpore maius:
Hic subit, & perfert, aut uirtus nomen inane est,
Aut decus, & pretium rectè petit experiens uir.
Coram rege suo de paupertate tacentes
Plus poscente ferent. distat, sumásne pudenter,
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec uendibilis, nec pascere firmus,
Qui dicit, clamat, uictum date. succinit alter,
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet
Plus dapis & rixæ multò minus, inuidiǽque.
Brundusium comes, aut Surrentum ductus amœnum,
Qui queritur salebras, & acerbum frigus, & imbreis,
Aut cistam effractam, & subducta uiatica plorat,
Nota refert meretricis acumina, sæpe, catellam,
Sæpe periscelidem raptam sibi flentis, uti mox
Nulla fides damnis, uerísque doloribus adsit.
Nec semel irrisus triuiis attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lacryma, per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite, non ludo, crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum uicinia rauca reclamat.

Verba poscentium aliquid.

Locus ex Plauti Truculento de meretricum astutia.

Planum scurram vocat & impostorem, vt Cicero, Ille planus improbissimus.

AD LOLLIVM.

SI bene te noui, metues liberrime Lolli
Scurrantis speciem præbere, professus amicum.
Vt matrona meretrici dispar erit, atque
Discolor infido scurræ distabit amicus.

Taxat Lollij importunã libertatẽ & nimis odiosam.

Est

Est huic diuersum uitio uitium propè maius
Asperitas agrestis, & inconcinna, grauisq;
Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris,
Dum uult libertas mera dici, ueráq; uirtus.
Virtus ést medium uitiorum, & utrinq; reductum.
Adulatorum mores. Alter in obsequium plus æquo pronus, & imi
Derisor lecti, sic nutum diuitis horret,
Sic iterat uoceis, & uerba cadentia tollit,
Vt puerum sæuo credas dictata magistro
Reddere, uel parteis mimum tractare secundas.
Descriptio duri ac seueri. Alter rixatur de lana sæpe caprina:
Propugnat nugis armatus: scilicet, ut non
Sit mihi prima fides, & uerè, quod placet, ut non
Acriter elatrem: pretium ætas altera sordet.
Castor & Docilis par gladiatorum. Ambigitur quid enim? Castor sciat, an Docilis plus:
Brundusium Numici melius uia ducat, an Appi.
Quem damnosa Venus, quem præceps alea nudat:
Gloria quem supra uireis, & uestit, & ungit:
Arrogans diuitis censura in pauperem amicum. Quem tenet argenti sitis importuna, faméq;:
Quem paupertatis pudor, & fuga, diues amicus
Sæpe decem uitiis instructior, odit, & horret:
Aut si non odit, regit: ac ueluti pia mater
Plus quàm se sapere, & uirtutibus esse priorem
Verba diuitis ad pauperem. Vult: & ait prope uera. meæ, contendere noli,
Stultitiam patiuntur opes. tibi paruula res est.
Arcta decet sanum comitem toga. desine mecum
Certare. Eutrapelus cuicunq; nocere uolebat,
Vestimenta dabat pretiosa. beatus enim iam
Cum pulchris tunicis sumet noua consilia, & spes,
Dormiet in lucem, scorto postponet honestum
Officium, nummos alienos poscet: ad imum

Thrax

Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neq; tu scrutaberis ullius unquam:
Commißúmq; teges, & uino tortus, & ira.
Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes:
Nec cùm uenari uolet ille, poëmata panges.
Gratia sic fratrum geminorum Amphionis, atq;
Zethi dißiluit, donec suspecta seuero
Conticuit lyra, fraternis ceßisse putatur
Moribus Amphion. tu cede potentis amici
Lenibus imperiis: quotiésq; educet in agros
Aetolis onerata plagis iumenta, canésq;:
Surge, & inhumanæ senium depone camœnæ:
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta.
Romanis solenne uiris opus, utile famæ.
Vitæq;, & membris: præsertim cùm ualeas, &
Vel cursu superare canem, uel uiribus aprum
Poßis. adde, uirilia quòd speciosius arma
Non est qui tractet. scis quo clamore coronæ
Prælia sustineas campestria: deniq; sæuam
Militiam puer, & Cantabrica bella tulisti
Sub duce, qui templis Parthorum signa refixit:
Et nunc, si quid abest, *Italis adiudicat armis.
Ac ne te retrahas, & inexcusabilis absis:
(Quamuis nil extra numerum fecisse, modúmq;
Curas) interdum nugaris rure paterno,
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur.
Aduersarius est frater, lacus, Adria: donec
Alterutrum uelox uictoria fronde coronet.
Consentire suis studiis qui crediderit te:
Fautor utroq; tuum laudabit *pollice ludum.

Quomodo amicis conuiuendum.

Amphiō musica, Zethus venatione delectabatur.

Aetolæ plagæ, Calydonij Meleagri venatione nobilitatæ.

Sub duce. Augustum intelligit, qui signa cum Crasso capta recepit.

Pop. Rom. adquirit exercitu Rom.

Imaginem pugnæ Actiacæ per ludum repræsentat.

**Compresso. Plin. lib 27. cap. 14.*

Protinus ut moneam(si quid monitoris eges tu)
Quid de quoq; uiro,& cui dicas,sæpe uideto.
Saluberrima præcepta & sententiæ non nullæ. Percontatorem fugito, nam garrulus idem est:
Nec retinent patulæ commissa fideliter aures,
Et semel emissum uolat irreuocabile uerbum.
Ne quęquam ames ex familia amici. Non ancilla tuum iecur ulceret ulla,puerue,
Intra marmoreum uenerandi limen amici,
Ne dominus pueri pulchri,caræ'ue puellæ
Munere te paruo beet,aut incommodus angat.
Non temerè quemuis commendes. Qualem commendes etiam atq; etiam aspice:ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur & quondam non dignum tradimus.ergo
Quem sua culpa premet,deceptus omitte tueri:
Si amico per calumniam detrahitur,tuere eius famam,si potes. Vt penitus notum,si tentent crimina,serues
Tuterisq; tuo fidentem præsidio,qui
Dente* Theonino cum circumroditur.ecquid
Ad te pòst paulò uentura pericula sentis?
**maledico.* Nam tua res agitur,paries cùm proximus ardet:
Et neglecta solent incendia sumere uires.
Periculosa principum amicitia. Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
Expertus metuit.tu,dum tua nauis in alto est,
**In hanc curam incumbe.* *Hoc age,ne mutata retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes,tristémq; iocosi,
Similitudo morum in amicitia necessaria. Sedatum celeres,agilem nauúmq; remissi:
Potores bibuli media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula:quamuis
**auferè vultu tristitiam.* Nocturnos iures te formidare uapores.
*Deme supercilio nubem,plerunq; modestus
**hominis tecti* Occupat *obscuri speciem,taciturnus acerbi.
Ratio qua quis feliciter possit viuere. Inter cuncta leges,& percontabere doctos,
Qua ratione queas traducere leniter æuum:

Ne te semper inops agitet, uexétq; cupido,
Ne pauor & rerum mediocriter utilium spes.
Virtutem doctrina paret, naturáne donet:
Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum,
Quid pure tranquillet, *honos an dulce lucellum,
An secretum iter, & fallentis semita uitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia riuus,
Quem Mandela bibit rugosus frigore pagus,
Quid sentire putas? quid credis amice *precari?
Sit mihi quod nunc est, etiam minus, ut mihi uiuam
Quod superest æui, si quid superesse uolunt dij.
Sit bona librorum, & prouisæ frugis in annum
Copia, neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
Sed satis est orare Iouem, qui donat, & aufert:
Det uitam, det opes, æquum mi animum ipse parabo.

*Imperia, & magistratus: an amplificatio rei familiaris, &c.
Rugosus frigore. Hoc est, qui præ frigore cōtrahat in rugas hominum corpora.
*optare

AD C. CILNIVM MAECENATEM. 19

PRisco si credis Mæcenas docte *Cratino,
Nulla placere diu, nec uiuere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus: ut male sanos
Adscripsit Liber Satyris, Faunísq; poëtas.
Vina fere dulces oluerunt mane Camœnæ.
Laudibus arguitur uini uinosus Homerus.
Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
Prosiluit dicenda. forum, puteálq; Libonis
Mandabo siccis: adimam cantare seueris.
Hoc simile edixit, non cessauere poëtæ
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid? si quis uultu toruo ferus, & pede nudo,
Exiguæq; togæ simulet textore *Catonem,
Virtutémne repræsentet, moréSq; Catonis?

In eos qui magnorum virorum vitia imitantur, quum virtutem assequi non possunt.
*Poetæ comico.
Puteálq; Li. Hoc est, sedem pretoris, quòd Libo primus ibi tribunal posuerit.
*Vticensem.

Hyarbita Maurus dum vult aequare Timagenē dicendo, rupit se ipsum.
**Pallorē meū imitari studētes.*

Rupit Hyarbitam Timagenis aemula lingua,
Dum studet urbanus, tenditq; disertus haberi.
Decipit exemplar uitiis imitabile, quòd si
Pallerem casu, *biberent exangue cuminum.
O imitatores seruum pecus, ut mihi saepe
Bilem, saepe iocum uestri mouere tumultus?
Libera per uacuum posui uestigia princeps:
Non aliena meo pressi pede. qui sibi fidit
Dux, regit examen. *Parios ego primus Iambos
Ostendi Latio, numeros, animósq; secutus
Archilochi, non res, & agentia uerba Lycambem.
Ac ne me foliis ideo breuioribus ornes,
Quòd timui mutare modos, & carminis artem:
Temperat Archilochi Musam pede mascula Sappho:
Temperat Alcaeus, sed rebus, & ordine dispar.
Nec socerum quaerit, quem uersibus oblinat atris:
Nec sponsae laqueum famoso carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Vulgaui fidicen. iuuat immemorata ferentem
Ingeniis, oculisq; legi, manibúsq; teneri.
Scire uelis mea cur ingratus opuscula lector
Laudet, ametq; domi, premat extra limen iniquus:
Non ego uentosae plebis suffragia uenor
Impensis coenarum, & tritae munere uestis.
Non ego nobilium scriptorum auditor, & ultor,
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illae lacrymae: spissis indigna theatris
Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus.
Si dixi, rides ait, & Iouis auribus ista
Seruas. fidis enim manare poëtica mella
Te solum, tibi pulcher ad haec ego naribus uti

**Archilochio.*
Quàm dextrè Horatius Archilochū imitetur.
id est, sapphica carmina quae scripsi ad exemplū saphûs: & Alcaica, quae ad Alcaei, tēperant Archilochi iambos nimis acres & contumeliosos.
Causa quare multis inuisus fuerit Horat.

Formido luctantis acuto ne secer ungui:
Displicet iste locus, clamo, & diludia posco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram.
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

Diludia, ludorum intermissionem.

AD LIBRVM SVVM. 20

VErtumnum, Ianúmq; liber *spectare uideris:
Scilicet ut prostes *Sosiorum pumice mundus.
Odisti claues, & grata sigilla pudico:
Paucis ostendi gemis, & communia laudas,
Non ita nutritus. fuge, quò discedere gestis:
Non erit emisso reditus tibi. quid miser egi?
Quid uolui? dices, ubi quis te læserit: & scis
In breue te cogi, cùm plenus languet amator.
Quòd si non odio peccantis desipit augur,
Carus erit Romæ, donec te deserat ætas.
Contrectatus ubi manibus sordescere uulgi
Cœperis, aut tineas pasces taciturnus inerteis,
Aut fugies Vticam, aut unctus mitteris Ilerdam:
Ridebit monitor non exauditus: ut ille
Qui malè parentem in rupeis detrusit asellum
Iratus. quis enim inuitum seruare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in uicis balba senectus.
Cùm tibi Sol tepidus plures admouerit aures,
Me libertino natum patre, & in tenui re
Maiores pennas nido extendisse loquêris,
Vt quantum generi demas, uirtutibus addas.
Me primis urbis belli placuisse, domíq;,
Corporis exigui, præcanum, solibus aptum,
Irasci celerem, tamen ut placabilis essem

**Hoc est, protestare: ante quorum templa erant bibliopolæ.*

Librariorum pumice expolitus.

Aut tu putresces, aut ex te fiêt littera opisthographa.

Horatij humilis genealogia & successus, preterea tempus & ætas qua hæc scripsit, nimirum annos natus. xliiij.

Fortè meum si quis te percontabitur æuum,
Me quater undenos sciat impleuisse Decembres:
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER II.

AD AVGVSTVM.

Tacitè commẽdat se & poëtas Augusto, ratione reddita quòd minus sæpe eum interpellarit literis suis.

Boni & prudentis principis typus & officium.

CVM tot sustineas, & tanta negotia solus
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccẽ,
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.
Romulus, & Liber pater, & cum Castore Pollux
Post ingentia facta, Deorum in templa recepti:
Dum terras, hominúmq; colunt genus, aspera bella
Componunt, agros aßignant, oppida condunt:
Plorauere suis non respondere fauorem
Speratum meritis. diram qui contudit Hydram,
Notáq; fatali portenta labore subegit,
Comperit inuidiam supremo fine domari.
Vrit enim fulgore suo, qui prægrauat arteis
Infra se positas, extinctus amabitur idem.
*Præsenti tibi maturos largimur honores:
Iurandásq; tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum aliâs, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus sapiens, & iustus in uno,
Te nostris ducibus, te Graiis anteferendo:
Cetera nequaquam simili ratione, modóq;

*sic od. 5. lib. 3.

Aesti

Aestimat: & nisi quæ terris semota, suisq;
Temporibus defuncta uidet, fastidit, & odit. *Romani antiquitatis admiratores.*
Sic fautor ueterum, ut tabulas peccare uetanteis,
Quas bis quinq; uiri sanxerunt: fœdera regum
Vel Gabiis, uel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annosa uolumina uatum, *Si Latinos optimos, quia antiquissimos iudicamus, iã sensu communicaremus.*
Dictitet Albano Musas in monte locutas.
Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæq;
Scripta uel optima, Romani pensantur eadem
Scriptores trutina: non est quòd multa loquamur:
Nil intra est oleam, nil extrà est in nuce duri.
Venimus ad summum fortunæ, pingimus atq;
Psallimus, & luctamur Achiuis doctius unctis.
Si meliora dies, ut uina, poëmata reddit, *Poëma vetustate, vt vinũ nõ æstimatur.*
Scire uelim pretium chartis quotus arroget annus.
Scriptor ab hinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, ueteréisq; referre debet, an inter
Viles, atq; nouos? excludat iurgia finis.
Est uetus, atq; probus, centum qui perficit annos,
Quid qui deperiit minor uno mense, uel anno,
Inter quos referendus erit? ueteréisne poëtas?
An quos & præsens, & postea respuet ætas? **Alludit ad historiam Sertorij ducis, cuius meminit Plutarchus in eius vita.*
Iste quidem ueteres interponetur honestè
Qui uel mense breui, uel toto est iunior anno.
Vtor permisso, *caudæq; pilos, ut equinæ
Paulatim uello, & demo unum, demo etiam unum:
Dum cadat elusus ratione ruentis acerui, *Ennius non propterea statim absolutissimus, quia vetustissimus.*
Qui redit ad *fastos, & uirtutem æstimat annis, **annos.*
Miratúrq; nihil, nisi quod Libitina sacrauit.
Ennius & sapiens, & fortis, & alter Homerus,
Vt Critici dicunt, leuiter curare uidetur,

Quò promissa cadant, & somnia Pythagorea.
Næuius in manibus non est, & mentibus hæret
Penè recens, adeò sanctum est uetus omne poëma:
Ambigitur quoties uter utro sit prior, aufert
Pacuuius docti famam senis, Accius alti:
Dicitur *Afrani toga conuenisse Menandro,
Plautus ad exemplar Siculi properare *Epicharmi.
Vincere Cæcilius grauitate, Terentius arte.
Hos ediscit, & hos arcto stipata theatro
Spectat Roma potens: habet hos, numerátq; poëtas
Ad nostrum tempus Liui scriptoris ab æuo.
Interdum uulgus rectum uidet, est ubi peccat.
Si ueteres ita miratur, laudátq; poëtas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet, errat.
Si quædam nimis antiquè, si pleraq; durè
Dicere credat eos, ignauè multa, fatetur,
Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.
Non equidem insector, delendáq; carmina Liui
Esse reor: meminíq; plagosum mihi paruo
Orbilium dictare: sed emendata uideri,
Pulchráq;, & exactis minimum distantia, miror.
Inter quæ uerbum emicuit si fortè decorum, &
Si uersus paulò concinnior unus, & alter,
Iniustè totum ducit, uenditq; poëma.
Indignor quicquam reprehendi, non quia crassè
Compositum, illepidéue putetur, sed quia nuper:
Nec ueniam antiquis, sed honorem, & præmia posci.
Rectè, nécne crocum, floréfq; perambulet Attæ
Fabula si dubitem, clament periisse pudorem
Cuncti penè patres, ea cùm reprehendere coner
Quæ grauis *Aesopus, quæ doctus Roscius egit:

*Afranius togatas scripsit comœdias.
* Epicharmus poëta comicus.
Liuius Andronicus primus Latinè fabulas scripsit: de quo T. Liu. lib. 7. annal. à principio.
Seruius Orbilius Horatij præceptor.
Attæ, qui in fabula Matertera omnium florum genera vsq; ad fastidium recenset.
* Tragœdiarū actor: de quo Cice. lib. 1. de Orat.

Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt:
Vel quia turpe putant parere minoribus: & quæ
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
Iam *Saliare Numæ carmen qui laudat, & illud,
Quod mecum ignorat, solus uult scire uideri:
Ingeniis non ille fauet, plauditq; sepultis,
Nostra sed impugnat: nos, nostráq; liuidus odit.
Quòd si tam Græcis nouitas inuisa fuisset,
Quàm nobis, quid nunc esset uetus? aut quid haberet
Quod legeret, tereretq; uiritim publicus usus?
*Vt primùm positis nugari Græcia bellis
Cœpit, & in uitium fortuna labier æqua,
Nunc athletarum studijs, nunc arsit equorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit,
Suspendit picta uultum, mentémq; tabella:
Nunc tibicinibus, nunc est gauisa tragœdis:
Sub nutrice puella uelut si luderet infans:
Quòd cupidè petiit, maturè plena reliquit.
Quid placet aut odio est, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, uentiq; secundi.
Romæ dulce diu fuit, & solenne, reclusa
Manè domo uigilare: clienti promere iura:
Cautos nominibus certis expendere nummos:
Maiores audire minori dicere, per quæ
Crescere res posset, minui damnosa libido.
Mutauit *mentem populus leuis, & calet uno
Scribendi studio. pueri, patrésq; seueri
Fronde comas uincti cœnant, & carmina dictant.
Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere uersus,
Inuenior Parthis mendacior: & prius orto
Sole, uigil calamum, & chartas, & scrinia posco,

*Quod à salijs Martis sacerdotibus saliendo canebatur.

*Ostendit ex ocio & fortuna secunda nota esse in Græcia uariarum artiũ studia.

*Consilium.

Romã translatum poëticæ studium.

Nauem agere ignarus nauis timet: abrotonum ægro
Non audet, nisi qui didicit, dare. quod medicorum est,
Promittunt medici, tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti, doctíq; poëmata passim.

Multos à vitiis remoratur poëtica.

Hic error tamen, & leuis hæc insania, quantas
Virtutes habeat, sic collige. Vatis auarus
Non temerè est animus, uersus amat, hoc studet unum:
Detrimenta, fugas seruorum, incendia ridet:
Non fraudem socio, puero non cogitat ullam
Pupillo: uiuit siliquis, & pane secundo:

Reipu. vtilem esse poëticen.

Militiæ quanquam piger & malus, utilis urbi.
Si das hoc, paruis quoq; rebus magna iuuari,
Os tenerum pueri, balbúmq; poëta figurat.
Torquet ab obscenis iam nunc sermonibus aurem:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Asperitatis, & inuidiæ corrector, & iræ:
Rectè facta refert, orientia tempora notis
Instruit exemplis, inopem solatur, & ægrum.

**innupta.*

Castis cum pueris *ignara puella mariti
Disceret unde preces, uatem ni Musa dedisset?
Poscit opem chorus, & præsentia numina sentit,
Cælestes implorat aquas docta prece blandus.
Auertit morbos, metuenda pericula pellit,
Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annum,
Carmine Dij superi placantur, carmine Manes.

Et rustica ingenia carmine delectari.

Agricolæ prisci, fortes, paruóq; beati,
Condita post frumenta, leuantes tempore festo
Corpus, & ipsum animum spe finis dura ferentem,
Cum sociis operum, & pueris, & coniuge fida
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
Floribus & uino Genium memorem breuis æui,

Fescen

*Fescenina per hunc inuenta licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit:
Libertásq; recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter: donec iam sæuus apertam
In rabiem uerti cœpit iocus, & per honestas
Ire domos impunè minax. doluere cruento
Dente lacessiti: fuit intactis quoque cura
Conditione super communi. quin etiam lex,
Pœnáq; lata, malo quæ nollet carmine quenquam
Describi. uertêre modum formidine fustis
Ad bene dicendum delectandúmq; redacti.

Græcia capta, ferum uictorem cepit, & artes
Intulit agresti Latio. sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, & graue uirus
Munditiæ pepulere, sed in longum tamen æuum
Manserunt, hodiéq; manent uestigia ruris.
Serus enim Græcis admouit acumina chartis,
Et post Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles, & Thespis, & Aeschylus utile ferrent.

Tentauit quoque rem si dignè uertere posset:
Et placuit sibi natura sublimis, & acer.
Nam spirat tragicum satis, & feliciter audet:
Sed turpem putat in scriptis, metuítq; lituram.

Creditur ex medio quia res accessit, habere
Sudoris minimum, sed habet Comœdia tantò
Plus oneris, quantò ueniæ minus, aspice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi,
Vt patris attenti, lenonis ut insidiosi,
Quantus sit Dorsennus edacibus in parasitis,
Quàm non adstricto percurrat pulpita socco.
Gestit enim nummum in loculos dimittere, posthac

id est Fescenini versus, qui maxima verborum licentia cõstabant, inuenti per hunc morem.

Grecia à Romanis capta cepit vicißim victores ipsos, id est Græcorũ disciplinæ ita Romanis placuerunt, vt ab illis capi merito dicantur. nota ambiguũ non inelegans in verbo cepit.

Quãdo imitari cœperint Latini Græcos

Comœdia de medio è vita communi sumpta est.

Secur

Gloriosus ex spectatorū vultibus pendet.

Securus cadat, an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad cœnam uentoso gloria curru,
Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.
Sic leue, sic paruum est, animum quod laudis auarum
Subruit, aut reficit. ualeat res ludicra, si me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.

Quid alienet multos à scribendo.

Sæpe etiam audacem fugat hoc, terretq; poëtam:
Quòd numero plures, uirtute & honore minores
Indocti, stolidiq;, & depugnare parati.
Si discordet eques: media inter carmina poscunt
Aut ursum, aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
Verùm equitis, quoque iam migrauit ab aure uoluptas
Omnis, ad incertos oculos, & gaudia uana.
Quattuor aut plures aulæa premuntur in horas,
Dum fugiunt equitum turmæ, peditúmq; cateruæ,

Ludi quibus exhibeatur bellum ac triumphus.

Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pilenta, petorita, naues,
Captiuum portatur ebur, captiua Corinthus.

Democritus populum non posset non ridere, qui ob belluā ita tumultuaretur, ut nihil posit exaudiri de fabula.

Si foret in terris, rideret Democritus, seu
Diuersum confusa genus panthera camelo,
Siue elephas albus uulgi conuerteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Vt sibi præbentem mimo spectacula plura
Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo: nam quæ peruincere uoces
Eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Thuscum:

Accuratius spectari uestes, quàm ipsam actionē.

Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
Diuitiæq; peregrinæ: quibus oblitus actor
Cùm stetit in scena, concurrit dextera læuæ.
Dixit adhuc aliquid? nil sanè quid placet ergo?

Lana Tarentino uiolas imitata ueneno.
Ac ne fortè putes me quæ facere ipse recusem,
Cùm rectè tractent alij, laudare malignè:
Ille per extentum funem mihi posse uidetur
Ire poëta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
Vt magus, & modò me Thebis, modò ponit Athenis.
Verùm agè, & his, qui se lectori credere malunt,
Quàm spectatoris fastidia ferre superbi,
Curam redde breuem, si munus Apolline dignum
Vis complere libris, & uatibus addere calcar,
Vt studio maiore petant Helicona uirentem,
Multa quidem nobis facimus mala sæpe poëtæ,
(Vt uineta egomet cædam mea) cùm tibi librum
Sollicito damus, aut fesso: cùm lædimur, unum
Si quis amicorum est ausus reprendere uersum,
Cùm loca iam recitata reuoluimus irreuocati,
Cùm lamentamur, non apparere labores
Nostros, & tenui deducta poëmata filo:
Cùm speramus eò rem uenturam, ut simulatq;
Carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
Arcessas, & egere uetes, & scribere cogas.
Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales
Aedituos habeat, belli spectata, domiq;
Virtus, indigno non committenda poëtæ.
Gratus Alexandro regi magno fuit ille
Cherilus, incultis qui uersibus, & male natis
Rettulit acceptos, regale nomisma, Philippos.
Sed ueluti tractata notam, labémq; remittunt
Atramenta ferè scriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poëma*

Magnus sit oportet, qui iure ludicra sic me posit afficere.

Hortatur Augustum, vt bibliothecam libris instruat & poetas colat, ornétq;

Poetis insignibus fauēdum.

**inquinant & contaminant.*

Qui

Qui tam ridiculum, tam carè prodigus emit,
Edicto uetuit, ne quis se, præter Apellem
Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra
Fortis Alexandri uultum simulantia. quòd si
Iudicium subtile uidendis artibus illud
Ad libros, & ad hæc Musarum dona uocares,
Bœotum in crasso iurares aëre natum.
At neq; dedecorant tua de se iudicia, atq;
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt
Dilecti tibi Virgilius, Variúsq; poëtæ.
Nec magis expreßi uultus per aënea signa,
Quàm per uatis opus mores, animiq; uirorum
Clarorum apparent, nec sermones ego mallem
Repentes per humum, quàm res componere gestas:
Terrarúmq; situs, & flumina dicere, & arces
Montibus impositas, & Barbara regna, tuísq;
Auspiciis totum confecta duella per orbem,
Claustráq; custodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si quantum cuperem, possem quoque, sed neq; paruum
Carmen maiestas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam uires ferre recusent,
Sedulitas autem stultè quem diligit, urget:
Præcipuè cùm se numeris commendat, & arte.
Discit enim citius, meminítq; libentius illud,
Quod quis deridet, quàm quod probat, & ueneratur.
Nil moror officium, quod me grauat ac neq; ficto
In peius uultu proponi cereus usquam,
Nec prauè factis decorari uersibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere, & unà
Cum scriptore meo capsa porrectus aperta

Alexandri tã ridicula cẽsura in poetica, quàm grauis in pictura & sculptura.

Laus Augusti & Poetarum Virgilij & Varij.

Verecũdè ingenij sui tarditatem fatetur, vnde non maiora viribus tẽtauerit.

Defer

Deferat in uicum uendentem tus & odores,
Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis.

AD IVLIVM FLORVM. II

FLore bono, claróq; fidelis amice Neroni,
Si quis forte uelit puerum tibi uendere natum
Tibure, uel Gabiis, & tecum sic agat: hic &
Candidus, & talos à uertice pulcher ad imos,
Fiet eritq; tuus, nummorum millibus octo,
Verna ministeriis ad nutus aptus heriles,
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet, argilla quiduis imitabitur uda.
Quinetiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
Multa fidem promissa leuant, ubi plenius æquo
Laudat uenales, qui uult extrudere, merces.
Res urget me nulla meo sum pauper in ære.
Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere à me
Quiuis ferret idem: semel hic cessauit: &, ut fit,
In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos, excepta nihil te si fuga lædat:
Ille ferat pretium pœnæ securus, opinor.
Prudens emisti uitiosum, dicta tibi est lex.
Insequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi
Talibus officiis propè mancum, ne mea sæuus
Iurgares ad te quòd epistola nulla ueniret.
Quid tum profeci, mecum facientia iura
Si tamen attentas? quereris super hoc etiam, quòd
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta uiatica multis
Aerumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem

Dicit se non magis teneri vt præstet quæ non promisit, quàm mango aliquis, qui seruum fugitiuum vendidit, non dissimulato vitio, legibus obnoxius est.

Luculli exercitus bello cõtra Mithridatem, quũ inedia laboraret, quiduis attẽtabat, satur nõ item.

Perd

Perdiderat, post hoc uehemens lupus, & sibi, & hosti
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
Præsidium regale loco deiecit, ut aiunt,
Summè munito, & multarum diuite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis:
Accipit & bis dena super sestertia nummûm.
Fortè sub hoc tempus castellum euertere prætor
Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoq; possent addere mentem:
I bone, quò uirtus tua te uocat, i pede fausto
Grandia laturus meritorum præmia. quid stas?
Post hæc ille catus, quantumuis rusticus, ibit,
Ibit eò, quò uis: qui zonam perdidit, inquit.

Romæ Iliada didicit Horat.

Romæ nutriri mihi contigit, atq; doceri,
Iratus Grais quantum nocuisset Achilles.
Adiecere bonæ paulò plus artis Athenæ:
Scilicet ut possem curuo dignoscere rectum:
Atq; inter siluas Academi quærere uerum.
Dura sed amouere loco me tempora grato:
Ciuilisq; rudem belli tulit æstus in arma,
Cæsaris Augusti non responsura lacertis.

Innuit se inopia rei familiaris coactum scribere versus: quod facere nolit, postquam nactus est vnde viuat.

Vnde simul primum me dimisere Philippi
Decisis humilem pennis, inopémq; paterni
Et laris & fundi, paupertas impulit audax
Vt uersus facerem, sed, quod non desit, habentem
Quæ poterunt unquam satis expurgare cicutæ,
Ni melius dormire putem, quàm scribere uersus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere iocos, Venerem, conuiuia, ludum:
Tendunt extorquere poëmata, quid faciam uis?
Deniq; non omnes eadem mirantur, amántq;,

Carmine tu gaudes: hic delectatur Iambis:
Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.
Tres mihi conuiuæ propè dissentire uidentur,
Poscentes uario multum diuersa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod iubet alter.
Quod petis, id sanè est inuisum, acidumq; duobus.
Præter cetera, Romæ méne poëmata censes
Scribere posse, inter tot curas, tótq; labores?
Hic sponsum uocat, hic auditum scripta, relictis
Omnibus officiis, cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Auentino, uisendus uterq;.
Interualla uides humanè commoda, uerùm
Plures sunt plateæ, nihil ut meditantibus obstet.
Festinat calidus mulis, gerulisq; redemtor:
Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum:
Tristia robustis luctantur funera plaustris:
Hàc rabiosa fugit canis, hàc lutulenta ruit sus.
I nunc, & uersus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbes
Rite cliens Bacchi somno gaudentis, & umbra.
Tu me inter strepitus nocturnos, atq; diurnos
Vis canere, & contracta sequi uestigia uatum?
Ingenium sibi quod uacuas desumpsit Athenas:
Et studiis annos septem dedit: insenuítq;
Libris & curis, statua taciturnius exit
Plerunq;: & risu populum quatit: hic ego rerum
Fluctibus in mediis, & tempestatibus urbis
Verba lyræ motura sonum connectere digner?
Frater erat Romæ consulti rhetor, ut alter
Alterius sermone meros audiret honores.
Gracchus ut hic illi foret, hic ut Mutius illi.

Heroïco.
Bioneis serm. comœdiis, comicis versibus, à Bione Aristophanis patre. Sale nig. id est, salib9 amaris ac mordacibus, quales sunt veteris comœdiæ. Sic Satyr. 10. lib. 1. Sale multo.

Si Athenis septem totis annis quidam parum proficiunt, quid Romæ futurum censes?

Quum deest laudator, poëtæ se mutuò laudant, vt hi duo fratres.

Qui minus argutos uexat furor iste Poëtas?
Carmina compono, hic Elegos, mirabile uisu,
Cælatúmq; nouem Musis opus, aspice primum
Quanto cum fastu, quanto molimine circum
Spectemus uacuam Romanis uatibus ædem.
Mox etiam, si fortè uacas, sequere, & procul audi
Quid ferat, & quare sibi nectat uterq; coronam.
Ego illius suffragio cũ Alcæo: ille meo, cum Callimacho, imò verò cum Mimnermo, si velit, cõferatur.
Cædimur, & totidem plagis consumimus hostem
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, nisi Callimachus: si plus adposcere uisus,
Fit Mimnermus: & optiuo cognomine crescit.
Multa fero, ut placem genus irritabile uatum,
Cùm scribo, & supplex populi suffragia capto.
Quod ipse optarit.
Idem finitis studiis, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina: uerùm
Gaudent scribentes, & se uenerantur, & ultro,
Si taceas, laudant, quicquid scripsere beati.
Quid bonum poëtam facere conueniat.
At qui legitimum cupiet fecisse poëma:
Cùm tabulis animum censoris sumet honesti,
Audebit quæcunq; parum splendoris habebunt,
Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
Verba mouere loco, quamuis inuita recedant,
Penetralia Vestæ, hoc est, fixa penitißimo animo.
Et uersentur adhuc intra penetralia Vestæ:
Obscurata diu populo, bonus eruet: atq;
Proferet in lucem speciosa uocabula rerum:
Quæ priscis memorata Catonibus, atq; Cethegis,
Nunc situs informis premit, & deserta uetustas:
Noua verba cudet.
Adsciscet noua, quæ genitor produxerit usus
Vehemens, & liquidus, puróq; simillimus amni:

Fundet opes, Latiúmq; beabit diuite lingua:
Luxuriantia compescet, nimis aspera sano
Leuabit cultu: uirtute carentia tollet:
Ludentis speciem dabit, & torquebitur: ut qui
Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur.
Prætulerim scriptor delirus, inérsq; uideri,
Dum mea delectent mala me, uel deniq; fallant,
Quàm sapere & ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
Qui se credebat miros audire tragœdos
In uacuo lætus sessor, plausórq; theatro:
Cetera qui uitæ seruaret munia recto
More, bonus sanè uicinus, amabilis hospes,
Comis in uxorem, posset qui ignoscere seruis,
Et signo læso non insanire lagenæ,
Posset qui rupem, & puteum uitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus, curísq; refectus,
Expulit elleboro morbum, bilémq; meraco,
Et redit ad sese: Pol me occidistis amici,
Non seruastis, ait, cui sic extorta uoluptas,
Et demtus per uim mentis gratißimus error.
Nimirum sapere est abiectis utile nugis,
Et tempestiuum pueris concedere ludum:
Ac non uerba sequi fidibus modulanda Latinis,
Sed uerè numerósq; modósq; ediscere uitæ.
Quocirca mecum loquor hæc, tacitúsq; recordor:
Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis: quòd quantò plura parasti,
Tantò plura cupis: nullíne faterier audes?
Si uulnus tibi, monstrata radice, uel herba
Non fieret leuius, fugeres radice, uel herba,
Proficiente nihil curarier. audieras cui

Ludentis species.
Suum cuiq; affingit pro personæ decoro.
Fabula subindicat non esse sanos, qui nolint agnoscere errores suos, & illos castigare, etiã si alioqui sint non mali.

Optimũ, quæ vitæ integritatem præstant, ea maximè sequi.
Quorsum opus diuitiis, quæ neque satiant, neque sapientiorem reddãt quenquam.

Rem Dij donarent, illi decedere prauam
Stultitiam: & cùm sis nihilo sapientior, ex quo
Plenior es, tamen uterìs monitoribus iisdem.
At si diuitiæ prudentem reddere possent,
Si cupidum, timidúmq; minus te: nempe ruberes,
Viueret in terris te si quis auarior uno.
Si proprium est, quod quis libra mercatus, & ære est:
Quædam (si credis consultis) mancipat usus:
Qui te pascit ager tuus est, & uillicus Orbi
Cum segetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te dominum sentit: das nummos, accipis uuam,
Pullos, oua, cadum temeti: nempe modo isto
Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
Aut etiam supra nummorum millibus emtum.
Quid refert, uiuas numerato nuper, an olim?
Emtor Aricini quondam Veientis & arui.
Emtum cœnat olus, quamuis aliter putat: emtis
Sub noctem gelidam lignis calefactat aënum.
Sed uocat usq; suum: quà populus adscita certis
Limitibus uicina refugit iurgia, tanquam
Sit proprium cuiquam: puncto quod mobilis horæ,
Nunc prece, nunc pretio, nunc ui, nunc sorte suprema
Permutet dominos, & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur usus: & heres
Heredem alterius, uelut unda superuenit undam,
Quid uici prosunt, aut horrea? quíue Calabris
Saltibus adiecti Lucani, si metit Orcus
Grandia cum paruis non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, uestes Getulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant, est qui non curat habere.

Non refert an victum tibi ex agro petas, an in diem compares, quando semel in summa pretium dederis.

Nihil propriũ quod non perpetuũ: sed cum nihil perpetuũ esse poßit, stultũ est magna velle poßidere.

Cur

Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
Diues, & importunus, ad umbram lucis ab ortu,
Siluestrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum
Quódq; caput, uultu mutabilis, albus, & ater.
Vtar: & ex modico, quantum res poscet, aceruo
Tollam: nec metuam, quid de me iudicet heres,
Quód non plura datis inuenerit, & tamen idem
Scire uolam, quantum simplex, hilarísq; nepoti
Discrepet: & quantum discordet parcus auaro.
Distat enim, spargas tua prodigus, an neq; sumtum
Inuitus facias, neq; plura parare labores:
Ac potius, puer ut festis Quinquatribus, olim
Exiguo, gratóq; fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul absit. ego utrum
Naue ferar magna, an parua, ferar unus, & idem.
Non agimur tumidis uelis Aquilone secundo,
Non tamen aduersis ætatem ducimus Austris:
Viribus, ingenio, specie, uirtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis usq; priores.
Non es auarus: abi, quid cetera? num simul isto
Cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
Nocturnos lemures, portentáq; Thessala rides?
Natales graté numeras? ignoscis amicis?
Lenior, & melior fis accedente senecta?
Quid te exemta iuuat spinis de pluribus una?
Viuere si recté nescis: decede peritis.

Incertum quæ sit ingeniorum varietatis causa.

Quo genere vitæ ad felicitatem quis vtatur.

Vt puer per ferias dum licet non cessat ludere: sic dum viuis, suauiter fac viuas.
In rebus mediocritas optima.

Non satis si vno aut altero vitio careas, inculpatus sis necesse est, aut mediocri cedas.

Lusisti satis,edisti satis,atq; bibisti:
Tempus abire tibi est:ne potum largius æquo
Rideat,& pulset lasciua decentius ætas.

QVINTI HORATII FLACCI
POEMATVM.

F I N I S.